

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій
Юридичний факультет

ЦИВІЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до семінарської занять та самостійної роботи
для студентів

спеціальності 081 «Право»

ОПП «Правове забезпечення підприємницької діяльності»,
ОПП «Трудове право та забезпечення управлінської діяльності»,
ОПП «Кримінальна юстиція. Суд. Прокуратура. Адвокатура»

Чернігів - 2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій
Юридичний факультет

ЦИВІЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до семінарських занять та самостійної роботи
для студентів спеціальності 081 «Право»

ОПП «Правове забезпечення підприємницької діяльності»
ОПП «Трудове право та забезпечення управлінської діяльності»
ОПП «Кримінальна юстиція. Суд. Прокуратура. Адвокатура»

ст. викладач кафедри
цивільного, господарського
права та процесу
Керноз Н. Є.

Розглянуто та затверджено на засіданні
кафедри цивільного, господарського
права та процесу
Протокол № 4 від « 29» жовтня 2019

Чернігів – 2019

З М І С Т

ПЕРЕДМОВА	5
1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЦИВІЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО»	15
1.1. Тематичний план навчальної дисципліни «Цивільне процесуальне право »	15
1.2. Структура навчальної дисципліни	25
1.3. Методи поточного та підсумкового атестаційного контролю з навчальної дисципліни «Цивільне процесуальне право»	27
2. ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	29
Семінарське заняття 1.	29
Семінарське заняття 2.	34
Семінарське заняття 3.	42
Семінарське заняття 4.	48
Семінарське заняття 5.	53
Семінарське заняття 6.	68
Семінарське заняття 7.	78
Семінарське заняття 8.	87
Семінарське заняття 9.	95
Семінарське заняття 10.	99
Семінарське заняття 11.	103
Семінарське заняття 12.	107
Семінарське заняття 13.	121
Семінарське заняття 14.	126
Семінарське заняття 15.	128

1. ПЕРЕДМОВА

Цивільні процесуальні правовідносини - це найширший пласт суспільних процесуальних відносин, із яким людина зустрічається під час реалізації конституційного права на судовий захист через можливість звернення до суду з метою ефективного захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави у порядку цивільного судочинства щодо різних категорій справ і вимог.

Ці знання набуваються у процесі вивчення навчальної дисципліни «Цивільне процесуальне право», при вивченні якої студент набуває знань не лише системи актів цивільного процесуального законодавства, але і відповідних теоретичних положень, без яких неможливо досконально зрозуміти та тлумачити як цивільно-правові так і цивільно-процесуальні категорії. Важливе значення має опрацювання узагальнень судової практики з вирішення судових спорів, що виникають з цивільних, земельних, трудових, сімейних, житлових та інших правовідносин, а також вимог щодо реєстрації майна та майнових прав, інших реєстраційних дій, якщо такі вимоги є похідними від спору щодо такого майна або майнових прав за певних умов.

Предметом вивчення дисципліни «Цивільне процесуальне право» є: основні принципи, доктринальні засади, правові джерела, окремі поняття, терміни, визначення, дефініції, юридичні категорії, інститути цивільного процесуального права тощо.

Метою навчальної дисципліни «Цивільне процесуальне право» є: опанування студентами системи знань з цивільного процесуального права України; акцентування уваги студентів на складних теоретичних та практичних проблемах цивільних процесуальних правовідносин; на основі конкретно-предметного матеріалу вироблення навиків аналітичного мислення у студентів; формування практичних умінь і навиків щодо правильного тлумачення та застосування цивільно-процесуальних норм при розв'язанні цивільних, земельних, трудових, сімейних, житлових та інших конфліктів.

Семінарські заняття проводяться з основних тем розглянутих на лекційних заняттях.

Методичні рекомендації спрямовані на вирішення таких основних завдань: створення умов для реалізації єдиного підходу до організації самостійної роботи студентів; сприяння формуванню у студентів навичок самостійної навчальної, науково-дослідної й практичної роботи; сприяння розвитку й поглибленню професійних, наукових і практичних інтересів студентів; сприяння формуванню професійних якостей, знань, умінь і навичок майбутніх фахівців; створення умов для гармонійного творчого розвитку особистості студента.

Самостійна робота над поглибленим вивченням дисципліни «Цивільне процесуальне право» є невід'ємною складовою діяльності студентів. На вивчення зазначеної дисципліни відведено 210 годин. Аудиторні заняття складають 60 годин, у т.ч. лекцій - 30 год., практичних занять – 3 год. Самостійна робота складає 150 години, що відповідає встановленим законодавством про освіту вимогам.

Цивільне процесуальне право визначає порядок вирішення цивільних, сімейних, трудових, житлових та деяких інших справ, які розглядаються загальними судами в межах встановленої для них цивільної юрисдикції та підсудності. Поглиблене вивчення студентами цивільного процесуального права має значення не тільки для формування загальної системи юридичних знань, а й для формування практичних навичок юридичної роботи незалежно від сфери їх майбутньої фахової діяльності.

Навчальна дисципліна «Цивільне процесуальне право» передбачає вивчення основних засад цивільного судочинства, основних тенденцій розвитку цивільного процесуального права. Повне та всебічне вивчення дисципліни передбачає самостійне опрацювання студентами багатьох питань, які не включені до лекційного курсу, надання консультаційної допомоги керівниками самостійної роботи.

Основними завданнями самостійної роботи студентів є засвоєння в повному обсязі програми курсу «Цивільне процесуальне право». Самостійна робота студентів містить у собі:

- підготовку до аудиторних занять (лекційних та практичних);
- виконання відповідних завдань з навчальної дисципліни протягом семестру;
- самостійну роботу над окремими темами навчальної дисципліни відповідно до навчально-тематичного плану;
- підготовку до практичних занять та виконання завдань, передбачених робочою

програмою дисципліни;

- виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ);
- підготовку до усіх видів контрольних випробувань (проміжних контролів, залікових, підсумкових тощо);
- участь у роботі факультативів, спецсеминарів тощо;
- участь у студентських наукових і науково-практичних конференціях, симпозіумах, олімпіадах тощо;
- інші види діяльності, що ініціюються та здійснюються інститутом, факультетом, кафедрою й органами студентського самоврядування.

Організацію самостійної роботи студентів здійснює кафедра, лектор, а також самі студенти. У межах підготовки студентів до самостійної роботи над вивченням дисципліни «Цивільне процесуальне право» з метою формування первинних навичок самостійної роботи під час першої лекції розглядається питання «Організація самостійної роботи студентів». Організація й контроль ходу і змісту навчальної самостійної роботи та її результатів здійснюється відповідно до графіків самостійної роботи студентів юридичного факультету.

З власної ініціативи кафедра може проводити студентські навчальні й наукові заходи (конференції, олімпіади, симпозіуми тощо).

Самостійна навчальна й навчально-дослідна робота виконується студентами під керівництвом викладача, який здійснює аудиторну роботу в цій навчальній групі. Самостійна робота студентів повинна мати такі головні ознаки:

- бути виконаною особисто студентом або студентською підгрупою (командою), де кожен її член самостійно виконує свою частину колективної роботи;
- бути закінченою розробкою, де розкриваються й аналізуються актуальні проблеми з певної теми або її окремих аспектів;
- демонструвати достатню компетентність автора у розкритті питань, що досліджуються;
- мати навчальну, наукову або практичну спрямованість і значимість;
- містити певні елементи новизни;
- самостійна письмова робота оформлюється відповідно до вимог кафедри.

Самостійна та індивідуальна робота планується як форма навчання, що має на меті розширення та дослідження питань винесених на розгляд на лекційних заняттях, а також опрацювання питань, які не були висвітлені на лекційних та семінарських заняттях.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенту належить оволодіти відповідною сукупністю знань, вмінь та навичок, зокрема:

студент повинен засвоїти знання з теорії цивільного процесуального права у поєднанні з теоретичними та практичними питаннями реалізації цивільних процесуальних прав та обов'язків;

студент повинен набути навичок використання чинного законодавства, покликаного врегулювати цивільні процесуальні відносини, для розширення свого правового кругозору, підвищення рівня правосвідомості і правової культури та вирішення питань, що виникають у практичній діяльності під час здійснення цивільного судочинства.

Результати самостійної роботи студентів оцінюються викладачем, який веде семінарські заняття з навчальної дисципліни. Форми контролю самостійної роботи обираються викладачем з таких варіантів:

- поточний контроль на основі виконання вправ та завдань під час семінарських занять;
- інтерактивний контроль самостійної роботи над теоретичним матеріалом під час семінарських занять;
- поточний контроль засвоєння знань на основі оцінки усної відповіді на питання, повідомлення під час семінарських занять;
- звіт за темою, що вивчалася самостійно;
- тестування, виконання письмової контрольної роботи.

Результати самостійної роботи студентів можуть бути опубліковані в спеціалізованих студентських наукових виданнях, апробовані на науково-практичних студентських конференціях.

Дане навчально-методичне видання підготовлено з метою надання можливості студентам ґрунтовно та послідовно готуватися до семінарських занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Цивільне процесуальне право», користуючись тим списком літератури та

нормативно-правових актів, який рекомендований до кожної теми семінарського заняття. На основі аналізу рекомендованих джерел студенти повинні навчитися формулювати і обґрунтовувати висновки не тільки теоретичного, а й практичного характеру.

Підготовка до семінарського заняття згідно плану, аналіз питань для самостійного вивчення, написання есе та рефератів по темі, а також вирішення практичних задач надасть можливість викладачу визначити рівень засвоєння матеріалу студентами.

У методичних вказівках запропоновано також і критерії оцінювання студентів, складенні відповідно до Положення про поточну атестацію успішності студентів денної форми навчання в Чернігівському національному технологічному університеті та з урахуванням обсягу годин і структури навчальної дисципліни. Навчально-методичне забезпечення самостійної роботи з дисципліни «Цивільне процесуальне право» включає наступні базові нормативні акти та наукові й навчальні видання:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр/conv>
2. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року: Закон України від 17.07.1997 р. № 475/97-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
3. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 № 1906-IV// База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1906-15>
4. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. № 2709-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15>
5. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя): Закону України від 02.06.2016 р. № 1401-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1401-19#n166>
6. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 02.06. 2016 р. № 1403-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1403-19/conv>
7. Про виконавче провадження: Закон України від 02.06.2016 р. № 1404-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>
8. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21.12.2016 р. № 1798-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19/stru>
9. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення економічних передумов для посилення захисту права дитини на належне утримання: Закон України від 03.07.2018 р. № 2475-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2475-19>
10. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів: Закон України від 03.10.2017 р. № 2147- VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2147-19>
11. Про гарантії держави щодо виконання судових рішень: Закон України від 05.06.2012 р. № 4901-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4901-17>
12. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/889-19>
13. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. № № 3477-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>
14. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
15. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991 р. № 1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>
16. Кодекс України з процедур банкрутства: Закон України від 18.10. 2018 р. № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19>
17. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0362-18>
18. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.07.2017 р. № 2136. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2136-19>
19. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997 р. № 776/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/776/97-вр>

20. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03. 2004 р. № 1629-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15>
21. Про доступ до судових рішень: Закон України від 22.12.2005 р. № 3262-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3262-15>
22. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 2453-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19/conv>
23. Про введення мораторію на примусову реалізацію майна: Закон України від 29.11.01 р. № 2864-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2864-14/ed20150628>
24. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо конфіскації незаконних активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і покарання за набуття таких активів: Закон України від 31.10.2019 р. № 263-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/263-20>
25. Про судовий збір: Закон України від 08.07.2011 р. № 2453-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17>
26. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/5076-17>
27. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#n738>
28. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06. 2011 р. № 3460-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3460-17>
29. Про третейські суди: Закон України від 11.05.2004 р. № 1701-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1701-15>
30. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 р. № 3773-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3773-17>
31. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємці та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15>
32. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 р. № 2275-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15>
33. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус: Закон України від 20.11.2012 р. № 5492-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/5492-17>
34. Про психіатричну допомогу: Закон України від 22.02.2000 р. № 1489-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14>
35. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30.10.1996 р. № 448/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-вр>
36. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3480-15>
37. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23.02.2012 р. № 4452-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4452-17>
38. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення ведення бізнесу та залучення інвестицій емітентами цінних паперів: Закон України від 16.11.2017 р. № 2210-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-19> https
39. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
40. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>
41. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>
42. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15> № 851-IV
43. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 р. № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19>

44. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 р. № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/922-19>
45. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах: Закон України від 05.07.1994 р. № 80/94. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-вр>
46. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>
47. Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України: Закон України від 23.02.2006 р. № 3475-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3475-15>
48. Типове положення про управління державної виконавчої служби головних територіальних управлінь юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, в областях, містах Києві та Севастополі: Наказ Міністерства юстиції України від 20.04.2016 р. № 1138/5. Зареєстровано: Мін'юст України від 20.04.2016 р. № 617/28747. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0617-16>
49. Типове положення про відділ державної виконавчої служби головних територіальних управлінь юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, в областях, містах Києві та Севастополі: Наказ Міністерства юстиції України від 20.04.2016 р. № 1138/5. Зареєстровано: Мін'юст України від 20.04.2016 р. № 618/28747. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0618-16#n4>
50. Тимчасове положення про управління державної виконавчої служби головних територіальних управлінь юстиції у Дніпропетровській, Луганській, Одеській, Сумській областях та місті Києві: Наказ Міністерства юстиції України від 06.12.2018 р. № 3825/5. Зареєстровано: Мін'юст України від 07.12.2018 р. № 1394/32846. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1394-18>
51. Інструкція з організації примусового виконання рішень: Наказ Міністерства юстиції України 02.04.2012 р. № 512/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України 29.09.2016 р. № 2832/5) / Зареєстровано: у Міністерстві юстиції України від 30.09.2016 р. № 1302/29432. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0489-12#n18>
52. Порядок використання електронних довірчих послуг в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, підприємствах, установах та організаціях державної форми власності: Постанова Кабінету Міністрів України від 19.09.2018 р. № 749. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/749-2018-п#n12>
53. Порядок розгляду звернень та організації особистого прийому громадян у Міністерстві юстиції України, його територіальних органах, підприємствах, установах та організаціях, що належать до сфери його управління: Наказ Міністерства юстиції України від 15.02. 2017 р. № 388/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 26.10.2018 р. № 3371/5). Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 17.02.2017 р. № 229/30097. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0229-17>
54. Порядок виплати винагород державним виконавцям та їх розмірів і розміру основної винагороди приватного виконавця: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.09.2016 р. № 643 у редакції Постанови КМУ від 31.10.2018 р. № 909. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/643-2016-п>
55. Про реалізацію експериментального проекту у сфері примусового виконання рішень: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.08.2018 р. № 700. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/700-2018-п>
56. Питання погашення заборгованості з пенсійних виплат за рішеннями суду: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 р. № 649. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/649-2018-п>
57. Порядок ведення обліку рішень суду у реєстрі рішень, виконання яких здійснюється за окремою бюджетною програмою: Постанова Пенсійного фонду від 26.09.2018 р. № 20-1. Зареєстровано: Мін'юст України від 22.10.2018 р. № 1189/32641. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1189-18>
58. Порядок взаємодії органів та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів, та органів Державної прикордонної служби України під час здійснення виконавчого провадження: Наказ Міністерства юстиції України; МВС України від 11.09.2018 р. № 2907/5/745. Зареєстровано: Мін'юст України від 12.09.2018 р. № 1047/32499. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1047-18>

59. Порядок реалізації експериментального проекту у сфері примусового виконання рішень: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.08.2018 р. № 700. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/700-2018-п>
60. Порядок складання та подання звітності про діяльність органів державної виконавчої служби та приватних виконавців: Наказ Міністерства юстиції України від 23.06.2018 р. № 1979/5. Зареєстровано: Мін'юст України від 26.06.2018 р. № 756/32208. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0756-18>
61. Порядок реалізації арештованого майна. Затверджено: Наказ Міністерства юстиції України від 29.09.2016 р. № 2831/5. Зареєстровано: Мін'юст України від 30.09.2016 р. № 1301/29431. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1301-16>
62. Порядок списання безнадійної заборгованості по сплаті страхових внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Постанова Правління Фонду соцстраху по безробіттю від 30.03.2018 р. № 167. Зареєстровано: Мін'юст України від 27.04.2018 р. № 521/31973. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0521-18>
63. Порядок взаємодії органів державної виконавчої служби та митниць Державної фіскальної служби під час передавання майна, конфіскованого за рішеннями судів, та розпорядження ним: Наказ Міністерства юстиції України; Мінфін України від 23.03.2018 р. № 892/5/379. Зареєстровано: Мін'юст України від 26.03.2018 р. № 362/31814. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0362-18>
64. Про внесення змін до деяких наказів Міністерства юстиції України: Наказ Міністерства юстиції України від 21.03.2018 р. № 855/5. Зареєстровано: Мін'юст України від 21.03.2018 р. № 349/31801. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0349-18>
65. Порядок виконання рішень про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або боржників: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.08.2011 р. № 845 у редакції Постанови Кабінету Міністрів України від 14.02.2018 р. № 154. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/845-2011-п#n12>
66. Положення про автоматизовану систему виконавчого провадження: Наказ Міністерства юстиції України 05.08.2016 р. № 2432/5. Зареєстровано: Міністерство юстиції України 12.08.2016 р. № 1126/29256. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1126-16#n16>
67. Порядок взаємодії Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції України та органів і осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Наказ МВС України, Мін'юст України від 30.01.2018 р. № 64/261/5. Зареєстровано: Мін'юст України від 05.02.2018 р. № 140/31592. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0140-18>
68. Порядок взаємодії органів та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів, та органів Державної прикордонної служби України під час здійснення виконавчого провадження: Наказ Міністерства юстиції України; МВС України від 30.01.2018 р. № 256/5/65. Зареєстровано: Мін'юст України від 02.02.2018 р. № 133/31585. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0133-18>
69. Положення про порядок і умови зберігання ювелірних та інших побутових виробів із золота, срібла, платини і металів платинової групи, дорогоцінного каміння і перлів, а також лому і окремих частин таких виробів, на які накладено арешт: Постанова Правління Національного банку України 02.11.2005 р. № 409. Зареєстровано: Міністерство юстиції України 22.12.2005 р. № 1551/11831. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0083500-17>
70. Положення про порядок складання і ведення реєстру акцептованих вимог кредиторів та задоволення вимог кредиторів банків, що ліквідуються: Рішення Фонду гарант. вкладів фізич. осіб від 21.08.2017 р. № 3711. Зареєстровано: Мін'юст України від 07.09.2017 р. № 1104/30972. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1104-17>
71. Порядок реалізації на фондовій біржі цінних паперів, на які звернено стягнення: Рішення Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) від 25.12.2012 р. № 1853. Зареєстровано: Мін'юст України від 22.01.2013 р. № 159/22691. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0159-13#n18>
72. Порядок застосування адміністративного арешту майна платника податків: Наказ Мінфін України від 14.07.2017 р. № 632. Зареєстровано: Мін'юст України від 02.08.2017 р. № 948/30816. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0948-17>

73. Правила ведення діловодства та архіву в органах державної виконавчої служби та приватними виконавцями: Наказ Міністерства юстиції України від 07.06.2017 р. № 1829/5. Зареєстровано: Мін'юст України від 08.06.2017 р. № 699/30567. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0699-17>
74. Про встановлення розміру плати за користування автоматизованою системою виконавчого провадження: Наказ Міністерства юстиції України від 24.03.2017 р. № 954/5. Зареєстровано: Мін'юст України від 27.03.2017 р. № 406/30274. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0406-17>
75. Порядок інформаційної взаємодії між Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань та автоматизованою системою виконавчого провадження: Наказ Міністерства юстиції України від 24.01.2017 р. № 173/5. Зареєстровано: Мін'юст України від 25.01.2017 р. № 106/29974. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0106-17>
76. Порядок надання інформації Державною фіскальною службою України на запити органів державної виконавчої служби та приватних виконавців: Наказ Міністерства юстиції України; Мінфін України від 13.12.2016 р. № 3639/5/1085. Зареєстровано: Мін'юст України від 19.12.2016 р. № 1652/29782. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1652-16>
77. Про порядок надання інформації Пенсійним фондом України на запити органів державної виконавчої служби та приватних виконавців: Наказ Міністерства юстиції України від 07.12.2016 р. № 3596/5 та Постанова правління Пенсійного фонду від 07.12.2016 р. № 28-1. Зареєстровано: Мін'юст України від 13.12.2016 р. № 1607/29737. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1607-16#n16>
78. Порядок надання інформації Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку на запити органів державної виконавчої служби та приватних виконавців: Наказ Міністерства юстиції України від 29.11.2016 р. № 3409/5 та Рішення НКЦПФР від 29.11.2016 р. № 1173. Зареєстровано: Мін'юст України від 06.12.2016 р. № 1579/29709. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1579-16#n15>
79. Спеціальні вимоги до осіб, які претендують на зайняття посад державних виконавців територіальних органів державної виконавчої служби Мін'юст України: Наказ від 21.10.2016 р. № 3005/5. Зареєстровано: Мін'юст України від 07.11.2016 р. № 1444/29574. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1444-16>
80. Спеціальні вимоги до осіб, які претендують на зайняття посад керівників територіальних органів державної виконавчої служби: Наказ Мін'юст України від 21.10.2016 р. № 3005/5. Зареєстровано: Мін'юст України від 07.11.2016 р. № 1443/29573. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1443-16>
81. Спеціальні вимоги до осіб, які претендують на зайняття посад державних виконавців відділу примусового виконання рішень Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України: Наказ Мін'юст України від 21.10.2016 р. № 3005/5. Зареєстровано: Мін'юст України від 07.11.2016 р. № 1442/29572. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1442-16>
82. Спеціальні вимоги до рівня професійної компетентності державних виконавців та керівників органів державної виконавчої служби: Наказ Міністерства юстиції України від 21.10.2016 р. № 3005/5. Зареєстровано: Мін'юст України від 07.11.2016 р. № 1441/29571. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1441-16>
83. Про практику розгляду судами скарг на рішення, дії або бездіяльність державного виконавця чи іншої посадової особи державної виконавчої служби під час виконання судових рішень у цивільних справах: постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 07.02.2014 р. № 6. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0006740-14>
84. Про застосування судами міжнародних договорів України при здійсненні правосуддя: постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 19.12.2014 р. № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013740-14>
85. Про затвердження Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України; Положення від 28.12.1992 р. № 731. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/731-92-п#n35>.

86. Порядок подання нормативно-правових актів на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України та проведення їх державної реєстрації, затв. наказом МЮ України від 12.04.2005 р. № 34/5, зареєстр. в МЮ України 12.04.2005 р. за № 381/10661 (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 15.05. 2013 р. № 883/5). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0381-05#n16>.
87. Про затвердження Змін до Порядку подання нормативно-правових актів на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України та проведення їх державної реєстрації: Наказ Міністерства юстиції України від 01.03.2019 р. № 632/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0216-19>.
88. Положення про автоматизовану систему документообігу суду, затв. рішенням Ради суддів України від 26.11.2010 № 30 (у редакції рішення Ради суддів України від 02.03.2018 р. № 17). URL: <https://court.gov.ua/sudova-vlada/969076/polozhenniapasds/>.
89. Інструкція з діловодства в місцевих та апеляційних судах України, затв. Наказом Державної судової адміністрації України від 20.08. 2019 р. № 814. URL: https://dsa.court.gov.ua/userfiles/media/media/814_1_Annex_court_codes_1.pdf.
90. Інструкція з діловодства Верховного Суду, затв. Наказом керівника апарату Верховного Суду від 28.12. 2018 р. № 207-ОД. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro_sud/pro_aparat_1/instrukcia_z_dilovodstva.
91. Про затвердження Порядку роботи з електронними документами у діловодстві та їх підготовки до передавання на архівне зберігання: наказ Міністерства юстиції України від 11.11.2014 р. № 1886/5, зареєстр. в Міністерстві юстиції України 11.11.2014 р. № 1421/26198. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1421-14>.
92. Про затвердження Правил організації діловодства та архівного зберігання документів у державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях: наказ МЮ України від 18.06.2015 р. № 1000/5, зареєстр. у МЮ України 22.06. 2015 р. за № 736/27181. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0736-15>.
93. Типова інструкція про порядок ведення обліку, зберігання, використання і знищення документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову інформацію, затвердженою Постановою Кабінету Міністрів України від 19.10.2016 р. № 736. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/736-2016-p>.
94. Інструкція з діловодства за зверненнями громадян в органах державної влади і місцевого самоврядування, об'єднаннях громадян, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форм власності, в засобах масової інформації, затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 14.04.1997 р. № 348. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/348-97-p>.
95. Загальне положення про юридичну службу міністерства, іншого органу виконавчої влади, державного підприємства, установи та організації, затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 26.11.2008 № 1040 в редакції від 21.12.2019 р. на підставі Постанови Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 р. № 1066. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1040-2008-p>.
96. Про вдосконалення організації правової роботи в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.12. 2001 р. № 1693. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1693-2001-p>.
97. Про Національну програму правової освіти населення: Указ Президента України від 18.10.2001 р. № 992/2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/992/2001>.
98. Порядок розгляду звернень та організації особистого прийому громадян у Міністерстві юстиції України, його територіальних органах, підприємствах, установах та організаціях, що належать до сфери його управління: Наказ МЮ України від 15.02. 2017 р. № 388/5 (у редакції наказу МЮ України від 26.10.2018 р. № 3371/5). Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 17.02.2017 р. № 229/30097. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0229-1>.

Навчальні та наукові видання:

1. Бичкова С. С. Правовий статус учасників цивільної справи (у контексті новел процесуального законодавства України). *Право України*. 2018. № 10. С. 114–128.
2. Бичкова С. С. Спеціаліст як новий учасник цивільного процесу. *Підприємництво, госп-во і право*. 2006. № 10.
3. Бичкова С.С. Цивільний процесуальний правовий статус осіб, які беруть участь у справах позовного провадження: монографія. Київ: Атіка, 2011. 420 с.

4. Васильєва-Шаламова Ж. В. Участь у цивільному процесі експерта та спеціаліста (порівняльно-правовий аспект). *Бюл. М-ва юстиції України*. 2008. № 5.
5. Гетьманцев О. Теорія О. Бюлова про поняття цивільних процесуальних відносин в кінці XIX на початку XX ст. *Тернопільська академія народного господарства. Актуальні проблеми правознавства*: наук. зб. Терноп. акад. нар. госп-ва. Тернопіль : ЮІ ТАНГ, 2001. Вип. 2. С. 28-31.
6. Глушкова Д. Г. Правовий режим результатів діяльності спеціаліста в цивільному судочинстві. Матеріали VII звіт. наук.-практ. конф. наук.-педагог. працівників, курсантів і студентів Крим. юрид. ін-ту Нац. ун-ту внутр. справ: у 2-х ч. – Ч. 1. – Сімф.: Ельнію, 2005.
7. Глушкова Д. Г. Співвідношення понять “спеціаліст” та “судовий експерт” за новим процесуальним законодавством України. *Вісн. Нац. ун-ту внутр. справ.* – Вип. 30. 2005.
8. Глушкова Д. Г. Процесуальні права спеціаліста як суб’єкта цивільного судочинства. *Пробл. цивіл. права та процесу*: матеріали наук.-практ. конф. (31 трав. 2008 р.). Х.: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2008.
9. Дамірлі М. Європейська конвенція з прав людини як ключовий елемент права Ради Європи. *Право України*. 2010. № 10.
10. Де Сальвіа М. Прецеденти Європейського суду по правам человека. Руководящие принципы судебной практики, относящейся к Европейской конвенции о защите прав человека и основных свобод. Судебная практика с 1960 по 2002 гг. СПб.: Юрид. центр Пресс, 2004.
11. Джалилов Д.Р. Гражданское процессуальное правоотношение и его субъекты. Душанбе : Таджик. Гос. Ун-т, 1962. 40 с.
12. Дорошенко О. Ф. Межі компетенції судового експерта у цивільному процесі з розгляду спорів, пов’язаних із порушенням прав інтелект. власності. Судова експертиза об’єктів інтелектуальної власності: теорія і практика. К.: ТОВ «Лазурит-Поліграф», 2009.
13. Дудаш Т. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод у світлі праворозуміння Страсбурзького суду. *Право України*. 2010. № 10.
14. Закон України «Про судоустрій і статус суддів». Науково-практичний коментар. Станом на 1 липня 2018 р. / За заг. ред. Прилипка С. М. – К. : Видавничий дім «Професіонал», 2018. – 791 с.
15. Захарова О.С. Виникнення, розвиток та ускладнення цивільних процесуальних правовідносин. *Правові відносини: проблеми теорії та практики*: зб. наук. пр. матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 15 листоп. 2013 р.). До 150-річчя акад. Всеукр. акад. наук. Олексія Михайловича Гуляєва (1863-1923) / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Рада молодих вчених. Київ : Ніка-Центр, 2013. С. 89-92.
16. Захарова О.С. Суб’єктний склад цивільних процесуальних правовідносин. *Вісник Академії адвокатури України*. 2009. 3 (16). С. 21-26.
17. Захарова О.С. Цивільні процесуальні відносини в системі правових відносин в Україні. *Вісник Академії адвокатури України*. 2015. № 2(33). С. 34-40.
18. Земцова І. О. Спеціальні знання та внутрішнє переконання експерта при проведенні судової експертизи. Судова експертиза об’єктів інтелект. власності: теорія і практика. К.: ТОВ «Лазурит-Поліграф», 2009.
19. Ізарова І. О., Ханік-Посполітак Р. Ю. Цивільний процес України : Навч. посіб. для студ. юрид. спец. вищих навчальних закладів. Київ: ВД «Дакор», 2018. 276 с.
20. Керноз Н.Є. Перегляд судових рішень як різновид судового захисту прав, свобод та інтересів осіб : навчальний посібник. Вид. 3-тє, доповн., переробл. Чернігів : ЧНТУ, 2018. 134 с.
21. Комаров В.В. Вчення про предмет цивільного процесуального права. *Право України*. 2017. № 5. С. 154-173.
22. Комаров В.В. Предмет цивільного процесуального права: текст лекцій. Х.: Юрид. акад. 1992.
23. Комаров В.В. Цивільне процесуальне законодавство у динаміці розвитку та практиці Верховного Суду України. Х. Право, 2012.
24. Комаров В.В. Цивільне процесуальне право: проблеми методології науки, диференціації та уніфікації судових процедур. Правова система України: історія, стан, перспективи: у 5 т. Т. 3: цивільно-правові науки. Приватне право / за заг. ред.. Н.С. Кузнецової. Х.: Право, 2008.
25. Комаров В.В., Сакара Н.Ю. Право на справедливий судовий розгляд у цивільному судочинстві: навч. посіб. Х.: Нац. юрид. акад. України, 2007.

26. Комаров В. В. Проблеми теорії та практики цивільного судочинства: монографія / за заг. ред. В. В. Комарова. Х.: Харків юрид., 2008.
27. Комаров В. В. Позовне провадження: моногр. / за ред. В. В. Комарова. – Х.: Право, 2011.
28. Курс цивільного процесу: підручник / В.В. Комаров, В.А. Бігун, В.В. Баранкова та ін.; за ред. В.В. Комарова. Х. Право, 2011.
29. Курс цивільного процесу: підручник / за ред. В.В. Комарова; Національний університет «Юридична академія України ім. Я. Мудрого». Харків: Право, 2011. 352 с.
30. Лазько О. М. Відповідальність свідка – гарантія здійснення ним громадянського обов'язку. *Вісн. Акад. праці і соціал. відносин Федерації профспілок України*. 2008. № 3/1(45).
31. Лемик Р. Консультація спеціаліста як одна з форм застосування спеціальних знань за новим Цивільним процесуальним кодексом. *Пробл. державотворення і захисту прав людини в Україні: матеріали XIII регіон. наук.-практ. конф. (8-9 лют. 2007 р.)*. Л.: Львів. держ. ун-т, 2007.
32. Мармазов В. Принцип stare decisis та динамічність практики Європейського суду з прав людини. *Право України*. 2003. № 2.
33. Масюк В. В. Виконавче провадження у схемах і таблицях : навч. посіб. /В. В. Масюк, М. Ю. Акулова. Харків: Право, 2017. 126 с.
34. Надьон В. В. Суб'єктивний обов'язок як елемент змісту цивільних правовідносин : монографія. Харків, 2017. 283 с.
35. Науково-практичний коментар Закону України «Про виконавче провадження». Станом на 5 квітня 2018 року. [текст] / практичний посібник. К. : Видавничий дім «Професіонал», 2018. 424 с.
36. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України / за заг. ред. Короєда С. О. Київ.: Видавничий дім «Професіонал», 2018. 496 с.
37. Паскар А. Зміст цивільних процесуальних правовідносин. *Юридична Україна*. 2011. № 10. С. 72-76.
38. Паскар А. Об'єкт цивільних процесуальних відносин. *Юридична Україна*. 2010. № 12. С. 79-85.
39. Позовне провадження: монографія / В.В. Комаров, Д.Д. Луспенник, П.І. Радченко та ін.; за ред. В.В. Комарова. Х: Право, 2011.
40. Практикум з цивільного процесу України За загальною редакцією Н. В. Василяни, Ю. Д. Притики. Київ ВД «Дакор». 2018.
41. Рабінович П. Страсбурзький суд і конституційне судочинство у сфері прав людини. *Вісник Академії правових наук України*. 2006. № 1.
42. Сакара Н.Ю. Проблема доступності правосуддя у цивільних справах: монографія. Х.: Право, 2010.
43. Тertiшніков В.І. Цивільний процес України : навч.-практ. посіб. Х.: Юрайт, 2012. 424 с.
44. Ткачук О.С. Проблеми реалізації судової влади у цивільному судочинстві: монографія. Х.: Право, 2016.
45. Цивільне право та процес (2 частина) : навч. посіб. / кер. авт. кол. А.В. Коваленко. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2018. 128 с.
46. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019.- 506 с.
47. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар за заг. ред. д.ю.н., професора, академіка Академії наук вищої школи України М.М. Ясинка. Видавництво: К.: Алерта, 2018. 604 с.
48. Цивільне судочинство. Процесуальні документи. Практичний коментар та зразки. Київ: «Центр учбової літератури», 2018. 192 с.
49. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія / В.В. Комаров, К.В. Гусаров, Н.Ю. Сакара та ін.; за ред. В.В. Комарова. Х.: Право, 2016.
50. Цувіна Т.А. Право на суд у цивільному судочинстві: монографія. Х.: Слово, 2015.
51. Шевчук С. Європейська концепція «усталеної судової практики» та її вплив на правотворчу функцію Конституційного Суду України. *Вісник Конституційного Суду України*. 2008. № 2.
52. Штефан А. Об'єкт і зміст цивільних процесуальних правовідносин. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2017. № 3. С. 64-69.

1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЦИВІЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО»

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни «Цивільне процесуальне право»

Змістовий модуль 1. Конституційна реформа 2016 року щодо правосуддя та її вплив на ключові детермінанти цивільного процесу та цивільного судочинства

Тема 1. Ключові детермінанти цивільного процесу та цивільного судочинства

Цивільне судочинство. Поняття, завдання і види цивільного судочинства. Стадії цивільного судочинства: поняття, основні ознаки і види. Цивільна процесуальна форма: суть і значення.

Поняття цивільного процесуального права. Предмет цивільного процесуального права. Методи цивільного процесуального права. Система цивільного процесуального права у сучасний період.

Співвідношення цивільного процесуального права з адміністративним процесуальним, господарським процесуальним та кримінальним процесуальним правом, цивільним, сімейним, трудовим, конституційним, адміністративним правом та деякими іншими галузями права.

Джерела цивільного процесуального права: поняття і види. Конституція України як Основний закон України та джерело цивільного процесуального права. Загальна характеристика Цивільного процесуального кодексу України як основного кодифікованого джерела цивільного процесуального права, його система. Міжнародні договори як джерела цивільного процесуального права. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року і протоколи до неї, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, та практика Європейського суду з прав людини як джерело права України.

Цивільні процесуальні норми, їх структура, дія в часі, просторі та по колу осіб.

Наука цивільного процесуального права. Поняття і предмет науки цивільного процесуального права. Система науки цивільного процесуального права. Методи дослідження науки цивільного процесуального права. Розвиток науки цивільного процесуального права України.

Поняття цивільних процесуальних правовідносин і їх особливості. Елементи цивільних процесуальних правовідносин. Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних процесуальних правовідносин. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин і їх класифікація. Суд як обов'язковий суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин. Правове становище суду. Склад суду. Моральні засади судової діяльності.

Учасники цивільного процесу: поняття та види (учасники справи; представники; інші учасники судового процесу). Процесуальні права й обов'язки учасників справи. Неприпустимість зловживання процесуальними правами у цивільному судочинстві та наслідки зловживання.

Тема 2. Завдання та основні засади (принципи) цивільного судочинства та їх загальна характеристика

Поняття, значення і класифікація принципів цивільного процесуального права.

Принципи цивільного процесуального права, закріплені Конституцією України: здійснення правосуддя виключно судами; принцип територіальності і спеціалізації побудови системи судів як органів правосуддя; участь народу в здійсненні правосуддя через присяжних; призначуваність суддів; здійснення правосуддя суддею одноособово, колегією суддів, в т.ч. за участю присяжних; незалежність і недоторканність суддів та підкорення їх тільки законові; здійснення правосуддя професійними суддями та у визначених законом випадках, присяжними; законність; рівність усіх учасників процесу перед законом і судом; змагальність сторін та свобода в наданні ними судові своїх доказів і доведенні перед судом їх переконливості; гласність судового процесу та його повне фіксування технічними засобами; державна мова судочинства; розумні строки розгляду справи судом; забезпечення права на апеляційний перегляд справи та у визначених законом випадках - на касаційне оскарження судового рішення; ухвалення судами рішень іменем України і їх обов'язковість до виконання на всій території України; доступність і гарантованість судового

захисту прав і свобод людини та громадянина; таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції.

Основні засади (принципи) цивільного судочинства: верховенство права; рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом; гласність і відкритість судового процесу та його повне фіксування технічними засобами; змагальність сторін; диспозитивність; пропорційність, обов'язковість судового рішення; забезпечення права на апеляційний перегляд справи; забезпечення права на касаційне оскарження судового рішення у визначених законом випадках; неприпустимість зловживання процесуальними правами; відшкодування судових витрат сторони, на користь якої ухвалене судове рішення.

Змістовий модуль 2. Цивільна юрисдикція та підсудність

Тема 3. Предметна та суб'єктна юрисдикція. Інстанційна юрисдикція

Поняття і види цивільної юрисдикції: предметна й суб'єктна, інстанційна, територіальна юрисдикція (підсудність). Критерії, що визначають цивільну юрисдикцію справ загальним судам: характер спірних правовідносин, суб'єктний склад спору, предмет спору, підстава позову.

Справи, що відносяться до юрисдикції загальних судів.

Повноваження третейських судів, міжнародного комерційного арбітражу з вирішення спору, який відноситься до юрисдикції загального суду. Право сторін на передачу спору на розгляд третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу.

Повноваження іноземного суду з вирішення спору, який відноситься до юрисдикції загального суду. Право сторін на передачу спору на розгляд іноземного суду(суду іншої держави).

Інстанційна юрисдикція.

Тема 4. Територіальна юрисдикція (підсудність) та її види

Територіальна юрисдикція (підсудність) загальних судів: поняття і види (за місцем проживання або місцезнаходженням відповідача; підсудність справ, у яких однією із сторін є суд або суддя; підсудність справ за вибором позивача, виключна підсудність).

Відмежування юрисдикції спорів, які відносяться до юрисдикції загального суду, від справ, які відносяться до юрисдикції інших судів (адміністративних, господарських, третейських, іноземних).

Передача справ з одного суду до іншого.

Тема 5. Підвідомчість справ третейським судам та оскарження їх рішень в суді

Поняття, завдання, принципи організації та діяльності третейських судів. Підвідомчість справ третейським судам

Проведення у справах про оскарження рішень третейських судів, оспорювання рішень міжнародних комерційних арбітражів: форма і зміст заяви про скасування рішення третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу; підсудність, умови, строки звернення, відкриття провадження у справі; підготовка справи до розгляду; судовий розгляд та повноваження суду; підстави для скасування рішення третейського суду; підстави для скасування рішення міжнародного комерційного арбітражу; ухвала суду у справі про скасування рішення третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу та набрання нею законної сили; порядок оскарження постанов міжнародного комерційного арбітражу щодо наявності у нього компетенції, винесених в порядку розгляду питань попереднього характеру.

Змістовий модуль 3. Загальні положення цивільного процесу

Тема 6. Сторони в цивільному процесі. Треті особи в цивільному процесі

Поняття сторін у цивільному процесі як учасників справи, їх види та характерні ознаки.

Цивільна процесуальна правоздатність та цивільна процесуальна дієздатність сторін.

Процесуальні права та обов'язки сторін.

Поняття процесуальної співучасті. Підстави співучасті. Види співучасті. Процесуальні права й обов'язки співучасників.

Поняття неналежного відповідача. Заміна неналежного відповідача. Залучення до участі у справі співвідповідача.

Процесуальне правонаступництво. Поняття і підстави правонаступництва. Порядок вступу в процес правонаступника і його правовий статус

Поняття і види третіх осіб в цивільному процесі та їх характерні ознаки. Цивільна процесуальна правоздатність і цивільна процесуальна дієздатність третіх осіб.

Треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмету спору. Підстави і порядок вступу в процес. Процесуальні права й обов'язки. Відмінність третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору, від співпозивачів та правонаступників.

Треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору. Підстави і порядок залучення до участі у справі або вступу у справі третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог. Процесуальні права й обов'язки третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору, їх відмінність від співучасників (співпозивачів, співвідповідачів). Наслідки незалучення у справу третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору.

Процесуальне правонаступництво третіх осіб.

Тема 7. Участь у цивільному процесі органів та осіб, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб. Представники та представництво в суді

Захист прав, свобод та інтересів фізичних осіб в цивільному процесі Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини.

Завдання прокуратури в цивільному процесі в сучасних умовах розвитку української держави. Підстави і процесуальні форми участі прокурора в усіх стадіях цивільного процесу. Статус прокурора як процесуальної сторони в цивільному процесі.

Мета участі у цивільному процесі органів державної влади, органів місцевого самоврядування, фізичних та юридичних осіб, яким за законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб або державних чи суспільних інтересів. Процесуальні права органів та осіб, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб

Участь у справі представника, в т.ч. самопредставництво. Поняття представництва в суді. Підстави виникнення представництва в суді. Види представництва: законне, статутне, договірне, громадське.

Законні представники. Особи, які можуть бути представниками. Особи, які не можуть бути представниками. Умови, які необхідні для здійснення функцій представника в цивільному процесі: повноліття, цивільна процесуальна дієздатність, відсутність заборони закону, належне оформлення повноважень та певна категорія справ. Призначення або заміна законного представника судом.

Документи, що підтверджують повноваження представників.

Повноваження представника в суді.

Тема 8. Інші учасники цивільного процесу

Помічник судді як учасник процесу, що забезпечує підготовку та організаційне забезпечення судового процесу та як учасник який може за відсутності секретаря судового засідання здійснювати його повноваження. Секретар судового засідання як учасник процесу, його повноваження та умови за яких виконує обов'язки судового розпорядника.

Судовий розпорядник, як учасник процесу, що створює умови, необхідних для розгляду справи, його повноваження та процедура оскаження їх.

Правовий статус свідків. Особи, які не підлягають допиту як свідки. Особи, які мають право відмовитися від давання показань.

Правовий статус експертів. Роз'яснення прав та обов'язків експерта. Присяга експерта та її наслідки.

Правовий статус експертів з питань права.

Правовий статус перекладача. Роз'яснення прав та обов'язків перекладача. Присяга перекладача та її наслідки.

Правовий статус спеціаліста та його повноваження щодо надання консультації та технічної допомоги під час вчинення процесуальних дій, пов'язаних із застосуванням таких технічних засобів.

Тема 9. Заходи процесуального примусу. Процесуальні строки.

Поняття заходів процесуального примусу.

Підстави і порядок застосування заходів процесуального примусу.

Види заходів процесуального примусу: попередження; видалення із залу судового засідання; тимчасове вилучення доказів для дослідження судом; привід, штраф та їх підстави.

Поняття і значення процесуальних строків. Розумність процесуальних строків.

Види процесуальних строків: встановлені законом і призначені судом. Строки розгляду цивільних справ.

Обчислення процесуальних строків. Початок перебігу процесуальних строків. Закінчення процесуальних строків. Зупинення процесуальних строків. Поновлення та продовження процесуальних строків. Наслідки пропущення процесуальних строків.

Тема 10. Судові витрати в цивільному процесі

Поняття і види судових витрат у цивільному процесі, їх значення. Попереднє визначення суми судових витрат. Забезпечення та попередня оплата судових витрат.

Судовий збір: поняття, об'єкти, суб'єкти, розмір ставок, пільги щодо звільнення. Ціна позову.

Витрати, пов'язані з розглядом справи. Витрати на професійну правничу допомогу. Витрати сторін та їх представників, що пов'язані з явкою до суду. Витрати, пов'язані із залученням (викликом свідків, експертів, спеціалістів, перекладачів, проведенням судових експертиз. Витрати, пов'язані з витребуванням доказів, проведенням огляду доказів за їх місцезнаходженням, забезпеченням доказів та вчиненням інших дій, необхідних для розгляду справи.

Відстрочення та розстрочення судових витрат, зменшення їх розміру або звільнення від їх оплати.

Розподіл судових витрат між сторонами. Розподіл витрат у разі відмови від позову, закриття провадження у справі або залишення позову без розгляду.

Тема 11. Докази та доказування в цивільному судочинстві

Поняття і мета судового доказування. Поняття предмета доказування. Визначення предмета доказування у конкретних цивільних справах. Підстави звільнення від доказування: обставини, які визнаються учасниками справи; загальновідомі обставини; преюдиційні обставини.

Належність доказів. Допустимість доказів. Достовірність доказів. Достатність доказів. Обов'язки доказування і подання доказів. Витребування доказів. Дослідження доказів. Оцінка доказів.

Поняття судових доказів. Фактичні дані. Засоби доказування і їх види. Доказові факти. Класифікація доказів: первісні і похідні, прямі і непрямі, усні й письмові, особисті і речові.

Показання свідків. Пояснення сторін і третіх осіб. Пояснення представників сторін і третіх осіб, допитаних як свідків. Порядок допиту сторін, третіх осіб, їх представників як свідків. Письмове опитування учасників справи як свідків. Допит свідка за заявою сторони арбітражного (третейського) розгляду

Правовий статус свідків. Особи, які не підлягають допиту як свідки. Особи, які мають право відмовитися від давання показань. Заява про виклик свідка. Порядок допиту свідків у судовому засіданні. Використання свідком письмових записів. Особливості допиту малолітніх і неповнолітніх свідків. Оголошення показань свідків.

Письмові докази. Види письмових доказів за змістом та формою. Витребування письмових доказів. Порядок дослідження письмових доказів. Оголошення і дослідження змісту особистих паперів, листів, записів телефонних розмов, телеграм та інших видів кореспонденції.

Речові докази і їх відмінність від письмових доказів. Витребування речових доказів. Зберігання речових доказів. Огляд речових доказів, що швидко псуються. Повернення речових доказів. Порядок дослідження речових доказів. Відтворення звукозапису, демонстрація відеозапису і їх дослідження.

Електронні докази: поняття, зберігання, дослідження та повернення оригіналів.

Висновки експерта та вимоги до нього. Правовий статус експерта. Порядок призначення експертизи. Ухвала суду про призначення експертизи. Обов'язкове призначення експертизи.

Проведення експертизи на замовлення учасників справи. Наслідки ухилення від участі в експертизі. Збирання матеріалів для проведення експертизи. Порядок проведення експертизи. Оцінка висновку експерта судом. Види експертиз: комісійна, комплексна, додаткова і повторна. Роз'яснення прав та обов'язків експерта. Присяга експерта. Дослідження висновку експерта в судовому засіданні. Висновок експерта у галузі права як допоміжний (консультативний) характер і не є обов'язковим для суду.

Забезпечення доказів: поняття, підстави, порядок та процедурні моменти.

Судові доручення щодо збирання доказів.

Змістовий модуль 4. Позовне провадження та його різновиди

Тема 12. Позов. Відкриття провадження у справі та підготовче провадження

Поняття позову та його значення. Елементи позову. Види позовів у цивільному процесуальному праві.

Види й вимоги до заяв по суті справи у цивільному процесі. Позовна заява, її форма і зміст. Ціна позову. Документи, що додаються до позовної заяви. Відзив на позовну заяву. Заперечення відповідача та вимоги до його змісту. Пояснення третьої особи щодо позову або відзиву та вимоги до його змісту.

Поняття й вимоги до форми та змісту заяв з процесуальних питань. Наслідки порушення законодавчих вимог до заяв з процесуальних питань.

Право на пред'явлення позову у цивільному процесі. Передумови права на пред'явлення позову. Порядок реалізації права на звернення до загального суду.

Відкриття провадження у справі: правила пред'явлення позову (позовної заяви) до загального суду. Об'єднання і роз'єднання позовів. Підстави, порядок та наслідки залишення позовної заяви без руху, повернення позовної заяви. Підстави та наслідки відмови у відкритті провадження у справі. Підстави, процедурні моменти та наслідки відкриття провадження.

Підготовче провадження :завдання та строк підготовчого провадження; подання відзиву; подання пояснень третіх осіб щодо позову або відзиву; пред'явлення зустрічного позову. Підготовче засідання: мета, строк, порядок проведення та питання, які вирішуються на ньому судом. Судові рішення у підготовчому засіданні.

Порядок врегулювання спору за участю судді загального суду.

Відмова позивача від позову та її наслідки. Визнання позову відповідачем та його наслідки. Мирова угода сторін та її виконання.

Тема 13. Розгляд справи по суті. Фіксування судового процесу. Ускладнення під час судового розгляду

Судовий розгляд – одна з основних стадій цивільного процесу.

Загальні положення розгляду справи по суті загальним судом: завдання, строки, судові засідання, участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції; головуєчий та порядок у судовому засіданні.

Відкриття розгляду справи по суті: відкриття судового засідання; роз'яснення перекладачеві його прав та обов'язків, присяга перекладача(за його участі); наслідки неявки в судові засідання учасника справи; наслідки неявки в судові засідання свідка, експерта, спеціаліста; видалення свідків із зали судового засідання; оголошення складу суду; роз'яснення прав та обов'язків; розгляд заяв та клопотань; роз'яснення прав та обов'язків експерта та присяга експерта; роз'яснення спеціалістові його прав та обов'язків.

З'ясування обставин справи та дослідження доказів: вступне слово учасників справи; порядок з'ясування обставин справи та дослідження доказів; порядок допиту свідків; використання свідком письмових записів; допит сторін, третіх осіб, їх представників як свідків; дослідження речових та електронних доказів; відтворення звукозапису, демонстрація відеозапису і

їх дослідження; дослідження висновку експерта; консультації та роз'яснення спеціаліста; закінчення з'ясування обставин та перевірки їх доказами. Судові дебати та ухвалення рішення.

Фіксування цивільного процесу. Ускладнення цивільного процесу в стадії судового розгляду: відкладення розгляду справи, перерва в судовому засіданні; зупинення провадження у справі; закриття провадження у справі: підстави та його наслідки; залишення позову без розгляду: підстави та його наслідки.

Тема 14. Судові рішення загальних судів

Поняття, значення та види судових рішень загальних судів: рішення (повне, скорочене, заочне, додаткове), ухвала, постанова, судовий наказ.

Вимоги, які пред'являються до рішення загального суду: порядок ухвалення; процесуальна форма, законність, обґрунтованість, зміст, вичерпність, визначеність, зрозумілість, порядок проголошення та процедура вручення. Визначення порядку і строку виконання рішення суду, забезпечення його виконання.

Законна сила судового рішення та її наслідки.

Ухвали загального суду: поняття, види і набрання законної сили. Окрема ухвала.

Виправлення недоліків рішення судом, що його ухвалив: виправлення описок та арифметичних помилок; ухвалення додаткового рішення; роз'яснення судового рішення.

Постанови апеляційних загальних судів, Верховного Суду та їх законна сила.

Зміст судового наказу. Набрання судовим наказом законної сили та видача його стягувачу. Виправлення помилки в судовому наказі, визнання судового наказу таким, що не підлягає виконанню, відстрочення чи розстрочення або зміна способу та порядку його виконання

Тема 15. Особливості розгляду справ у порядку спрощеного позовного провадження

Справи, що розглядаються в порядку спрощеного позовного провадження. Строк розгляду справи у порядку спрощеного позовного провадження. Клопотання про розгляд справи в порядку спрощеного позовного провадження. Вирішення питання про розгляд справи в порядку спрощеного позовного провадження. Особливості подання заяв по суті справи у спрощеному позовному провадженні. Особливості розгляду справи у порядку спрощеного позовного провадження.

Тема 16. Особливості позовного провадження при заочному розгляді й у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави

Умови проведення заочного розгляду справи. Порядок заочного розгляду справи. Форма і зміст заочного рішення. Повідомлення про заочне рішення. Порядок і строк подання заяви про перегляд заочного рішення. Форма і зміст заяви про перегляд заочного рішення. Дії суду після прийняття заяви про перегляд заочного рішення. Порядок розгляду заяви про перегляд заочного рішення. Скасування та оскарження заочного рішення. Законна сила заочного рішення.

Пред'явлення позову про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави. Підстави та правові наслідки визнання активів необґрунтованими. Стягнення в дохід держави необґрунтованих активів в порядку, встановленому Законом України «Про виконавче провадження». Випадків здійснення стягнення необґрунтованих активів в порядку, встановленому Законом України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів».

Змістовий модуль 5. Непозовні види цивільного судочинства

Тема 17. Наказне провадження: поняття, загальна характеристика та особливості розгляду вимог

Правова характеристика наказного провадження.

Порядок звернення до суду. Вимоги, за якими може бути видано судовий наказ. Підсудність заяв. Форма і зміст заяви про видачу судового наказу. Судовий збір за подання заяви про видачу судового наказу. Підстави для відмови у видачі судового наказу та її наслідки.

Процесуальний порядок розгляду заяв про видачу судового наказу. Правова природа судового наказу і його зміст та форма. Надіслання боржникові копії судового наказу.

Форма і зміст заяви про скасування судового наказу та строки її подання. Процесуальний порядок розгляду заяви боржника про скасування судового наказу. Набрання судовим наказом законної сили та видача його стягувачеві. Виправлення помилки в судовому наказі, визнання судового наказу таким, що не підлягає виконанню, відстрочення чи розстрочення його виконання.

Тема 18. Окреме провадження: поняття, загальна характеристика та особливості розгляду певних справ

Окреме провадження як вид неპозовного цивільного судочинства: суть, значення, категорія справ, учасники та порядок розгляду.

Розгляд судом справ про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи: підсудність; заявники; зміст заяви; призначення судово-психіатричної експертизи; порядок розгляду справи в суді; рішення суду.

Розгляд судом справ про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності: підсудність; зміст заяви; розгляд справи; рішення суду.

Розгляд судом справ про визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою: підсудність; зміст заяви; підготовка справи до розгляду; розгляд справи та дії судді у разі появи фізичної особи, яку було визнано безвісно відсутньою або оголошено померлою.

Розгляд судом справ про усиновлення: підсудність; зміст заяви; підготовка справи до розгляду; розгляд справи; рішення суду.

Розгляд судом справ про встановлення фактів, що мають юридичне значення: коло справ про встановлення фактів, що мають юридичне значення веднесених до юрисдикції суду; підсудність; особливості провадження у справах про встановлення факту народження або смерті особи на тимчасово окупованій території України; зміст заяви; зміст рішення суду.

Розгляд судом справ про відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі: підсудність, зміст заяви; ухвала суду до судового розгляду; зміст публікації; обов'язки держателя втраченого цінного папера на пред'явника або векселя; строк пред'явлення позову заявником до держателя втраченого цінного папера на пред'явника або векселя; призначення справи до розгляду; вирішення справи; права держателя цінного папера на пред'явника або векселя щодо відшкодування збитків.

Розгляд судом справ про передачу безхазяйної нерухомої речі у комунальну власність: підсудність; зміст заяви; підстави для відмови в прийнятті заяви; розгляд справи; рішення суду.

Розгляд судом справ про визнання спадщини відумерлою: підсудність; зміст заяви; відмова у прийнятті заяви; розгляд справи; рішення суду.

Розгляд судом справ про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку: підсудність; зміст заяви і строк її подання; розгляд справи; рішення суду.

Розгляд судом справ про примусову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу: підсудність; зміст і строки подання заяви; розгляд справи; рішення суду.

Розгляд судом справ про розкриття банками інформації, яка містить банківську таємницю щодо юридичних та фізичних осіб: підсудність; зміст заяви; розгляд справи; рішення суду.

Розгляд судом справ про видачу і продовження обмежувального припису: підсудність; особи, які можуть бути заявниками; заінтересовані особи у справах про видачу обмежувального припису; зміст заяви; розгляд справи; рішення суду; продовження обмежувального припису; вручення рішення суду, повідомлення про видачу або продовження обмежувального припису.

Змістовий модуль 6. Провадження під час перегляду судових рішень

Тема 19. Апеляційне провадження. Тема 20. Касаційне провадження

Суть і поняття апеляційного провадження у цивільному процесі.

Суди апеляційної інстанції. Право апеляційного оскарження. Апеляційні скарги на ухвали суду першої інстанції. Порядок та строк на подання апеляційної скарги. Форма і зміст апеляційної

скарги. Приєднання до апеляційної скарги. Доповнення, зміна або відкликання апеляційної скарги або відмова від неї. Відмова позивача від позову та мирова угода сторін.

Залишення апеляційної скарги без руху, повернення апеляційної скарги: підстави, порядок, наслідки. Відмова у відкритті апеляційного провадження: підстави, порядок, наслідки. Закриття апеляційного провадження: підстави, порядок, наслідки.

Відкриття апеляційного провадження: підстави, порядок, наслідки. Відзив на апеляційну скаргу.

Апеляційний розгляд: підготовка розгляду справи судом апеляційної інстанції; призначення справи до розгляду; межі перегляду справи в суді апеляційної інстанції; порядок та строк розгляду апеляційної скарги; в т.ч. що надійшла до суду апеляційної інстанції після закінчення апеляційного розгляду справи; повноваження загального суду апеляційної інстанції та підстави для них.

Постанова загального суду апеляційної інстанції: порядок ухвалення, порядок проголошення, законна сила та вручення.

Поняття, суть, значення і підстави касаційного провадження у цивільному процесі.

Суд касаційної інстанції. Право касаційного оскарження. Порядок та строк на подання касаційної скарги. Касаційні скарги на ухвали господарських судів. Форма і зміст касаційної скарги. Приєднання до касаційної скарги. Доповнення, зміна або відкликання касаційної скарги або відмова від неї. Відмова позивача від позову та мирова угода сторін.

Залишення касаційної скарги без руху, повернення касаційної скарги: підстави, порядок, наслідки. Відмова у відкритті касаційного провадження: підстави, порядок, наслідки. Закриття касаційного провадження: підстави, порядок, наслідки.

Відкриття касаційного провадження: підстави, порядок, наслідки. Відзив на касаційну скаргу.

Касаційний розгляд: підготовка справи до касаційного розгляду; межі розгляду справи судом касаційної інстанції; порядок та строк розгляду касаційної скарги; в т.ч. що надійшла до суду касаційної інстанції після закінчення розгляду касаційної скарги іншої особи; повноваження загального суду касаційної інстанції та підстави для них.

Підстави для передачі справи на розгляд палати, об'єднаної палати або Великої Палати Верховного Суду. Порядок передачі справи на розгляд палати, об'єднаної палати або Великої Палати Верховного Суду.

Підстави для залишення касаційної скарги без задоволення, а судових рішень - без змін. Підстави для повного або часткового скасування рішень і передачі справи повністю або частково на новий розгляд або для продовження розгляду. Підстави для скасування судових рішень повністю або частково і ухвалення нового рішення у відповідній частині або зміни рішення. Підстави для скасування постанови суду апеляційної інстанції повністю або частково і залишення в силі судового рішення суду першої інстанції у відповідній частині.

Підстави для скасування рішення повністю або частково із закриттям провадження в справі або залишенням позову без розгляду у відповідній частині.

Постанова загального суду касаційної інстанції: порядок ухвалення, порядок проголошення, обов'язковість вказівок, що містяться у ній, законна сила та вручення.

Тема 21. Провадження у зв'язку з нововиявленими та виключними обставинами

Поняття нововиявлених обставин і підстави перегляду за нововиявленими обставинами судових рішень загального суду, які вступили в законну силу. Порядок і строк подання заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами. Форма і зміст заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами. Відмова від заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами та її наслідки.

Загальні суди, які здійснюють перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами. Відкриття провадження за нововиявленими обставинами. Порядок перегляду судових рішень та оформлення результатів перегляду за нововиявленими обставинами.

Поняття виключних обставин у цивільному судочинстві. Порядок і строк подання заяв про перегляд судових рішень за виключними обставинами.

Процесуальний порядок розгляду заяв про перегляд судових рішень за виключними обставинами. Форма і зміст заяви про перегляд судових рішень за виключними обставинами. Відмова від заяви про перегляд судового рішення за виключними обставинами та її наслідки.

Загальні суди, які здійснюють перегляд судових рішень за виключними обставинами. Відкриття провадження за виключними обставинами. Порядок перегляду судових рішень та оформлення результатів перегляду за виключними обставинами.

Змістовий модуль 7. Провадження, пов'язане з виконанням судових рішень у цивільних справах та рішень інших органів (посадових осіб)

Тема 22. Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень у цивільних справах та рішень інших органів (посадових осіб)

Виконавче провадження як завершальна стадія цивільного процесу.

Підсудність справ щодо процесуальних питань, пов'язаних з виконанням судових рішень у цивільних справах та рішень інших органів (посадових осіб). Негайне виконання судових рішень. Звернення судових рішень до виконання. Зміст виконавчого листа. Виконавчі документи. Виправлення помилки у виконавчому документі та визнання його таким, що не підлягає виконанню. Поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання. Мирова угода в процесі виконання. Відстрочення і розстрочення виконання, зміна чи встановлення способу і порядку виконання. Зупинення виконання судового рішення. Вирішення питання про тимчасове влаштування дитини до дитячого або лікувального закладу. Вирішення питання про оголошення розшуку боржника або дитини, про привід боржника. Вирішення питання про примусове проникнення до житла чи іншого володіння особи. Звернення стягнення на грошові кошти, що належать іншим особам, та нерухоме майно, право власності на яке не зареєстровано в установленому порядку. Тимчасове обмеження у праві виїзду за межі України. Заміна сторони виконавчого провадження. Визначення частки майна боржника у майні, яким він володіє спільно з іншими особами. Поворот виконання рішення, постанови: подання заяв про поворот виконання, підсудність, порядок і строк вирішення питання. Особливості повороту виконання в окремих категоріях справ.

Тема 23. Судовий контроль за виконанням судових рішень. Відновлення втраченого судового провадження

Судовий контроль за виконанням судових рішень. Право на звернення із скаргою до суду. Подання скарги. Строки для звернення із скаргою. Розгляд скарги. Судове рішення за скаргою. Розподіл витрат, пов'язаних з розглядом скарги. Виконання ухвали суду.

Відновлення втраченого судового провадження: порядок відновлення втраченого судового провадження; особи, які мають право звертатися до суду із заявою про відновлення провадження та умови їх звільнення від судових витрат; підсудність, форма та зміст заяви; наслідки недодержання вимог до форми та змісту заяви, залишення заяви без розгляду чи відмова у відкритті провадження за заявою; розгляд заяви та ухвала суду за наслідками розгляду заяви про відновлення втраченого судового провадження.

Тема 24. Провадження у справах про оскарження рішень третейських судів, оспорування рішень міжнародних комерційних арбітражів

Провадження у справах про оскарження рішень третейських судів, оспорування рішень міжнародних комерційних арбітражів: форма і зміст заяви про скасування рішення третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу; підсудність, умови, строки звернення, відкриття провадження у справі; підготовка справи до розгляду; судовий розгляд та повноваження суду; підстави для скасування рішення третейського суду; підстави для скасування рішення міжнародного комерційного арбітражу; ухвала суду у справі про скасування рішення третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу та набрання нею законної сили; порядок оскарження постанов міжнародного комерційного арбітражу щодо наявності у нього компетенції, винесених в порядку розгляду питань попереднього характеру.

Тема 25. Визнання та виконання рішень іноземних судів, міжнародних комерційних арбітражів в Україні, надання дозволу на примусове виконання рішень третейських судів

Визнання та звернення до виконання рішення іноземного суду, що підлягає примусовому виконанню: умови визнання та виконання рішення іноземного суду, що підлягає примусовому виконанню; строки пред'явлення рішення іноземного суду до примусового виконання; суди, що розглядають справи про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду; порядок подання та вимоги до клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду; розгляд клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду; підстави для відмови у задоволенні клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду; оскарження ухвали суду; звернення до примусового виконання рішення іноземного суду.

Визнання рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню: умови визнання рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню; порядок подання клопотання про визнання рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню; розгляд клопотання про визнання рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню.

Визнання та надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу: умови визнання та надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу, якщо його місце знаходиться за межами України; порядок і строки подання заяви про визнання і надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу; форма і зміст заяви про визнання і надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу; порядок розгляду заяви про визнання і надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу; підстави для відмови у визнанні і наданні дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу; ухвала суду про визнання і надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу або про відмову у визнанні і наданні дозволу на виконання; добровільне виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу про стягнення грошових коштів; визнання рішень міжнародного комерційного арбітражу, що не підлягають примусовому виконанню; надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу, якщо місце арбітражу знаходиться на території України.

Проведення у справах про надання дозволу на примусове виконання рішень третейських судів: форма, зміст підсудності, строки звернення і порядок розгляду заяви про видачу виконавчого листа на примусове виконання рішення третейського суду; підстави для відмови у видачі виконавчого листа на примусове виконання рішення третейського суду; ухвала суду про видачу виконавчого листа на примусове виконання рішення третейського суду або про відмову у його видачі та набрання нею законної сили.

1.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем		Кількість годин для денної форми навчання										
		Всього	У тому числі									
			Лек.			Сем.			С.р.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
(3 курс VI семестр)												
Змістовий модуль 1. Конституційна реформа 2016 року щодо правосуддя та її вплив на ключові детермінанти цивільного процесу та цивільного судочинства												
1. Ключові детермінанти цивільного процесу та цивільного судочинства		15		2		2		11-				
2. Завдання та основні засади (принципи) цивільного судочинства та їх загальна характеристика		15		2		2		11				
Разом за змістовим модулем 1		30		4		4		22				
Змістовий модуль 2. Цивільна юрисдикція												
3. Предметна та суб'єктна юрисдикція. Інстанційна юрисдикція		11		2		2		7				
4. Територіальна юрисдикція (підсудність)		11		2		2		7				
5. Підвідомчість справ третейським судам		8		2		-		6				
Разом за змістовим модулем 2		30		6		4		20				
Змістовий модуль 3. Загальні положення цивільного процесу												
6. Сторони в цивільному процесі. Треті особи в цивільному процесі		5		1		1		3				
7. Участь у цивільному процесі органів та осіб, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб. Представники та представництво в суді		5		1		1		3				
8. Інші учасники цивільного процесу		3		-		-		3				
9. Заходи процесуального примусу. Процесуальні строки		3		-		-		3				
10. Судові витрати в цивільному процесі		7		2		2		3				
11. Докази та доказування в цивільному судочинстві		7		2		2		3				
Разом за змістовим модулем 3		30		6		6		18				
Разом за VI семестр		90		16		14		60				
(4курс VII семестр)												
Змістовий модуль 4. Позовне провадження та його різновиди												

12.	Позов. Відкриття провадження у справі та підготовче провадження	8	2	2	4	5
13.	Розгляд справи по суті. Фіксування. судового процесу. Ускладнення під час судового розгляду	8	2	2	4	
14.	Судові рішення загальних судів	8	2	2	4	
15.	Особливості розгляду справ у порядку спрощеного позовного провадження	4	-	-	4	
16.	Особливості позовного провадження при заочному розгляді й у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави	2	-	-	2	
Разом за змістовим модулем 3		30	6	6	18	
Змістовий модуль 5. Непозовні види цивільного судочинства						
17.	Наказне провадження: поняття, загальна характеристика та особливості розгляду	12	1	2	9	
18.	Окреме провадження: поняття, загальна характеристика та особливості розгляду певних справ	18	1	2	15	
Разом за змістовим модулем 4		30	2	4	24	
Змістовий модуль 6 Провадження під час перегляду судових рішень						
19.	Апеляційне провадження	8	1	1	6	
20.	Касаційне провадження	8	1	1	6	
21.	Провадження у зв'язку з нововиявленими та виключними обставинами	14	2	2	10	
Разом за змістовим модулем 6		30	4	4	22	
Змістовий модуль 7. Провадження, пов'язане з виконанням судових рішень у цивільних справах та рішень інших органів (посадових осіб)						
22.	Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень у цивільних справах та рішень інших органів (посадових осіб)	10	1/2	1/2	9	
23.	Судовий контроль за виконанням судових рішень. Відновлення втраченого судового провадження	6	1/2	1/2	5	
24.	Провадження у справах про оскарження рішень третейських судів, оспорювання рішень міжнародних комерційних арбітражів	7	1/2	1/2	6	
25.	Визнання та виконання рішень іноземних судів, міжнародних комерційних арбітражів в Україні, надання дозволу на примусове виконання рішень третейських судів	7	1/2	1/2	6	
Разом за змістовим модулем 7		30	2	2	26	
Разом за VII семестр		120	14	16	90	
Усього годин за дисципліну		210	30	30	150	

1.3. Методи поточного та підсумкового атестаційного контролю з навчальної дисципліни «Цивільне процесуальне право»

Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із студентами під час лекцій, семінарських занять та консультацій, опитувань студентів під час захисту індивідуальних робіт, тестування, опитування студентів із питань, що виносяться на самостійне опрацювання.

Після завершення вивчення змістових модулів наприкінці семестру проводиться контрольна робота. Варіанти завдань до контрольної роботи знаходяться в пакеті документів на дисципліну.

Бали, які набрані студентом під час поточного контролю, дораховуються до модульних оцінок.

Підсумковий контроль включає модульний та семестровий контроль. Модульний контроль проводиться у вигляді письмової відповіді.

Семестровий контроль за результатами вивчення дисципліни проводиться в останній атестаційний тиждень семестру (сесію) шляхом зваженого додавання результатів модульного контролю та постановки підсумкової оцінки до екзаменаційної відомості.

Пояснення видів робіт та вимоги до їх оцінювання:

Робота на семінарському занятті

Усне опитування – включає в себе опитування за будь-яким питанням, винесеним на семінарське заняття (за вибором викладача), відповідь на питання інших студентів, запитання студентів до інших студентів, відповідей інших студентів, відповідь на питання для повторення (з тем, що було вивчено раніше), відповіді на контрольні питання з теми семінарського заняття.

Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями, як: правильність відповідей на питання, повнота і конкретність відповіді, ступінь використання наукових і нормативних джерел, уміння пов'язати теорію з практикою, логіка і аргументованість викладу думок, культура мови.

Вирішення практичних ситуаційних завдань проводиться письмово на кожному занятті. Викладач викликає декілька студентів та пропонує їм для вирішення задачі, які студент повинен вирішити самостійно в письмовому вигляді з необхідною аргументацією на посилання на законодавство. Для цього необхідно всебічно вивчити викладену в задачі ситуацію, дати її правову оцінку і на підставі відповідних нормативних актів, грамотного тлумачення правових норм, що підлягають застосуванню, сформулювати правильне і обґрунтоване рішення.

Оцінюючи вирішення задачі, викладач керується такими критеріями: повнота та послідовність відповіді, правильність нормативного та наукового обґрунтування.

Письмове опитування на семінарському занятті проводиться на початку заняття (10-15 хвилин). Викликаються декілька студентів, які повинні дати відповіді на запитання, запропоновані викладачем на його розсуд. Це можуть бути питання як теми даного семінарського заняття, так і з попередніх тем. Метою проведення письмового опитування є перевірка студентів до семінарського заняття та вміння змістовно і коротко викласти окремі питання теми.

Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями як правильність, повнота, чіткість, лаконічність відповіді, логіка і аргументованість викладення думок.

Вирішення тестових завдань проводиться на початку семінарського заняття (10-15 хвилин). Викладачем також викликаються 5-6 студентів, які повинні дати відповіді на тестові запитання запропоновані викладачем.

Письмова робота за результатами модульного контролю

Відповідно до програми навчальної дисципліни викладач проводить письмову роботу за результатами вивчення кожного змістового модуля. Кожна письмова робота може включати теоретичні питання, тестові та практичні завдання. Питання письмової роботи охоплюють всі теми відповідного змістового модуля.

Індивідуальна робота студента

Індивідуальна робота полягає в написанні реферату, підготовці есе та, відповідно, здійсненні реферування літератури. Реферат та есе готується з обов'язковим розглядом

дискусійного питання з викладенням власної точки зору на дану проблему. Теми робіт, запропоновані у методичних вказівках для самостійної роботи, студенти обирають самостійно.

Реферування наукової літератури полягає у тому, що викладачем пропонується студентам наукова література (монографія, наукова періодика тощо) і студенти самостійно їх опрацьовують та представляють короткий звіт у вигляді невеликого реферату (4-7 сторінок) про свої враження від прочитаного.

Підсумкова контрольна робота

Підсумкова контрольна робота проводиться одна в навчальний рік за результатами вивчення всіх змістових модулів.

Вона включає у себе теоретичні питання, тестові завдання і ситуаційну задачу. До завдань контрольної роботи можуть бути включені питання з тем, вивчення яких не виносились на семінарські заняття, а також питання, які передбачені навчальним планом для індивідуальної та самостійної роботи.

Про проведення підсумкової роботи студенти попереджаються не менше ніж за тиждень. З переліком тем, питання з яких будуть включені до завдань контрольної роботи, студенти також ознайомлюються завчасно.

Після перевірки контрольної роботи та оголошення її результатів студентам надається можливість ознайомитись із власними роботами та завданнями для них, і, за необхідності, оспорити результати контрольної роботи.

2. ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 1

ТЕМА: КЛЮЧОВІ ДЕТЕРМІНАНТИ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ТА ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА

А. План заняття:

1. Цивільна процесуальна форма, цивільне судочинство та цивільний процес
2. Поняття, предмет, метод і система цивільного процесуального права
3. Норми цивільного процесуального права
4. Джерела цивільного процесуального права
5. Дія норм цивільного процесуального права в часі, в просторі і по колу осіб
6. Цивільне процесуальне право в системі національного (українського) права
7. Цивільне процесуальне право як наука

Б. Завдання для індивідуальної науково-дослідної роботи :

Завдання цивільного судочинства. Розкрийте їх з посиланням на норми ЦПК та інші нормативні акти.

Роль правосуддя у цивільних справах з реалізації конституційного права особи на судовий захист.

Критерії розгляду справ судами в порядку цивільного судочинства.

Взаємозв'язок та взаємодія норм матеріального та цивільного процесуального права.

Що є предметом цивільного процесуального права?

У діях яких суб'єктів цивільного процесу виявляється така складова його методу, як диспозитивність?

У чому виявляється імперативність методу цивільного процесуального права (діях, нормах, формі тощо)?

Якими способами впливу забезпечується метод правового регулювання цивільного процесуального права? Розкрийте сутність цих способів з посиланням на норми ЦПК.

Як співвідносяться між собою ст. 16 ЦК та ст. 5 ЦПК, де йдеться про способи судового захисту? Наведіть приклади цивільних справ, де мають місце способи судового захисту, передбачені ст. 16 ЦК.

Розкрийте зміст понять «охоронюваний законом інтерес», «право особи на захист», «захист свобод».

Чим відрізняється система науки цивільного процесуального права від системи галузі цивільного процесуального права? Які їх складові?

Як співвідносяться цивільний процес та цивільне процесуальне право?

Проаналізуйте зміст ЦПК. Як він співвідноситься із системою цивільного процесуального права?

В чому виявляється дія норм цивільного процесуального права в просторі?

В чому виявляється дія норм цивільного процесуального права в часі?

Чи поширюються норми ЦПК в редакції Закону України від 03.10.2017 року на справи, які були розпочаті розглядом, коли діяв в ЦПК 2004 р.? Проаналізуйте розділи XII «Прикінцеві положення» та XIII «Перехідні положення» чинного ЦПК у контексті даного запитання.

В чому виявляється дія норм цивільного процесуального права за колом осіб?

Яким чином та за яких умов суд при розгляді цивільної справи застосовує аналогію закону чи права?

Чим відрізняється помилка у праві від прогалин у законі?

Який порядок застосування міжнародного договору в цивільному процесі?

Чи існує в Україні судовий прецедент? Обґрунтуйте свою точку зору.

Розкрийте взаємозв'язок цивільного процесуального права з іншими галузями права.

В. Завдання для самостійної роботи:

Сутність процесуального провадження? Які його складові?

Що таке стадія цивільного процесу? Як співвідносяться стадії цивільного процесу із провадженнями (наприклад, апеляція, касація - це стадія чи провадження у цивільному процесі)?

Як співвідноситься цивільний процес із цивільною процедурою?

Які стадії у суді першої інстанції ви можете виділити та чи поширюється загальний інститут стадійності цивільного процесу в суді першої інстанції на апеляційне та касаційне провадження?

Сутність цивільної процесуальної форми? Якими гарантіями забезпечується дотримання цивільної процесуальної форми? Якими рисами характеризується цивільна процесуальна форма?

Які дії суду, якщо при розгляді цивільної справи буде встановлено невідповідність норм ЦПК Конституції України?

Чи мають обов'язкову силу для України рішення Європейського Суду з прав людини?

Чи можна вважати рішення Європейського Суду з прав людини судовими прецедентами?

Чи можна при ухваленні рішень судам України застосовувати норми Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод?

Чи можна судам України в рішеннях суду посилатися на рішення Європейського Суду з прав людини?

Яким чином при вирішенні цивільних справ суд застосовує норми іноземного права?

Особливості застосування норм іноземного права у випадках, передбачених міжнародним договором.

Який порядок встановлення змісту норми іноземного права?

У чому полягає відмінність застосування норм іноземного права судом першої та вищестоящих інстанцій?

Чи належать постанови Пленуму Верховного Суду України до джерел цивільного процесуального права? Аргументуйте свою відповідь.

Практичні завдання:

Задача № 1

До суду із заявою звернувся гр. Л., який зазначив, що 22.05.2006 р. між ним та гр. С. було укладено договір позики, за яким він передав гр. С. 20000 грн. Договір посвідчено у нотаріальному порядку. Строк повернення позики закінчився 22 листопада 2006 р., однак боржник у встановлений у договорі строк не розрахувався. Гр. Л. просить суд стягнути з відповідача борг у сумі 20000 грн.

У якому виді провадження має розглядатися така вимога? Складіть процесуальний акт від імені особи, яка звертається до суду, та процесуальний акт суду.

Задача № 2

Із заявою про встановлення факту розбійного нападу до суду звернувся гр. Голованов. Він надав суду медичну довідку про наявність суттєвих ушкоджень на тілі та заявив клопотання про допит свідків, але суддя відмовив заявнику у прийнятті заяви.

Чи правильно діяв суддя? Що він мав пояснити заявнику?

Задача № 3

Визначте, до яких видів судочинства належать нижчевказані справи:

а) про дострокове припинення повноважень народного депутата України у разі невиконання ним вимог щодо несумісництва депутатської діяльності з іншими видами діяльності; б) про стягнення з членів ЖБК заборгованості за платежами у погашення банківського кредиту;

в) скарга на дії органів і службових осіб у зв'язку з накладенням адміністративних стягнень з одночасною вимогою про відшкодування майнової та моральної шкоди;

г) про встановлення неправильності запису в актах цивільного стану;

д) про заподіяння шкоди джерелом підвищеної небезпеки; е) про оскарження нотаріальних дій або відмови в їх вчиненні;

є) вимога про компенсацію витрат на проведення розшуку відповідача, боржника, дитини або транспортного засобу.

Задача № 4

На семінарському занятті студенти стверджували:

- предметом цивільно-процесуального права є процесуальна діяльність суду та інших учасників процесу, що виникає при здійсненні правосуддя;
- при розгляді справ у закритому судовому засіданні мають право бути присутні лише особи, які беруть участь у справі;
- учасники цивільного процесу та інші особи, присутні на відкритому судовому засіданні, мають право робити письмові записи, а також використовувати портативні аудіотехнічні пристрої;
- цивільне судочинство здійснюється як державною мовою, так і мовою національних меншин в місцях їх компактного проживання;
- норми права інших держав суд застосовує у разі, коли це встановлено законом України чи міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України;
- принцип диспозитивності означає, що сторони та інші особи, які беруть участь у справі, мають рівні права щодо подання доказів, їх дослідження та доведення перед судом їх переконливості.

Які із зазначених тверджень є правильними? Обґрунтуйте свої відповіді.

Задача № 5

Фермер С. закупив у Іванова П.І. 10 копиць сіна, вивезти яке не встиг у зв'язку з поганими погодними умовами. Це сіно залишилось у продавця на підставі окремого договору зберігання, але невдовзі сіно було знищено внаслідок повені.

Фермер С. вимагав, щоб Іванов П.І. здійснив добровільно свій обов'язок щодо передачі сіна, тим більше, що у нього в іншому місці збереглося сіно. Грошова компенсація гр. С. не задовольняє.

Які способи захисту Ви порадите обрати позивачу? Чи буде даний спір розглядатися у порядку цивільного судочинства?

Задача № 6

Проаналізуйте норми ЦПК, де має місце термін «розумний строк».

Як узгоджується цей строк із завданням цивільного судочинства щодо своєчасного розгляду та вирішення цивільної справи? Які критерії беруться суддею за основу при вирішенні питання про встановлення розумного строку щодо вчинення певних процесуальних дій?

Задача № 7

При складанні іспиту з цивільного процесу студенту було поставлено запитання: «Які стадії процесу ви знаєте? Які є види провадження цивільного судочинства?» Студент назвав апеляційне та касаційне провадження, яке одночасно вважав стадією процесу та видом провадження у цивільному судочинстві.

Допоможіть йому розібратися у понятійному апараті та сутності даних інститутів.

Задача № 8

Після розгляду скарги громадянки України Наливайченко Г.Л. Європейським судом з прав людини вона звернулася до Верховного Суду із заявою про перегляд її справи про розподіл спадкового майна, оскільки вважала сатисфакцію у дві тисячі євро несправедливою та неспівмірною тій шкоді, яка була їй завдана упередженим, несвоєчасним та несправедливим правосуддям, та ціні позову - 10000 євро. Своє звернення вона мотивувала посиланням на ст. 2 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» та тим, що рішення Європейського суду з прав людини є обов'язковими для України. Верховний Суд ни відмовив гр. Наливайченко у допуску її заяви до провадження у зв'язку з виключними обставинами.

Вирішіть дану спірну ситуацію. Обґрунтуйте свої відповіді щодо правомірності дій Верховного Суду та Наливайченко Г.Л.

Задача № 9

Гр. Пилипова Н.С. звернулася до районного суду м. Києва з позовом про визнання права власності на будинок. Лише через місяць вона отримала ухвалу судді про відмову у прийнятті цієї заяви з посиланням на те, що заяву не підписано позивачкою та несплачено судовий збір.

Чи правомірні дії суду? Проаналізуйте ст. 185 ЦПК. Який процесуальний порядок подання заяви до суду передбачено ЦПК?

Задача № 10

Шлюб між Івановим І.І. та Петровою П.П. було укладено в 1998 р. В 2007 р. Іванову І.І. стало відомо, що Петрова П.П. на момент укладення їхнього шлюбу перебувала в зареєстрованому шлюбі з Сидоровим О.О. з яким розірвала шлюб лише в 2001 році. Він вирішив подати позов до суду про визнання їхнього шлюбу з Петровою П.П. недійсним.

Норми якого законодавчого акта будуть діяти в даному разі? Розкрийте питання дії норм матеріального та цивільного процесуального законодавства у часі.

Задача № 11

Районним судом м. Києва у 2008 р. розглядалася справа за заявою заінтересованої особи (спадкоємиці другої черги) Іванько Л.Д. про визнання шлюбу недійсним її рідної сестри, яка померла, з її чоловіком Гороховим О.Д. Таке звернення Іванько до суду було обумовлене положенням ч. 4 ст.1224 ЦК, оскільки вона знала, що її сестра зареєструвала шлюб не з метою створення сім'ї, а з метою виїзду за кордон. Коли сестра реєструвала шлюб, був чинним Кодекс законів про шлюб та сім'ю, а коли постало питання про визнання шлюбу недійсним набув чинності Сімейний кодекс.

Яким нормативним актом слід керуватися суду при вирішенні даного спору з урахуванням того, що сімейні відносини належать до відносин, які мають тривалий характер?

Задача № 12

У чинному ЦПК має місце Розділ VI «Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень у цивільних справах та рішень інших органів (посадових осіб)».

Чи свідчить наявність цього розділу про те, що стадією цивільного процесу є «стадія виконавчого провадження» або «стадія виконання судових рішень». При обґрунтуванні своєї відповіді враховуйте існування законів України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» та «Про виконавче провадження».

Як, на Вашу думку, доцільно назвати стадію цивільного процесу, яка пов'язана з виконанням судових рішень?

Задача № 13

При розгляді цивільної справи судом України про розподіл спадкового майна один із спадкоємців, який є громадянином Канади просив суд застосувати норму іноземного права, таке клопотання було зумовлено тим, що за законодавством Канади при отриманні спадщини спадкоємець не буде сплачувати податки.

Чи буде за таких умов суд України застосовувати норму іноземного права? Якщо все ж таки він застосує норму іноземного права, який принцип буде порушено?

Задача № 14

Гр. Об'єднаних Арабських Еміратів Самер Саліма, перебуваючи у відрядженні у м.Києві, потрапив у дорожньо-транспортну пригоду, в результаті якої йому було завдано як матеріальної, так і моральної шкоди. Коли він звернувся до суду, то йому було відмовлено у відкритті провадження. Суд посилався на те, що немає договору про правову допомогу між ОАЕ та Україною.

Чи правомірні дії суду?

Рекомендована спеціальна література до Темі :

1. Алексеева Л.Б., Жуйков В.М., Лукашук И.И. Международные нормы о правах человека и применение их судами. -М., 1996.
2. Боннер А.Г. Применение нормативных актов в гражданском процессе. - М., 1980.
3. Бутнев В.В. Понятие механизма защиты субъективных гражданских прав //Механизм защиты субъективных гражданских прав. — Ярославль, 1990.
4. Бутнев В.В. Право на судебную защиту и гражданский процесс //Теория и практика права на судебную защиту и ее реализация в гражданском процессе. — Саратов, 1991.
5. Василюк С, Ломоносова О. Застосування аналогії в цивільному процесі // Право України. - 2002. - № 3. -С.135-137.
6. Гукасян Р.Е., Ченцов Н.В. Некоторые проблемы науки советского гражданского процессуального права на современном этапе. - Калинин, 1987.

7. Носырева Е.И. Виды современного гражданского судопроизводства и их классификация //Заметки о современном гражданском и арбитражном процессуальном праве / Под ред. М.К. Треушникова. - М.: Городец, 2004. - С.88-99.
8. Гусев В.Г. О реализации права на судебную защиту в гражданском и арбитражном процессе // Заметки о современном гражданском и арбитражном процессуальном праве / Под ред. М.К. Треушникова. - М.: Городец, 2004. - С. 186-191.
9. Грось Л.Л. Влияние норм материального права на гражданское процессуальное право (научно-практические проблемы): Автореф. дис. ... докт. юрид. наук:12.00.03 /Моск. гос. юрид. акад. - М., 1999.
10. Дегтярев С.Л. Реализация судебной власти в гражданском судопроизводстве: Теоретико-прикладные проблемы. -М.: Волтер Клуверс, 2007. - 376 с.
11. Дегтярев С.Л. Оптимизация гражданского правосудия России. - М.: Волтер Клувер, 2007. - 192 с.
12. Зайцев И.М. Процессуальные функции гражданского судопроизводства. — Саратов: Изд-во Саратов, ун-та, 1990. — 137 с.
13. Захист цивільних справ у суді /За ред. проф. В.В. Комарова. - Х., 1995.
14. Елисейкин П.Ф. Предмет, принципы и субъекты гражданского процессуального права. - Ярославль, 1980. - 160 с.
15. Комаров В.В. Предмет гражданского процессуального права. - Х.: Юрид. академія, 1992.
16. Коршунов Н.М., Мареев Ю. Л. О праве на судебную защиту в свете нового ГПК РФ // Заметки о современном гражданском и арбитражном процессуальном праве / Под ред. М.К. Треушникова. - М.: Городец, 2004. - С.243-246.
17. Кузьменко С.Г. Гражданское процессуальное право как самостоятельная отрасль права: Учебное пособие. - Донецк, 1999.
18. Моисеев С.В. О праве на обращение в суд // Заметки о современном гражданском и арбитражном процессуальном праве / Под ред. М.К. Треушникова. - М.: Городец, 2004. -С.230-242.
19. Мурадян З.М. Нотариальные и судебные процедуры. -М.: Юриегъ, 2006. - 470 с.
20. Комарова В.В. Проблемы науки гражданского процессуального права. — Х.: Право, 2002. — 440 с.
21. Рязановский ВЛ. Единство процесса. - М., 1996.
22. Тимченко Г.И. Тип гражданского судопроизводства: Украинский тип развития // Держава і право: Збірник наукових праць: Юридичні і політичні науки. - Вип. 28. - К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2005. - С.382-388.
23. Треушников М.К. Развитие гражданского процессуального права России// Заметки о современном гражданском и арбитражном процессуальном праве / Под ред. М.К. Треушникова. - М.: Городец, 2004. - С. 5-20.
24. Чечина М.Л. Нормы гражданского процессуального права и их применение. —Л., 1965.
25. Чечина М.А. Воспитательная функция советского гражданского процессуального права. - Л., 1972.
26. Чечина М.А. Предмет гражданского судопроизводства //Предмет процессуальной деятельности в суде и арбитраже. - Ярославль, 1985.
27. Чечина М.А. Основные направления развития науки советского гражданского процессуального права. - Л., 1987.
28. Чечот Д.М. Субъективное право и формы его защиты. М.,1968.
29. Фахутдинов Я.Ф. Источники гражданского процессуального права. - Казань, 1986.
30. Фурса С.Я. Сравнительный анализ гражданских процессуальных кодексов России и Украины // Заметки о современном гражданском и арбитражном процессуальном праве / Под ред. М.К. Треушникова. - М.: Городец, 2004. - С.78-87.
31. Шевчук П.І. Організаційно-правові аспекти забезпечення ефективності цивільного процесуального законодавства // Вісник Верховного Суду України.-2001. - № 3. - С. 18-21.
32. Шерстюк В.М. Система советского гражданского процессуального права. - М.,1989.
33. Юридическая процессуальная форма: Теория и практика /Под ред. П.Е.Недбайло, В.Н.Горшенева. - М., 1976.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 2

ТЕМА: ЗАВДАННЯ ТА ОСНОВНІ ЗАСАДИ (ПРИНЦИПИ) ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА ТА ЇХ ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА (2 год.)

А. План заняття:

1. Поняття і значення принципів цивільного процесуального права.
2. Класифікація принципів цивільного процесуального права.
3. Принципи організації правосуддя.
4. Принципи, що визначають процесуальну діяльність суду і учасників цивільного процесу

Б. Завдання для індивідуальної науково-дослідної роботи :

Розкрийте поняття, систему, класифікацію та значення принципів цивільного процесуального права.

Назвіть ознаки принципів цивільного процесуального права.

У чому полягає значення принципів цивільного процесуального права?

Які правові наслідки порушення принципів цивільного процесуального права?

Назвіть класифікації принципів виходячи з різних.

Проведіть класифікацію принципів цивільного процесуального права за об'єктом регулювання.

Чи існує у цивільному процесуальному праві система принципів? Обґрунтуйте свою відповідь.

Які конституційні принципи діють у цивільному процесі?

Які організаційно-функціональні принципи діють у цивільному процесі? Розкрийте їх сутність.

У чому виявляється зв'язок та взаємодія принципів цивільного процесуального права?

У чому виявляється сутність реалізації принципів цивільного процесуального права?

Які функціональні принципи діють у цивільному процесі?

Розкрийте їх сутність щодо діяльності судді та учасників справи.

Чи може суд застосовувати аналогію процесуального закону під час розгляду цивільної справи?

Що означає принцип здійснення правосуддя лише судом та підкорення суддів лише закону?

В якому складі розглядає справи суд першої та апеляційної інстанції?

Назвіть інструктивні, забезпечувальні та вказівні повноваження суду.

Якою мовою здійснюється цивільне судочинство в Україні?

Який зміст принципу забезпечення права на професійну правничу допомогу?

У чому полягає сутність принципу законності?

Як співвідноситься принцип законності із принципом верховенства права?

Як співвідносяться принципи змагальності сторін та диспозитивності?

Як співвідносяться принципи забезпечення права на апеляційний перегляд справи та забезпечення права на касаційне оскарження судового рішення?

Новели законодавчого закріплення принципів гласності і відкритості судового процесу та його повне фіксування технічними засобами;

Які принципи реалізуються лише у стадії судового розгляду? Процесуальна діяльність яких суб'єктів підпорядковується цим принципам?

У чому полягає принцип процесуальної рівноправності сторін?

У чому полягає принцип пропорційності?

У чому полягає принцип розумності строків розгляду справи судом;

У чому полягає принцип обов'язковості судового рішення?

У чому полягає принцип неприпустимості зловживання процесуальними правами?

У чому полягає принцип відшкодування судових витрат сторони, на користь якої ухвалене судове рішення неприпустимість зловживання процесуальними правами?

В. Завдання для самостійної роботи:

Як співвідноситься поняття «рівність прав сторін» із поняттям «тотожність прав сторін»?

У чому полягає принцип гласності?

В яких випадках здійснюється закритий розгляд справи?

Чи не суперечить принципу гласності і відкритості та ст.226 СК, де йдеться про право на таємницю усиновлення положення, ч. 3 ст. 313 ЦПК щодо розгляду судом справ про усиновлення дитини у закритому судовому засіданні, якщо ніхто із учасників процесу не ставить питання про збереження у таємниці даних про усиновлення чи усиновлюється повнолітня особа?

Як співвідноситься конституційний принцип ст.124 Конституції щодо обмеженої юрисдикції судів із інститутом цивільної юрисдикції, з компетенцією загального суду, третейського суду та іноземного суду щодо вирішення справ (ст.19 ЦПК)?

Як співвідноситься принцип об'єктивної істини із принципом змагальності?

У чому полягає сутність принципу об'єктивної істини та істини судової та як вони співвідносяться?

Назвіть складові принципу змагальності сторін.

Як співвідносяться принцип, закріплений у ст. 12 ЦПК «Змагальність сторін», номою ст. 129 Конституції щодо «змагальності сторін та свобода у наданні суду доказів...»?

Розкрийте сутність принципу диспозитивності.

Як співвідноситься принцип диспозитивності із принципом змагальності та правом суду залучати до участі в процесі іншу особу як співвідповідача (ст. 51ЦПК) та третіх осіб без самостійних вимог на боці позивача чи відповідача (ст. 53,54 ЦПК)?

Чи відповідає положення ч. 2 ст.166 СК щодо ініціативи суду про вирішення питання про стягнення аліментів при розгляді справи про позбавлення батьківських прав принципу диспозитивності? Аргументуйте свою відповідь та зазначте як саме суд може вирішити питання про стягнення аліментів при розгляді даної справи.

У чому полягає сутність принципу повної фіксації процесу технічними засобами?

Як співвідноситься принцип усності з обов'язковою письмовою формою закріплення процесуальних дій та повною фіксацією процесу технічними засобами?

Чи не суперечить допит свідка у порядку окремого доручення принципу безпосередності?

У чому полягає сутність принципу концентрації процесуального матеріалу, у яких нормах ЦПК він закріплений та які процесуальні наслідки він породжує?

У чому полягає сутність принципу «Бути заслуханим та почутим», та які його процесуальні гарантії у суді першої інстанції, у апеляційному та касаційному провадженнях?

У чому полягає сутність принципу безперервності? Чи діє він згідно з чинним ЦПК, якщо так, то у яких нормах він закріплений, дати їх правовий аналіз.

Практичні завдання:

Задача № 1

Районним судом м. Києва розглядалася справа про встановлення батьківства. Справа слухалась у закритому судовому засіданні з метою запобігання розголошенню відомостей про інтимні стосунки сторін. Відповідач був відомою публічною особою, позов він не визнавав. Позивачка з метою забезпечення позову зробила публікацію у місцевій газеті про хід розгляду даної справи та запросила представників преси для проведення у залі судового засідання відеозйомки із застосуванням стаціонарної апаратури, оскільки вона працює диктором телебачення на каналі ТВ та її керівництво дало згоду на проведення трансляції судового розгляду цієї справи по телебаченню. Суд відмовив у фіксуванні судового засідання стаціонарною апаратурою.

Чи правомірні дії суду? Якщо таке фіксування мало б місце, то чи було б порушено принципи цивільного процесу та які саме?

Задача № 2

У суді розглядалася справа за заявою прокурора про визнання правочину недійсним. Адвокат позивача посилався нааналогію права, а саме конституційні норми, оскільки, як він зазначав, у ЦК немає норми, яка регламентує даний правочин, але такі цивільні відносини мали місце у житті, тому сторони виходячи із принципу свободи договору (ст. 6 ЦК) регламентували

свої права та обов'язки у договорі. Проте суд відмовив у розгляді справи, оскільки норм, які регламентували б даний правочин, у ЦК немає.

Чи правомірні дії суду?

Задача № 3

До Шевченківського районного суду м. Києва з позовом про розірвання шлюбу звернулася гр. Петрук О. Л. У зв'язку з тим, що підставою розірвання шлюбу були досить інтимні подробиці життя її чоловіка, який змінив свою орієнтацію, вона просила розглядати справу у закритому судовому засіданні, оскільки її чоловік є публічною особою та така інформація може вплинути на його службове становище. Відповідач не заперечував проти слухання справи у закритому судовому засіданні, але був проти мотивів позову, на підтвердження своїх заперечень просив допитати свідків. Суддя відмовив йому у допиті свідків, посилаючись на те, що справа слухається у закритому судовому засіданні.

Який принцип цивільного процесу порушено? Чи правомірні дії суду? Аргументуйте свою відповідь посиланням на норми ЦПК.

Задача № 4

Районним судом м. Києва розглядалася справа про розподіл спадкового майна. До участі у справі судом не були залучені як співвідповідачі усі спадкоємці. Коли останнім стало відомо про розгляд справи у суді, вони звернулись до суду з проханням надати їм для ознайомлення усі матеріали справи. Своє клопотання вони мотивували тим, що після ознайомлення з матеріалами справи, які зачіпають їхні права та інтереси, вони бажають підготувати заперечення проти позову та, можливо, звернутися до позивача із зустрічним позовом. Суддя відмовив їм у задоволенні клопотання про ознайомлення із матеріалами справи, оскільки вони не є учасниками справи, та суд згідно з ЦПК не вирішивще питання про їх права та обов'язки, оскільки справа тільки розглядається.

Чи правомірні дії суду? Які принципи цивільного процесу порушено? Надайте правову консультацію цим особам щодо їхнього вступу у процес.

Задача № 5

У провадженні суду касаційної інстанції знаходилась касаційна скарга Березунко А.В. на рішення суду апеляційної інстанції про визнання шлюбу недійсним. Касаційне провадження було відкрито суддею-доповідачем Григоренком Л.І., а розгляд касаційної скарги був здійснений суддею-доповідачем Ігнатюком А.П. у попередньому розгляді без повідомлення та запрошення Березунко А.В. і її представника до участі у справі. Касаційна скарга Березунко А.В. була залишена без задоволення, а рішення суду апеляційної інстанції - без змін.

Чи суперечить така діяльність суду положенням ст. 7 ЦПК? Чи були порушено принципи цивільного процесу? Чи є ст. 400 ЦПК конституційною?

Задача № 6

Після проведення підготовчого засідання суддя згідно з ст. 197 ЦПК провів всі дії щодо підготовки справи до судового розгляду, а потім захворів на тривалий час. Голова суду призначив іншого суддю для розгляду даної справи.

Чи правомірні дії голови суду? Чи не суперечить таке призначення принципу безперервності процесу? Чи існує нині у цивільному процесі такий принцип, якщо так, то у яких нормах ЦПК він закріплений та у чому полягає його сутність?

Задача № 7

Під час розгляду справи про встановлення батьківства суддя був роздратований поведінкою позивачки, яка скрупульозно ставилась до запитань та відповідей на них відповідача, заявляла клопотання, просила суд сприяти їй у витребуванні доказів тощо. Суддя висловив щодо позивачки нецензурні слова, назвав її повією та сказав, що якщо б він був на місці відповідача, то вчинив би так само, як і відповідач. *Чи правомірні дії судді? Який принцип цивільного процесу порушено? Як позивачка може прореагувати на таку поведінку судді?*

Задача № 8

При розгляді справи про захист честі, гідності та ділової репутації суддя оголосив у судовому засіданні особисті листи позивача, прослухав звукозапис розмови позивача з відповідачем. Справа розглядалась у відкритому судовому засіданні. Після дослідження цих доказів судом останній оголосив перерву у судовому засіданні з метою витребування додаткових

доказів. На початку наступного судового розгляду суддя оголосив про те, що судовий розгляд проводитиметься у закритому судовому засіданні та ним до участі у справі запрошено експерта, який буде проводити експертизу звукозапису. Позивач заперечував проти таких дій судді, але суддя зробив посилання на те, що у цій справі зачіпаються інтереси й держави, а він як представник держави може діяти у цій справі на свій суддівський розсуд.

Чи правомірні дії суду? Чи порушуються тут принципи цивільного процесу, якщо так, то які?

Задача № 9

При розгляді судом справи про відшкодування шкоди позивач користувався портативним аудіотехнічним пристроєм без дозволу судді. Коли суддя побачив це, він дав розпорядження судовому розпоряднику про вилучення цього пристрою у позивача. Позивач був категорично проти таких дій судового розпорядника та подав судді скаргу на його дії згідно з ч. 3 ст. 68 ЦПК. Проте суддя відмовився її розглядати та послався на те, що судовий розпорядник виконував його наказ. Позивач все ж таки відмовився віддавати цей пристрій судовому розпоряднику. Суддя за порушення порядку під час судового засідання та невиконання його розпоряджень видалив позивача із залу судового засідання, розглянув справу за його відсутності та відмовив йому у задоволенні позову.

Чи правомірні дії суду? Чи порушено принципи цивільного процесу? Якщо так, то які? Як може реагувати позивач на такі дії суду?

Задача № 10

Під час розгляду справи про встановлення батьківства щодо громадянина Лівану Самера Саламі, який не розумів мови, якою ведеться судочинство, позивачка Шведова Р.П. погодилась бути його перекладачем, оскільки вона тривалий час проживала у Лівані, знає арабську мову, крім того, вона за фахом є перекладачем. Салер Саламі вважав, що Шведова Р.П. може здійснювати переклад ходу процесу, оскільки він не має коштів, щоб офіційно запросити перекладача, та й розшук такого перекладача займе багато часу, тим самим буде затягнуто судовий розгляд справи, а у нього закінчується контракт і він через тиждень має виїхати за межі України на роботу у Нігерію.

Чи може суд допустити до участі у справі перекладачем позивачку Шведову Р.П.? Якщо ні, то які принципи цивільного процесу порушуються? Як саме має бути вирішена дана правова ситуація?

Задача № 11

При розгляді цивільної справи про відшкодування шкоди, завданої у результаті ДТП, у сумі 10000 грн позивач на підтвердження своїх вимог надав висновок оцінщика - суб'єкта підприємницької діяльності. Проте експертизу, оплату якої відстрочив до ухвалення судового рішення. На підставі висновку відповідач не погодився із оцінкою розміру завданої шкоди. Суд з власної ініціативи призначив експерта розмір збитку було зменшено на 3000 грн і позов був частково задоволений на суму 7 000 грн. У цьому судовому рішенні суд поклав виплату витрат за проведення експертизи на обидві сторони у рівних частках по 1000 грн.

Чи правомірні дії суду? Чи порушено принципи цивільного процесу, якщо так, то які?

Задача № 12

Гр. Глушко Л.В. звернулася до суду з позовом до гр. Васильєва П.О. про визнання батьківства. Згідно з ч. 2 ст. 128 СК та ст. 12 ЦПК вона зобов'язана була довести свої вимоги, тобто надати суду будь-які відомості, що засвідчують походження дитини від певної особи, але вона ніяких доказів не подала, а лише у заяві зазначила, що походження її дитини може бути визначене на підставі експертизи крові. Суддя відкрив провадження у справі та надіслав позивачці листа, в якому роз'яснив їй процесуальні права та обов'язки і зазначив, що вона може подати докази на стадії підготовчого провадження і заявити клопотання про призначення експертизи, оскільки до обов'язків суду не входить збирання доказів з власної ініціативи, суд лише сприяє у їх витребуванні.

Чи правильні дії суду? Який принцип цивільного процесуального права має місце у даній ситуації? У чому полягає його сутність?

Задача № 13

При розгляді цивільної справи про відібрання дитини від матері та батька без позбавлення батьківських прав суд з власної ініціативи вирішив питання про стягнення з них аліментів.

Чи узгоджується положення ч. 4 ст. 170 СК із ч. 1 ст. 13 ЦПК ?

Задача № 14

Під час розгляду справи за заявою неповнолітнього Іваненка про витребування майна із чужого незаконного володіння його інтереси у суді представляв патронатний вихователь Сидоров О.С. Останній вважає, що згідно ст.13 ЦПК наділяється такими самими правами щодо предмета спору, як і неповнолітній Іваненко. Сидоров О.С. як законний представник мав діяти в інтересах Іваненка. Але під час підготовчого засідання він, здійснюючи тиск на неповнолітнього, хотів укласти мирову угоду з відповідачем. Суд не визнав цієї мирової угоди, проте продовжив розгляд справи з участю представника Сидорова, який і далі недобросовісно продовжував користуватися своїми правами, не подав жодного доказу на підтвердження вимог Іваненка та не клопотав перед судом про їх витребування.

Які принципи цивільного процесу порушено? Як діяти неповнолітньому Іваненку у даній ситуації? Що повинен зробити суддя, якщо він встановить, що дії законного представника суперечать інтересам особи, яку він представляє?

Задача № 15

До суду звернувся гр. Петренко О.І. із заявою про поновлення на роботі і стягнення зарплати за вимушений прогул. Проте суддею йому було відмовлено у відкритті провадження у справі. В ухвалі зазначено, що така справа не належить до компетенції суду, оскільки Петренко О.І. не дотримано попереднього позасудового порядку вирішення даного трудового спору. Він повинен був спочатку звернутися до Комісії з трудових спорів, а лише за наявності відмови поновити його на роботі він мав право звертатися до суду.

Чи правомірні дії суду? Який принцип цивільного процесу порушено? Вирішення даного трудового спору у позасудовому порядку — це право чи обов'язок Петренка О.І.?

Задача № 16

У суді розглядалася справа за заявою Міронкіної Л.Д. про визнання її чоловіка недієздатним. Суддя із власної ініціативи, не погоджуючи це питання із заявницею, призначив судово-психіатричну експертизу для встановлення психічного стану її чоловіка, хоча у справі було достатньо даних про те, що чоловік заявниці тривалий час хворів на таке психічне захворювання, як шизофренія. Ця хвороба підтверджувалась медичною карткою, довідками із різних лікувальних установ, де було підтверджено єдиний діагноз — шизофренія. За проведення експертизи усі витрати було покладено на заявницю.

Чи не суперечать такі дії судді принципу змагальності? Чи потрібно за передбачених у задачі умов проведення судово-психіатричної експертизи? Як узгоджуються подані заявницею докази із положенням про належність доказів та допустимість засобів доказування із конституційним принципом «змагальність сторін та свобода у наданні суду доказів»?

Задача № 17

Проаналізуйте положення ч. 3 ст. 294 ЦПК про те, що справи окремого провадження розглядаються судом з додержанням загальних правил, встановлених ЦПК, за винятком положень щодо змагальності та меж судового розгляду.

Як узгоджується це положення закону із справами про встановлення фактів, що мають юридичне значення, де у п.3 ст. 315 ЦПК йдеться про те, що саме заявник повинен зазна чити та надати докази, що підтверджують факт, який підлягає встановленню?

Завдання № 18

Районний суд, розглядаючи справу за позовом Павленка до Токаря про стягнення боргу за договором позики, оголосив перерву на 4 години того ж дня для подання позивачем до суду оригіналу письмової розписки відповідача. Оскільки того ж дня було призначено розгляд кримінальної справи за обвинуваченням Затули у скоєнні злочинів, передбачених статтями 307, 309 КК України, суд протягом оголошеної перерви розглянув кримінальну справу, за якою виніс вирок.

Після цього суд продовжив судові засідання за першою справою про стягнення боргу, оскільки позивач подав оригінал розписки відповідача.

Чи було порушено судом принципи цивільного процесуального права?

Задача № 19

Волков звернувся до районного суду з позовом на Смагіна про стягнення боргу розміром 7 тис. грн.

У судовому засіданні відповідач визнав позов повністю і запропонував передати позивачеві замість грошової суми магнітофон вартістю 9,8 тис. грн. Позивач не заперечував проти цього, і на такій підставі сторони вирішили укласти мирову угоду. Суддя, у провадженні якого знаходилася справа, відмовився визнати цю мирову угоду, оскільки вартість магнітофона перевищувала розмір боргу.

Чи правильно діяв суддя? Чи може бути ця справа предметом розгляду наказного провадження? Якщо так, то чи можуть сторони укласти мирову угоду у наказному провадженні?

Задача № 20

Суд розглядав справу про розподіл спільного сумісного майна між колишнім подружжям.

Позивач Дмитрієв у судовому засіданні заявив клопотання про відкладення справи для укладення договору про надання правової допомоги з адвокатом.

Відповідачка заперечувала проти відкладення справи, пояснивши, що у неї відсутні кошти для участі в процесі адвоката. Якщо ж у позивача буде представник, а у неї не буде, то це порушить принцип рівноправності сторін.

Суддя відмовив у задоволенні клопотання позивача, мотивуючи відмову тим, що відкладення провадження у справі порушить принцип рівноправності сторін у цивільному процесі і процес буде несправедливим щодо відповідачки.

Висловіть свої судження щодо правової позиції сторін і дії принципів рівності та рівноправності.

Задача № 21

Районним судом розглядалася цивільна справа за позовом Титаренка до Галушки про визнання права власності на жилий будинок. До судового засідання відповідач з'явився разом зі своїм представником і заявив суду усне клопотання про допуск його до участі у справі, оскільки хворіє і не має можливості особисто брати участь у розгляді справи.

Суддя відмовив у задоволенні клопотання на підставі того, що представник не має юридичної освіти і не подав нотаріально посвідченої довіреності.

Чи відповідають дії судді принципу законності? Як адвокат дайте пораду відповідачу, як саме його інтереси можуть бути представлені у суді.

Задача № 22

Орган опіки і піклування міської ради звернувся із заявою до суду про позбавлення Іванова батьківських прав, тому що він жорстоко поводить із чотирирічним сином, негативно впливає на нього своєю аморальною поведінкою. За клопотанням Іванова суд ухвалив, що справа буде розглядатися у закритому судовому засіданні. Після судових дебатів представник органу опіки і піклування на прохання судді покинув зал судового засідання на тих підставах, що свою функцію він виконав і далі залишатися в залі при проведенні процесу в закритому засіданні не має права. Суддя повідомив, що рішення оголошено не буде, а Іванов може ознайомитися з ним через 5 днів.

Чи відповідають дії судді чинному законодавству?

Задача № 23

При розгляді справи за позовом Іванова І.І. дорослі власників про поділ будинку, суд зробив перерву на відпочинок. Після перерви була проведена заміна судді, який раптово захворів і був відправлений до лікарні. Новий суддя спочатку вирішив питання про забезпечення позову по іншій справі, а потім продовжував розглядати справу про розподіл будинку.

Які принципи цивільного процесуального права були порушені новопризначеним суддею? Розкрийте класифікацію принципів цивільного процесуального права.

Задача № 24

Рішенням Оболонського районного суду м. Києва у справі за позовом Полинко С. С. до Київського технічного університету про поновлення на роботі та стягнення заробітної плати за час вимушеного прогулу позовні вимоги були задоволені у повному обсязі. Полинко С.С. працювала на посаді доцента на умовах контракту. У мотивувальній частині рішення зазначено, що на підставі досліджених обставин контракт з Полинко С.С. продовжився на невизначений строк, в

резолютивній частині рішення - поновити Полинко С.С. на роботі на посаді доцента з 01.07.2008 року. Адміністрація Інституту в зв'язку зі специфікою роботи, керуючись резолютивною частиною рішення суду, поновила Полинко С.С. на роботі на колишній посаді на умовах контракту.

Чи правильні дії адміністрації університету? Який принцип цивільного процесу тут має місце?

Задача № 25

Петренко звернувся до суду з позовом про поновлення на роботі, вважаючи, що за скороченням штатів він був звільнений неправомірно. До позовної заяви він додав характеристику, а щодо інших документів, які свідчать про його переважне право на залишення на роботі, заявив, що не може їх подати особисто до суду. Петренко просив, щоб суд витребував їх у відповідача. Суддя направив позивачеві листа, в якому зазначив, що збирання доказів не входить до обов'язків суду, і справа не буде розглядатися, якщо позивач не подасть необхідних доказів.

Чи правильно діяв суддя, надіславши позивачеві листа такого змісту?

Постанови Пленуму Верховного Суду України:

1. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя» від 1 листопада 1996 р. //Юридичний вісник України. 1996. № 48.

Рекомендована спеціальна література до Темі2:

1. Авдюков М.Г. Принцип законности в гражданском судопроизводстве. - М., 1970. - 200 с.
2. Андрушко А.А. Принцип диспозитивності цивільного процесуального права України. - Х.:Консул, 2006. - 172 с.
3. Боннер А.Т. Принцип диспозитивности советского гражданского процессуального права. - М., 1987.- 79 с.
4. Боннер А.Т. Принцип законности в советском гражданском процессе. - М.,1989. - 89 с.
5. Волосенко С.О. Принцип змагальності у апеляційному провадженні // Юриспруденція: Теорія і практика. - 2005. -№3(5). -С.37-41.
6. Волосенко С.О. Принцип змагальності та прецедентне рішення суду // Юриспруденція: Теорія і практика. - 2005. -№2(4).-С.18-22.
7. Волосенко С.О. Правова природа принципів об'єктивної істини і змагальності // Юриспруденція: Теорія і практика. -2006. - № 5 (19). - С.19-22.
8. Волосенко С.О. Правове значення принципів цивільного процесу // Юриспруденція: Теорія і практика. - 2006. - № 1 (15).-С.3-10.
9. Волосенко С.О. Принцип змагальності у новелах ЦПК // Часопис Київського університету права. - 2007. - № 1. -С132-136.10. Волосенко СА. Яку істину суд встановлює при розгляді цивільної справи? // Юриспруденція: Теорія і практика. -2005. - № 10 (12). - С.9-19.
10. Волосенко С.О. Принцип об'єктивної істини в дії // Збірник тез наукових робіт учасників ІІ Всеукраїнської цивілістичної наукової конференції студентів та аспірантів (30-31 березня 2007 р.). - Одеса: Фенікс, 2007. - С. 28-29.
11. Волосенко С.О. Зловживання правами у цивільному судочинстві // Тези доповідей Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Проблеми та перспективи реформування права України очима молодих вчених» (23 березня 2007 р.). - Запоріжжя, 2007. - С.57-58.
12. Волосенко С.О. Принцип змагальності у цивільному судочинстві України та іноземних країнах // Правове життя: Сучасний стан та перспективи розвитку: Збірник тез наукових доповідей ІІІ Міжнародної конференції аспірантів та здобувачів (23-24 березня 2007 р.). - Луцьк, 2007. - С. 150-151.
13. Волосенко С.О. Джерела формування та значення принципів цивільного процесу України // Часопис Київського Університету права. - 2007. - № 10.
14. Волосенко С.О. Принцип змагальності та засоби масової інформації // Правова держава. - 2007. - № 37. - С.445-449.
15. Волосенко С.О. Змагальність і представництво у суді // Нотаріат Адвокатура Суд. - 2005. - № 2 (4). - С.6-7.

16. Волосенко С.О. Принцип змагальності у касаційному провадженні // Нотаріат Адвокатура Суд. — 2006. - № 1 (15). - С1.
17. Воронов А.Ф. Гражданский процесс Эволюция диспозитивности. - М.: Статут, 2007. - 129 с.
18. Зайцев И. Правовые фикции в гражданском процессе // Российская юстиция. - 1997. - № 1.
19. Жупков В.М. Проблемы гражданского процессуального права. - М.: Городец-издат, 2001. - 288 с.
20. Колодій А.М. Конституція і розвиток принципів права України (методологічні питання): Автореф. дис. ... док. юрид. наук.-К., 1999.
21. Комиссаров К.И. Диспозитивность как принцип и черта метода гражданского процессуального права // Гражданское право и способы его защиты / Свердлов. юрид. ин-т. - Свердловск, 1974. - Вьгауск 33. - С. 105-110.
22. Ларин А.М. Диспозитивность в судопроизводстве // А.М. Ларин, А.А.Мельников. Конституционные основы правосудия в СССР. - М.: Наука,1981. - С. 308-318.
23. Мамницкий В.Ю. Принцип состязательности в гражданском судопроизводстве: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Нац. юрид. акад. України. - Х.,1995. - 177 с.
24. Мурадян М. Оптимальное судопроизводство (по гражданским делам) /д.М.Мурадян, В.Г. Тихоня. - М.: Университетское,1989. - 79 с.
25. Мурадян М. Истина как проблема судебного права. -М.: Юристь, 2004.- 312 с.
26. Немировська О.В. Принцип змагальності сторін та його реалізація у судовій практиці: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03/ НАН України, Ін-т держави та права ім. В.М. Корецького. -К.,1990. - 17 с.
27. Омельченко М.П. Принцип об'єктивної істини цивільного процесуального права України: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. - К., 1996. - 24 с.
28. Омельченко М.П. Принцип об'єктивної істини в цивільному процесуальному праві України: Навч. посібник. - К.: Поліграфцентр Київ, ун-ту ім.Тараса Шевченка. - К.,1996.- 46 с.
29. Приходько И.А. Доступность правосудия в арбитражном и гражданском процессе: Основные проблемы. - СПб.: Издательский Дом С.-Петербур. гос. ун-та, 2005. - 672 с.
30. Резниченко И.М. О принципе объективной истины в советском гражданском судопроизводстве //Труды ВЮЗИ. - М. - ТЛУ.
31. Рожнов О.В. Принцип оперативности в гражданском процессуальном праве: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Нац. юрид. акад. Украины им. Ярослава Мудрого. - Х., 2000. - 184 с.
32. Русанова І. Становлення суду присяжних в Україні: Деякі міркування. - Право України. - 1999. - № 7.
33. Савицкий В.М. Равноправие сторон и состязательность // Конституционные основы правосудия в СССР. - М.: Наука,1981.-С.293-307.
34. Селянов А.С. Конституционные принципы гражданского судопроизводства. - М., 1986.
35. Семенов В.М. Конституционные принципы гражданского судопроизводства. - М.,1982. - 152 с.
36. Семенов В.М. Демократические основы гражданского судопроизводства в законодательстве и судебной практике. — Свердловск: Изд-во Свердловского юридического института, 1979.
37. Тараненко В.Ф. Принципы диспозитивности и состязательности в советском гражданском процессе. - М., 1990. - 54 с.
38. Тертышников В.И. Принципы гражданского процессуального права //Гражданский процесс: Учеб. / Под ред. В.В.Комарова. - Х.: Одиссей, 2001. - С.31-57.
39. Туманова Л.В. Транспарентность гражданского судопроизводства // Заметки о современном гражданском и арбитражном процессуальном праве / Под ред. М.К. Треушников. - М.: Городец, 2004. - С. 21-46.
40. Фурса С.Я. Институт присяжних у цивільному процесі та Конституції України // Цивільний процес: Проблеми та перспективи. - К.: Видавець Фурса С.Я.: КНТ, 2006. -С.79.
41. Шакарян М.С. Проблемы доступности и зффективности правосудия в судах общей юрисдикции // Проблемы доступности и зффективности арбитражного и гражданского судопроизводства. - М., 2001. - С.62.

42. Шерстюк В.М. Право быть выслушанным и быть услышанным - принцип гражданского процессуального права // Заметки о современном гражданском и арбитражном процессуальном праве / Под ред. М.К. Треушникова. - М.: Городец, 2004. - С. 57-64.
43. Шишкін В.І. Диспозитивність — принцип судочинства // Право України. - 1999. - №6. - С. 10-16.
44. Шишкін В.І. Змагальність - принцип судочинства в демократичному суспільстві // Право України. - 1999. - №12. - С.21.47. Штефан М.И. Принципи советского гражданского процессуального права. - К., 1980. - 70 с.
45. Штефан М.И., Кочерянец Р.Г. Конституційні основи правосуддя в СРСР. - К., 1982.
46. Ясинок М.М. Принципи усності, безпосередності і безперервності в цивільному процесі України: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. - Х., 2005. - 17 с.
47. Ясинок М.М., Кройтор ВЛ. Принципи усності, безпосередності та безперервності у цивільному судочинстві: Монографія.- Х.: Еспада, 2007.- 152 с.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 3

ТЕМА: ПРЕДМЕТНА, СУБ'ЄКТНА ТА ІНСТАНЦІЙНА ЮРИСДИКЦІЯ

А. План заняття:

1. Поняття і види цивільної юрисдикції.
2. Предметна та суб'єктна юрисдикція: поняття, критерії, що визначають цивільну юрисдикцію справ загальним судам (характер спірних правовідносин, суб'єктний склад спору, предмет спору, підстава позову).
3. Справи, що відносяться до юрисдикції загальних судів.
4. Повноваження третейських судів, міжнародного комерційного арбітражу з вирішення спору, який відноситься до юрисдикції загального суду.
5. Повноваження іноземного суду з вирішення спору, який відноситься до юрисдикції загального суду.
6. Інстанційна юрисдикція.

Б. Завдання для індивідуальної науково-дослідної роботи :

Визначте, які справи розглядаються судом у порядку цивільного судочинства, та зробіть порівняльну таблицю щодо підвідомчості справ адміністративним, господарським судам та судам, які розглядають кримінальні справи.

За яких обставин компетенцію суду у порядку цивільного судочинства може бути розширено чи звужено?

Як співвідносяться поняття «різні види судочинства» та «різні види проваджень у цивільному судочинстві»?

Чи можливе об'єднання вимог, які належать до різних видів провадження?

Який порядок передання спору на розгляд третейського суду?

Які справи не підвідомчі третейським судам?

Які переваги та недоліки розгляду справ третейським судом?

Розкрийте поняття підвідомчості і його співвідношення з компетенцією.

За якими критеріями визначається цивільна юрисдикція: характер спірних правовідносин, суб'єктний склад спору, предмет спору, підстава позову.

Які критерії покладено в основу розмежування компетенції загального суду та адміністративного суду щодо розгляду цивільних справ?

Які критерії покладено в основу розмежування компетенції загального суду та господарського суду щодо розгляду цивільних справ?

Які критерії розмежування справ, що належать до цивільного та кримінального судочинства?

У чому полягає відмінність підвідомчості (компетенції, юрисдикції) від підсудності?

Які критерії розмежування встановлення юридичних фактів у порядку позовного та окремого проваджень?

Чим відрізняється діяльність РАЦСу щодо реєстрації очевидних юридичних фактів, органу нотаріату щодо посвідчення безспірних юридичних фактів та суду щодо встановлення фактів у позовному та окремому провадженнях?

Чи не суперечить положення Кримінального кодексу України щодо можливості розгляду цивільного позову разом із кримінальною справою у кримінальному процесі ЦПК?

Чим відрізняється можливість об'єднання у одне провадження вимог, які розглядаються за правилами різних видів судочинства, від об'єднання справ, які розглядаються за правилами різних видів проваджень цивільного судочинства?

Чи можна у одному виді провадження, наприклад позовному, розглядати справи, які належать до окремого та наказного провадження?

Проаналізуйте положення ч. 6 ст. 294 ЦПК щодо наслідків виникнення під час розгляду справ окремого провадження спору про право цивільне.

Проаналізуйте ч. 2 ст. 162 ЦПК щодо можливості «поглинання» позовним провадженням вимоги, яка належить до наказного провадження.

Чи можна роз'єднувати в окремі провадження первісний та зустрічний позови?

Які критерії віднесення справ за скаргами на дії державного або приватного виконавця за ЦПК, ГПК, КАС?

В. Завдання для самостійної роботи:

Провадження у справах про надання дозволу на примусове виконання рішень третейських судів: форма, зміст підсудність, строки звернення і порядок розгляду заяви про видачу виконавчого листа на примусове виконання рішення третейського суду.

Підстави для відмови у видачі виконавчого листа на примусове виконання рішення третейського суду.

Ухвала суду про видачу виконавчого листа на примусове виконання рішення третейського суду або про відмову у його видачі та набрання нею законної сили.

Практичні завдання:

Задача № 1

Робітник Кущик В.П. звернувся до комісії у трудових спорах із заявою про відшкодування шкоди, заподіяної здоров'ю внаслідок нещасного випадку на виробництві. КТС було встановлено, що Кущик В.П. винен в порушенні правил техніки безпеки, тому немає підстав для відшкодування йому шкоди.

Не погодившись із таким рішенням КТС Кущик В.П. звернувся до суду.

Які дії судді щодо відкриття провадження у справі, оскільки є рішення комісії у трудових спорах? До компетенції якого суду належить така справа?

Задача № 2

До суду звернувся гр. Тимошенко Ю.В. з позовною заявою про визнання договору купівлі-продажу автомобіля недійсним. У заяві він зазначав, що купив цей автомобіль на підставі генеральної довіреності з правом користування та відчуження, але власник скасував довіреність та вимагає повернення автомобіля.

Чи належить до компетенції загального суду така справа? Якщо так, то яке рішення має ухвалити суд?

Задача № 3

Гр. Клименко М.І. як суб'єкт підприємницької діяльності (м.Київ) постачав комп'ютери ПП «МакроМакс» у м. Чернівці. У зв'язку з погодними умовами (повінь у Карпатах) вантаж було невчасно доставлено Південною залізницею, частина товару була пошкоджена. СПД Клименко М.І. було завдано збитків несвоєчасною доставкою товару та його частковим пошкодженням.

До компетенції якого суду належить даний позов про відшкодування шкоди? Який вид підсудності має бути застосований, якщо СПД Клименко М.І. проживає у Чернігові, фірма-покупець «МакроМакс» знаходиться у м. Чернівці, а Управління Південної залізниці – у м. Львові?

Задача № 4

Директор ТОВ «Фармація» своїм наказом позбавив працівника премії, яка виплачувалася за підсумками роботи за рік. Працівник звернувся до юридичного відділу товариства за роз'ясненнями порядку захисту свого порушеного права щодо заробітної плати і позбавлення премії.

Яку консультацію повинен надати особі юридичний відділ? До якого виду судочинства належить вирішення цього правового питання?

Задача № 5

Між громадянином Костенком О.Ю. та громадянкою Міною В.С. виник спір з приводу суміжного землекористування.

Які форми захисту їхніх прав можна застосувати? Обґрунтуйте відповідь.

Задача № 6

Студентом Петровим О.С. було порушено правила дорожнього руху. Поліцейський відібрав у нього права, наклав на порушника штраф у сумі 500 грн. Акт про накладення штрафу направив до інституту, де навчався Петров О.С., для виконання.

Визначте правомірність дій поліцейського.

Задача № 7

Членами садівничого кооперативу «Каскад» були мати та її син. Син та його дружина Петренко СЯ. за згодою матері розпочали на земельній ділянці будівництво будиночка. Крім того, дружина сина сплачувала членські та благодійні внески на будівництво дороги, огорожу, за освітлення. Мати та чоловік не заперечували та визнавали за нею право на членство у кооперативі.

Як саме гр. Петренко СЯ. може оформити своє членство у кооперативі?

Задача № 8

Гр. Венгер Т.М. направила із ОАЕ контейнер із товаром. При отриманні товару та його розкритті на митниці вона встановила, що контейнер було пошкоджено та частина речей — відсутня.

Порадьте до якого органу має звернутися гр. Венгер Т.М. за захистом свого права.

Задача № 9

Адвокатська компанія «Костенко і партнери» взяла в оренду у заводу «Арсенал» приміщення для здійснення адвокатської діяльності. Сторонами було укладено договір оренди. Однією із умов цього договору було те, що адвокатська компанія замість оплати приміщення надає правові послуги заводу. Проте коли до цієї фірми почали звертатися працівники заводу за безоплатними консультаціями, їм відмовляли у наданні такої допомоги. У зв'язку з цим трудовий колектив заводу вирішив розірвати договір оренди. Замки на дверях цього приміщення було замінено, а усі речі адвокатської компанії передано до камери схову заводу.

Чи правомірні дії трудового колективу заводу «Арсенал»? Як саме має захистити своє порушене право адвокатська компанія та у якому органі?

Задача № 10

Гр. Валіза М.К. був звільнений з роботи за прогул. Вважаючи своє звільнення неправильним, він звернувся із позовом досуду про поновлення на роботі та стягнення зарплати за час вимушеного прогулу. Суддя відмовив Валізі М.К. у відкритті провадження у справі, мотивуючи таку відмову тим, що дана справа не належить до компетенції загального суду, оскільки Валіза М.К. має звернутися до комісії з трудових спорів. Та лише при наявності відмови КТС поновити Валізу М.К. на роботі він може звернутися до суду.

Визначте правомірність дій суду.

Задача № 11

Гр. Груша Ю.В. звернулася до загального суду із заявою про встановлення факту розбійного нападу на неї її сусідом гр. Савірко Л.М. у порядку окремого провадження. Своє звернення до суду вона мотивувала тим, що рішення суду про встановлення даного юридичного факту породить для неї юридичні наслідки, вона з цим рішенням зможе звернутися до прокуратури чи органів внутрішніх справ за порушенням кримінальної справи проти гр. Савірка Л.М.

Які дії суду?

Задача № 12

При розгляді кримінальної справи потерпіла Власенко М.К. подала суду заяву про визнання її цивільним позивачем та позовну заяву про стягнення матеріальної та моральної шкоди з підсудного Савка Р.Л.

Суддя відмовив у прийнятті такої заяви та роз'яснив Власенко М.К., що згідно зі ст. 188 ЦПК не допускається об'єднання в одне провадження вимог, які підлягають розгляду за правилами різних видів судочинства та порекомендував їй звернутися до загального суду у порядку цивільного судочинства.

Власенко М.К. вважала дії судді неправомірними та подала апеляційну скаргу.

Визначте правомірність дій суду та потерпілої Власенко М.К. Аргументуйте її апеляційну скаргу.

Задача № 13

При посвідченні шлюбного договору одним із його пунктів було передбачено, що у разі спору між подружжям сторони мають право передати цей спір на розгляд третейського суду. Коли вони звернулися до третейського суду за вирішенням поділу майна, передбаченого шлюбним договором, та тлумаченням його змісту, їм було відмовлено у прийнятті заяви.

Визначте правомірність дій суду.

Задача № 14

Гр. Лисова Л.Д. було звільнено з публічної служби. Він пред'явив адміністративний позов до адміністративного суду про поновлення його на посаді. Під час розгляду справи він доповнив свої позовні вимоги позовом про стягнення зарплати за час вимушеного прогулу та про відшкодування моральної шкоди. Проте йому було відмовлено у прийнятті даних вимог з мотивацією, що позов про відшкодування моральної та матеріальної (зарплати за час вимушеного прогулу) шкоди вирішується у позовному провадженні у порядку цивільного судочинства згідно з ч. 1 ст. 19 ЦПК.

Визначте правильність дій суду.

Задача № 15

У суді слухалася справа про розподіл спільно набутого майна між подружжям. До складу цього майна входили корпоративні права, які належали чоловіку - СПД Воронін В.П. та дружині - СПД Сурікова Л.Ж. Суддя виділив цю частину позову у окреме провадження та роз'яснив сторонам, що не можуть бути об'єднані в одне провадження вимоги, які підлягають розгляду за правилами різних видів судочинства. Оскільки має місце спір щодо розподілу майна між СПД Воронін В.П. та СПД Сурікова Л.Ж., то сторонам треба звертатися до господарського суду.

Визначте правомірність дій суду.

Задача № 17

Президент АКБ «Алмазбанк» Слюсар М.Т. своїм наказом позбавив свого заступника Васька М.Т. повноважень щодо підписання кредитних договорів, які тому були делеговані його ж наказом. Він передав ці повноваження іншому своєму заступнику Дзюрку М.Т.

Васько М.Т. не погодився із таким наказом Президента банку, оскаржив його дії до Ради директорів АКБ «Алмазбанк».

Визначте правомірність дій Президента банку та гр. Васька Т.М.

Задача № 16

Визначте до компетенції якого суду належить вирішення таких справ:

- оскарження дій опікуна, піклувальника та звільнення їх від виконання обов'язків;
- оскарження дій виконавця заповіту;
- оскарження дій нотаріуса у відмові вчинити нотаріальну дію;
- оскарження дій органу РАЦСу щодо внесення змін до актового запису про народження.

Задача № 17

Територіальна громада звернулася до Департаменту земельних ресурсів Вишгородського райвиконкому із заявою про визнання спадщини (земельної ділянки) відумерлою до закінчення одного року з часу відкриття спадщини. Таке звернення було зумовлено тим, що у гр. Селюк О.П., якій належала ця ділянка, не було спадкоємців, оскільки вона була одинокою.

Начальник Департаменту відмовив територіальній громаді у вирішенні цього питання, оскільки воно не належить до його компетенції.

Чи правильні дії начальника Департаменту земельних ресурсів? Як адвокат надайте пораду територіальній громаді щодо порядку вирішення даної правової ситуації.

Задача № 18

Іванова І.І. пред'явила до суду позов про розірвання шлюбу, посилаючись на те, що її чоловік дав згоду на розірвання шлюбу, але відмовляється від подання відповідної заяви до органів РАЦСу. Дітей у них немає і в питанні розподілу майна згода досягнута. Суд задовольнив позов, чоловік в апеляційній скарзі просив провадження у справі закрити за непідвідомчістю, посилаючись на те, що розірвання шлюбу в таких випадках має бути проведене у органі РАЦСу.

Визначте юрисдикцію. За яких обставин суд передає справу на розгляд іншому суду? Яка процедура передання справи на розгляд іншому суду?

Задача № 19

На гр. Бородавченка В.С., який виконував повноваження директора ТОВ «Водоспад», рішенням зборів засновників було накладено матеріальне стягнення у розмірі штрафних санкцій, застосованих до підприємства податковою інспекцією. Не погодившись із таким рішенням Бородавченко В.С. звернувся до суду за захистом порушених прав.

Чи належить дана справа до компетенції суду в порядку цивільного судочинства?

Задача № 20

Захаров О.В., безробітний, без певного місця проживання самовільно оселився в трикімнатній квартирі, яка належить Трофимову В.Г. на праві приватної власності.

Який порядок захисту порушеного права Трофимова В.Г.?

Рекомендована спеціальна література:

1. Анохин В.С. Защита прав предпринимателей в арбитражном суде. - Воронеж, 1994.
2. Арапов Н.Т. Проблемы теории и практики правосудия по гражданским делам. - Л., 1984.
3. Вілоусов Ю.В. Судовий захист цивільних справ: Окремі питання судової юрисдикції // Вісник Хмельницького ін-ту регіон, управління та права. - 2004. - №3. - С.45-50.
4. Бринцев О.В. Розмежування компетенції адміністративних і господарських судів: Проблеми і перспективи. — Х., 2007. - 64 с.
5. Воложанин В.П. Несудебные формы разрешения гражданско-правовых споров. — Свердловск, 1974.
6. Воложанин В.П. Понятие юрисдикции по гражданским делам // Проблемы защиты гражданских прав и советское гражданское судопроизводство. -Ярославль, 1979. - С.105.
7. Гусаров К.В. Загальні та третейські суди в системі цивільної юрисдикції // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. - Донецьк, 2003. - №3. - С. 289-295.
8. Дріжчана О.Г., Таран В.П. Підвідомчість справ про встановлення фактів, що мають юридичне значення //Радянське право. - 1980. - № 6.
9. Жуйков В.М. Судебная защита прав граждан и юридических лиц. -М., 1997.
10. Елисейкин П.Ф. Защита субъективных прав и интересов и компетенция суда в советском гражданском процессе //Вопросы государства и права: Учен. записки ДвГУ.-Т.31. -4.1. - Владивосток, 1969. - С. 56.
11. Комаров В.В. Проблеми розвитку судових цивільних юрисдикцій // Конституція України — основа модернізації держави та суспільства: Матеріали наук, конф., 21-22 черв. 2001 р., Харків. - Х.: Право, 2001. - С. 328-330.
12. Кузьменко С. Подальші перспективи розвитку інституту підвідомчості // Підпр-во, госп-во і право. - 2003. - № 8. - С. 51-53.
13. Кучер Т. Як звернутися до суду загальної юрисдикції. -К.: Видавець Фурса С.Я., 2008. - (Серія «Правовий всеобуч населення»).
14. Набутий В.Н. Подведомственность и подсудность имущественных и преддоговорных споров. - М., 1975.
15. Лебедев М.Ю. Развитие института юрисдикции и его проявление в третейском суде: Автореф. ... канд. юрид. наук: 12.00.15 (Гражданский процесс; арбитражный процесс). - Саратов, 2005. - 30 с.
16. Лічман Л.Г. Розмежування цивільної та адміністративної юрисдикції: Теоретичні здобутки та практичні реалії // Університетські наукові записки: Часопис Хмельницького університету управління та права. - Вип. №1. - 2008. - С. 81-86.

17. Луспеник Д.Д. Контроль за исполнением судебных решений // Теория и практика: Наук.-практ. посіб. - К.: Атіка, 2007. -С. 201-210.
18. Луспеник Д. Спорная юрисдикция // Юрид. практика. -2007.-№3.-С. 1, 11.
19. Осипов Ю.К. Подведомственность юридических дел. -М., 1977.
20. Осипов Ю.К. Правовые нормы, регулирующие подведомственность юридических дел, в системе советского законодательства // Правоведение. - 1974. - №5. - С. 28-34.
21. Осипов Ю.К. Разрешение споров о подведомственности // Вопросы теории и практики гражданского процесса: Меж-вуз. научн. сб. - Выш. 1. - Саратов: Изд-во Сарат. ун-та, 1976. -С 113-121.
22. Пелевин С.М. Критерии подведомственности гражданских дел // Правоведение. - 1990. - №1. - С.81.
23. Полянчуков И.В. Подведомственность гражданско-правовых споров // Правоведение. - 1993. - № 2. - С. 97-100.
24. Радченко П.І. Цивільна юрисдикція як наукова проблема // Проблеми удосконалення правового регулювання місцевого самоврядування в Україні. — Х., 2004. — С. 290-293.
25. Решетникова И.В., Ярков В.В. Гражданское право и гражданский процесс в современной России. - М.: Норма, 1999.-С. 3-4.
26. Селівон М.Ф. Проблемні питання співвідношення конституційного та загального судочинства // Конституція України — основа модернізації держави та суспільства: Матеріали наук, конф., 21-22 черв. 2001 р., Харків. - Х.: Право, 2001. -С.396-402.
27. Сапунков В.Й., Ємельянова І.І. Проблеми цивільної юрисдикції судів // Бюлетень Міністерства юстиції України. -2003. - №6.- С. 52-59.
28. Тимченко Г. М. Проблемы судебной подведомственности: Учеб. пособие. - Х., 2000. - 37 с.
29. Тимченко Г.П. Принципи цивільної юрисдикції: Теорія, історія, перспективи розвитку. - К.: Юридична думка, 2006. -411с.
30. Угриновська О.І. Юрисдикція судів України щодо розгляду цивільних справ // Актуальні проблеми застосування Цивільного процесуального кодексу України та Кодексу адміністративного судочинства. - Х.: Нац. юрид. акад. України, 2007.-С. 144-150.
31. Стариков Ю.Н. Административная юстиция: Теория, история, перспективы. - М.: Норма, 2001.
32. Филановский ВА-. Понятие подведомственности в российском процессуальном законодательстве // Правоведение. -2001.-№ 6.-С. 155-165.
33. Фурса С.Я. Підвідомчість справ окремого провадження / Окреме провадження у цивільному процесі України. - К., 1999.-С.76-95.
34. Фурса С.Я. Способи захисту цивільних прав та проблеми їх реалізації у цивільному судочинстві: Теорія і практика // Юриспруденція: Теорія і практика. - 2004. - № 1. - С. 35-39.35. Фурса С.Я. Проблеми запровадження нових ЦПК і КАС // Цивільний процес України: Проблеми і перспективи. — К.: Видавець Фурса С.Я.: КНТ, 2006. - С.17-23.
35. Фурса С.Я., Фурса Є.І. Коментар до статей 15, 16, 17 ЦПК України // Фурса С.Я., Фурса Є.І. Щербак С.В. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар: У 2 т. / За заг. ред. Фурси С.Я.- К.: Видавець Фурса С.Я.: КНТ, 2007. - (Серія «Процесуальні науки»).
36. Фурса С.Я., Фурса Є.І. Пред'явлення позовної заяви // Адвокат у цивільному процесі. - К.: Видавець Фурса С.Я.: КНТ, 2008. - С.83-93.
37. Чудиновских КЛ. Подведомственность в системе гражданского и арбитражного процессуального права. — СПб.: Юридический центр Пресе, 2004.
38. Шадура Д. М. До питання про розмежування цивільної і конституційної судової юрисдикції // Держава і право: 36. наук, праць. - К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2005. - С. 567-572.
39. Шадура Д.М. Розмежування предметної судової юрисдикції при здійсненні контролю за виконанням судових та інших документів // Проблеми законності: Республ. міжвід. наук. зб. - Вип. 79. - Х.: Нац. юрид. акад. України, 2006. -С. 63-69.
40. Шадура Д.М. Поняття і зміст судової юрисдикції // Вісник прокуратури. - 2007. - № 1. - С. 103-110.

41. Шадура Д.М. Інститут підвідомчості в контексті оновлення цивільного процесуального законодавства // Науковий потенціал майбутнього України на шляху до європейської інтеграції: Матеріали наук. конф. курсантів, студ. та молодих науковців / Держ. митна служба України, Акад. митної служби України, 2004. - С. 213-214.
42. Шакарян М.С. Соотношение судебной формы с иными формами защиты субъективных прав граждан // Актуальные проблемы защиты субъективных прав граждан и организаций. -М.,1985.
43. Юдин А.В. «Конкуренция» видов судопроизводств в гражданском процессуальном праве // Юридический аналитический журнал, 2004. - № 2-3. - С. 149-155.
44. Юрасов В.П. Підвідомчість цивільних справ // Проблеми правознавства. - Вип.6.- К., 1976. - С. 137-146.
45. Яцина В.Б. Деякі критерії розмежування юрисдикції цивільних та адміністративних судів // Актуальні проблеми застосування Цивільного процесуального кодексу України та Кодексу адміністративного судочинства. - Х.: Нац. юрид. акад. України, 2001. - С. 81-84.

Семінарське заняття 4

ТЕМА: ТЕРИТОРІАЛЬНА ЮРИСДИКЦІЯ (ПІДСУДНІСТЬ) ЦИВІЛЬНИХ СПРАВ ТА ЇЇ ВИДИ

А. План заняття:

1. Поняття територіальної юрисдикції як підсудності цивільних справ суду.
2. Види підсудності цивільних справ: за місцем проживання або місцезнаходженням відповідача; підсудність справ, у яких однією із сторін є суд або суддя; підсудність справ за вибором позивача, виключна підсудність.
3. Наслідки порушення правил підсудності.
4. Недопустимість спорів про підсудність.

Б. Завдання для індивідуальної науково-дослідної роботи :

Що таке підсудність? Які види підсудності Ви знаєте?

Який порядок визначення підсудності справ, у яких однією із сторін є суд або суддя?

Які справи підсудні апеляційному суду по першій інстанції?

Як узгоджується положення ч. 1 ст. 27 ЦПК про те, що позов до фізичної особи пред'являється за зареєстрованим у встановленому законом порядку місцем її проживання або за зареєстрованим у встановленому законом порядку місцем її перебування ?

Як розуміти положення ч. 2 ст. 27 ЦПК, що позови до юридичних осіб пред'являються в суд за їхнім місцезнаходженням згідно з Єдиним державним реєстром юридичних осіб, СОП та громадських формувань?

В яких випадках підсудність визначається за вибором позивача?

Розкрийте питання альтернативної підсудності щодо позовів до відповідача, місце проживання якого невідоме.

Розкрийте питання альтернативної підсудності щодо позовів до відповідача, який не має в Україні місця проживання.

Чи може бути змінена альтернативна підсудність справи, якщо судом було повернуто заяву згідно з ч. 3 ст.31 ЦПК?

Розкрийте питання виключної підсудності.

Чому позивач згідно з ч. 16 ст. 28 ЦПК не має права вибору виключної підсудності?

В. Завдання для самостійної роботи:

Як розуміти термін «з приводу» нерухомого майна, який має місце у ч. 1 ст. 30 ЦПК: позови, що виникають з приводу нерухомого майна, пред'являються за місцезнаходженням майна або основної його частини? Чи належать до таких спорів справи про визнання договору дарування,

купівлі-продажу нерухомого майна недійсним, стягнення заборгованості з орендної плати за користування нерухомим майном?

Який порядок визначення підсудності, якщо спір виник щодо двох або більше рівноцінних об'єктів нерухомості, які розташовані у різних місцях?

Чи поширюється правило виключної підсудності на окреме провадження, зокрема на справи про встановлення факту володіння будівлею на праві приватної власності?

Як визначається виключна підсудність справ у спорах про виключення майна із акта опису, якщо об'єктів декілька та вони рівноцінні?

За правилами якого виду підсудності розглядаються спори про витребування майна із чужого незаконного володіння?

За правилами якого виду підсудності розглядаються спори про усунення перешкод у користуванні нерухомим майном, яке належить на праві власності позивачеві без позбавлення відповідача права користування?

Які правила підсудності кількох вимог, пов'язаних між собою?

Які наслідки порушення правил підсудності?

Чи є порушення правил підсудності підставою для скасування судового рішення?

За яких обставин суд передає справу на розгляд іншому суду? Яка процедура передання справи на розгляд іншому суду?

Чи є обов'язковим для суду клопотання відповідача про передачу справи до іншого суду за місцем проживання, якщо раніше його місце проживання не було відоме?

Як вирішується питання про передання справи до суду найбільш територіально наближеного до суду, який розглядав справу та який було ліквідовано?

Чи вважається, що справа вже розглядається судом, якщо мало місце підготовче засідання?

Недопустимість спорів про підсудність має місце лише у разі коли підсудність змінена судом у порядку ст. 31 ЦПК чи у випадках її зміни самим позивачем (наприклад, зміна позивачем альтернативної підсудності)?

Практичні завдання:

Задача № 1

Гр. Федоренко О.І. продала свій будинок, який знаходиться у м. Ірпені Київської області та дачний будинок у с. Хотянівка гр. Ісаакяну Р.О., та виїхала на постійне місце проживання до Москви (РФ). Покупець не міг сплатити одразу усю суму коштів, тому вона погодилась, щоб на 10000 грн він видав розписку про погашення боргу через чотири місяці. Ісаакян Р.О. поселився у купленому будинку, але сам поїхав на заробітки до Португалії. Ісаакян Р.О. не сплатив суму 10000 грн через чотири місяці як це було передбачено у розписці.

Після закінчення строку платні Федоренко змушена була звернутися до суду про стягнення заборгованої суми.

У якому провадженні цивільного судочинства має розглядатися ця справа? До якого суду має звернутися Федоренко О.І. з такою вимогою?

Задача № 2

Кравченко О.С. звернувся до районного суду м. Кривого Рогу з позовом до Криворізького авіаційного технікуму Київського національного авіаційного університету про поновлення на роботі, стягнення заробітної плати за час вимушеного прогулу та про стягнення моральної шкоди. Криворізький авіаційний технікум є філією Київського національного авіаційного університету.

Визначте, чи додержано правил підсудності, передбачених ЦПК України? До якого виду підсудності належить дана категорія справ?

Задача № 3

Кучеров М.О. звернувся до суду з позовом до Ашураліє-вої М.В. про зняття з реєстрації в житловому приміщенні, оскільки відповідачка не проживала у даній квартирі на підставі договору найму, строк якого закінчився, однак відповідачка відмовляється добровільно знятися з реєстрації у цьому приміщенні, хоча на сьогоднішній день у ньому не проживає. У зв'язку з реєстрацією в даній квартирі місце проживання відповідачки на даний момент не відоме.

Як у такому випадку повинен діяти суд?

Задача № 4

Після смерті інваліда Сивоховостова Л.Д. залишився автомобіль, отриманий ніІЛ У 2000 р. на пільгових умовах як гуманітарна допомога. Цей автомобіль було направлено адресно із-за кордону та виділено безпосередньо Сивоховостову Л.Д. Головним управлінням соціального захисту населення в м. Києві. Спадкоємці Сивоховостова Л.Д. звернулись до суду та просять зобов'язати Головне управління соціального захисту населення зняти з обліку в Головіїому управлінні соціального захисту населення автомобіль марки Мазда, інд. номером 2020181 А 677130, 998 р., об. дв. 1799 см\ перереєструвати автомобіль на ім'я одного із спадкоємців, а також стягнути з Головного управління соціального захисту населення моральну шкоду в розмірі 2 000 грн.

Визначте, яким нормативним актом регламентовані дані правовідносини? Встановіть, чи будуть порушені правила підсудності, якщо позов розглядатиметься за місцем відкриття спадщини.

Задача № 5

Гр. Первухін має ііамір звернутися до суду із заявою про позбавлення своєї дружини, громадянки Киргизії, яка проживає в м.Астана, батьківських прав.

Яким нормативний актом має регламентуватися підсудність цієї справи?

Який вид підсудності має місце у даному випадку?

Задача № 6

Десять громадян - членів дачного кооперативу, придбали продукцію бетонного заводу, але внаслідок її низької якості не змогли цей бетон використати, він загустів і залишився лежати на їх дачних ділянках. Після того, як бетонний завод відмовився замінити продукцію та забрати неякісний бетон, вони мають намір звернутися з позовом до цього підприємства.

Визначте правила підсудності для даної категорії справ і яким нормативним актом слід керуватися.

Задача № 7

Гр-ку Кравець В.М., яка проживає в Шевченківському районі м. Києва, публічно образив продавець Крапива С.М. у магазині «Сантехніка», який розташований на вул. Тимошенко, 13, в Оболонському районі м. Києва. Вона звернулася з позовом до Оболонського райсуду м. Києва за місцем розташування магазину, оскільки не знала місця проживання продавця Крапиви С.М.

Суд повернув позовну заяву, мотивуючи свою ухвалу тим, що Кравець В.М. мала можливість встановити місце проживання продавця, якби звернулася до керівництва магазину за його юридичною адресою: м. Київ, вул. Хрещатик, 145, оф. 6.

Чи правомірні дії суду? Як у такому разі встановлюється підсудність цієї справи суду?

Задача № 8

Оболонським райсудом м. Києва була постановлена ухвала про повернення позовної заяви, в якій було зазначено місце проживання відповідача - Оболонський район, а місце реєстрації - Деснянський район м. Києва. Мотиви такого повернення заяви полягали у тому, що місце реєстрації - це офіційні дані про людину, а фактичне місце проживання може змінюватися, тому суд не буде шукати відповідача у всіх місцях його тимчасового проживання.

Як має встановлюватися підсудність справ у такому разі?

Задача № 9

Права гр. Осіна П.Р. було порушено публікацією, зробленою У газеті «Страйк». В публікації йшлося про те, що Осін П.Р. — злочинець, бере хабарі, зловживає своїм службовим становищем. Публікація мала характер інтерв'ю, яке брав кореспондент цієї газети у прокурора Н-ського району міста Києва. Редакція газети розташована у Святошинському районі м. Києва, а де живе прокурор гр. Осін не знає.

Визначте підсудність цієї справи?

Задача № 10

Гр. Сидоров К.Л. має намір звернутися до суду з позовом до іноземної торгової компанії, яка, на його думку, порушує рівність прав громадян і встановлює пільги для окремих її клієнтів, зокрема, володільців золотої картки: окремі каси, спеціальні місця для парковки тощо.

Чи може бути пред'явлено позов громадянином України до іноземної юридичної особи в Україні? Як встановити статус і юридичну адресу такої компанії, щоб адресно пред'явити позов до неї?

Задача № 11

До Шевченківського райсуду м. Полтави звернулася гр. Савченко П.М. з позовом про визнання недійсним договору купівлі-продажу будинку. Цей позов був пред'явлений за правилами виключної підсудності, тобто за місцем знаходження будинку. Суддя повернув заяву, посилаючись на п.6 ч. ст. 185 ЦПК, оскільки предметом спору є дії сторін щодо нерухомого майна, а не саме нерухоме майно.

Визначте правомірність ухвали суду?

Задача № 12

До Оболенського райсуду м. Києва за місцем проживання відповідача звернулася гр. Петренко з позовом про стягнення заборгованості з орендної плати за користування нерухомим майном. Суддя повернув їй заяву, посилаючись на те, що такий позов має бути пред'явлено за правилами виключної підсудності.

Визначте правомірність дій суду.

Задача № 13

До Оболонського райсуду м. Києва за місцем проживання відповідача звернувся гр. Холотов В.А. з позовом про розірвання договору оренди квартири у зв'язку з невиконанням Сивухою М.Т. умов договору.

Відповідач Сивуха М.Т. у запереченнях проти позову зазначив, що дана справа непідсудна Оболонському суду м. Києва. Позов має пред'являтися не за місцем його проживання, а за місцем знаходження квартири.

Визначте правильність заперечень Сивухи М.Т. та вид підсудності даної справи. Які дії суду, якщо буде встановлено, що справа не підсудна даному суду?

Задача № 14

До Печерського райсуду м. Києва звернулася гр. Нечай С.В. з позовом про визнання права власності на земельну ділянку та встановлення земельного сервітуту і оголошення особи померлою. Даний позов було пред'явлено до Подільського райсуду м. Києва за місцезнаходженням відповідача - Подільської райдержадміністрації в м. Києві.

Суддя повернув заяву Нечай С.В., посилаючись на те, що ця справа має розглядатися судом за правилами виключної підсудності. В ухвалі він також зазначив, що не можуть бути об'єднані у одне провадження вимоги, які належать до позовного та окремого провадження, та послався на ЦПК. Крім того, він порадив роз'єднати ці вимоги та пред'являти їх у різні суди з урахуванням правил підсудності для цих категорій справ.

Визначте правильність дій суду щодо підсудності та можливості об'єднання у одній заяві вимог, які належать до різних видів провадження цивільного судочинства.

Задача № 15

До Подільського райсуду м. Києва звернулася гр. Фурман СЯ. з позовом до СПД Скадовського А.Р. про відшкодування шкоди, завданої невиконанням умов договору щодо поставки сантехніки (душової kabіни). Позивачка проживає у Оболонському районі м. Києва, відповідач проживає у м. Біла Церква (Київська обл.). Позов було пред'явлено до Подільського райсуду м. Києва, за місцезнаходженням магазину «Сантехніка» (вул. Верхній Вал), оскільки у договорі поставки передбачалося, що місцем виконання договору буде магазин, куди з Італії мала доставлятися сантехніка. Після комплектації та установки форсунок у ванній доставка цього товару мала здійснюватися самим покупцем.

Суддя повернув заяву за непідсудністю та в ухвалі роз'яснив позивачці, що вона повинна пред'явити свій позов за місцем проживання відповідача, тобто до суду у м. Біла Церква.

Визначте вид підсудності. Чи правильні дії суду?

Задача № 16

Гр. Кузнецов СЯ. і ПП «Пірон І.С та партнери» уклали договір поставки, у якому одним із пунктів передбачалося, що у разі виникнення спору справа розглядатиметься третейським судом. Проте коли виник спір, Кузнецов СЯ. за захистом своїх прав звернувся до суду загальної юрисдикції.

Суддя повернув заяву та роз'яснив, що Кузнецов СЯ. зобов'язаний звертатися до третейського суду, оскільки це передбачено у договорі. *Визначте правомірність дій суду та висловіть свою думку щодо вирішення цього питання.*

Задача № 17

У Шевченківському районному суді м. Києва розглядалася справа Паська В.П. до Шевченківської райдержадміністрації м. Києва про визнання права користування житловим приміщенням, яке залишилося після смерті його бабусі. У підготовчому засіданні відповідач пред'явив зустрічний позов про виселення Паська В.П. без надання іншого жилого приміщення. У зустрічному позові райдержадміністрації зазначалося, що Пасько В.П. є тимчасовим жильцем на спірній житловій площі, зареєстрований він за іншою адресою у Пе-черському районі м. Києва, де фактично проживає і сьогодні. Враховуючи цю обставину, суд відмовив у прийнятті зустрічного позову райдержадміністрації та в ухвалі зазначив, що такий позов має пред'являтися за місцем проживання Паська В.П.

Визначте правомірність дій суду.

Задача № 18

До Печерського райсуду м. Києва банком «Аваль» було пред'явлено позов до Безденежного М.Т. про стягнення заборгованості за кредитним договором. На момент подання позову місце проживання відповідача невідоме. Позов було пред'явлено за останнім постійним місцем роботи, яке вказувалось у довідці про доходи. Крім того, до цього ж суду матір'ю Безденежного М.Т. було пред'явлено заяву про визнання його безвісно відсутнім. Провадження у справі про стягнення заборгованості було зупинене до вирішення справи про визнання Безденежного безвісно відсутнім, крім того, оголошено розшук відповідача. У процесі розшуку було встановлено, що відповідач поїхав на заробітки на Сахалін. Він просив суд передати справу за місцем його проживання, оскільки він поки не збирається повернутися до Києва та декілька місяців ще працюватиме на Сахаліні.

Суддя відмовив відповідачу у задоволенні клопотання, посилаючись на те, що Безденежний тимчасово перебуває на Сахаліні, та його клопотання зумовлено бажанням затягти розгляд справи.

Визначте правомірність дій суду.

Задача № 19

У Попільнянському суді Житомирської обл. розглядалася справа Петрук А.І. про відшкодування шкоди, завданої каліцтвом. Петрук А.І. не довіряла суду, який розглядав справу, оскільки головуючий був родичем директора підприємства, де Петрук А.І. отримала каліцтво. Після задоволеного відводу у даному суді неможливо було утворити новий склад ^сУДУ для розгляду справи, оскільки один із суддів тривалий час хворів, а інший до розгляду цієї справи у апеляційній інстанції вже розглядав її.

Який суд має розглядати цю справу? Які критерії передбачено для визначення найбільш наближеного суду до суду, який розглядає справу? Хто такий суд визначає?

Задача № 20

Оболонським райсудом м. Києва розглядалася справа про захист права споживача. У справі було проведено підготовче засідання, підготовку і призначено її до судового розгляду. Відповідач у перше судові засідання не з'явився та направив лист з проханням відкласти розгляд справи. Суд відклав розгляд справи. У наступному судовому засіданні відповідач клопотав про передачу справи за місцем заподіяння шкоди. Суд відмовив у задоволенні даного клопотання.

Визначте правомірність дій суду та мотивуйте свою думку.

Задача № 21

Суддя прийняв заяву про зняття арешту з майна з порушенням правил виключної підсудності і відкрив провадження у справі. У підготовчому засіданні відповідач заперечував проти розгляду цієї справи даним судом та просив передати справу за місцезнаходженням майна.

Суддя, знаючи свою помилку та положення про те, що не можна передавати до іншого суду справи, розпочаті слуханням, залишив дану заяву без розгляду та роз'яснив позивачеві, що залишення заяви без розгляду не позбавляє його права звернутися повторно до належного суду згідно зі ст. 185 ЦПК.

Визначте правомірність дій суду. Як саме треба діяти суду у даній ситуації?

Рекомендована спеціальна література до Темі

1. Бігун В.Л. Підсудність цивільних справ за участю іноземного елемента // Вісник Академії правових наук України. -1998. - №4. - С. 167-177.

2. *Гнездов О.* Спеціальна і персональна підсудність цивільних справ // *Право України.* - 1995. - №11. - С. 73-74.
3. *Грель Я.* Соглашение о подсудности в гражданском процессуальном праве // *Арбитражный и гражданский процесс.* -2005. - №8. - С.34-40.
4. *Ерохин Т.П.* Некоторые проблемы подсудности в гражданском судопроизводстве: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. -Саратов, 2004.
5. *Комаров В.В.* Цивільна юрисдикція і підсудність // *Теорія і практика судової діяльності: Наук. практ. посіб.* — К.: Атіка, 2007. - С. 7-38.
6. *Оверчук С.В.* Проблема визначення поняття підсудності // *Держава і право.* -К., 2001. -Вип. 14: *Юридичні і політичні науки.* - С. 334-340.
7. *Осипов Ю.К.* Подведомственность и подсудность гражда-нских дел. - Воронеж: Коммуна, 1962. - 112 с.
8. *СоловьевВ., Громов Н., Симшин В.* Подсудность, ее признаки и значение // *Российская юстиция.* - 1995. - № 10. - С. 25-26.
9. *Фурса С.Я., Фурса Є.І.* Коментар до статей 107-117 ЦПК України // *Фурса С.Я., Фурса Є.І., Щербак С.В.* Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар: У 2 т. / За заг. ред. Фурси С.Я. - К.: Видавець Фурса С.Я.: КНТ, 2007. - (Серія «Процесуальні науки»).

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 5

ТЕМА: СТОРОНИ ТА ТРЕТІ ОСОБИ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ. УЧАСТЬ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ОРГАНІВ ТА ОСІБ, ЯКИМ ЗАКОНОМ НАДАНО ПРАВО ЗАХИЩАТИ ПРАВА, СВОБОДИ ТА ІНТЕРЕСИ ІНШИХ ОСІБ. ПРЕДСТАВНИК ТА ПРЕДСТАВНИЦТВО В СУД

А. План заняття:

1. Поняття сторін у цивільному процесі та їх види
2. Процесуальні права і обов'язки сторін
3. Процесуальна співучасть
4. Заміна неналежного відповідача належним
5. Процесуальне правонаступництво

Б. Завдання для індивідуальної науково-дослідної роботи :

- Кого із суб'єктів цивільного процесу відносять до сторін? Охарактеризуйте їх правовий статус. Назвіть ознаки сторін, які відрізняють їх від інших суб'єктів цивільних правовідносин взагалі та осіб, які беруть участь у справі, зокрема.
- Хто може бути позивачем та відповідачем у суді?
- Чи може бути прокурор стороною в цивільному процесі? Обґрунтуйте свою точку зору.
- Розкрийте процесуальні права та обов'язки сторін у цивільному процесі.
- Які можуть бути наслідки недобросовісності користування сторонами процесуальними правами та невиконання покладених на них обов'язків?
- Який процесуальний порядок зміни позивачем підстави або предмета позову, збільшення або зменшення розміру позовних вимог, відмови від позову?
- Чи можна позивачеві одночасно змінити підставу та предмет позову? Обґрунтуйте свою точку зору.
- Який процесуальний порядок визнання відповідачем позову повністю або частково, пред'явлення зустрічного позову?
- Який процесуальний порядок укладення сторонами мирової угоди?

В. Завдання для самостійної роботи:

Що розуміють під поняттям «процесуальна співучасть»? Що є підставами для виникнення процесуальної співучасті?

Які види процесуальної співучасті Ви знаєте?

Розкрийте поняття «неналежний відповідач».

Які є підстави для заміни неналежного відповідача?

Які наслідки можуть виникнути, якщо суд притягне до участі іншого відповідача без згоди позивача?

Що таке процесуальне правонаступництво?

Які підстави для процесуального правонаступництва та його наслідки?

Який процесуальний порядок ведення справи в разі заміни неналежного відповідача?

Практичні завдання:

Задача № 1

Районним судом м. Києва розглядалася цивільна справа за позовом СПД Браткова Л.Г. до Лисенка В.Д. про відшкодування шкоди. Позивач під час розгляду справи помер. Проведення у справі було зупинено до вступу у процес правонаступника позивача.

Визначте правомірність дій суду. Чи можливе правонаступництво у справі в разі смерті під час розгляду справи позивача - фізичної особи суб'єкта підприємницької діяльності?

Задача № 2

Громадянин Калінін С.В. звернувся до суду з позовом до громадянина Кучерова М.В. та громадянки Кучерової О.С. про розірвання договору про спільну діяльність та розподіл майна.

Під час судового розгляду справи позивачем Калініним С.В. було уточнено позовну заяву. В уточненій позовній заяві відповідач Кучерова О.С. була визначена вже третьою особою, без зазначення будь-яких підстав для такої зміни. Відповідач Кучерова О.С. заперечувала проти вказаної зміни, оскільки майно, яке є предметом позову, це їх з чоловіком спільна сумісна власність і вона також підписувала додаткову угоду до договору про спільну діяльність, укладеного між Ку-черовим М.В. та Калініним С.В. щодо розподілу такого майна. Проте суд до уваги заперечення Кучерової О.С. не взяв та продовжив розгляд справи з відповідними змінами.

Проаналізуйте дану ситуацію. Визначте правомірність дій суду. Охарактеризуйте правовий статус сторін та третіх осіб.

Задача №3

Гр. Козенко звернувся з позовом про захист честі та гідності й просив спростувати відомості, опубліковані у газеті.

Хто у даному разі має бути відповідачем - автор чи редакція, що здійснила випуск інформації?

Задача № 4

Неповнолітні Іванов С.А. та Семенко В.П. на території будівельного майданчика СМУ-2 «Київміськбуду» в обідню перерву, скориставшись відсутністю кранівника, залізли на кран. Кранівник залишив ключ, що дало можливість завести агрегат. Внаслідок цих дій було заподіяно шкоду крану, який належав тресту «Київміськбуд», будівельним матеріалам та здоров'ю самих дітей.

Хто в цьому випадку має право на позов? Визначте сторони у справі.

Задача № 5

При розгляді справи про відшкодування збитків, завданих ТОВ «Мінімаркет - Сяйво» було встановлено, що шкоди було завдано у той час, коли охоронець вийшов з приміщення магазину і доручив спостереження за порядком своєму товаришу, який не був працівником цього підприємства.

Визначте сторони даної справи. Чи можуть залучатись як відповідачі у справі такі особи: товариш охоронця, охоронець, якщо йому не виповнилось вісімнадцять років, але він перебуває у зареєстрованому шлюбі? До якого виду провадження належить ця справа?

Задача № 6

До суду з позовом про розподіл спільного майна подружжя звернулася гр. Татарченко М.Т., яка просила суд визнати за нею право на 1/2 частину будинку вартістю 700 000 грн. Відповідач просив суд врахувати усі обставини справи, оскільки позивачка приховує деякі з них. Зокрема, у шлюбі було куплено квартиру, і оформлено на дружину та двох повнолітніх дітей. Він просив суд визнати за ним право власності на 1/6 квартири, купленої у шлюбі. Позивачка до спільного майна включила будинок, проте він є недобудованим та знаходиться на подарованій йому земельній ділянці, тому позивачці має бути встановлено компенсацію вартості цього будинку, яка дорівнює належній йому 1/6 частини квартири. Необхідність розподілу майна і виділу йому будинку в натурі підтверджується тим, що вони спільно проживати не можуть, оскільки він вже вдруге одружився, а при спільному проживанні у них виникали сварки і бійки, що можуть підтвердити сусіди та дільничний інспектор.

Як називається процесуальний акт, адресований відповідачем до суду? Які способи задоволення інтересів відповідача Ви знаєте?

Задача № 7

У позовній заяві про розподіл спільно набутого майна подружжя, пред'явленій до суду, було об'єднано декілька позовних вимог: щодо розподілу рухомого майна, купленої під час шлюбу квартири, а також щодо розподілу приватизованої одним із подружжя під час шлюбу квартири. Судом були роз'єднано ці вимоги у три самостійні провадження. При цьому судом не з'ясувалася позиція сторін щодо цього питання, а також в ухвалі не наведено будь-які мотиви такого роз'єднання.

Чи правомірно діяв суд? Наведіть аргументи, які суд мав враховувати при вирішенні цього питання і які Вами були б наведені при участі в цій справі?

Задача № 8

Юридична компанія «Лекс-право» звернулася з позовом до гр. Котика Л.І., якому надавала юридичну допомогу, оскільки останній не сплатив кошти за надання цієї допомоги. Свою позицію Котик Л.І. мотивував тим, що суд відмовив у задоволенні його усної вимоги щодо відшкодування понесених ним витрат на правову допомогу. Крім того, він вважає, що юридична компанія надала неякісні послуги, оскільки не роз'яснила йому, що він як відповідач мав право звертатися із зустрічним позовом до позивача. Юридична компанія, спростовуючи заперечення Котика Л.І., пояснила, що послуги надавались якісні, оскільки вимога до Котика Л.І. була пред'явлена в розмірі 100 000 грн, а суд у рішенні встановив обов'язок відповідача у розмірі 20 000 грн.

Поясніть, які правові підстави для вирішення цього спору Ви бачите? Що собою становлять пояснення Котика Л.І. та пояснення юридичної компанії?

Задача № 9

До суду надійшли дві заяви: про позбавлення батьківських прав та про усунення перешкод у спілкуванні з дитиною і встановлення часу на побачення з дитиною.

Як має вирішити цю ситуацію суд: об'єднати справи в одне провадження чи залишити одну із заяв без розгляду до вирішення іншої по суті?

Задача № 10

Під час розгляду справи про втрату права користування квартирою відповідач Колядко В.П. образив свідка позивачки Мартинця К.Д. Останній пред'явив позов про захист честі, гідності і ділової репутації та відшкодування моральної шкоди до відповідача як третя особа з самостійними вимогами щодо предмета спору.

Поясніть, чи може такий позов бути об'єднаний з первісним позовом і визначте підсудність такого позову? Суб'єкти позовного провадження

Задача № 11

Кулик продав належний йому на праві приватної власності будинок Михайленкові. Угода була оформлена письмово, але нотаріально посвідчена не була. Михайленко переїхав у куплений будинок і зробив капітальний ремонт. Через 5 років Кулик помер. Сестра Кулика звернулася до суду з позовом про вилучення будинку у Михайленка, мотивуючи тим, що договір купівлі-продажу будинку, укладений її братом з Михайленком, недійсний, бо він не був посвідчений нотаріально. Оскільки власником будинку на момент відкриття спадщини був її брат Кулик, а вона є його єдиною спадкоємицею, то, отже, до неї перейшло і право власності на будинок.

Суд позов не прийняв від сестри Кулика у зв'язку з тим, що:

- 1) вона не може бути стороною в процесі, адже правова-новлюючих документів на будинок вона не має;
- 2) вона має пред'явити позов лише після того, як прийме спадщину, тобто через 6 місяців після смерті брата.

Хто може бути у даній ситуації стороною в процесі? Які порушення були в діях судді? Чи підлягає цей позов задоволенню? Проаналізуйте ситуацію, коли стороною в цивільному процесі є Михайленко та коли стороною в процесі є сестра Кулика. Як саме Ви запропонуєте їм захищати свої права?

Задача № 12

Рішенням Тетіївського районного суду Київської області на користь Іванова І.І. було стягнуто 5000 грн як відшкодування за шкоду, заподіяну внаслідок дорожньо-транспортної пригоди. Відповідачем у даній справі був водій АТП-1312, Водій АТП-1312 з таким рішенням не погодився і подав апеляційну скаргу.

Хто може бути в даній ситуації стороною в процесі? За яких умов водій АТП не буде відшкодовувати заподіяну шкоду? За яких умов у даній ситуації можна буде говорити про заміну неналежного відповідача?

Задача № 13

КСП «Тетіївське» звернулося в суд з позовом до Іванова І.І., Петрова О.О., Сидорова М.М. та ін. (всього 35 чоловік) про стягнення збитків, спричинених винищенням посівів КСП їх худобою. Суд з'ясував, що худоба громадян доглядав пастух, який, перебуваючи в нетверезому стані, залишив череду без догляду і худоба потоптала посіви пшениці на площі 10 га. Суд залучив пастуха Борисова А.Б. до участі у справі співвідповідачем і стягнув з нього частину збитків, звільнивши від відповідальності власників худоби.

Чи правильно суд визначив відповідача у справі? Обґрунтуйте свою відповідь. Чим відрізняється відповідач від співвідповідача? Які їх процесуальні права та обов'язки?

Задача № 14

Іванов І.І. пред'явив позов до 14-річного Сидорова О.О. про стягнення 100 грн, які останній взяв у борг. Батько Сидорова О.О. подав зустрічний позов від імені сина до Іванова І.І. про повернення плеєра, який син продав Іванову І.І. за 100 грн. Суддя відмовив у прийнятті позовних заяв у зв'язку з тим, що:

- Іванов І.І. пред'явив позов до неповнолітнього;
- батько Сидорова до зустрічного позову не подав належним чином посвідчену довіреність на представництво інтересів сина в суді

Чи правильні дії судді? За яких обставин неповнолітні особи можуть самостійно виступати стороною в процесі? З якого віку особи наділяються цивільною процесуальною правосудністю та дієздатністю?

Задача № 15

Рогожников О.В. на прохання свого товариша Захарова Д.С. позичив для нього в Кальсіна С.О. 5 000 грн строком на 4 місяці. Після закінчення строку Кальсін С.О. пред'явив позов до Рогожникова О.В. про повернення боргу. Рогожников О.В. позов не визнав і просив притягнути до участі у справі Захарова Д.С., який, на його думку, і порушив права позивача.

Яке процесуальне становище займатиме у справі Захаров Д.С.?

Завдання № 16

Гр. Петренко І.Ю., керуючи за довіреністю автомобілем «Ніссан», який належав його брату на праві приватної власності, в результаті створеної аварійної ситуації неповнолітнім Копиленком С.І., який виїхав велосипедом на проїжджу частину дороги, вчинив наїзд на автомобіль «Рено-пікап», який належав «Київміськбуду». «Київміськбуд» звернувся до суду з позовом на Петренка І.Ю. про відшкодування збитків. У судовому засіданні Петренко І.Ю. заявив, що він є неналежним відповідачем і попросив залучити відповідачами у справі батьків неповнолітнього Копиленка С.І.

Визначте сторони у даній справі. Який порядок заміни неналежного відповідача в цивільному процесі?

Завдання №17

Гр. Петрова Ж.П. (дружина померлого) звернулась до суду з позовом про розподіл спадкового майна із донькою її померлого чоловіка від першого шлюбу. Крім Петрової Ж.П., до спадкоємців першої черги належать батьки померлого, які також пред'явили вимогу про розподіл спадкового майна до Петрової Ж.П. До складу спадщини належала квартира, подарована батьками сину до шлюбу. Як стало відомо, на цю квар-тиру нотаріусом було накладено заборону, оскільки вона стала об'єктом спадкового договору, який уклав померлий Петров О.І. з гр. Кириченком О.Е.

Визначте коло учасників справи, та їх процесуальне становище. В чому полягає відмінність між факультативною та обов'язковою співучастю?

Завдання №18

У суді розглядався позов гр. Ференц Л.В. про визнання права власності на будівлю, яка була самочинно нею зведена на ділянці гр. Іванова Л.В. (її батька), який помер. Будівництво здійснювалося при житті та за згодою батька, але на земельній ділянці, яка не була приватизована, оскільки батько не встиг отримати державний акт про право власності на землю, проте усі документи ним було подано у орган приватизації земельних ділянок та було винесено рішення про приватизацію. Із заявою до суду звернувся рідний брат позивачки з проханням залучити його до участі у справі, оскільки він також є спадкоємцем першої черги після смерті батька і рішення у цій справі може вплинути на його права та обов'язки.

Які дії суду? Яке процесуальне становище займають у справі зазначені суб'єкти? Хто є відповідачем у справі? Чи має місце у цій справі процесуальна співучасть, якщо так, то який це вид співучасті?

Рекомендована спеціальна література до Темі

1. Васильєва Г.Д. Защита ответчика против иска в гражданском судопроизводстве. - Красноярск, 1982.
2. Васильченко Н.М. Процессуальное положение ответчика в гражданском судопроизводстве. - Х., 1979.
3. Гетманцев О. В. Громадяни як сторони у цивільному процесі України: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Київський ун-т ім. Тараса Шевченка.- К., 1997-23 с
4. Видукут М.А. Стороны - основные лица искового производства. - Саратов, 1968.
5. Гетманцев О.В. Процесуальні засоби захисту інтересів відповідача проти позову в цивільному судочинстві // Науковий вісник Чернівецького ун-ту. - Чернівці, 1999. - Вип. 55: Правознавство. - С.54-58.
6. Заворотько П.П., Штефан М.Й. Особи, які беруть участь у справі. — К., 1967.
7. Кулаков Г., Орловская Я. Обязанности сторон в гражданском процессе // Российская юстиция.- 2001.- № 4.- С. 22-23.
8. Лесницкая Л.Ф., Пучинский В.К. Особенности ГПК союзных республик. - М., 1970.
9. Орлова Л.М. Права сторон в гражданском процессе. - Минск, 1973.
10. Тараканова Е. Участие жилищных органов в гражданском процессе. — М., 1981.
11. Цюра Т. Сторони як основні «процесуальні противники» в процесі доказування в цивільних справах // Право України.-2002.-№ 3,- С. 102-106.
12. Шакарян М.С. Субъекты советского гражданского процессуального права. - М., 1970.
13. Шакарян М.С. Учение о сторонах в советском гражданском процессе. - М., 1983.
14. Штефан М.Й. Захист прав соціалістичних організацій в суді. -К., 1970.
15. Щеглов В.Н. Субъекты советского гражданского процессуального права. - Томск, 1979.

ПІДТЕМА: ТРЕТІ ОСОБИ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

А. План заняття:

1. Поняття і види третіх осіб.
2. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору.
3. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору.

Б. Завдання для індивідуальної науково-дослідної роботи :

Визначте процесуальні відмінності третіх осіб від сторони в цивільному процесі.

Який процесуальний статус третіх осіб у цивільному процесі?

Як саме третя особа може дізнатися про позов між сторонами та про те, що вона може вступити в процес?

Чи зобов'язаний суд у будь-якому разі залучати до участі у справі третю особу без самостійних вимог, якщо позивач зазначив її у позовній заяві?

Проаналізуйте ст. 54 ЦПК. Як узгоджуються її положення з ст.18 ЦПК та ст. 82 ЦПК самостійних вимог?

В. Завдання для самостійної роботи:

За яких обставин суд може відмовити третій особі у допуску до участі у справі? Який процесуальний порядок прийняття такого рішення суддею?

Чи вправі суд замінити третю особу, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, якщо ним буде встановлено, що вона є неналежною?

Охарактеризуйте процесуальні права та обов'язки третьої особи з самостійними вимогами.

Охарактеризуйте процесуальні права та обов'язки третьої особи без самостійних вимог.

Чи можна пред'явити зустрічний позов до третьої особи без самостійних вимог?

Чи можуть треті особи брати участь у наказному провадженні та заочному розгляді справи?

Практичні завдання:

Задача № 1

Громадянин Калінін С.В. звернувся до суду з позовом до громадянина Кучерова М.В. та громадянки Кучерової О.С. про розірвання договору про спільну діяльність та розподіл майна.

Під час судового розгляду справи позивачем Калініним С.В. було уточнено позовну заяву. В уточненій позовній заяві відповідач Кучерова О.С. була визначена вже третьою особою, без зазначення будь-яких підстав для такої зміни. Відповідач Кучерова О.С. заперечувала проти вказаної зміни, оскільки майно, яке є предметом позову, це їх з чоловіком спільна сумісна власність і вона також підписувала додаткову угоду до договору про спільну діяльність, укладеного між Ку-черовим М.В. та Калініним С.В. щодо розподілу такого майна. Проте суд до уваги заперечення Кучерової О.С. не взяв та продовжив розгляд справи з відповідними змінами.

Проаналізуйте дану ситуацію. Визначте правомірність дій суду. Охарактеризуйте правовий статус сторін та третіх осіб.

Задача № 2

Іванова О.Ю. звернулася до суду з позовом до Іванова І.І. про стягнення аліментів на утримання їхнього 4-річного сина. Водночас до суду звернулася Петрова П. П., перша дружина Іванова І.І., яка заявила клопотання про допуск її у справі як третьою особою. В клопотанні вона заявила, що їй відомо, що позивач та відповідач шлюб розірвали фіктивно, насправді вони проживають спільно, а позов був поданий з метою зменшення розміру аліментного утримання на її 11-річну доньку.

Чи є підстави для допуску Петрової П. П. до участі у справі як третьої особи? Визначте процесуальні відмінності третіх осіб від сторони в цивільному процесі. Який процесуальний статус третіх осіб в цивільному процесі?

Задача № 3

На весіллі батько привселюдно оголосив, що вони з дружиною дарують своїй дочці однокімнатну квартиру. Після одруження молоде подружжя переїхало проживати до нового помешкання. Через два роки після весілля, батьки вирішили розлучитися. Батько в позові про поділ спільного майна зазначив і квартиру, яка була подарована молодому подружжю. На судовому засіданні виявилось, що документально квартира належала батькові. Молоде подружжя подало клопотання про допуск їх у справу як третіх осіб.

Чи є підстави для допуску молодого подружжя до участі у справі як третіх осіб? Які процесуальні дії вчинить суддя в даному випадку?

Задача № 4

Іванов А. Ю. звернувся до ТОВ з вимогою звільнити приміщення, яке воно відповідно до договору оренди використовує не за призначенням. На підтвердження своєї вимоги Іванов А.Ю. надав акт про те, що в даному приміщенні знаходиться АТ. ТОВ не погодилося з цією вимогою і на свою користь навело такі аргументи:

- між ТОВ та АТ укладено договір оренди;
 - в договорі оренди між ТОВ і Івановим А. Ю. немає заборони укладати договір суборенди.
- Іванов А. Ю. подав позов до суду.

Хто виступає як треті особи в цивільному процесі? Які вони мають процесуальні права?

Рекомендована спеціальна література:

1. *Аргунов В.* Участв в гражданском процессе третьих лиц с самостоятельными требованиями // Сов. юстиция. — 1978. - №18; 1982. - №8.
2. *Аргунов В.* Об основаниях участия в гражданском процессе третьих лиц без самостоятельных требований // Сов. юстиция. - 1983. - №23.
3. *Бобровник О.* Процесуальні особливості участі третіх осіб у цивільному процесі // Нотаріат. Адвокатура. Суд. -2005.-№2(16).-С. 4.
4. *Бобровник О.В.* Новий погляд на інститут «третіх осіб» у цивільному процесі // Юриспруденція: Теорія і практика. -2005. - № 5 (7). - С. 31-35.
5. *Бобровник О.В.* Третя особа без самостійних вимог щодо предмета спору в справі, що зумовлена посвідченням договору купівлі-продажу // Нотаріат. Адвокатура. Суд. - 2005. -№ 8(10). - С. 6.
6. *Гапеев В.Н., Джаникян М.В.* Третьи лица без самостоятельных требований и их участие в гражданском процессе // Реализация процессуальных норм органами гражданской юрисдикции: Сборник научных трудов. - Свердловск, 1988.
7. *Заворотько П.П., Штефан М.Й.* Особи, які беруть участь у справі. — К., 1967.
8. *Лесницкая Л.Ф., Пучинский В.К.* Особенности ГПК союзных республик. - М., 1970.
9. *Сибилев Д.М.* Участие третьих лиц в гражданском судопроизводстве. - Х., 2001. - С.22-40.
10. *Тараканова Е.* Участие жилищных органов в гражданском процессе. — М., 1981.
11. *Шакарян М.С.* Субъекты советского гражданского процессуального права. - М., 1970.
12. *Шакарян М.С.* Участие третьих лиц в гражданском процессе. -М., 1990.
13. *Штефан М.Й.* Захист прав соціалістичних організацій в суді. -К., 1970.
14. *Щеглов В.Н.* Субъекты советского гражданского процессуального права. - Томск, 1979.

ПІДТЕМА: УЧАСТЬ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ОРГАНІВ ТА ОСІБ, ЯКИМ ЗАКОНОМ НАДАНО ПРАВО ЗАХИЩАТИ ПРАВА, СВОБОДИ ТА ІНТЕРЕСИ ІНШИХ ОСІБ

А. План заняття:

1. Процесуальні позивачі: поняття, права і обов'язки
2. Участь у цивільному процесі прокурора, Уповноваженого ВР України з прав людини
3. Участь у цивільному процесі органів державної влади та органів місцевого самоврядування для подання висновків на виконання своїх повноважень

Б. Завдання для індивідуальної науково-дослідної роботи :

Участь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у цивільному процесі.
Процесуальні форми та підстави участі прокурора у цивільному процесі.
Участь прокурора у суді першої інстанції та у вищестоящих судах.
Процесуальне становище прокурора в цивільній справі.

Мета, підстави і процесуальні форми участі у цивільному процесі органів державної влади, органів місцевого самоврядування.

Участь у справі органів державної влади та місцевого самоврядування для подання висновків та висловлення своєї думки щодо вирішення справи по суті.

Участь у цивільному процесі фізичних та юридичних осіб з метою захисту прав та інтересів інших осіб.

В. Завдання для самостійної роботи:

Проаналізуйте ст. 131-1 Конституції України: яке процесуальне становище займає прокурор у цивільному процесі?

Чи відрізняється процесуальне становище прокурора від Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у цивільному процесі?

У яких категоріях цивільних справ Уповноважений Верховної Ради України з прав людини може звертатися до суду?

Яке процесуальне становище займає прокурор у разі подання ним заяви до суду в інтересах інших осіб?

Яке процесуальне становище особи, в інтересах якої прокурором пред'явлено заяву до суду? Яке процесуальне становище малолітньої, неповнолітньої особи віком до 14 років у процесі, хто може звернутися у її інтересах до суду?

Чи відрізняється процесуальне становище прокурора, який бере участь у справі у порядку ст. 56 ЦПК, від його становища у справі, коли у суді слухається справа про відшкодування шкоди, завданої прокуратурою району. Які документи підтверджують повноваження прокурора у даних правових ситуаціях?

Які форми участі прокурора у цивільному процесі?

Чи не суперечить положення ч. 3ст. 56 ЦПК про те, що прокурор, який не брав участі у справі, може ознайомитися з матеріалами справи у суді для вирішення питання про наявність підстав для подання апеляційної чи касаційної скарги, конституційному принципу незалежності суддів?

Порівняйте положення ст.118 ЦПК 1963 р. і положення ст. 56 чинного ЦПК щодо такої форми участі прокурора, як надання висновку у справі. Чому за чинним ЦПК прокурор не надає висновків у справі, а такі висновки надаються лише органами державної влади та органами місцевого самоврядування?

У справі про усиновлення згідно зі ст. 313 ЦПК передбачена обов'язкова участь органу опіки та піклування у розгляді справи. Визначте процесуальне становище цього органу. У якій процесуальній формі виступає орган опіки та піклування у даній справі згідно зі ст. 56 ЦПК?

Які документи підтверджують повноваження прокурора у разі представництва ним інтересів держави?

Чим відрізняється процесуальне становище прокурора у цивільному процесі від процесуального становища органів державної влади та місцевого самоврядування?

Що є підставою звернення прокурора до суду в інтересах інших осіб? Чи не є такі дії прокурора втручанням в особисте життя особи?

Чи вправі прокурор подавати заяву про визнання особи недієздатною, якщо він не зазначений у переліку осіб, які можуть бути заявниками у даній категорії справ (ст. 296 ЦПК)?

Чи вправі прокурор звертатися в суд за захистом прав дитини, яка має батьків, опікунів чи піклувальників?

Прокурор як представник має право відмови від позову чи має право відмови від поданої ним в інтересах іншої особи заяви?

Чому прокурор не може укласти мирову угоду?

Якщо прокурор відмовився від поданої ним заяви у інтересах особи, яка не має повної цивільної дієздатності, як саме захищатимуться права цієї особи у суді?

Які обставини можуть бути підставою для відмови прокурора від поданої ним до суду заяви в інтересах інших осіб?

У чому полягає суть висновку, наданого органами державної влади та місцевого самоврядування, та яке його правове значення для суду при вирішенні справи?

Чи пов'язаний суд висновками органу державної влади та місцевого самоврядування при ухваленні рішення?

Чи належать до засобів доказування висновки органів державної влади та місцевого самоврядування?

Чи може матір, яка не проживає разом із своїм повнолітнім сином однією сім'єю, подавати до суду заяву про визнання його обмежено дієздатним?

Яке процесуальне становище займають особа, яка визнається недієздатною, та орган опіки та піклування у справі про визнання фізичної особи недієздатною, якщо заява подана до суду членами її сім'ї?

У яких категоріях справ та у якій процесуальній формі може брати участь у справі Комітет по захисту прав споживачів?

За якими критеріями визначається участь органів державної влади та місцевого самоврядування у цивільних справах?

Які критерії можливої (обов'язкової) участі прокурора у цивільних справах?

Практичні завдання:

Задача № 1

У судді розглядалася справа про визнання усиновлення недійсним. Заява в інтересах неповнолітньої дитини до суду була пред'явлена органом опіки та піклування. До участі у справі було залучено прокурора і його явка була визнана судом обов'язковою. Підставою визнання усиновлення недійсним була підробка згоди батьків на усиновлення дитини. Щодо факту підробки документів прокуратурою було порушено кримінальну справу.

Визначте процесуальне становище усіх суб'єктів даного спору.

Задача № 2

Прокурор Шевченківського району м. Києва подав до суду в інтересах гр. Петренка О.В. позов про поновлення на роботі і стягнення на його користь заробітної плати за час вимушеного прогулу. При розгляді справи у суді позивач Петренко О.В. і представник відповідача уклали мирову угоду і попросили суд визнати її. Прокурор заперечував проти укладення і визнання судом цієї мирової угоди, посилаючись на те, що він не брав участі в укладенні цієї угоди, хоча саме він подав позов до суду в інтересах Петренка О.В. Суд визнав умови мирової угоди. *Визначте процесуальне становище прокурора у даній справі? Чи правомірні дії суду? Які спеціальні та загальні права прокурора?*

Задача № 3

Гр. Яремчик Ж.Л. звернувся до суду з позовом про визнання права власності на будинок. Його звернення до суду було зумовлене тим, що органи БТІ відмовились зареєструвати будинок, який він збудував за власні кошти, але з порушенням затвердженого виконкомом проекту. При розгляді справи головний архітектор намагався дати висновок як представник органу державної влади та місцевого самоврядування (ст. 56 ЦПК), але суддя не дав йому такої можливості.

Чи правомірно діяв суддя? Визначте компетенцію суду щодо розгляду цієї справи. Визначте предмет та підстави позову та суб'єктний склад у даній справі.

Задача № 4

Прокурор Шевченківського району м. Києва в інтересах Мосейчук Т.О. пред'явив позов до ТОВ «Майстер» про поновлення її на роботі на попередній посаді та стягнення на її користь заробітної плати за час вимушеного прогулу. Під час розгляду справи Мосейчук Т.О. подала заяву про відмову від позову, оскільки представник ТОВ «Майстер» пообіцяв їй, що вона буде поновлена на роботі та їй буде виплачено зарплату за вимушений прогул.

Прокурор у судовому засіданні заперечував проти прийняття відмови від позову та аргументував свою думку тим, що, оскільки саме він подавав позов, тому він й має право відмови від позовної заяви. Крім того, він вважав, що обіцянка відповідача про поновлення Мосейчук Т.О. на роботі не може бути підставою для відмови від позову, бо якщо суд прийме таку відмову, то провадження у справі буде закрито, але відповідачку можуть не поновити на роботі, тоді для неї настануть наслідки, передбачені ч.3 ст. 206 ЦПК, тобто вона втратить право на звернення до суду з тотожним позовом.

Яке процесуальне становище прокурора у даній справі? Визначте правильність міркувань прокурора.

Задача № 5

Прокурор м. Києва подав в інтересах Сахарової С. позов на Ященко П. та ТОВ «Сузір'я» про відшкодування шкоди, завданої ушкодженням здоров'я. У позовній заяві прокурор зазначив, що Ященко П., перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, завдав їй удару кулаком, від чого вона впала на проїжджу частину дороги і потрапила під автомобіль, що належить ТОВ «Сузір'я», яким керував Гришко Т.

Чи є підстави для подання позову прокурором? Охарактеризуйте процесуальне становище прокурора, що подав позов в інтересах інших осіб.

Задача № 6

Прокурор району звернувся до суду з позовом про поновлення на роботі Авдюкової, яка працювала на ЗАТ «Дніпро» і була звільнена за скороченням штатів. У заяві він зазначив, що Авдюкова мала переважне право перед іншими працівниками залишитися на роботі. У неї був тривалий стаж роботи на цьому підприємстві, крім того, вона підвищувала професійну кваліфікацію (Авдюкова була студенткою 3-го курсу заочного відділення політехнічного інституту).

Під час судового розгляду прокурор відмовився від підтримання позовних вимог.

Чи має право прокурор, який подав позов, відмовитися від нього? Які наслідки має відмова прокурора підтримати поданий ним позов?

Задача № 7

При розгляді справи щодо заяви прокурора району на Ільчен-ка М. про позбавлення батьківських прав прокурор у судові засідання не з'явився. Суд ухвалив рішення про розгляд справи без участі прокурора. Проте під час судових дебатів у зал судового засідання з'явився помічник прокурора і заявив, що він братиме участь у подальшому розгляді справи. Суд залишив заяву помічника без задоволення, посилаючись на те, що, по-перше, заява подана прокурором району і підтримати думку він може тільки особисто, по-друге, помічник прокурора спізнився у судові засідання і не зможе дати обґрунтований висновок у справі.

Чи правильно вчинив суд?

Задача № 8

Прокурор району подав позов про визнання угоди недійсною в інтересах Ковальової О. При розгляді справи у суді Ковальова і відповідач уклали мирову угоду і попросили суд визнати її. У судовому засіданні прокурор виступив проти визнання судом мирової угоди, посилаючись на те, що він не брав участі в укладанні цієї угоди, хоча і подав позов в інтересах Ковальової.

Яке процесуальне становище прокурора, який подав позов в інтересах інших осіб? Сформулюйте думку прокурора щодо питання про можливість визнання мирової угоди.

Задача № 9

Прокурор пред'явив позов про позбавлення Ключка С. батьківських прав щодо дітей. У позовній заяві було вказано, що батьки не займаються вихованням дітей, ніде не працюють. Останнім часом у квартирі стали постійно проживати родичі, що приїжджають для здійснення торгівлі. Неодноразові звернення сусідів та бабусі дітей до відділу внутрішніх справ не дали позитивних результатів.

Хто має бути притягнутий до участі у справі на захист інтересів дітей?

Задача № 10

Петров подав позов на Петрову про передання йому на виховання їх дворічної дочки. При проведенні попереднього судового засідання суддя вирішив залучити до участі у справі орган опіки і піклування.

Чи правильні дії судді? У яких випадках закон передбачає обов'язкову участь у справі органів опіки та піклування при розгляді спорів, що виникають із шлюбно-сімейних правовідносин, і яка мета їх участі? Яким вимогам має відповідати висновок органу опіки та піклування?

Задача № 11

Дитячий будинок звернувся до суду із заявою про позбавлення батьківських прав Зозулі щодо її дочки, яка виховувалася в цьому будинку. Суддя відмовив у відкритті провадження у справі на підставі того, що дитячий будинок не може бути позивачем, оскільки юридично не зацікавлений у результатах справи. *Хто має право звернутися з позовом про позбавлення*

батьківських прав? Які наслідки відмови від позову особи, яка звернулася до суду з позовом в інтересах іншої особи?

Задача № 12

До суду із заявою про визнання повнолітнього сина обмежено дієздатним звернулася його матір. Таке звернення матері було зумовлене тим, що син зловживає спиртними напоями та ставить себе у тяжке матеріальне становище, сім'ї у нього немає, оскільки він розірвав шлюб із дружиною. Суддя відмовив їй у прийнятті заяви, посилаючись на те, що вона не проживає разом із сином, не є членом його сім'ї та порадив звернутися до прокурора.

Визначте правильність дій суду?

Задача № 13

До районного суду м. Києва із заявою про скасування рішення суду про визнання недієздатним Петрова О.І. звернувся прокурор.

Звернення прокурора до суду було зумовлене тим, що до нього надійшли відомості про те, що дружина Петрова О.І. визнала його недієздатним з метою заволодіння його спадковим майном, яке він отримав після смерті своєї матері. Як опікун вона помістила свого чоловіка у психіатричну лікарню. Суддя відмовив прокурору у прийнятті такої заяви, посилаючись на те, що заяву про скасування рішення суду про визнання фізичної особи недієздатною може пред'явити лише орган опіки та піклування у разі видужання особи або значного поліпшення її психічного стану на підставі відповідного висновку судово-психіатричної експертизи.

Прокурор не погодився із таким рішенням суду та подав апеляційну скаргу, у якій зазначив, що ЦПК не передбачено підстав для відмови у прийнятті заяви. Він як прокурор може пред'явити будь-яку заяву до суду, якщо буде встановлено порушення законності. Петров О.І. був визнаний судом недієздатним, але він був абсолютно здоровою людиною.

Визначте правомірність дій суду. Чи правильно діяв прокурор?

Рекомендована спеціальна література до Тем:

1. Аргунов В.Н. Участив прокурора в гражданском процессе. -М., 1991.-СПІЗ.
2. Валюх В. Прокурор в цивільному судочинстві: Деякі проблеми представництва інтересів громадянина // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні. - Львів, 2003.-С.244.
3. Киреева НА. Участие органов опеки и попечительства в советском гражданском процессе. - М., 1989.
4. Лінник Е., Омельчук Т. Опіка та піклування. - К.: Видавець Фурса С.Я., 2008. - (Серія «Правовий всеобуч населення»)
5. Семененко. Підстави та форми представництва органами прокуратури інтересів держави і громадян в судах // Вісник прокуратури. - 2002. - №4. - С.58-61.
6. Ченцов Н.В. Проблемы защиты государственных интересов в гражданском судопроизводстве. - Томск, 1989.
7. Фурса С.Я. Особи, які беруть участь у справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення //Ерліхівський збірник. - Чернівці, 1995. - Вип.2. - С. 194-199.
8. Фурса С.Я. Теоретичні аспекти правового та процесуального положення прокурора в цивільному судочинстві // Право України. - 1998. - №12. - С. 67-70.
9. Фурса С.Я. Органи опіки та піклування, їх роль у врегулюванні сімейних відносин //Сімейне право: Нотаріат. Адвокатура. Суд. - К.: Видавець Фурса С.Я., 2005. - С. 72-96.
10. Фурса С.Я. Прокурор як посадова особа, яка охороняє сімейні права // Сімейне право: Нотаріат. Адвокатура. Суд. -К.: Видавець Фурса С.Я., 2005. - С. 128-143.
11. Шакарян М.С Субъекты гражданского процессуального права. - М., 1970.
12. Шакарян М.С Участие в советском гражданском процессе органов государственного управления. - М., 1978.
13. Шихова Т.И. Участие органов социального обеспечения в советском гражданском процессе. - М., 1989.

ПІДТЕМА: ПРЕДСТАВНИК ТА ПРЕДСТАВНИЦТВО В СУДІ

А. План заняття:

1. Поняття представництва в суді.
2. Види представництва в суді.
3. Процесуальне становище, повноваження та документи представника в суді.

Б. Завдання для індивідуальної науково-дослідної роботи :

Значення та підстави виникнення представництва у цивільному процесі України.
Поняття представництва у цивільному процесі.
Суб'єкти (представник і довіритель) в цивільному процесі.
Види представництва у цивільному процесі.
Межі повноважень представника та порядок їх оформлення.

В. Завдання для самостійної роботи:

Охарактеризуйте інститут представництва в цивільному процесі.
Визначте зміст процесуальних правовідносин, у яких одним із суб'єктів виступає представник.
Надайте порівняльний аналіз підстав участі процесуального представника у цивільному, адміністративному та господарському процесах.
Визначте відмінні риси інституту представництва у цивільному процесі та його регламентацію Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та Конституцією України.
6. У чому полягає відмінність між поняттями «судове представництво», «представництво в суді»?
Які види представництва за ЦПК України?
Хто може бути представником у цивільному процесі?
Як визначаються межі діяльності представника в цивільному процесі?
Які процесуальні права та обов'язки представника в суді?
У яких провадженнях цивільного процесу участь представника за ЦПК України не передбачено?
Чи має прокурор процесуальний статус представника? Обґрунтуйте свою точку зору.
Відповідно до ч. 1 ст. 64 ЦПК України представник має право вчиняти усі процесуальні дії, що їх має право вчиняти особа, від імені якої діє представник. Визначте та обґрунтуйте Вашу позицію щодо даного положення закону.
Визначте види відповідальності процесуального представника.
Існує поняття «гонорар адвоката», однак відсутнє поняття «гонорар представника». Поясніть чому?
Чи можуть особи, які відповідно до закону захищають права та інтереси інших осіб (ст. 56 ЦПК), діяти через представника? Розкрийте це питання на конкретних прикладах.
Які процесуальні дії може вчиняти адвокат на підставі ордера?
Чи може адвокат на підставі ордера та за відсутності сторони, інтереси якої він представляє, здійснювати права та виконувати обов'язки щодо розпорядження об'єктом спору?
Які підстави та порядок призначення або заміни законного представника судом при розгляді справи?
Хто розуміється під поняттям «особи, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб»?
За якими критеріями визначаються представники держави при розгляді цивільної справи? Які документи підтверджують їх повноваження?
Чому адвокат не може представляти сторони з протилежними юридичними інтересами?
Чи може адвокат представляти інтереси юридичної особи в цивільному процесі? Які документи він має надати на підтвердження своїх повноважень?
Чим відрізняється участь прокурора в цивільному процесі від участі представника органу державної влади?
Чи зобов'язана особа брати участь у справі, якщо її інтереси представляє представник? Чи може суд в даній ситуації зобов'язати особу брати участь в судовому засіданні?

Чи може особа мати у справі декілька представників?

Хто є законним представником у цивільному процесі? Як саме посвідчуються їхні повноваження?

У яких випадках законні представники не можуть представляти інтереси своїх підопічних, а захист прав та законних інтересів малолітніх, неповнолітніх, недієздатних покладається на органи опіки та піклування?

За яких обставин представник може бути допитаний як свідок?

Практичні завдання:

Задача № 1

У справі про розподіл майна, що є спільною власністю подружжя, представник позивача не з'явився на судове засідання без повідомлення причин неявки. У судовому засіданні відповідач просив перенести слухання справи у зв'язку з тим, що він належним чином делегував власні повноваження представнику і не володіє всіма обставинами справи та позицією представника. Суд відмовив у задоволенні клопотання відповідача та продовжив слухання справи.

Чи правомірні дії суду? Обґрунтуйте відповідь.

Задача № 2

Під час розгляду справи в суді першої інстанції про визнання заповіту недійсним з'ясувалося, що позиції представника та довірителя, який був присутнім у залі судового засідання, є різними.

Визначте дії суду. Дайте поради.

Задача № 3

Інтереси неповнолітнього відповідача у справі про стягнення моральної шкоди за завдану образу представляв його батько, який є суддею того самого суду, що і розглядає справу. Суд відмовив у допуску участі даного представника у справі та сам призначив законного представника для захисту прав та законних інтересів неповнолітнього відповідача. *Чи правомірні дії суду?*

Задача № 4

Суд відмовив у допуску у справі представниками сторін таким особам:

- юрисконсульту заводу, який був виключений зі складу колеґії адвокатів;
- гр. Валуєву, що діяв від імені та в інтересах свого неповнолітнього сина, у зв'язку з тим, що він був у судовому порядку визнаний обмежено дієздатним;
- співвідповідачу за усною згодою інших співвідповідачів;
- судді районного суду у справі за позовом судового розпорядника про поновлення на роботі.

Визначте правильність відмови суду.

Задача № 5

З позовом про відшкодування матеріальної шкоди неповнолітньою особою, звернувся гр. Кравчук О.Л. Батьком відповідача є прокурор Московського району м. Полтави, крім того у суді цього району слухається справа його сина.

Чи може батько, який займає посаду прокурора району, бути законним представником неповнолітньої особи?

Задача № 6

Товариство з обмеженою відповідальністю «Спортклуб» звернулося до суду з позовом до охоронника складу про стягнення з нього 100 000 грн на відшкодування шкоди, завданої пожежею, що виникла з вини відповідача.

У суді інтереси позивача представляв економіст, у довіреності якого було зазначено, що йому доручено вести справу з усіма правами позивача. У судовому засіданні він відмовився від позову, і суд своєю ухвалою закрити провадження у справі.

Чи правильна ухвала суду? Як у даному випадку повинні бути оформлені повноваження представника для участі його в суді?

Задача № 7

До прокурора Шевченківського району м. Києва надійшли матеріали про те, що Ткачук не надає матеріальної допомоги малолітньому сину, який проживає разом з ним та навчається у першому класі. Мати малолітнього померла, а сам Ткачук зловживає спиртними напоями, ніде не працює.

Хто може бути представником у цивільному процесі? Хто є законним представником у цивільному процесі України? Які процесуальні права та обов'язки представника в суді? Чи має прокурор процесуальний статус представника? Як має діяти прокурор в даній ситуації?

Задача № 8

Петров А.О. звернувся до суду з позовом до фермерського господарства про стягнення з нього 10000 грн як плату за користування земельним паєм за два останні роки. Як представник відповідача в суді виступав бухгалтер фермерського господарства. Для підтвердження своїх повноважень бухгалтер надав суду статут фермерського господарства, в якому зазначено, що він має право підписувати всі фінансові документи, які виходять від даного господарства. Крім того, представник відповідача заявив, що вони бажають укласти мирову угоду з позивачем.

Хто може представляти інтереси юридичної особи в суді? Як саме повинні бути підтверджені повноваження представника юридичної особи? Які процесуальні права та обов'язки представника юридичної особи в суді?

Задача № 9

Визначте вид представництва та правильність документів, які підтверджують повноваження представника:

- 1) батько звернувся до суду за захистом прав та інтересів своєї непрацездатної доньки як законний представник та подав суду довідку із ЖЕУ, що він проживає разом із донькою;
- 2) при розгляді справи за позовом Іванова О.П. до ЗАТ «Оболонь» про поновлення на роботі і стягнення зарплати за вимушений прогул представник акціонерного товариства для підтвердження своїх повноважень подав суду довіреність, підписану комерційним директором;
- 3) при розгляді справи за позовом Селюка О.К. про стягнення вартості автомобіля «УАЗ-Патріот» у зв'язку із заводськими дефектами та відшкодування моральної шкоди представниками заводу виступали: адвокат — на підставі ордера, юрисконсульт - посвідчення, генеральний директор цього заводу — наказу про призначення його директором;
- 4) інтереси малолітнього представляв патронатний вихователь на підставі паспорта; душевнохворого Іванова — його дружина на підставі свідоцтва про шлюб.

Задача № 10

У суді розглядалася справа за позовом Сидоренко О.І. до Петрова В.І. про розірвання шлюбу. Відповідач Петров В.І. пред'явив зустрічний позов про визнання шлюбу недійсним через свого представника - адвоката, якого наділив брати участь в усіх справах, що слухаються в суді за його відсутності. Позивачка Сидоренко О.І., яка була непрацездатною, направила до суду нотаріально засвідчену заяву, у якій просила суд розглянути справу про розірвання шлюбу за її відсутності. Крім того, у цій заяві вона клопотала, щоб її інтереси у суді з усіх питань представляв її батько згідно з ч.ч.2,3 ст.154 СК, тобто без спеціальних на те повноважень. *Чи можуть вказані особи бути представниками у суді у даних категоріях справ? Які дії суду?*

Задача № 11

Прокурор Шевченківського району м. Києва звернувся із заявою в інтересах неповнолітнього Євтушенка Сергія (15 років) до Євтушенка О.І. (батька хлопчика) про позбавлення батьківських прав. У справі як позивач брав участь сам хлопчик. Прокурор у судові засідання не з'явився. У залі судового засідання була присутня мати хлопчика. Коли Сергій побачив батька, він дуже розхвилювався та не міг представляти свої інтереси самостійно. Суд залучив до участі у справі як законного представника його матір. Вона як юридично необізнана особа просила суд відкласти розгляд справи, оскільки хотіла звернутися до адвоката, щоб він представляв її інтереси та захищав права сина.

Чи підлягає задоволенню клопотання матері? Чи може мати як законний представник хлопчика передоручати свої повноваження щодо представництва його інтересів у суді? Чи може адвокат одночасно представляти інтереси хлопчика та його матері?

Задача № 12

У районному суді м. Києва розглядалася справа про поновлення строку на прийняття спадщини після смерті гр. Сівка О.Г. Строк на прийняття спадщини був пропущений із поважних причин, оскільки нотаріус згідно зі ст. 63 Закону України «Про нотаріат» не повідомив спадкоємців про відкриття спадщини, хоча їх місце проживання та роботи йому було відоме, оскільки заповідач вказав цю інформацію нотаріусу при складанні заповіту. Інтереси позивачів у

судовому засіданні представляв виконавець заповіту Федоренко Г.І., який на підтвердження своїх повноважень подав суду свідоцтво виконавця заповіту. Суд відмовив у допуску до участі у справі Федоренку Г.І. та роз'яснив йому, що на підтвердження його повноважень йому необхідно подати рішення про призначення його охоронцем майна. Федоренко Г.І. не погодився із рішенням суду та подав апеляційну скаргу, у якій зазначив, що він не є охоронцем майна, а є виконавцем заповіту та його призначив у заповіті заповідач.

Визначте правомірність дій суду. Проаналізуйте мотивацію Федоренка Г.І. Який документ підтверджує повноваження Федоренка як виконавця заповіту та дає йому можливість брати участь у розгляді справи?

Задача №13

У районному суді м. Києва розглядалася цивільна справа за позовом Кондратюка Р.П. про розподіл спадкового майна. У процесі розгляду справи позивач був визнаний недієздатним. справа далі не могла розглядатися. Суд відклав розгляд справи та звернувся до повнолітніх дітей з проханням вступити у процес представниками батька - позивача Кондратюка.

Донька позивача погодилась на участь у справі в інтересах батька, суддя допустив її до участі у справі.

Чи правильно діяв суддя? До яких органів мав звернутися суддя з метою призначення позивачеві законного представника?

Задача № 14

При розгляді справи у суді на підтвердження повноважень представник позивача подав суду довіреність. У ній не було застережень про обмеження повноважень представника на вчинення певних процесуальних дій. Представник брав участь у процесі за відсутності позивача. Під час розгляду справи вони із відповідачем уклали мирову угоду, яка була визнана судом.

Позивач, дізнавшись про це, подав до суду апеляційну скаргу, у якій зазначав, що укладення мирової угоди належить до спеціальних прав позивача. Таким правом наділяються лише сторони, а представник стороною не є. Тому якщо б він наділяв представника таким правом він зазначив про це у довіреності. Крім того, відповідно до ЦК у довіреності мають бути передбачатися самі права, якими наділяють представника, а не обмеження таких прав.

Визначте правомірність дій суду.

Задача № 15

Представником гр. Петренка С.М. був його брат, якому 17 років, він перебуває у зареєстрованому шлюбі та є батьком двох дітей.

На підтвердження своїх повноважень він подав нотаріально посвідчену довіреність. Суддя відмовив йому у допуску до участі у справі та послався на ч. 2 ст. 60 ЦПК, що представником у суді може бути особа, яка досягла 18 років.

Чи правильно діяв суд?

Задача № 16

Нотаріус Валуєв С.Т. періодично представляв інтереси громадян у судах. На підтвердження своїх повноважень він подавав довіреність. Управлінням юстиції було встановлено дані факти і нотаріус був позбавлений права на заняття нотаріальною діяльністю. Інформація про те, що нотаріус суміщав свою діяльність з іншою оплачуваною роботою була доведена до відома прокурора. Прокурор вважав, що нотаріус згідно зі ст. 3 Закону «Про нотаріат» не міг бути представником у суді. Тому щодо усіх справ, у яких він брав участь, як представник звернувся до суду про перегляд цих рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами. *Чи правомірно діяв прокурор? Чи може нотаріус бути представником в суді? Чи він не може бути представником за аналогією до ч. 2 ст. 41 ЦПК?*

Задача № 17

У суді розглядалася справа про визнання шлюбу недійсним. Відповідач був належним чином повідомлений судом, проте не з'явився у судові засідання. Адвокат, який представляв його інтереси за усною заявою відповідача, занесеною до журналу судового засідання, і діяв поряд з ним, заявив, що вважає можливим слухати справу без участі відповідача.

Як має вчинити в даному випадку суд: слухати справу, відкласти розгляд справи, залишити заяву без розгляду?

Задача № 18

Після розгляду справи в суді першої інстанції відповідачем було встановлено, що адвокат Зварич П.В., який діяв у його інтересах, не дотримувався лінії захисту його інтересів, які ними узгоджувалися, не використав усіх переданих йому доказів і програв справу. Згідно з рішенням суду було встановлено його обов'язок відшкодувати позивачу 137 000 грн, хоча зависновком експерта вартість ремонту пошкодженого ним автомобіля складала лише 62000 грн.

Поясніть, як може захистити свої права відповідач, якщо він впевнений, що його права були порушені адвокатом?

Задача № 19

Бородавченко, будинок якого постраждав від повені, не отримав від держави будь-якої матеріальної допомоги, оскільки тривалий час не мешкав у цьому будинку, звернувся з позовом до держави.

Хто має представляти інтереси держави за таким позовом?

Задача № 20

Під час розгляду справи суддя Бринко М.Т. образила адвоката Гладких П.М., назвавши його вимоги незаконними, а його - некомпетентним, та звинуватила його у затягуванні розгляду справи.

Як у такому разі адвокат Гладких може захистити свої права і права свого клієнта?

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 6

ТЕМА: ЗАХОДИ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРИМУСУ. ПРОЦЕСУАЛЬНІ СТРОКИ. СУДОВІ ВИТРАТИ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

А. План заняття:

1. Поняття заходів процесуального примусу, підстави їх застосування та види.
2. Порядок застосування окремих заходів процесуального примусу.
3. Штраф як нововведений захід процесуального примусу: підстави, розмір, оскарження.
4. Поняття і види процесуальних строків.
5. Обчислення процесуальних строків.
6. Зупинення, поновлення та продовження процесуальних строків.
7. Судовий збір: поняття, об'єкти, розміри ставок, порядок сплати та повернення.
8. Витрати, пов'язані з розглядом справи в суді.
9. Пільги щодо сплати судових витрат.
10. Розподіл судових витрат між сторонами.

Б. Завдання для індивідуальної науково-дослідної роботи :

Службові строки

Проаналізуйте рішення Європейського Суду з прав людини щодо поняття «розумний строк».

Проаналізуйте останні постанови Верховного Суду щодо критерію оцінювання розумності строку розгляду справ.

В. Завдання для самостійної роботи:

Що таке процесуальні строки? Чим відрізняється строк від терміну?

Які види процесуальних строків? Розкрийте їх класифікацію та дайте характеристику.

Який процесуальний порядок встановлення судом строків, у межах яких вчиняються процесуальні дії?

Який порядок обчислення процесуальних строків?

Який порядок перебігу процесуальних строків?

Який механізм обчислення закінчення процесуальних строків?

Як співвідносяться поняття «закінчення процесуальних строків» та «зупинення процесуальних строків»?

Які наслідки пропущення процесуальних строків?

Який порядок поновлення та продовження процесуальних строків?

Які обов'язки лежать на сторонах у разі поновлення та продовження процесуальних строків?

Як співвідноситься зупинення процесуальних строків із зупиненням провадження у справі?

Розкрийте порядок відновлення провадження у справі у разі його зупинення. Які наслідки виникають з дня відновлення провадження у справі щодо процесуальних строків?

Що означає термін «розумний строк», який має місце у нормах ст.3 та ст.121 ЦПК?

Практичні завдання:

Задача № 1

У Подільському районному суді м. Києва розглядалася справа за позовом Капанір Т.М. до Куценка О.М. про поділ земельної ділянки у натурі. До участі у справі були запрошені спеціаліст та експерт, яких повідомили по телефону за три дні до розгляду справи. Крім того, суд ухвалив провести огляд на місці, оскільки треба було вчинити ряд процесуальних дій, необхідних для призначення експертизи.

Експерт не з'явився у судове засідання. Суддя наклав на нього штраф за неявку у судове засідання та неповідомлення суду про причини своєї неявки. Експерт вирішив оскаржити рішення суду та мотивував свою скаргу тим, що суд неналежним чином повідомив його про участь у справі, не направив судову повістку у строки, передбачені законом, а по телефону секретар повідомила лише за три дні про розгляд справи.

Проаналізуйте правомірність дій суду та експерта щодо дотримання процесуальних строків.

Задача № 2

Гр. Петришин В.С. хоче пред'явити до суду позовну заяву про оспорювання батьківства. Для підтвердження своїх вимог він мав намір допитати свідка Волошина М.Т. Проте йому стало відомо, що цей свідок виїжджає на постійне місце проживання за кордон в країну, з якою в України не має договору про правову допомогу, подальший допит цього свідка буде неможливим або утрудненим. Волошин М.Т. є єдиним свідком у даній справі. Петришин В.С. звернувся до суду з проханням допитати негайно свідка Волошина М.Т., оскільки той взяв уже квитки на літак і відлітає через три дні. Відповідачка Петришина Т.В. перебувала у закордонному відрядженні.

Проте суддя відмовив йому у розгляді такої заяви, посилаючись на ч. 2 ст. 118 ЦПК про те, що заява про забезпечення доказів розглядається судом протягом п'яти днів з дня її надходження.

Чи правомірні дії суду? Чи передбачено ЦПК строк, у який повинна бути подана позовна заява, якщо докази забезпечувалися до пред'явлення позову? ?

Задача № 3

Чи має місце порушення процесуальних строків у таких випадках:

- заяву про скасування судового наказу розглянуто протягом 10 днів з дня її надходження;
- справу про відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, розглянуто протягом трьох місяців з дня відкриття провадження у справі, у які мало місце таке ускладнення, як зупинення провадження у зв'язку з хворобою позивача;
- апеляційну скаргу на рішення суду, яке було ухвалене 10 вересня 2019 р., подано протягом 40 днів.

Задача № 4

Гр. Луцька О.Т. звернулася до подання позовної заяви до суду із заявою про забезпечення доказу. Вона просила вилучити у відповідача згідно зі ст. 146 ЦПК у примусовому порядку довідку про доходи її батьків. Суддя відмовив їй у примусовому вилученні доказу, посилаючись на те, що ч. 2 ст.116 ЦПК такий спосіб забезпечення доказу не передбачено. Тому, пред'являючи позовну заяву, вона на підтвердження своїх вимог не подала такий доказ. В підготовчому засіданні була відсутня, тому не мала можливості повідомити суду про цей доказ. Адвокат позивачки витребував такий доказ та подав його суду на стадії розгляду справи по суті, проте суддя відмовив у його прийнятті, посилаючись на ст. 81 ЦПК.

Визначте правомірність дій суду? Порадьте Луцькій О.Т., як їй вийти із даної ситуації?

Задача № 5

При розгляді справи за позовом Іваничко М.Т. до Лисенка В.Д. про стягнення аліментів відповідачем було заявлено зустрічний позов про оспорювання батьківства. На клопотання відповідача суд призначив генетичну експертизу, висновок за якою він отримав через півроку.

Чи допустив суд порушення процесуальних строків? Визначте критерії розумності строку розгляду справи?

Задачам № 6

До районного суду м. Києва прокурор пред'явив заяву про відібрання дитини без позбавлення батьківських прав та клопотав про негайний розгляд цієї справи, посилаючись на ст.170 СК, оскільки він вважав, що перебування дитини з батьками є небезпечним для її життя, здоров'я і морального виховання. Цивільна справа була розглянута судом наступного дня. Крім того, суддя, посилаючись на п. 5 ч. 1 ст. 430 ЦПК, допустив негайне виконання судового рішення.

Визначте правомірність дій суду. Чи міг суддя розглянути справу наступного дня після її подання? Чи міг прокурор згідно з СК сам постановити рішення про відібрання дитини від батьків, якщо мала місце безпосередня загроза для життя та здоров'я дитини? Який ще орган міг постановити таке рішення?

Задача № 7

Гр. Силенко В.П.(стягувач) передав на виконання до державної виконавчої служби судовий наказ. До державного виконавця з'явився боржник Непийпиво В.І. та подав заяву про зупинення виконавчого провадження, аргументуючи своє клопотання тим, що суддя несвочасно направив йому копію судового наказу та не надіслав йому копію заяви стягувача, тому він не міг оскаржити судовий наказ. Він має намір це зробити, хоча пройшов уже місяць з моменту видачі судового наказу, але він вважає, що це були поважні причини. Крім того, суддя, який видав судовий наказ, цілий тиждень перебуває на лікарняному.

Визначте правомірність дій судді. Які порушення норм процесуального права мають місце? Чи порушено процесуальні строки?

Задача № 8

До районного суду м. Києва 10 жовтня 2018 р. надійшла позовна заява Непослушної К.Л. про зняття арешту з майна. Суддя прийняв цю справу до свого провадження і через 20 днів відкрив провадження у справі. Призначив справу до розгляду у підготовчому засіданні, після чого, він встановив, що заяву подано з порушенням правил підсудності. Суддя не знав до якого суду йому направляти справу, оскільки майно, щодо якого вирішувалося питання знаходилося у різних місцях та мало однакову ціну. На стадії судового розгляду відповідач заперечував проти розгляду цієї справи даним судом та наполягав на переданні цієї справи за місцезнаходженням будинку, оскільки він хоча і має таку саму ціну як автомобіль, проте він має більше господарське значення. Суддя 25 грудня 2018 р. передав справу на розгляд суду за місцезнаходженням будинку.

Встановіть, які процесуальні порушення допустив суддя? Чи вплинули ці порушення на строки розгляду цієї справи?

Задача № 9

Апеляційним судом м. Києва розглядалась апеляційна скарга Братко Л.Г. на рішення суду Н-ського р-ну м. Києва про стягнення аліментів та оспорювання батьківства. Скарга надійшла до суду 20 жовтня 2018 р., а справу було призначено до розгляду лише через три місяці. Рішення суду першої інстанції було скасовано та ухвалено нове, яким стягнуто аліменти з відповідача, а в частині зустрічного позову про оспорювання батьківства - відмовлено. Позивачка просила апеляційний суд допустити негайне виконання рішення, проте в канцелярії їй сказали, що рішення може бути ще оскаржене у касаційну інстанцію протягом двох місяців.

Чи правильно надано консультацію? Проаналізуйте норми ЦПК, у яких встановлено строки щодо стадій проходження справи у апеляційному суді. Визначте строк розгляду справи у апеляційній інстанції.

Задача № 10

У районному суді м. Києва розглядалася справа за позовом гр. Відерко В.Д. до Гапона В.І. про встановлення батьківства та стягнення аліментів. Під час розгляду справи відповідач помер. Суддя зупинив провадження у справі на підставі п. 1 ч. 1 ст. 251, ч. 1 ст.253 ЦПК до залучення у справі правонаступника — матір Гапона В.І. Про це клопотала позивачка та мотивувала своє

клопотання тим, що матір може сплачувати аліменти на утримання дитини, оскільки вона стане бабусею дівчинки. Крім того, після смерті її сина залишилась дуже велика спадщина - декілька квартир, корпоративні права тощо.

Чи правомірні дії суду щодо зупинення провадження у справі? Який вид процесуального строку має місце у даній правовій ситуації.

Задача № 11

Суд розглянув справу за заявою Негоди Т. В. про встановлення факту перебування на утриманні з метою отримання пенсії. Суд задовольнив вимогу заявниці та у резолютивній частині рішення зазначив про встановлення факту перебування Негоди Т.В. на утриманні Улечка В.П. (померлого годувальника).

Але у рішенні не зазначив, що допомога, яка надавалась Негоді Т.В., була для неї основним і постійним джерелом засобів для існування, хоча це питання досліджувалося судом. Після набрання рішенням законної сили заявниця звернулась до пенсійного органу за призначенням пенсії, але через неповноту викладення у рішенні встановленого судом факту їй було відмовлено у призначенні пенсії.

Чи може Негода Т.В. звернутися до суду за ухваленням додаткового рішення? У які строки має бути подано заявницею заяву про ухвалення додаткового рішення? Чи передбачені законом строки для виконання рішення про визнання (зокрема, про встановлення фактів, що мають юридичне значення, у порядку окремого провадження) чи тільки для рішень про присудження?

Задача № 12

Як обчислюється строк на подання апеляційної скарги, якщо:

- рішення було ухвалено 1 жовтня 2018 р., а додаткове рішення - 29 жовтня 2018 р.;
- рішення ухвалено 1 вересня 2018 р., а з мотивувальною частиною рішення сторони ознайомилися лише 20 жовтня 2018 року
- позивач на момент розгляду (20 жовтня 2018 р.) справи у заочному розгляді знаходився на лікуванні, а заочне рішення суду отримав через місяць.

Задача № 13

Апеляційним судом м. Києва розглядалась апеляційна скарга відповідача Віткуна І.Д. у справі про визнання шлюбу недійсним. Справа мала розглядатись за відсутності позивачки Берези А.В., оскільки вона уповноважила Фединяка В.П. представляти її інтереси у суді. Представник не з'явився у судові засідання, оскільки по дорозі до суду його забрала «швидка допомога», бо у нього трапився серцевий напад. Суд апеляційної інстанції розглянув справу за відсутності позивачки та її представника. Він задовольнив апеляційну скаргу Віткуна І.Д. - скасував рішення суду першої інстанції та ухвалив нове рішення, яким відмовив Березі А.В. у визнанні шлюбу недійсним.

Копію рішення ні позивачка, ні її представник не отримали. На неодноразові звернення до апеляційного суду про отримання рішення позивачка отримувала відповідь, що справу повернули до суду першої інстанції, проте її там не було.

Позивачка звернулася до суду касаційної інстанції через три місяці.

Оцініть правомірність дій суду. Як рахується строк на подання касаційної скарги? З якого моменту позивачці Березі А.В. слід рахувати строк на подання касаційної скарги?

Рекомендована література до підтеми

1. Бужинская Г.П. Процессуальные сроки в советском гражданском судопроизводстве: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03/ МГУ им. М.В. Ломоносова. - М., 1987. - 21 с.
2. Гусева М.Л. Сроки в делах о лишении родительских прав // Вопросы государства, права и социального управления: Сб. научных тр. - Свердловск, 1983.
3. Исаева Е.В. Процессуальные сроки в гражданском и арбитражном процессе. - М.: Волтер Клувер, 2005.
4. Грибанов В.П. Сроки в гражданском праве. - М., 1967.
5. Петухов В.О. О соблюдении сроков рассмотрения дел // Советская юстиция, 1987. — №13.
6. Попов В.В. Проблемы взаимосвязи институтов встречного иска и процессуальных сроков // Проблемные вопросы гражданского и арбитражного процессов. - М., 2008. — С.316-334.

7. Синенко В.О. О соблюдении процессуальных сроков// Советская юстиция. - 1986. - № 6. - С.28-34.
8. Смирнов А. Спорные вопросы исчисления сроков// Законность. - 2001. - № 9. - С. 30-34.
9. Рожнов О.В. Деякі питання регламентації строків у цивільному судочинстві// Проблеми законності. - Х., 2004. -Вип. 67.-С.55-61. 10.Червяков К. Соблюдение процессуальных сроков по гражданским делам // Советская юстиция. - 1983. - №9.

ПІДТЕМА: ЗАХОДИ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРИМУСУ

Б. Завдання для індивідуальної науково-дослідної роботи :

Попередження і видалення із залу судового засідання.
Тимчасове вилучення доказів для дослідження судом.
Привід свідка.

В. Завдання для самостійної роботи:

Чим зумовлена необхідність закріплення та застосування заходів процесуального примусу до учасників цивільного процесу?
Чи може застосовувати заходи процесуального примусу до учасників цивільного процесу судовий розпорядник?
Проаналізуйте назву та зміст ст. 145 ЦПК. Попередження і видалення із залу судового засідання: розцінювати як окремий захід процесуального примусу чи назва даної норми передбачає певну стадійність у застосуванні різних заходів процесуального примусу?
На підставі яких процесуальних актів здійснюються заходи процесуального примусу?
Проаналізуйте їх зміст та форму.
До кого із учасників цивільного процесу може застосовуватися такий захід процесуального примусу, як привід?
Із якими правоохоронними органами взаємодіє судовий розпорядник і щодо яких заходів процесуального примусу та у чому така взаємодія виявляється?
Які підстави тимчасового вилучення речових та письмових доказів для дослідження їх судом?
Яка процедура тимчасового вилучення доказів та ким здійснюється таке вилучення доказів?
Чи не буде порушенням конституційного принципу примусове вилучення доказу, який знаходиться у житлі особи?
Чи узгоджується тимчасове вилучення документів із банку з процедурою розгляду судами справ про розкриття банками інформації, яка містить банківську таємницю щодо юридичних та фізичних осіб (статті 347-350 ЦПК)?
Чи може поширюватися такий захід процесуального примусу, як тимчасове вилучення доказів для дослідження їх судом на нотаріусів?
Чи можуть бути вилучені у нотаріуса реєстри вчинюваних нотаріальних дій для тимчасового дослідження їх судом чи інші нотаріальні акти (наприклад заповіт)? Як узгоджується застосування такого заходу із положенням Закону України «Про нотаріат» про те, що нотаріуси на вимогу суду повинні надавати довідки, тобто лише інформацію про вчинені нотаріальні дії?
Які умови приводу свідка?
Який орган виконує ухвалу про привід свідка?
Чи можуть доставлятися приводом особи, які згідно зі ст. 70 ЦПК не можуть допитуватися як свідки?

Практичні завдання:

Задача № 1

Районним судом м. Києва розглядалася цивільна справа про розірвання шлюбу та визначення місця проживання дитини. Відповідач неетично повів себе у судовому засіданні. Суддя видалив його із залу судового засідання, розглянув справу за його відсутності та ухвалив рішення, яким задовольнив позов, хоча відповідач був проти розірвання шлюбу. Місцем проживання дитини визначив проживання з матір'ю.

Визначте правомірність дій суду?

Задача № 2

Суддя постановив ухвалу про вилучення доказів для тимчасового їх дослідження судом. Таку ухвалу було надіслано на виконання державному виконавцеві. Останній відмовився її виконувати та послався на те, що ні згідно з ЦПК, ні згідно із Законом України «Про виконавче провадження» до його компетенції не належить виконання таких ухвал. Він повернув ухвалу без виконання назад до суду.

Визначте правомірність дій суду та державного виконавця.

Задача № 3

Розглядаючи справу за позовом гр. Смітюх В.Є. до Євтушенка Б.Ю. про встановлення батьківства, суд як свідка викликав сестру Євтушенка Б.Ю. - Звягінець К.Ю.

Свідок не з'явилася у судове засідання та повідомила суд, що вона вагітна та не хоче хвилюватися, оскільки це може вплинути на стан її здоров'я. Суд постановив ухвалу про її привід через ОВС.

Визначте правомірність дій суду.

Задача № 4

Під час розгляду справи про розподіл спадкового майна відповідачі-спадкоємці порушували порядок у залі судового засідання, нецензурно висловлювалися на адресу позивача, не реагували на зауваження головуючого.

Головуючий зробив їм попередження.

Які подальші заходи може застосувати суд, якщо дане попередження не вплине на поведінку відповідачів?

Задача № 5

Районним судом м. Києва розглядалася справа про встановлення батьківства. Експерта було запрошено у судове засідання, завчасно повідомлено, проте він не з'явився до суду та не повідомив суд про причини своєї неявки.

Які заходи процесуального примусу може бути застосовано до експерта?

Задача № 6

У районному суді м. Києва розглядалася цивільна справа про визнання заповіту недійсним. Підставами позову була підробка підпису заповідача його піклувальником. Суд звернувся із запитом до нотаріуса про направлення на адресу суду заповіту для його дослідження судом.

Нотаріус відмовив суду у наданні такого доказу.

Чи може суд вилучити цей доказ у нотаріуса для дослідження його судом? Визначте правомірність дій нотаріуса та суду?

Задача № 7

У районному суді м. Києва розглядалася цивільна справа про розподіл спільного майна подружжя. За клопотанням позивачки суд направив запит до банку про наявність у ньому грошових рахунків на ім'я відповідача. Таку інформацію було надано суду.

Відповідач звернувся із скаргою на дії банку, оскільки вважав, що діями банку було порушено його право на банківську таємницю.

Визначте правомірність дій суду та банку? Чи правомірною є скарга відповідача та який орган має її розглядати?

Рекомендована спеціальна література до підтеми

1. Братусь С.Н. Юридическая ответственность и законность: Очерк теории. - М., 1976.
2. Бутнев В.В. Спор об ответственности как категории правовой науки //Актуальные вопросы укрепления правовой основы государственной и общественной жизни. — Л.,1982.
3. Кузнецов Н.В. Санкции в гражданском процессуальном праве. - Саратов, 1981.
4. Курылев С.В. Санкции как элемент правовой нормы // Сов. государство и право. - 1984. - №8.
5. Курылев С.В. О структуре юридической нормы //Труды Иркутского гос. ун-та. - Т. XXVII: Серия юридическая. -4. - 1958. -С.179.
6. Лейст О.Е. Санкции и ответственность по советскому праву. -М.,1981.
7. Матвеев Г.К. Основания гражданско-правовой ответственности. - М., 1970.
8. Мельников А.Л. Советский гражданский процессуальный закон. -М., 1973.
9. Недбайло П.Е. Применение советских правовых норм. -М.,1960.

10. Штефан М.И. Гражданская процессуальная ответственность.Повышение роли гражданско-правовой ответственности в охране прав и интересов граждан и организаций. -К., 1988.-С.194-247.

ПІДТЕМА: СУДОВІ ВИТРАТИ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Б. Завдання для індивідуальної науково-дослідної роботи :

Ціна позову, порядок її визначення.

Витрати на професійну правничу допомогу.

Витрати сторін та їх представників, пов'язані з явкою до суду.

Витрати, пов'язані із залученням свідків, спеціалістів, перекладачів та проведенням судових експертиз.

Витрати, пов'язані з проведенням огляду доказів за їх місцезнаходженням та вчиненням інших процесуальних дій, необхідних для розгляду справи.

Відстрочка, розстрочка та зменшення розміру судових витрат.

Розподіл судових витрат між сторонами у разі примирення.

В. Завдання для самостійної роботи:

Розкрийте поняття «судові витрати». Які витрати віднесено до судових?

Що таке судовий збір? Хто його сплачує та в якому розмірі?

Хто звільнений від сплати судового збору?

Якими нормативно-правовими актами регулюється питання витрат на професійну правничу допомогу?

Яким чином визначається ціна позову?

Як співвідносяться поняття «ціна позову» та «судовий збір»?

Які наслідки будуть в разі неправильного визначення позивачем ціни позову?

Які наслідки будуть щодо сплати судового збору в разі збільшення чи зменшення розміру позовних вимог або пред'явлення нових позовних вимог?

Розкрийте поняття «відстрочення» та «розстрочення» судових витрат.

Яка процедура сплати судових витрат? Які судові витрати позивач зобов'язаний сплатити до початку розгляду справи в суді?

Які судові витрати сплачуються лише після проведення відповідних процесуальних дій?

Розкрийте механізм розподілу судових витрат між сторонами без ускладнень.

Яким чином розподіляються судові витрати у разі відмови від позову чи укладенні мирової угоди?

Чи має право суд звільнити позивача від сплати судового збору при зверненні до суду?

Чи повинні особи, у інтересах яких пред'явлено позов суб'єктами, передбаченими у ст. 56 ЦПК, у разі відмови їх від заявлених вимог чи зміни вимог сплачувати судові витрати при продовженні розгляду справи та вирішенні вимоги у первісному обсязі?

Чи може суд відстрочити або розстрочити сплату судового збору при збільшенні позивачем ціни позову? Чи може друга сторона спору оскаржити у апеляційному порядку ухвалу суду про відстрочення (розстрочення) сплати судового збору або звільнення від сплати інших судових витрат щодо однієї із сторін?

Які наслідки настануть, якщо позивач після пред'явлення позову збільшить розмір позовних вимог або пред'явить нові вимоги, проте не сплатить судовий збір. Які дії суду?

Чи звільняються органи, що звертаються до суду за захистом державних чи суспільних інтересів, від сплати судового збору при поданні апеляційної (касаційної) скарги?

Як вираховується судовий збір у позовах, які складаються із кількох самостійних вимог?

Як вираховується судовий збір, якщо у справі беруть участь декілька позивачів?

Якщо рішення оскаржується лише в частині судових витрат, який судовий збір при поданні апеляційної скарги має сплатити особа?

Як стягуються судові витрати у справах окремого провадження?

Який порядок сплати та розмір судового збору у наказному провадженні?

Яким нормативним актом передбачено право відшкодування третім особам та їх представникам судових витрат, пов'язаних з явкою до суду?

Яким нормативним актом визначаються витрати, пов'язані із залученням свідків, спеціалістів, перекладачів та проведенням судових експертиз? Який порядок їх оплати?

Якщо судовий збір було сплачено за мінімальною ставкою, то чи підлягає він зменшенню пропорційно до розміру задоволених позовних вимог?

Практичні завдання:

Задача № 1

Гр. Сидоренко П.С. звернувся до суду із позовом до видавництва «Юність» про захист права інтелектуальної власності. Свої позовні вимоги він мотивував тим, що видавництву для опублікування він передав свою книгу «Життя», яка вийшла під прізвищем іншого автора. Водночас із поданням позову позивач звернувся із проханням до суду відстрочити сплату судових витрат у сумі 5000 грн до ухвалення судового рішення, строком на три місяці з дня звернення до суду із позовом. Своє прохання позивач обґрунтовував тим, що має на утриманні неповнолітнього сина і сплатити суму судового збору на момент звернення до суду не має можливості.

Який розмір судового збору має сплатити Сидоренко П.С. у даній справі? Які витрати він має сплатити, крім судового збору?

Задача № 2

Перебуваючи у зареєстрованому шлюбі, Сидорчук А.О. звернулася до суду з позовом до свого чоловіка Недбайла П.П. про стягнення аліментів на її утримання на період вагітності та пологів. Свою вимогу вона мотивувала тим, що чоловік не надає їй матеріальної допомоги. Вона просила стягнути з аліменти у сумі 3500 грн щомісячно. Місячний заробіток відповідача становить 8000 грн.

Який процесуальний акт має написати Сидорчук А.О.? Напишіть цей процесуальний документ. Який процесуальний акт має ухвалити суд? Напишіть цей процесуальний документ. Хто і в якому розмірі має сплатити судові витрати?

Задача № 3

Дмитренко К.В. подала позов до Дмитренка С.О. про стягнення аліментів на утримання дитини. Задовольняючи позов, суд стягнув з відповідача судові витрати. Оскаржуючи судові рішення, відповідач посилався на те, що при пред'явленні позову Дмитренко К.В. була звільнена від оплати судових витрат, через що він не зобов'язаний їх сплачувати.

Чи обґрунтована скарга відповідача? Чи стягуються з відповідача судові витрати у таких випадках?

Задача № 4

Перебуваючи в зареєстрованому шлюбі з Івановим О.Ю., Капустіна О.Д. звернулася з позовом про стягнення з нього на період вагітності і пологів помісячно по 2000 гривень, оскільки Іванов О.Ю. не надає їй ніякої матеріальної допомоги. Позов Капустіної О.Д. було задоволено. Місячний заробіток відповідача становить 8000 гривень.

З кого і в якому розмірі має бути стягнуто судовий збір? Як в даній ситуації розраховуватиметься ціна позову?

Задача № 5

Суддею районного суду м. Києва в одне провадження були об'єднані кілька однорідних позовних вимог. Суддя здійснив перерахунок витрат. Проте позивачі вважали, що за таких умов перерахунок витрат не провадиться, тому подали апеляційну скаргу на такі дії суду.

Визначте правомірність дій суду? Яким нормативним актом мають керуватися позивачі при мотивації їх апеляційної скарги?

Задача № 6

При розгляді справи про визнання заповіту недійсним та про поділ спадкового майна суддя виділив у самостійне провадження справу про поділ спадкового майна та зобов'язав позивача оплатити витрати з розміру, передбаченого для подання заяви до суду.

Визначте правомірність дій суду.

Задача № 7

Гр. Ващенко М.С. звернувся до суду з позовною заявою про розірвання шлюбу. Але таку заяву було ним подано під час вагітності дружини. Суддя повернув Ващенко М.С. його заяву. Ващенко М.С. повторно подав до суду позовну заяву, яку було повернено та зазначив, що квитанція про сплату судового збору подавалась ним раніше і вона є у матеріалах справи і зберігається у архіві. Суддя повторну його заяву про розірвання шлюбу залишив без руху та зазначив, що витрати позивачем мають оплачуватись повторно у розмірі, передбаченому для подання позовної заяви.

Чи правомірні такі роз'яснення суду? Яким нормативним актом керувався суд, надаючи таке роз'яснення?

Задача № 8

У районному суді м. Києва розглядався позов Іванюткіна В.М. про визнання за ним права користування житловим приміщенням. Гр. Петрова М.Л. звернулася із зустрічним позовом про виселення Іванюткіна В.М. зі спірної житлової площі, проте судові витрати не сплатила. Суддя залишив її заяву без руху та роз'яснив їй, що вона має сплатити судові витрати у розмірі, передбаченому для подання позовної заяви до суду першої інстанції.

Петрова М.Л. не погодилась із ухвалою судді та має намір її оскаржити.

Визначте правомірність дій суду та Петрової М.Л.

Задача № 9

У районному суді м. Києва розглядалася справа про поділ майна між подружжям. До спільного майна, яке було набуто подружжям під час шлюбу, належала квартира, куплена за гроші, які батьки відповідача позичили своєму сину. Проте ці гроші не було їм повернено. Тому батьки відповідача як треті особи, які заявляють самостійні вимоги, пред'явили заяву щодо предмета спору між сторонами про повернення грошей за договором позики.

Чи повинні треті особи з самостійними вимогами сплачувати судовий збір? Якщо так, то у якому розмірі?

Задача №10

У районному суді м. Києва розглядалася справа за позовом Грищук С.М. про розподіл спадкового майна на суму 50000 грн.

Який судовий збір має сплатити позивачка за подання апеляційної скарги на рішення суду першої інстанції?

Задача № 11

Гр. Сидорець І.Б. звернувся до суду з позовною заявою про захист прав споживачів та зазначив, що згідно із законом України «Про захист прав споживачів» він звільняється від сплати судового збору. Проте коли суддя проаналізував заяву, то дійшов висновку, що спірні відносини, що виникли між сторонами, регулюються іншими законами.

Чи повинен позивач за таких умов сплачувати судовий збір? Які дії суду?

Задача № 12

Районним судом м. Києва розглядалася справа за позовом Дмитренка В.М. про відшкодування шкоди, завданої у результаті ДТП. Під час розгляду справи позивач збільшив розмір позовних вимог. Проте він не може сплатити судовий збір, оскільки його матеріальний стан змінився, адже після аварії він тривалий час перебуває на лікуванні.

Чи може суддя відстрочити сплату судових витрат? Якщо так, то до якого часу?

Задача № 13

Гр. Васильченко В.С. звернувся до суду із заявою про відшкодування шкоди, завданої у результаті ДТП. Позивач не міг на момент пред'явлення позову встановити точну його ціну тому не зазначив її у заяві, і сплатив лише частину судового збору. Суддя повернув його заяву, зазначивши в ухвалі, що позивачеві потрібно визначитися із ціною позову, відповідно до якої правильно сплатити судовий збір.

Визначте правомірність дій суду? Який порядок визначення розміру судового збору, якщо на момент пред'явлення позову встановити точну його ціну неможливо?

Задача № 14

У районному суді м. Києва слухалася справа за позовом гр. Верби О.С. про встановлення батьківства. Для оформлення даного юридичного факту позивачка звернулася за отриманням копії

рішення. Проте їй було відмовлено у виготовленні та видачі такого рішення, оскільки позивачка не сплатила за це кошти. Вона вважала, що має право безоплатно одержувати копії рішень, ухвал. *Визначте правомірність дій суду та позивачки? До яких видів витрат належать витрати за виготовлення та видачу копії рішення суду?*

Задача № 15

Районним судом м. Києва розглядалася цивільна справа за позовом Барабаш Л.Ю. до Барабаш М.Т. про розподіл спільно набутого майна між подружжям. Барабаш М.Т. (колишній чоловік позивачки) пред'явив зустрічний позов про розподіл спільно набутого майна, яке позивачка не включила у свій позов. Суд частково задовольнив позов позивачки, усе майно, крім приватизованої на ім'я відповідача квартири, розподілив порівну між сторонами. Відповідачеві у зустрічному позові відмовив, оскільки усі об'єкти майна, які він зазначив, належали позивачці, хоча були придбані під час шлюбу, проте за її особисті кошти. Позивачка просила стягнути з відповідача усі витрати за надання їй професійної правничої допомоги адвокатом. *Визначте порядок розподілу судових витрат між сторонами.*

Рекомендована спеціальна література до підтеми:

1. Бородин М.М., Кройтор В.Л. Судебные и арбитражные расходы. - Х.: Бизнес-Информ, 1997. - 121 с.
2. Гаршин В. Необходимо унифицировать порядок и размеры возмещения процессуальных издержек // Российская юстиция. - 2003. - №8. - С.33.
3. Карпінська Т.В. Склад судових витрат за новим Цивільним процесуальним кодексом України // Молодь у юридичній науці. - Хмельницький: Видавництво ХУУП, 2005. - Ч.3: Публічно-правові науки. - Підтом II. - С.30-35.
4. Приходько И.Л. Проблема чрезмерности судебных расходов // Доступность правосудия в арбитражном и гражданском процессе: Основные проблемы. - СПб.: Издательский Дом С.-Петербур. гос. ун-та, 2005. - С.35-90.
5. Соболева А. Бесплатная юридическая помощь: Стандарты Совета Европы и российская практика // Российская юстиция. - 2003. - № 6. - С.12.
6. Фурса С.Я. Оплата праці адвоката за участь у цивільній справі // Адвокат в цивільному процесі. - К.: Видавець Фурса С.Я.: КНТ, 2008. - С.35-49.
7. Декрет Кабінету Міністрів України «Про державне мито» від 21 січня 1993 р. // Голос України. - 1993. - 12 лют. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/7-93>
8. Інструкція «Про порядок обчислення та справляння державного мита» від 07.07.2012 № 811 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z1623-12>
9. Інструкція про порядок і розміри компенсації (відшкодування) витрат та виплати винагороди особам, що викликаються до органів досудового розслідування, прокуратури, суду або до органів, у провадженні яких перебувають справи про адміністративні правопорушення, та виплати державним спеціалізованим установам судової експертизи за виконання їх працівниками функцій експертів і спеціалістів затв. постановою Кабінету Міністрів України від 1 липня 1996 р. № 710. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/710-96-п>

Семінарське заняття 7

ТЕМА: ДОКАЗИ ТА ДОКАЗУВАННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

А. План заняття:

1. Поняття судових доказів в цивільному судочинстві та їх класифікація.
2. Показання свідка.
3. Письмові докази.
4. Речові докази.
5. Електронні докази.
6. Висновок експерта.
7. Забезпечення доказів.

8. Поняття судового доказування та предмета доказування.

9. Основні правила доказування

Б. Завдання для індивідуальної науково-дослідної роботи:

Поняття доказів та засобів доказування, їх співвідношення. Доводи сторін.

Загальна характеристика доказів.

Аналіз доказів учасниками справи та іншими особами, які беруть участь у справі.

Належність, допустимість, достовірність, вірогідність, достатність доказів, дослідження доказів, оцінка доказів як основні правила доказування

Право доказування та обов'язок доведення.

Процес доказування та його стадії.

Збирання доказів.

Подання доказів.

Зберігання речових доказів.

Повернення речових та письмових доказів.

В. Завдання для самостійної роботи:

Як співвідносяться поняття «докази» та «доводи», «засоби доказування» та «засоби доведення»?

Як співвідносяться терміни «доказування», «засіб доказування» та «докази»?

Що є доказами у справі? Проаналізуйте різні види доказів.

Назвіть ознаки засобів доказування. Що є предметом доказування?

Чи має право суд апеляційної інстанції досліджувати нові докази?

Чи може бути використано звуко-, відеозапис судового засідання у суді першої інстанції як доказ для розгляду справи у апеляційній та касаційній інстанціях.

Чи не звужує компетенцію судді положення ч. 11 ст. 83 ЦПК що у разі подання заяви, про те, що доданий до справи або поданий до суду учасником справи для ознайомлення документ викликає сумнів з приводу його достовірності або є підробленим, особа, яка подала цей документ, може просити суд до закінчення підготовчого засідання виключити його із числа доказів і розглядати справу на підставі інших доказів? Як саме повинен відреагувати суддя на недостовірний, підроблений доказ, поданий стороною?

Які дії судді при встановленні, що доказ отримано з порушенням порядку, встановленого законом? В чому полягає такий порядок щодо кожного доказу, передбаченого у ч. 2 ст.76 ЦПК?

Чи має право суд з'ясовувати у сторін, як саме вони отримали доказ?

Яка процедура отримання доказів від офіційних органів?

Як повинен вчинити суддя, якщо у нього є інформація про те, що докази, які надійшли від органів державної влади, отримано з порушенням процедури? Чи має право суддя ставити під сумнів доказ, поданий органами державної влади?

Які обставини вважаються загальновідомими і не підлягають доказуванню?

Які докази є безспірними?

Проаналізуйте обставини, які перешкоджають прийняттю судом доказів.

Що є доказами у справі? Проаналізуйте різні види доказів.

Які процесуальні дії слід вчинити сторонам для того, щоб подані ними документи вважалися доказами у справі?

Розкрийте поняття «належність доказів» та «допустимість доказів».

Проаналізуйте обставини, які перешкоджають прийняттю судом доказів.

Чи має право суд з'ясовувати у сторін, як саме вони отримали доказ?

Розкрийте поняття «показання свідка».

За яких обставин показання свідка буде розцінюватися як засіб доказування?

Чи беруться до уваги в цивільному процесі показання свідка, отримані за межами судового засідання та посвідчені нотаріусом?

Дослідження доказів та його елементи.

Особливості дослідження окремих видів доказів.

Дослідження речових доказів.

Дослідження письмових доказів.

Дослідження електронних доказів.

Дослідження висновку експерта, в тому числі висновку експерта у галузі права.

Оцінка доказів судом.

Як співвідносяться принцип змагальності сторін та свободи в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості (ст. 129 Конституції) із правилами належності доказів (ст. 77 ЦПК) та допустимості доказів (ст. 78 ЦПК)?

Чи повинен суд при розгляді справи дотримуватися та виконувати у повній сукупності правила: належності доказів, допустимості доказів, достатності доказів та достовірності доказів?

За якими критеріями суд встановлює, що подані йому докази одержані з порушенням порядку, встановленого законом (ч. 4 ст. 77 ЦПК)?

Як розуміти положення ч. 1 ст. 77 ЦПК про те, що суд не бере до уваги докази, отримані з порушенням порядку, встановленого законом? Через які конкретні дії судді реалізується це положення закону?

Які дії судді при встановленні, що доказ отримано з порушенням порядку, встановленого законом? В чому полягає такий порядок щодо кожного доказу, передбаченого у ч. 2 ст. 77 ЦПК?

Як співвідносяться поняття «визнання обставини (факту)» із «визнанням позову»?

Які процесуальні наслідки настають у разі визнання обставини чи визнання позову на різних стадіях розгляду справи?

Чи повинен відповідач визнавати позов у підготовчому засіданні (ст. 197 ЦПК) лише під присягою та з попередженням його про кримінальну відповідальність та допитуватися як свідок, щоб таке визнання розцінювалося як засіб доказування?

Чи не вважатиметься відмова відповідача на стадії судового розгляду від визнання ним обставин у підготовчому засіданні (ст. 197 ЦПК) як порушення присяги? Чи впливатиме така відмова на попередження про кримінальну відповідальність?

До підстав звільнення від доказування у ст. 82 ЦПК віднесено: визнання обставин, сторонами; загальновідомі факти, преюдиційні факти. У нормах матеріального права мають місце законні презумпції, які у разі їх невизнання мають спростовуватися у загальному порядку. Що означає «спростування»? Чи можна відносити законні презумпції до фактів, що не підлягають доведенню?

Чи може суддя при розгляді цивільної справи брати до уваги протокол допиту свідка у кримінальній справі та розцінювати його саме як показання свідка?

Які дії суду, якщо показання свідка, який допитувався у кримінальній справі, необхідні для розгляду цивільної справи?

Чи підлягають при розгляді цивільної справи доведенню сторонами суду безспірні факти: при розгляді справи про розірвання шлюбу — факт реєстрації шлюбу; при стягненні аліментів — факт батьківства (материнства); при визнанні батьківства після смерті особи - факт смерті особи тощо?

Яким чином згідно з п. 6 ст. 119 ЦПК особа при поданні позовної заяви має зазначити у ній наявність підстав для звільнення від доказування, зокрема про загальновідомі обставини, якщо загальновідомі факти згідно з ч. 3 ст. 82 ЦПК мають тільки визнаватися такими судом після подання заяви до суду та подання особою на підтвердження такої обставини доказів? Які критерії поділу загальновідомих фактів можуть мати місце?

Чим різняться положення ч. 3 ст. 82 від ч. 4 ст. 82 ЦПК України?

Як ви розумієте положення ч. 1 ст. 89 ЦПК про те, що суд оцінює докази за своїм внутрішнім переконанням?

Хто із учасників процесу, крім суду, може оцінювати докази?

Чим відрізняється оцінка доказів від їх аналізу?

Чи є висновок органу опіки та піклування доказом у справі?

Як ви розумієте «попередня оцінка доказів» та «контрольна оцінка доказів»? Які органи здійснюють такі оцінки?

Чи має право суд апеляційної інстанції збирати докази?

Чи має право суд апеляційної інстанції досліджувати нові докази?

Чи може бути використано звуко-, відеозапис судового засідання у суді першої інстанції як доказ для розгляду справи у судах апеляційної інстанції?

Чи може бути використано звуко-, відеозапис судового засідання у суді першої інстанції як доказ для розгляду справи у суді касаційної інстанції?

Практичні завдання:

Задача № 1

Районним судом м. Києва розглядалася справа про визнання батьківства.

Сторони давали пояснення у порядку ст. 92 ЦПК, крім того, відповідач на стадії судового розгляду визнав позов.

Чи потрібно відповідача допитувати як свідка у порядку ст. 230 ЦПК, оскільки він заявляє про факти, які мають значення для справи та відомі йому особисто?

Задача № 2

Районним судом м. Києва розглядалася цивільна справа за позовом Григоренка В.І. до Тимченка Г.П. про відшкодування шкоди. Відповідач визнав позов у повному обсязі.

Чи вважається визнання позову засобом доказування? Чи може суддя таким визнанням обґрунтовувати судові рішення?

Задача № 3

Гр. Фурман В.І. звернулася до районного суду м. Києва з позовом до «Альфа-банку» у зв'язку з підвищенням відсотків за кредитним договором. Її звернення було зумовлено тим, що банк в односторонньому порядку змінив відсоткову ставку за кредитом, хоча згідно із договором повинен був попередити її про цю обставину.

Визначте предмет доказування у цій справі? Які докази має подати позивачка на підтвердження своїх позовних вимог?

Задача № 4

Районним судом м. Києва розглядалася цивільна справа за позовом Бочарової М.Т. про поновлення на роботі та стягнення зарплати за вимушений прогул. Бочарову М.Т. було звільнено з роботи згідно з п. 4 ст. 40 КЗпП (за прогул). Свій позов позивачка мотивувала тим, що вона тільки спізнилася на роботу, проте була на робочому місці цілий робочий день. Відповідач заперечував проти позову та мотивував свої заперечення тим, що Бочарова М.Т. була відсутня на робочому місці більше трьох годин без поважних причин.

Визначте суб'єктний склад у цій справі, а також предмет доказування та докази, які мають подати сторони суду на підтвердження своїх вимог та заперечень.

Задача № 5

Позивач Музика М.М. звернувся до суду з позовом про визнання Глянич І.С. (його колишньої дружини) такою, що втратила право користування житловим приміщенням — кв. 10 по вул. Артема, 8, у м. Києві. Під час підготовчого засідання відповідачка визнала ту обставину, що вона не проживала у спірному житловому приміщенні більше шести місяців. На підтвердження факту непроживання відповідачки на спірній житловій площі позивач заявив клопотання про допит свідків - Петренка Г.М. та Прокопенка Р.А., які мешкають у сусідніх квартирах і можуть підтвердити ті обставини, що відповідачка не проживає на спірній житловій площі, не оплачує охорону у будинку, у квартирі немає її особистих речей тощо.

Які дії суду за таких обставин справи? Яке судові рішення може увалити суддя в підготовчому засіданні?

Задача № 6

Під час судового розгляду справи про визнання батьківства у судовому засіданні було оголошено перерву у зв'язку з необхідністю допиту свідка - брата позивачки, якого просив викликати відповідач. Свідок на виклик суду не з'явився, тому суддя повторно оголосив перерву та виніс ухвалу про привід свідка до суду. За місцем його постійного проживання свідок був відсутній, але він направив до органів МВС заяву про те, що відмовляється давати показання щодо своєї сестри та її стосунків із відповідачем, тому не з'явиться до суду.

Які дії суду? Аргументуйте відповідь посиланням на норми Конституції та ЦПК України.

Задача № 7

При розгляді цивільної справи про встановлення батьківства відповідач для доведення своїх заперечень проти позову заявив клопотання про допит священика П. як свідка, якому відомі

обставини про те, хто є справжнім батьком дитини позивачки. Таке клопотання було зумовлено тим, що позивачка Петрук О.М. є набожною людиною та постійно ходить на сповідь до отця П. Але священник П. не з'явився в судові засідання, оскільки не міг розголошувати відомості, які стали йому відомі під час сповіді.

Визначте правомірність дій суду? Чи правомірні дії отця П. щодо неявки до суду? Як саме він повинен діяти?

Задача № 8

Адвокат Петренко О.М. як представник позивача брав участь у розгляді цивільної справи про вилучення майна із чужого незаконного володіння. Справа переглядалась у зв'язку з нововиявленими обставинами за заявою відповідача, який заявив клопотання про допит адвоката Петренка О.М. як свідка про відомі йому відомості щодо обставин справи.

Чи задовольнить суд таке клопотання? Якщо так, то чому?

Задача №9

У районному суді м. Києва розглядалася справа про визнання особи такою, що втратила право користування житловою площею. Відповідач заявив клопотання про допит свого сусіда по спірній квартирі. Позивачка категорично заперечувала проти допиту цього свідка, оскільки вважала, що він психічно хвора людина, адже декілька років тому він перебував на лікуванні у психіатричній лікарні.

Як саме має вирішити суд дане клопотання?

Задача № 10

У районному суді м. Києва розглядалася цивільна справа за позовом Лугової З.Л. про визнання права власності на будинок, який був побудований батьками позивачки у 1924 р. Єдиним свідком у цій справі був її сусід та товариш її батьків -Петрук А.А. Але свідок не міг бути допитаний судом у судовому засіданні, оскільки він паралізований. Позивачка звернулась до нотаріуса та запросила його за місцем проживання свідка, щоб останній засвідчив підпис Петрука А.А. на заяві, де він виклав письмово усі відомі йому обставини справи.

Чи прийме суд як доказ заяву, на якій викладено пояснення свідка, підпис якого засвідчено нотаріусом? До якого виду доказів належить така заява: до письмових чи показань свідка? Аргументуйте відповідь посиланням на закон.

Задача № 11

У районному суді м. Києва розглядалася цивільна справа за позовом Герасименко В.С. про поділ спадкового майна. Серед документів, які залишилися після смерті батька, позивачка знайшла свідоцтво про розірвання шлюбу її батька із мачухою. Мачуха також подала заяву про прийняття спадщини як спадкоємиця першої черги, тобто дружина померлого та брала участь у справі про поділ спадкового майна як відповідачка. Але вона у своїх поясненнях стверджувала, що шлюб вони ні в РАЦСі, ні в суді не розривали, звідки у документах її чоловіка є свідоцтво про розірвання шлюбу їй не відомо. Відповідачка заявила клопотання, щоб суд зробив запит до органу РАЦСу про витребування копії рішення, на підставі якого було оформлено запис про розірвання шлюбу. Від органів РАЦСу до суду надійшов лист про те, що таке рішення відсутнє.

Чи підлягає виключенню свідоцтво про розірвання шлюбу між батьком позивачки та мачухою (відповідачкою) із числа доказів? Чи передбачено ЦПК процедуру виключення фальшивих доказів із поданих до справи? Які дії суду, якщо ним. буде встановлено, що доказ, поданий суду стороною, підроблено останньою?

Задача № 12

У районному суді м. Києва розглядалася цивільна справа за позовом Рибачук В.Д. про визнання секретного заповіту недійсним, оскільки при його оголошенні нотаріусом спадкоємцями за законом було встановлено, що підпис заповідача - їх батька на заповіті підроблено. Крім того, батько не міг посвідчити такий заповіт, оскільки він останніх п'ять років хворів на психічне захворювання — шизофренію, тому не розумів значення своїх дій та не міг ними керувати. Рибачук В.Д. заявила клопотання про витребування у нотаріуса протоколу оголошення секретного заповіту та самого заповіту. Коли у судовому засіданні досліджувалися ці докази, суд відмовив позивачці у призначенні почеркознавчої експертизи та наполягав на уточненні позовних вимог лише на одній підставі, що батько у момент посвідчення заповіту хворів на психічне захворювання.

До якого виду доказів належить протокол оголошення секретного заповіту, сам заповіт? Чи правомірні дії суду щодо відмови позивачці у задоволенні її клопотання про призначення почеркознавчої експертизи?

Задача № 13

У районному суді слухалася цивільна справа за позовом Мудрак А.Д. до Веселого В.Б. про встановлення батьківства. Як докази до справи були надані особисті папери, листи приватного характеру, які містили інформацію про інтимні стосунки сторін. Відповідач наполягав на проведенні закритого судового засідання. Позивачка заперечувала проти цього та запросила на розгляд справи своїх сусідів, співробітників.

До якого виду доказів належать особисті папери, листи? Як саме здійснюється дослідження цих доказів у суді? Як діяти суду у даній ситуації?

Задача № 14

У районному суді м. Києва розглядалася цивільна справа за позовом Кривенка В.О. до Гришина В.М. про визнання договору купівлі-продажу квартири недійсним. Позивач для підтвердження факту укладення договору просив допитати свідків. Відповідач категорично заперечував проти їх допиту, оскільки вважав, що факт укладення договору ніхто не оспорує — у справі є оригінал цього договору. А усі інші обставини свідки не можуть підтверджувати, оскільки при укладенні договору не було дотримано його форми.

Проаналізуйте клопотання позивача та заперечення відповідача проти його задоволення. Які дії суду? До яких видів доказів належать показання свідків та договір купівлі-продажу квартири? Які докази є належними та допустимими у даній справі?

Задача № 15

Під час розгляду судом першої інстанції цивільної справи про відшкодування шкоди, завданої внаслідок ДТП, суд з'ясував, що висновок експерта є неповним та, зокрема, викликає сумніви щодо встановленої експертом вартості відновлювального ремонту автомобіля т

Визначте, яку експертизу потрібно проводити у даній справі. Які питання слід поставити експерту?

Задача № 16

Фермер К. навантажив і відправив торговій фірмі 2 вагони сухофруктів. На станцію призначення - Донецьк вагони прибули зі справними пломбами, але комерційним актом було визначено нестачу вантажу в 102 кг. Торгова фірма заявила в суд позов до фермера К. про стягнення вартості нестачі вантажу.

Які докази слід подати позивачу у даній справі? Визначте предмет доказування у справі.

Задача № 17

Самойленко зареєструвала шлюб зі Здоренком. Батько Самойленко, який виграв у лотерею автомашину подарував її дочці. Здоренко було засуджено з конфіскацією належного йому майна. На забезпечення позову на автомашину було накладено арешт. Самойленко пред'явила в суд позов про зняття арешту з автомашини.

Визначте предмет доказування у даній справі. Які докази є належними та допустимими у цій справі?

Задача № 18

Гр. Григоренко В.П. звернувся до суду за встановленням факту реєстрації шлюбу для отримання спадщини. На підтвердження своїх вимог заявник посилався на показання свідків, які проживали у різних містах України. Суддя Деснянського райсуду м. Чернігова під час підготовчого провадження доручив райсуду м. Вінниці та райсуду м. Обухова Київської обл. допитати свідків із зазначених в ухвалі обставин та витребувати у них докази, які підтверджують ці обставини.

Чи не суперечить принципу безпосередності, при дослідженні доказів, допит свідка іншим судом? Чи може суд при допиті свідка у порядку судового доручення витребувати у цих свідків докази, які підтверджують факт реєстрації шлюбу заявником?.

Задача № 19

Районним судом м. Києва розглядалася цивільна справа за позовом Бобрик В.П. до Васюти Л.М. про встановлення батьківства. У справі на клопотання позивачки було проведено експертизу, у висновку експерта зазначалося, що батьківство Васюти Л.М. не виключається.

Яке значення має такий висновок для суду? Як узгоджується положення ч. 2 ст. 89 ЦПК про те, що жоден доказ не має для суду заздальгідь встановленої сили із категоричним висновком експерта про відповідність складу крові дитини крові потенційного батька?

Задача № 20

Районним судом м. Києва розглядалася цивільна справа за позовом Малюгана В.І. до Гасвої Т.Д. про позбавлення батьківських прав. Орган опіки та піклування дав висновок у справі про доцільність позбавлення відповідачки батьківських прав. Проте при розгляді справи суд дійшов висновку, що позивач не довів свої позовні вимоги, не подав суду достатньо доказів, що мати ухиляється від виконання своїх обов'язків щодо виховання дитини.

Чи пов'язаний суд при ухваленні рішення у даній справі висновком органу опіки та піклування? Які дії суду у разі, якщо він не бере до уваги висновок органу опіки та піклування про доцільність позбавлення відповідачки батьківських прав?

Задача № 21

З позиції суду оцініть належність доказів до справи:

- а) для підтвердження витрат на придбання майна при розподілі спільного майна подружжя - чеки про покупку речей у магазині;
- б) для підтвердження факту повідомлення нотаріусом спадкоємців про відкриття спадщини при розгляді справи про поновлення строку на прийняття спадщини - показання свідків;
- в) при розгляді справи про визначення місця проживання дитини — характеристика на сторони з місця роботи, довідки про зарплату, протокол про порушення правил дорожнього руху відповідачем.

Задача № 22

Районним судом м. Києва розглядалася цивільна справа за позовом Смереки М.Л. до Василенка П.Р. про відшкодування шкоди. Шкоди було завдано здоров'ю та майну потерпілого у результаті хуліганських дій Василенка П.Р. Василенко П.Р. був засуджений до позбавлення волі.

Які докази Смерека М.Л. має подати суду для підтвердження своїх позовних вимог?

Задача № 23

Гр. Чміль М.Б. звернувся до районного суду м. Києва з позовом про відшкодування шкоди, завданої каліцтвом на виробництві, у порядку ст. 1195 ЦК. Свої позовні вимоги він мотивував тим, що, працюючи токарем на заводі, він отримав травму правої руки. У зв'язку з тим, що станок був несправний, йому відрізало руку і він втратив працездатність. Він тривалий час перебував на лікуванні, придбавав ліки. Позивач просив відшкодувати йому заробіток, втрачений у результаті втрати працездатності, та додаткові витрати.

До якого виду провадження належить ця справа? Визначте учасників справи, а також предмет доказування та докази, які мають вони подати.

Задача № 24

Районним судом м. Києва у наказному провадженні розглядалися вимоги про видачу судового наказу, які ґрунтуються на нотаріально посвідченому договорі позики.

Стягувач для підтвердження дійсності вимоги просив допитати свідків, які брали участь при посвідченні договору позики. Суддя відмовив у задоволенні такого клопотання.

Визначте правомірність дій суду. Які докази має подати стягувач на підтвердження вимоги про видачу судового наказу, щоб вони стали предметом розгляду у наказному провадженні?

Задача № 25

У районному суді м. Києва розглядалася цивільна справа за позовом Шустрик А.В. про захист прав споживача. На підтвердження покупки у магазині неякісного товару позивачка подала суду:

- чек, отриманий за допомогою касового апарату;
- чек, виписаний продавцем магазину;
- чек, виписаний за допомогою комп'ютера.

До яких видів доказів належать вищезазначені чеки?

Задача № 26

У районному суді м. Києва розглядалася цивільна справа за позовом Цебрика В.Ж. до Ігнатенка А.В. про розподіл земельної ділянки. Суд виїжджав на місце та проводив огляд цієї ділянки у порядку ст. 85 ЦПК за місцем її знаходження. Про огляд земельної ділянки на місці було

складено протокол, до якого додано плани, креслення, фотокартки земельної ділянки, які робив спеціаліст. При огляді на місці експерт участі не брав. У наступне судове засідання було запрошено експерта, проте йому для ознайомлення не було надано протокол та додатки до нього. Такі дії судді мотивувалися тим, що коли буде остаточно вирішено питання про проведення експертизи, яке буде доручено конкретному експертові та оплачено сторонами, усі матеріали справи, зокрема й протоколи огляду з додатками, направлятимуться останньому.

До якого виду доказів належить протокол огляду земельної ділянки на місці? Чи можуть на такий протокол подаватися зауваження учасниками справи? Якщо так, то який порядок розгляду таких зауважень? Визначте правомірність дій суду.

Задача № 27

Районним судом м. Києва у порядку окремого провадження слухалась заява про розірвання шлюбу за спільною заявою подружжя Котенків, яке має двох неповнолітніх дітей, у порядку ст. 109 СК та ч. ст. 293 ЦПК.

Який доказ має бути подано суду як додаток до заяви, щоб ця заява могла розглядатися у порядку окремого провадження? До якого виду належить даний доказ? Які вимоги до даного доказу передбачено законом та яким?

Задача № 28

Районним судом м. Чернігова розглядалася цивільна справа за позовом Губенка В.Л. до будинку побуту «Добробут» про відшкодування шкоди, якої було завдано позивачеві в результаті втрати його мобільного телефону «Нокія», у сумі 5000 грн. Для підтвердження своїх вимог позивач подав суду квитанцію майстерні про прийом на ремонт мобільного телефону. Представник відповідача не заперечував проти відшкодування шкоди, але оспорував саму суму, оскільки мобільний телефон був старий. Крім того, не японського, а китайського виробництва та його вартість була завищена.

Які докази повинні подати сторони для підтвердження своїх вимог та заперечень? Чи достатньо для підтвердження позовних вимог квитанції про прийняття телефону на ремонт? До якого виду доказів належить квитанція: до письмових чи речових доказів?

Рекомендована спеціальна література до Темі :

1. Баулин О.В. Бремя доказывания при разбирательстве гражданских дел. - М.:Городец, 2004. - 272 с.
2. Бочаров Д. Про місце доказового права у системі права // Право України. - 2003. - № 2. - С.30-34.
3. Бочаров Д. Системний статус доказового права // Вісник прокуратури. - 2003. - №1(19). - С.60-62.
4. Бочаров Д. Реалії найвищого суду на провідній нитці теорії доказів. - Дніпропетровськ, 2004. - 27 с.
5. Бочаров Д. Проблеми юридичного доказування у літературних прикладах. - Дніпропетровськ, 2002. — 27 с.
6. Геккер Е.Б. Основные вопросы экспертизы в советском гражданском процессе. — Л., 1956.
7. Ванеева Л.А. Судебное познание в советском гражданском процессе. - Владивосток, 1972.
8. Веденеев Е.Ю. Роль презумпций в гражданском праве, арбитражном и гражданском судопроизводстве // Государство и право. - 1998. - №2.
9. Гребенников С.С. Если ты свидетель. — М., 1982.
10. Гриненко А.Д., Шульженко О.О., Надгорний Г.М. Практика використання в цивільному судочинстві матеріалів судових експертиз // Вісник Верховного Суду України. - 1997. - №3.
11. Горелов М.В. Электронные доказательства в гражданском судопроизводстве России: Вопросы теории и практики: Автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.15. - Екатеринбург, 2005.-21с.
12. Горелов М.В. Применение научно-технических средств в доказывании по гражданским делам // Юрист. - 2003. - № 8.
13. Горелов М.В. Электронный документ как доказательство в арбитражном суде // Арбитражный и гражданский процесс. - 2004. - № 1.
14. Горелов М.В. Доказательственная функция электронных документов в гражданском процессуальном праве Германии // Арбитражный и гражданский процесс. — 2004. — № 8.

15. Горелов М.В. Электронные документы и принцип непосредственности судебного разбирательства в арбитражном процессе // Арбитражный и гражданский процесс. - 2004. - № 9.
16. Горелов М.В. Электронные доказательства в гражданском и арбитражном процессе // Закон и право. - 2004. - №10.
17. Горелов М.В. Некоторые вопросы исследования электронных документов как доказательств в гражданском процессе // Юрист. - 2005. - №7.
18. Горелов М.В. Правовая природа современных носителей информации в гражданском процессуальном законодательстве Германии: Современные проблемы публично-правового и частноправового регулирования: Теория и практика // Материалы международной научно-практической конференции. - Уфа: РИО БашГУ, 2005.
19. Гурбатов М.М. Справочник по подготовке гражданских дел к судебному рассмотрению. - М., 1984.
20. Давтян А.Г. Экспертиза в гражданском процессе. - М.: Спарк, 1995.
21. Девицкий Э.И. О некоторых вопросах распределения обязанности доказывания в российском гражданском процессе // Академический российский журнал. — 2006. — № 1. — С.25-35.
22. Додин Е.В. Доказывание и доказательства в правоприменительной деятельности органов советского государственного управления. - К.; Одесса, 1976.
23. Дорошенко О.Ф. Роль спеціальних знань у проведенні судової експертизи об'єктів інтелектуальної власності // Право України. - 2006. - № 5. - С.67-71.
24. Дорошенко О.Ф. Засоби доказування у цивільних спорах з порушення прав інтелектуальної власності // Вісник господарського судочинства. - 2006. - №6. - С. 67-70.
25. Дорошенко О.Ф. Судова експертиза в інтелектуальній власності: Яким чином йти? // Право України. - 2002. - №2. - С.103-106. 27. Дорошенко О.Ф. Судова експертиза: Точка зору фахівців // Інтелектуальна власність. - 2005. - №4. - С 45-48.
26. Дорошенко О. Стівідсоткова експертиза // Юридичний вісник України. - 2005. - №23 (519). - С.6.
27. Дорошенко О.Ф. Проблемы подсудности споров в сфере ин-теллектуальной собственности // Питання інтелектуальної власності: Збірник наукових праць / Академія правових наук України, НДІ інтелектуальної власності. - Вип. 3. - К., 2005. - С.86-95.
28. Дорошенко О.Ф. Судова експертиза як засіб доказування при розгляді цивільних справ щодо порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності: Автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03. - К., 2007. - 22 с.
29. Експертизи в судовій практиці / В.Г. Гончаренко, В.Є. Бергер, Л.П.Булига. - К.: Либідь, 1993.
31. Захарова О.С. Докази та доказування в справах, що виникають із шлюбно-сімейних правовідносин: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. - К., 1995.
32. Звягинцева Л.М., Плюхина МЛ., Решетникова И.В. Доказывание в судебной практике по гражданским делам. - М.: Норма. Инфра, 1999. - 288 с.
33. Иванов О.В. Судебные доказательства в гражданском процессе: Курс лекций. - Выш. 1. - Иркутск, 1973.
35. Калпин А.Г. Письменные доказательства в судебной практике по гражданским делам: Автореф. дис. канд. юрид. наук. -М., 1966.
36. Киреева Н.А. Органы опеки и попечительства - субъекты доказывания в гражданском процессе // Сб. научн. статей Иркутского гос. ун-та. — 1985.
37. Кнышев В., Треушников М. Исследование и оценка заключения эксперта по гражданским делам // Советская юстиция. - 1980. - №7.
38. Луспеник Д. Застосування у судовій практиці доказових презумпцій та фікцій у системі розподілу обов'язків з доказування за новим ЦПК України // Право України. - 2005. - №8. - С.56-60
39. Мельник А. Судебно-психиатрическая зкспертиза и материалы дела // Голос України. - 1993. - №5.
40. Нахова Е.А. Роль презумпций и фикций в распределении обязанностей по доказыванию: Автореф. дис. ... канд. юрид. на-Ук: 12.00.15.Сарат. госуд. акад. права. - Саратов, 2004.
41. Никитин С.В. Теоретические основы установления достоверности письменных доказательств в гражданском судопроизводстве. - Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. - Свердловск, 1983.

42. Николаев С.О. Особенности рассмотрения информационных споров судами Российской Федерации: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. - М., 2004.
43. Нор В.Т. Проблеми теорії і практики судових доказів. -Львів, 1978.
44. Омельченко М.П. Докази і доказування як процесуальні засоби встановлювання об'єктивної істини по цивільній справі. - К.,1996.
45. Решетникова И.В. Доказательственное право в российском гражданском судопроизводстве: Автореф. дис. ... докт. юрид. наук. - Екатеринбург, 1997.
46. Решетникова И.В. Доказательственное право Англии, США. - М.: Городец, 1999.
47. Сахнова Т.В. Экспертиза в суде по гражданским делам. -М.,1999.
48. Сериков ЮЛ. Презумпции в гражданском судопроизводстве. - М.: Волтер Клувер, 2006. - 184 с.
49. Таранова Т.С. Доказательственное право как элемент системы права .*Університетські наукові записки: Часопис Хмельницького університету управління та права.* - Вип. 3. -2007.-С.178-184.
50. Тарбагаев Е.Б. Роль законных презумпций в процессе судебного доказывания и познания. *Правоведение.* - 1982. -№3. - С.55-58.
51. Треушников М.К. Доказательства и доказывание в советском гражданском процессе. - М., 1982.
52. Треушников М.К. Относимость и допустимость доказательств в гражданском процессе. - М., 1981. - С.23.
53. Треушников М.К. Судебные доказательства. - М.: Городец, 2004.
54. Феннич В.П. Характерні ознаки доказових презумпцій, які використовуються у цивільному судочинстві. *Університетські наукові записки: Часопис Хмельницького Університету управління та права.* Вип. 1. 2008. С.93-Ю3.
82. Фокина М.А. Судебные доказательства по гражданским делам. — Саратов, 1995.
83. Фурса С.Я., Цюра Т.В. Докази та доказування в цивільному процесі України. - К.: Видавець Фурса С.Я.: КНТ, 2005. -256 с

Семінарське заняття 8

ТЕМА: ПОЗОВ. ВІДКРИТТЯ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВІ ТА ПІДГОТОВЧЕ ПРОВАДЖЕННЯ

А. План заняття:

1. Поняття і суть позовного провадження.
2. Поняття, елементи та види позову.
3. Право на позов та відмежування від права на задоволення позову.
4. Процесуальні засоби, що забезпечують захист інтересів відповідача.
5. Порядок пред'явлення позову.
6. Види й вимоги до заяв по суті справи у цивільному процесі та відмежування їх від заяв з процесуальних питань.
7. Відкриття провадження у справі та його наслідки.
8. Підготовче провадження.

Б. Завдання для індивідуальної науково-дослідної роботи :

Відмежування позовного провадження від непозовних проваджень за чинним ЦПК: порівняльний аналіз.

Позов як матеріально-правова вимога у позовному провадженні.

Позовна заява, її форма і зміст. Ціна позову. Документи, що додаються до позовної заяви. Відзив на позовну заяву.

Заперечення відповідача та вимоги до його змісту.

Пояснення третьої особи щодо позову або відзиву та вимоги до його змісту.

Поняття й вимоги до форми та змісту заяв з процесуальних питань. Наслідки порушення законодавчих вимог до заяв з процесуальних питань.

Проблемність визначення права на позов.
Право на пред'явлення позову та процесуальний порядок його реалізації.
Право на задоволення позову та його наслідки.
Розпорядження предметом спору.
Забезпечення позову та відмежування його від забезпечення доказів
Зустрічне забезпечення як новела цивільного судочинства
Ускладнення при поданні заяви: залишення заяви без руху та повернення заяви.
Відмова у відкритті провадження у справі (підстави та наслідки).
Підготовче засідання як складова підготовчого провадження.

В. Завдання для самостійної роботи:

Як співвідносяться поняття «позов», «право на позов», «право на пред'явлення позову» та «позовна заява»?
Визначте предмет, підстави та зміст позову.
Які види позову Ви знаєте?
Види позову: за матеріально-правовими та процесуально-правовими ознаками, за засобом процесуального захисту.
Захист відповідача проти позову: заперечення проти позову (матеріально-правові та процесуально-правові), зустрічний позов.
Зміна позову. Відмова від позову і визнання позову. Мирова угода сторін.
Процесуальний порядок пред'явлення позову.
Підстави відмови у відкритті провадження у справі та їх наслідки. Порівняльний аналіз підстав для закриття провадження у справі.
Розкрийте поняття та суть позовного провадження.
Який процесуальний порядок подання зустрічної позовної заяви?
Назвіть процесуальні дії судді під час відкриття провадження у справі.
Який процесуальний порядок об'єднання та роз'єднання позовів?
Процесуальний порядок відкриття провадження у справі.
Які правові наслідки відкриття провадження у справі.
Як співвідноситься положення ч. 1 ст. 153 ЦПК про те, що заява про забезпечення позову розглядається судом без повідомлення учасників справи із принципом рівності сторін?
Чи вправі суд самостійно обирати вид забезпечення позову або замінювати його? Якщо так, то за яких умов?
Які види забезпечення позову можуть застосовуватися судом? Що означає положення про те, що суд може застосовувати кілька видів забезпечення позову?
Чи поширюється інститут забезпечення позову на окреме та наказне провадження?
Чи поширюється інститут забезпечення позову на немайнові позови, зокрема на визнання шлюбу недійсним.
Чи можна забезпечувати позов до подання заяви до суду? Якщо так, то чи має значення категорія справи?
Якщо суддя відмовив у задоволенні заяви про забезпечення позову, то чи можна повторно про це клопотати при подальшому розгляді даної справи?
Чи може суд забезпечувати позов, коли провадження у справі зупинено?
Які правові наслідки настають, якщо відповідач порушив заборону вчиняти певні дії (п. 2 ст. 152 ЦПК)?
Які особливості накладення арешту на грошові кошти, що належать відповідачеві і знаходяться у нього або в інших осіб?
Які наслідки настануть для особи, яка клопоче про забезпечення позову, якщо заява не буде мотивована та у ній не буде зазначено конкретний вид забезпечення позову, який потрібно застосувати у даній справі?
Які особливості забезпечення позову щодо юридичної особи? Які критерії вибору виду забезпечення позову можуть мати місце, щоб таке забезпечення не вплинуло на господарську діяльність юридичної особи?

Чи вправі суд з власної ініціативи скасувати заходи забезпечення позову після набрання судовим рішенням законної сили?

Який порядок та особливості відшкодування збитків, завданих забезпеченням позову?

Поняття зустрічного забезпечення та право чи обов'язок суду застосовувати зустрічне забезпечення? Як вирішується питання застосування зустрічного забезпечення судом?

Підстави скасування зустрічного забезпечення?

Процедура скасування зустрічного забезпечення та наслідки.

Чи можна вважати подання заяви до суду самостійною стадією цивільного процесу?

Проаналізуйте ст. 184 ЦПК. Як співвідносяться поняття «позов» та «позовна заява»?

Як узгоджується ст. 184 ЦПК із ст. 124 Конституції?

Проаналізуйте ст. 184 ЦПК. Як розуміти положення щодо письмової форми? Які вимоги пред'являються до змісту позовної заяви?

Проаналізуйте ст. 9 ЦПК. Чи поширюються на позовну заяву вимоги щодо мови, якою здійснюється судочинство?

Які підстави залишення позовної заяви без руху?

Які відомості мають зазначатися, якщо позовна заява до суду подається особами, вказаними у ст. 56 ЦПК. Чи повинні на підтвердження цих обставин подаватися докази, якщо так, то які?

Які документи мають додаватися до позовної заяви, якщо вона пред'являється представниками?

Розгляньте це питання з урахуванням видів представників.

Проаналізуйте ст. 177 ЦПК. Чому положення ч. 1 ст. 177 ЦПК про додавання до позовної заяви копій документів відповідно до кількості відповідачів і третіх осіб не поширюються на позови, що виникають із трудових відносин, а також про відшкодування шкоди, завданої внаслідок злочину чи каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи, незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду.

Які наслідки настають у результаті неусунення недоліків позовної заяви?

Які підстави для повернення позовної заяви?

Чи є вичерпним перелік підстав для повернення позовної заяви, передбачений ч. 3 ст. 185 ЦПК?

Якщо ні, то назвіть у яких ще випадках можливе повернення заяви?

Чи не позбавляє права повторного звернення до суду повернення особі заяви з підстав, передбачених у ч. 3 ст. 185 ЦПК?

За яких умов п. 5 ч. 3 ст. 185 ЦПК не може бути підставою для повернення позовної заяви? У якому нормативному акті ці умови передбачено?

Які наслідки має роз'яснити особі суддя у разі повернення заяви у порядку ч. 3 ст. 185 ЦПК?

Які підстави для відмови у відкритті провадження у справі?

Як потрібно розуміти положення п.1 ч.1 ст.186 ЦПК? Чи підпадає це положення під такі поняття, як «підвідомчість», «компетенція», «юрисдикція» та як співвідноситься із ними?

У які строки має буди вирішено питання про відкриття чи про відмову у відкритті провадження у справі?

Які реквізити ухвали про відкриття провадження у справі?

Чи повинен суддя постановлювати ухвалу про відмову у відкритті провадження у справі? Чи передбачено її зміст ЦПК?

Чи направляє ухвала про відмову у відкритті провадження у справі позивачеві та у які строки?

Які документи мають бути додані до такої ухвали?

Чи перешкоджає ухвала про відмову у відкритті провадження у справі повторному зверненню особи до суду?

Чи підлягає оскарженню ухвала про відкриття чи про відмову у відкритті провадження у справі?

Які процесуальні дії вчиняє суддя після відкриття провадження у справі?

Яка мета підготовчого засідання?

Які процесуальні права мають сторони під час підготовчого засідання?

Назвіть процесуальні дії судді під час підготовчого засідання.

За яких обставин суддя має право ухвалити судове рішення під час підготовчого засідання?

Які процесуальні дії судді, якщо у підготовчого засіданні було пред'явлено зустрічний позов?

Який процесуальний порядок подання сторонами доказів під час підготовчого засідання?

За якими загальними правилами цивільного судочинства проводиться підготовчого засідання?
Чи слід проводити підготовче засідання у справах окремого провадження?
Чи проведення підготовчого засідання є обов'язковим?
Чи вправі суд у підготовчого засіданні закрити провадження у справі у зв'язку з тим, що справа не належить до компетенції загального суду?
Чи може суд розглядати справу у підготовчого засіданні, якщо від сторони немає відомостей про причини її неявки та відсутні докази, якими позивач чи відповідач підтверджує свої вимоги чи заперечення?
Чи є визнання позову відповідачем, бажання сторін укласти мирову угоду обов'язковим для суду?
Чи суд має перевірити таке волевиявлення та може не прийняти визнання та не визнати мирову угоду, якими обставинами це може бути зумовлено?

Практичні завдання:

Задача № 1

Громадянин Добрін Є.М. звернувся до суду з позовом до громадянки Добріної С.О. про розірвання шлюбу та розподіл майна, що є спільною сумісною власністю подружжя. Ухвалою судді Шевченківського районного суду м. Києва Ковальова М.В. зазначену позовну заяву було залишено без руху у зв'язку з об'єднанням неоднорідних між собою вимог, що ускладнить подальший розгляд справи по суті, і надано строк для усунення недоліків.

Чи правильні дії судді? Які підстави та порядок об'єднання і роз'єднання позовів?

Задача № 2

Громадянин Калінін С.В. звернувся до суду з позовом до громадянина Кучерова М.В. та громадянки Кучерової О.С. про розірвання договору про спільну діяльність та розподіл майна.

Під час судового розгляду справи позивачем Калініним С.В. було уточнено позовну заяву. В уточненій позовній заяві відповідач Кучерова О.С. була визначена вже третьою особою, без зазначення будь-яких підстав для такої зміни. Відповідач Кучерова О.С. заперечувала проти вказаної зміни, оскільки майно, яке є предметом позову, це їх з чоловіком спільна сумісна власність і вона також підписувала додаткову угоду до договору про спільну діяльність, укладеного між Кучеровим М.В. та Калініним С.В. щодо розподілу такого майна. Проте суд до уваги заперечення Кучерової О.С. не взяв та продовжив розгляд справи з відповідними змінами.

Проаналізуйте дану ситуацію. Визначте правомірність дій суду. Охарактеризуйте правовий статус сторін та третіх осіб.

Задача № 3

Подружжя Іванових проживали у 2-кімнатній квартирі. Після розірвання шлюбу Іванов звернувся до суду з вимогою про розподіл житлової площі і виділення йому однієї кімнати 12 м². Суд у позові відмовив, посилаючись на те, що виділенням позивачу кімнати 12 м² буде порушено права відповідача з дитиною, яким на двох залишається кімната 18 м². Через деякий час Іванов знову звернувся до суду з позовом до Іванової про розподіл житлової площі. Позивач просив визнати за ним право на кімнату 10 м², яка згідно з висновком експерта могла бути створена внаслідок зменшення кімнати 12 м² за рахунок перенесення перегородки. Суд відмовив у прийнятті позовної заяви, мотивуючи тим, що по даному спору є рішення суду, яке набрало законної сили.

Чи правильно вчинив суд? Які наслідки відмови суду?

Задача № 4

Шматко продала Маркову половину будинку, що належав їй на праві приватної власності. Через три роки Шматко здала в оренду другу половину будинку Карасю. Довідавшись про це, Марків подав позов у суд і просив визнати недійсним договір між Шматко і Карасем. В судовому засіданні він заявив, що договір оренди другої половини будинку може бути укладений лише з його згоди, адже Шматко і він є власниками будинку.

Визначте вид даного позову, його предмет і підставу. Назвіть процесуальні дії судді під час відкриття провадження у справі. Вирішіть справу по суті.

Задача № 5

До Шевченківського районного суду м. Києва звернувся гр. Пончик В.В. з позовом до Григоренка О.О. про визнання договору оренди недійсним, мотивуючи свій позов тим, що 20.02.2018 р. ним було підписано договір оренди, але фактично умови договору не були реалізовані, оскільки приміщення не було передано в оренду. Судом першої інстанції у задоволенні позову було відмовлено. Позивач звернувся до апеляційного суду м. Києва з апеляційною скаргою, яка була відхилена, а рішення суду першої інстанції залишено без змін.

Визначте предмет та підстави позову. Визначте законність дій суду першої інстанції.

Задача № 6

Директор ТОВ «Фармація» своїм наказом позбавив працівника премії, яка виплачувалася за підсумками роботи за рік. Працівник звернувся до юридичного відділу ТОВ за роз'ясненнями порядку захисту свого порушеного права щодо заробітної плати і позбавлення премії. *Яку відповідь він повинен одержати від юридичного відділу?*

Задача № 7

Районним судом м. Києва розглядалася цивільна справа за скаргою Дмитренка О.І. про оскарження дій державного виконавця у зв'язку із відмовою останнього від вжиття дій щодо забезпечення позову. Так, державний виконавець мотивував свою відмову тим, що ухвала суду про забезпечення позову шляхом заборони відповідачу наблизитися до помешкання позивачки не може виконуватися у примусовому порядку

Визначте підсудність даної справи, її суб'єктів та правомірність дій державного виконавця.

Задача № 8

Громадянин Сидорків у 2005 році збудував будинок на земельній ділянці, яка була виділена його батьку для забудови ще у 1947 році, але при приватизації земельної ділянки ним було з'ясовано, що втрачений ним акт на забудову відновити неможливо.

Яка підсудність даної справи і вид провадження, а також назвіть суб'єктів такої справи.

№ 9

У районному суді м. Києва розглядалась цивільна справа за позовом Котенка О.Б. до Столаєва Л.К про повернення боргу. У порядку забезпечення позову на квартиру відповідача було накладено арешт. Позов було задоволено.

На стадії виконання судового рішення мати відповідача пред'явила до нього позов про визнання права власності на спірну квартиру. Відповідач позов визнав та суд задовольнив даний позов. Проте позивачка при визнанні права власності на квартиру не заявляла вимоги про зняття арешту з майна. Вона звернулася за первісним позовом із заявою про скасування заходів забезпечення позову, суд задовольнив її заяву та зняв арешт з квартири. *Визначте правомірність дій суду щодо скасування заходів забезпечення позову. Хто має право звертатися із заявою про скасування заходів забезпечення позову?*

Задача № 10

Громадянин Донсков П.С. звернувся до суду з позовною заявою до громадянина Кучерова М.О. про повернення боргу за договором позики. При пред'явленні позову до канцелярії суду працівник канцелярії відмовилася прийняти та зареєструвати позов, посилаючись на його невідповідність нормам ЦПК України.

Чи відповідають дії працівника суду нормам ЦПК України?

Який порядок пред'явлення позову до суду та підстави залишення позовної заяви без руху, повернення заяви?

Задача № 11

Подаючи позовну заяву про відшкодування шкоди, завданої в результаті ДТП, до суду позивач не зазначив ціну позову, оскільки для встановлення розміру шкоди він просив призначити судову експертизу. Крім того, клопотав перед судом про витребування із органів ДАІ матеріалів дорожньо-транспортної пригоди. Суддя постановив ухвалу про залишення заяви без руху для усунення недоліків.

Чи мають місце у даному разі недоліки позовної заяви? Чи правильні дії судді? Якщо ні, то яким чином мав діяти суддя?

Задача № 12

Гр. Василевич С.В. звернулась до суду з позовною заявою про поновлення на роботі та стягнення зарплати за час вимушеного прогулу. До позовної заяви вона додала її копії та копії усіх документів, що додаються до неї, відповідно одну копію для відповідача - ЗАТ «Оболонь» та третьої особи - Семенко В.І.

Проте суддя повернув їй копії документів, оскільки, як він пояснив позивачці, на дану категорію справ не поширюються правила ч. 1 ст. 177 ЦПК.

Позивачці не зрозуміло чому у ч. 2 ст. 177 ЦПК має місце таке застереження.

А ви як думаєте?

Задача № 13

До суду звернулась гр. Никанорова В.С. із заявою про розірвання шлюбу. При прийнятті заяви поведінка позивачки була адекватною та не викликала сумніву щодо її недієздатності. Після відкриття провадження у справі відповідач повідомив про те, що ним до суду пред'явлено заяву про визнання його дружини недієздатною.

Які дії суду? Чи є в Україні Єдиний електронний реєстр осіб, визнаних судом недієздатними або обмежено дієздатними?

Задача № 14

До суду із спільною заявою про розірвання шлюбу звернулося подружжя Петренків. У Петренка-чоловіка є неповнолітній син.

Суддя відмовив у відкритті провадження у справі та послався на п. 1 ч. 2 ст. 187 ЦПК, що така справа непідвідомча суду. Та порадив їм звернутися до органу РАЦСу.

Визначте правомірність дій суду. Які умови повинні бути дотримані при вирішенні питання про розірвання шлюбу органами РАЦСу? Чи може шлюб бути розірваний за спільною заявою подружжя у судовому порядку? Якщо так, то у якому провадженні та за яких умов?

Задача № 15

До суду звернулась гр. Веселовська із заявою про реєстрацію факту народження її сина. Суддя відмовив у відкритті провадження у справі на підставі п. 1 ч. 2 ст. 187 ЦПК.

Якому органу підвідомче вирішення цього правового питання?

Задача №16

До органу РАЦСу звернулась гр. Назаренко В.С. із заявою про реєстрацію факту народження її сина. Хлопчик народився від чоловіка, з яким Назаренко В.С. не перебувала у шлюбі. Орган РАЦСу відмовив їй у реєстрації цього факту.

Визначте правомірність дій органу РАЦСу. До якого виду провадження належить ця справа, якщо чоловік не визнає себе батьком хлопчика? У якому провадженні має встановлюватися факт батьківства, якщо батько хлопчика помер?

Задача № 17

Гр. Василюк В.С, скориставшись правилами альтернативної підсудності (ч. 1 ст. 28 ЦПК), звернулась одночасно із заявою про визнання батьківства відповідача до суду за місцем свого проживання та за місцем проживання відповідача.

Які дії суду за місцем проживання позивачки, якщо ним буде встановлено, що тотожний позов знаходиться на розгляді у суді за місцем проживання відповідача.

Задача № 18

Гр. Свідерська В.Д. звернулась до суду із заявою про розірвання шлюбу з її чоловіком Свідерським І.Б. Суддя відмовив їй у відкритті провадження у справі на підставі п. 2 ч. 2 ст. 187 ЦПК. Суддя в ухвалі послався на те, що місяць тому ним було постановлено ухвалу про закриття провадження у справі, бо чоловік позивачки відмовився від позову. Оскільки сторони хотіли помиритися, таку відмову було прийнято судом. Він вважав, що позов Свідерської В.Д. про розірвання шлюбу є тотожним, оскільки сторони ті ж самі, предмет той самий і ті самі підстави.

Чи правильна аргументація судді? Чи може бути відкрито провадження у справі за таких умов?

Задача № 19

Гр. Сударенко В.І. звернувся до суду з позовною заявою про поновлення на роботі та стягнення зарплати за вимушений прогул 10 листопада 2019 р. Він подав свою заяву у канцелярію, де вона була зареєстрована у той самий день, про що був проставлений вхідний номер та дата її

надходження на копії заяви, яка залишилась у позивача. Провадження у справі було відкрито лише через двадцять днів, тобто 30 листопада 2019 р. Сударенко В.І. вважав, що провадження у справі відкрито із порушенням процесуальних строків, тому подав голові суду скаргу на дії судді.

Визначте правомірність дій суду? Чи правомірна скарга Сударенка В.І.? Які строки відкриття провадження у справі передбачено ЦПК?

Задача № 20

Громадянин Титаренко В.Д. звернувся до суду із заявою про встановлення факту проживання однією сім'єю без реєстрації шлюбу з гр. Власенко А.Д. з метою отримання спадщини.

До якого виду провадження цивільного судочинства належить ця справа? Проаналізуйте ст. 187 ЦПК. Чи повинен суддя у даній категорії справ постановлювати ухвалу про відкриття провадження у справі?

Задача № 21

У підготовчому засіданні у справі за позовом Іванова Р.О. та Кузьменка П.Р. про визнання права власності на частину будинку відповідач визнав позов повністю. Сторони виявили бажання укласти мирову угоду. Суд відмовив у визнанні мирової угоди, посилаючись на те, що вона суперечить вимогам закону.

Чи правомірні дії суду? Які дії суду, якщо відповідач визнав у підготовчому засіданні позов? Який процесуальний акт слід ухвалити?

Задача № 22

До суду з позовом про визнання права на спадщину звернувся гр. Кузнець О.П. У підготовчому засіданні один з відповідачів погодився на укладення мирової угоди, а інші — визнали обставини справи.

Чи може за таких умов мирова угода бути визнана судом? Якщо ні, то до яких процесуальних наслідків призведе дана правова ситуація? Розгляньте усі можливі варіанти та аргументуйте їх посиланням на норми ЦПК.

Задача № 23

Петрови перебували в шлюбі, у якому народилися син і донька. Петров звернувся в суд з позовом про розірвання шлюбу, мотивуючи це тим, що його дружина, за її власними словами, припиняє спільне з ним проживання.

Петрова на підготовчому засіданні подала зустрічний позов та просила суд присудити з позивача аліменти на виховання сина та дочки.

Які процесуальні права мають сторони під час підготовчого засідання? Які докази належить подати сторонам в суд? Які дії мусить провести суддя? На якій стадії цивільного процесу можна подавати зустрічний позов?

Задача № 24

Іванова А.Т. звернулася до суду із заявою про визнання її чоловіка Іванова П.Б. померлим. На підтвердження сказаного Іванова А.Т. посилалася на те, що її чоловік рік тому поїхав на рибалку і з того часу про нього нічого не відомо. Також вона подала довідку з метеорологічної служби про те, що в місцевості, де рибалив її чоловік, був шторм 4 бали.

До якого провадження цивільного судочинства належить ця справа? Чи проводиться у даній категорії справ підготовче засідання?

Задача № 25

У районному суді м. Києва розглядалася цивільна справа за позовом неповнолітнього Мирошніченка В.Д. до Сологуба В.І. про відшкодування шкоди. Інтереси неповнолітнього позивача представляв його опікун - дядько Семенченко А.П. Під час підготовчого засідання сторони забажали укласти мирову угоду, підготували її проект та передали суду на затвердження. Суд ознайомився із змістом мирової угоди дійшов висновку, що її умови суперечать інтересам неповнолітнього Мирошніченка В.Д. та відмовив її затверджувати. Крім того, суд вважав, що законний представник діє всупереч інтересам свого підопічного.

Чи має право суд відмовити сторонам у затвердженні мирової угоди та за яких умов?

Задача № 26

При розгляді справи у підготовчому засіданні сторони дійшли думки про доцільність передачі справи на розгляд третейського суду.

Як саме оформлюється волевиявлення сторін про передачу спору на вирішення третейського суду?

Задача № 27

У підготовчому засіданні відповідачем Анікіним В.Л. було визнано деякі із обставин, якими позивач обґрунтовував свої вимоги. Оскільки спір не було врегульовано, то суд призначив справу до судового розгляду по суті. На цій стадії розгляду Анікін В.Л. повідомив суд про те, що визнання обставин у підготовчому засіданні було ним зроблено у результаті обману та насильства з боку його піклувальника.

Чи потрібно Анікіну В.Л. подавати суду докази на підтвердження своїх заперечень проти позову? Чи потрібно позивачу подавати суду докази на підтвердження своїх вимог - обставин, які були визнані відповідачем у підготовчому засіданні?

Задача № 28

Під час підготовчого провадження суддя дійшов висновку про доцільність вчинення такої процесуальної дії, як проведення огляду доказів за їх місцезнаходженням (ст. 85 ЦПК). Але про вчинення цієї процесуальної дії не клопотала жодна із сторін.

Чи може суд із власної ініціативи провести такий огляд? Чи повинен він про вчинення цієї процесуальної дії постановлювати ухвалу? Чи може вона бути оскаржена? Процедура огляду доказів за їх місцезнаходженням?

Задача № 29

Суддя із позовної заяви встановив, що заявлений свідок позивача збирається від'їжджати на постійне місце проживання за кордон до країни, з якою у України немає договору про правову допомогу. Суд дійшов висновку про необхідність забезпечення доказу шляхом допиту такого свідка, але про це позивач не клопотав перед судом.

Чи може суд з власної ініціативи на стадії підготовчого провадження забезпечувати докази?

Задача № 30

Під час підготовчого провадження у справі про визначення місця проживання суд дійшов висновку про необхідність залучення органу опіки та піклування до участі у справі з метою подання висновку у справі.

Чи може суд з власної ініціативи залучити такий орган до участі у справі? Яке процесуальне становище цього органу у процесі? Які документи на підтвердження повноважень повинен подати представник органу опіки та піклування, щоб суд допустив його до участі у справі?

Рекомендована спеціальна література:

1. Бондаренко-Зелінська Н.Л. Окремі питання правового регулювання підготовки цивільних справ до судового розгляду за новим Цивільним процесуальним кодексом України. *Університетські наукові записки: Часопис Хмельницького університету управління та права*. 2006. МІ. С.96-102.
2. Жилин Г.А. Подготовка гражданских дел к рассмотрению в суде кассационной инстанции: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03/ Свердлов, юрид. ин-т. - Екатеринбург, 1991.
3. Навроцька Ю.В. Заочний розгляд справи в цивільному процесі України: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Львів, нац. ун-т. - Львів, 2008. - 16 с.
5. Нікулін С.В. Попереднє судові засідання - стадія підготовки цивільних справ до судового розгляду// Проблеми цивільного права та цивільного процесу на сучасному етапі розвитку законодавства. - Донецьк, 2002. - С.340-343.
6. Пучинский В.К. Подготовка гражданских дел к судебному разбирательству. - М., 1962. - С.62.
7. Світлична Г.О. Підготовка до судового розгляду справ окремого провадження: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. - Харків, 1997.
8. Ташназаров С.А.. Подготовка гражданских дел к судебному разбирательству: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. — М., 1988.-С.13.
9. Треушников М.К., Шерстюк Б.М. и др. Особенности рас-смотрения отдельных категорий гражданских дел. — М., 1987.
10. Требников П.Л. Судебное разбирательство гражданских дел отдельных категорий. - М., 1996. - Раздел 1.

11. Фурса С.Я. Попереднє судове засідання як один із способів оптимізації цивільного процесу та вирішення його проблем // Цивільний процес України: Проблеми і перспективи. -К.: Видавець Фурса С.Я.: КНТ, 2006. - С. 44-57.
12. Фурса С.Я. Процесуальна діяльність адвоката на стадії попереднього судового засідання // Адвокат в цивільному процесі. - К.: Видавець Фурса С.Я.: КНТ, 2008. - С. 129-138.
13. Фурса С.Я. Порушення в суді справ окремого провадження // Окреме провадження в цивільному процесі України. -К.,1999.-С.62-110.
14. Фурса С.Я. Підготовка справ окремого провадження до судового розгляду // Окреме провадження в цивільному процесі України. - К.,1999. - С.111-128.
15. Фурса С.Я. Судовий розгляд справ окремого провадження // Окреме провадження в цивільному процесі України. -К., 1999.-С.129-147.
16. Шутейко Е.С. Подготовка гражданских дел к судебному разбирательству: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. — Саратов, 2000.
17. Чупрун В.Д. Підготовка цивільних справ до розгляду: Юридичний довідник. - К.: Софія, 1994. - 92 с.
18. Щербак С.В. Наказне (документарне) та заочне провадження в цивільному процесі // Цивільний процес: Проблеми і перспективи. - К.: Видавець Фурса С.Я.: КНТ, 2006. -С.125-177.
19. Якименко О. Процесуальна форма стадії підготовки цивільних справ до судового розгляду. *Право України*. 2001. №9. С.50-53.
20. Якименко О. Мета і процесуальне оформлення підготовки цивільних справ до судового розгляду. *Право України*. 2003. №12. С117.
21. Ясинок М.М. Підготовка цивільних справ до судового розгляду. Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих вчених: Збірка наукових праць. - Х.: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2004. - С.234-237.

Семінарське заняття 9

ТЕМА: РОЗГЛЯД СПРАВИ ПО СУТІ. ФІКСУВАННЯ СУДОВОГО ПРОЦЕСУ. УСКЛАДНЕННЯ ПІД ЧАС СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ

А. План заняття:

1. Розгляд справи по суті (судовий розгляд) – основна стадія цивільного процесу
2. Процесуальний порядок розгляду справ цивільної юрисдикції
3. Ускладнення цивільного процесу в стадії судового розгляду
4. Фіксування цивільного процесу

Б. Завдання для індивідуальної науково-дослідної роботи :

Поняття та сутність судового розгляду.

Відкладення розгляду справи або оголошення перерви в її розгляді.

Зупинення провадження у справі, його відновлення.

Закриття провадження у справі.

Залишення заяви без розгляду.

Поняття, форми та значення фіксації цивільного процесу.

Фіксування судового розгляду справи технічними засобами.

Журнал судового засідання, його зміст.

Зауваження щодо технічного запису судового засідання, журналу судового засідання та їх розгляд.

Протоколи про проведення окремих процесуальних дій.

В. Завдання для самостійної роботи:

Дайте визначення поняття «розгляд справи по суті».

Як співвідносяться поняття «судове засідання», «розгляд справи по суті» та «судовий розгляд»?

З яких частин складається розгляд справи по суті? Охарактеризуйте кожну з них.

Що треба розуміти під реченням «суд розглядає справи протягом розумного строку»?

Яких принципів цивільного процесу зобов'язані дотримуватись судді та сторони при розгляді справи по суті в суді?

Який процесуальний порядок відкриття судового засідання?

Які процесуальні дії повинен вчиняти суддя під час ведення судового засідання?

Які підстави відводу судді, експерта, секретаря судового засідання? Який процесуальний порядок вирішення відводу головуючого, якщо справа слухається одноособово або колегіально?

Які настануть процесуальні наслідки, якщо учасник судової справи, не з'явиться до суду?

Які будуть наслідки, якщо до суду не з'являться свідки, експерти, спеціалісти, перекладачі?

Проаналізуйте ст. 193 ЦПК України. Чи може суд прийняти зустрічний позов на стадії судового розгляду під час судового засідання, якщо так, то за яких умов? які ухвали при цьому приймаються?

Який процесуальний порядок та підстави відмови відповідачем від визнаних у підготовчому засіданні обставин? Які докази слід надати на підтвердження таких підстав?

Які процесуальні наслідки настають у разі відмови позивача від позову? Чи у будь-якому випадку суд повинен прийняти відмову позивача від позову?

Які дії суду, якщо інтереси позивача чи відповідача у процесі представляє їх законний представник та судом буде встановлено, що його дії суперечать інтересам особи, яку він представляє? Чи може суд у такому разі прийняти відмову представника від позову чи визнання ним позову?

Чи має право суддя ініціювати укладення мирової угоди?

Який процесуальний порядок отримання пояснень від сторін, як учасників судової справи? Чи є вони засобом доказування (ст. 76 ЦПК) пояснення, отримані у порядку ст. 92 ЦПК? Якщо ні, то чому? Аргументуйте свою відповідь.

Порівняйте статті 76, 92, 234 ЦПК та зробіть висновки.

Який порядок допиту свідків? Який особливості та порядок допиту малолітніх та неповнолітніх свідків?

Чи вправі суд допитати свідків сторони, яка з'явилася за відсутності іншої сторони?

Чи може суд за власною ініціативою одночасно допитувати свідків для з'ясування причин розходжень у їх показаннях? Хто має право ставити таким свідкам запитання?

За загальною класифікацією суб'єктів цивільних процесуальних відносин свідок відноситься до інших учасників цивільного процесу, тому на нього не поширюються загальні процесуальні права, передбачені ст. 43 ЦПК. Чи може свідок сам заявляти клопотання про його повторний допит? Чи це повинна робити особа, яка клопотала про його допит?

Які підстави та процесуальний порядок використання свідком письмових записів?

Які процесуальні особливості дослідження письмових доказів?

Які дії судді, якщо ним буде встановлено, що доказ отримано з порушенням порядку отримання доказів, передбаченого ЦПК?

Які дії суду, якщо особа заявить, що приєднаний до справи доказ є фальшивим?

Які процесуальні особливості дослідження речових доказів?

Які особливості оголошення і дослідження змісту особистих паперів, листів, записів телефонних розмов, телеграм та інших видів кореспонденції?

Яка процедура відтворення звукозапису та демонстрації відеозапису та їх дослідження?

Чи можуть експерту під час судового засідання ставитися усні запитання з метою уточнення його висновку?

Що розуміють під поняттям «судові дебати»? Який процесуальний порядок їх проведення?

Які обставини ускладнюють або унеможливають ухвалення рішення судом?

Який процесуальний порядок ухвалення рішення? В чому різниця між ухваленням та проголошенням рішення? Чи це тотожні поняття?

Проаналізуйте ст. ст. 223, 224, 240 ЦПК України. Чим відрізняється відкладення розгляду справи від оголошення перерви у її розгляді? Які процесуальні наслідки настають у разі перерви чи відкладення розгляду справи?

Які підстави для відкладення розгляду справи? Які підстави зупинення провадження у справі? Проаналізуйте п. 1 ч. 1 ст. 251 ЦПК щодо зупинення провадження у справі у разі смерті особи, яка була стороною у справі. Чи поширюється це положення закону на випадок смерті третьої особи як з самостійними, так і без самостійних вимог? Чи поширюється положення п. 6 ч. 1 ст. 201 ЦПК щодо зупинення провадження у справі, якщо аналогічна справа прийнята до провадження Європейського Суду з прав людини? За яких умов здійснюється повне фіксування судового засідання? Які існують форми фіксування цивільного процесу? Проаналізуйте поняття «журнал судового засідання», які відомості мають зазначатися в ньому? Чи можливе подання зауважень щодо технічного запису судового засідання та журналу судового засідання до ухвалення судом рішення у справі? У якій формі суд розглядає подані зауваження щодо технічного запису судового засідання або журналу судового засідання до ухвалення судом рішення у справі? У яких випадках фіксація процесуальної діяльності суду та інших учасників процесу здійснюється у протоколі (ст. 250 ЦПК)? Які існують підстави для подання зауважень щодо технічного запису судового засідання, журналу судового засідання? Чи можуть при складанні протоколу окремих процесуальних дій поза судовим засіданням застосовуватися технічні засоби? Якщо так, то які саме? Який зміст та порядок оформлення протоколу про окремі процесуальні дії? Який порядок зберігання носіїв інформації, на яких було здійснено фіксацію судового засідання? Проаналізуйте ч. 5 ст. 247 ЦПК. Чи є обов'язком суду повне або часткове роздрукування технічного запису судового засідання? Яка процедура відтворення звукозапису і демонстрації відеозапису та їх дослідження?

Практичні завдання:

Задача № 1

Представнику у цивільній справі його довіритель - позивач Свиридов П.П. повідомив, що суддя Захарченко Л.М., який розглядав їх справу, є кумом представника відповідача.

Які дії представника?

Задача № 2

Гр. Дроняк К.К. подала до Оболонського райсуду м. Києва позовну заяву про розірвання шлюбу та розподіл спільного майна. Відповідач у справі - її чоловік працює суддею цього ж суду.

Які процесуальні особливості розгляду такої позовної заяви? Який суд має розглядати таку справу?

Задача № 3

Під час розгляду справи про розірвання шлюбу відповідач заявив клопотання про допуск до участі у процесі представника засобів масової інформації. Позивач просив суд розглянути справу у закритому засіданні з метою запобігання розголошенню відомостей про інтимні стосунки сторін.

Як у такому разі повинен вирішити питання суд, якщо взяти до уваги рівність прав сторін у процесі?

Задача № 4

Під час судового розгляду справи за позовом Дідової Ю.О. до Кочуєвнього Г.О. про стягнення суми боргу за договором позики до суду надійшло клопотання від відповідача про зупинення провадження у справі у зв'язку з його захворюванням, що підтверджується довідкою з міської лікарні № 1 м. Києва та неможливістю явки до суду протягом тривалого часу. Ухвалою суду у задоволенні вказаного клопотання було відмовлено.

Чи правомірною є ухвала суду? На звіт підстави зупинення провадження у справі.

Задача № 5

Під час судового засідання про позбавлення батьківських прав громадянина Харпова останній не з'явився в судове засідання та надіслав нотаріально засвідчену заяву про те, що він відмовляється від своїх батьківських прав та обов'язків.

Яке правове значення має така заява і які процесуальні наслідки вона має викликати?

Задача № 6

При розгляді справи Петрова С.Ю. до Сидорова П.П. про його виселення відповідач заявив клопотання про відкладення справи на 3 дні для підготовки заперечень на докази, подані позивачем.

Суд відмовив йому в цьому клопотанні і справу розглянув, задовольнивши позов Петрова С.Ю.

Як співвідносяться поняття «судове засідання», «розгляд справи по суті» та «судовий розгляд»? За яких обставин суддя не задовольняє клопотання сторін?

Задача № 7

Попов М.Ю. подав позов до свого сусіда Петрова Я.Ю. про усунення перешкод у користуванні своєю земельною ділянкою. У судовому засіданні було виявлено, що Попов М.Ю. в усній формі 5 років тому дозволив користуватися сусіду даною земельною ділянкою, яка належить Попову М.Ю. на праві власності. У судовому засіданні Попов М.Ю. просив викликати інших сусідів, які підтвердили б факт належності земельної ділянки Попову М.Ю. Суддя відмовив у задоволенні даного клопотання.

Який порядок подання клопотання сторін? Чи законно в даній ситуації суддя відмовив у задоволенні клопотання?

Задача № 8

Після дослідження обставин справи суддя оголосив про початок судових дебатів. У цей час від відповідача надійшло клопотання про те, що він є дуже хворим (надав довідку від лікаря) і просить, щоб першим у судових дебатах виступав він. Крім того, відповідач зазначив, що одразу після свого виступу він покине залу судового засідання, бо у нього призначено медичні процедури. Суддя клопотання задовольнив.

Що розуміють під поняттям «судові дебати»? Який процесуальний порядок проведення судових дебатів? Хто виступає першим у судових дебатах? Чи має право суддя змінити черговість виступів у судових дебатах, передбачену ЦПК України?

Задача № 9

Відповідач Власенко В.Л. не з'явився на підготовче засідання. Власенко В.Л. на стадії судового розгляду пред'явив зустрічний позов та подав докази на підтвердження заперечень проти первісного позову.

За яких умов прийняття зустрічного позову можливе? Які наслідки настають, коли докази подаються із пропуском строку на їх подання? Чи повинні сторони подавати суду докази на підтвердження пропуску строку на подання доказів із поважних причин?

Задача № 10

Дарницький районний суд розглядав справу за позовом Кийок Я.С. до Локан Р.Г. про відшкодування збитків, завданих внаслідок невиконання укладеного між ними договору поставки. Через декілька судових засідань від початку розгляду справи суддя за власною ініціативою почав здійснювати фіксацію судового розгляду технічними засобами (звукозапис судового засідання).

Чи правомірні дії суду? Чи має право суд бути ініціатором фіксування судового процесу?

Задача № 11

Позивач Грунько А.В., з урахуванням положень ст. 43 ЦПК України, виявив бажання повністю роздрукувати технічний запис судового засідання. У задоволенні його клопотання йому було відмовлено судом.

Чи правомірна така відмова? Визначте порядок відтворення фіксування судового засідання? Чи повинні письмово звертатись до суду із заявою про роздрукування технічного запису учасники справи, якщо таке їх право передбачене ст. 43 ЦПК? Як узгоджуються положення ст. 43 із ч.ч.3,4,5,6 ст. 247 ЦПК?

Задача № 12

Судове засідання фіксувалося технічним засобом. Під час судового засідання суддя зазначила, що у зв'язку із неуважністю секретар судового засідання була змушена тричі переписувати журнал судового засідання.

Проаналізуйте дану ситуацію. Чи можуть зазначені обставини стати підставою для оскарження та скасування майбутнього рішення суду? Чи може сторона, яка оскаржує рішення, зазначити цю обставину у апеляційній скарзі та на підтвердження цієї обставини просити суд відтворити технічний запис при розгляді справи у апеляційній інстанції?

Задача №13

Після ухвалення судом першої інстанції рішення було з'ясовано, що звукозапис неможливо відтворити, тобто він не прослуховувався.

У зв'язку з цим було запрошено спеціаліста, який повідомив, що запис не може бути відтворений тому, що при фіксації мав місце збій апаратури. Сторонам роздрукування звукозапису ходу процесу необхідне для підготовки апеляційної скарги. Щодо журналу судового засідання, то записи в ньому є неповними та неправильними. Суд відмовив особам у посвідченні на нього зауважень. У зв'язку з цим сторони почали наполягати на повторному розгляді справи та обов'язковому його фіксуванні як у журналі, так і спеціалістом, а не секретарем судового засідання, який не підготовлений до такої технічної роботи та не вміє користуватися технічним засобом.

Визначте дії суду. Чи може повторно розглядатися справа, якщо пошкоджено запис фіксування судового розгляду справи та відновити його неможливо? Чи може фіксувати хід процесу спеціаліст?

ТЕМА: СУДОВІ РІШЕННЯ ЗАГАЛЬНОГО СУДУ

А. План заняття:

1. Поняття і види судових рішень
2. Вимоги, яким має задовольняти судове рішення
3. Виправлення недоліків рішення судом, що його ухвалив
4. Законна сила судового рішення
5. Ухвали суду першої інстанції
6. Постанови загальних судів.

Б. Завдання для індивідуальної науково-дослідної роботи :

Суть судового рішення як акта правосуддя.

Поняття описки та арифметичної помилки в науці для виправлень судових рішень

Додаткове рішення як додаткова гарантія його законності.

Роз'яснення судового рішення як гарантія його зрозумілості.

Негайне виконання судового рішення, зміна порядку виконання, відстрочка та розстрочка виконання судового рішення.

Проблемність визначення законної сили судового рішення.

Проблемність визначення наслідків законної сили судового рішення та розкриття їх змісту.

Межі судового рішення.

Заочне рішення.

Поняття описки та арифметичної помилки в науці для виправлень судових рішень

Додаткове рішення як додаткова гарантія його законності.

Роз'яснення судового рішення як гарантія його зрозумілості.

Негайне виконання судового рішення, зміна порядку виконання, відстрочка та розстрочка виконання судового рішення.

Класифікація ухвал суду першої інстанції.

В. Завдання для самостійної роботи:

Що розуміють під поняттям «судові рішення»? Які є види судових рішень? В чому полягає значення судових рішень?

Які вимоги висуває ЦПК України до судових рішень?

На яких фактах повинно ґрунтуватися рішення судді? Чи має право суддя висловлювати припущення в судовому рішенні?

Чи може суддя судове рішення мотивувати на основі промов адвокатів чи представників сторін?

Чи може суд виходити за межі заявлених позовних вимог? Якщо так, то як таке право суду узгоджується із принципом диспозитивності?

Як діяти судді, якщо нормами матеріального права передбачається можливість виходу за межі заявлених позовних вимог: керуватися ЦПК чи нормами матеріального права?

Які судові рішення суддя може постановити не виходячи до нарадчої кімнати?

Яким вимогам повинна відповідати ухвала суду? Чим відрізняється ухвала суду, яка постановляється судом не виходячи до нарадчої кімнати, від ухвали суду, яка постановляється судом у нарадчій кімнаті?

Що таке окрема ухвала суду? У яких випадках та з якою метою вони постановляються?

Які наслідки настануть для відповідних осіб та органів, якщо вони не повідомлять суд про вжиті заходи на виконання окремої ухвали суду?

Розкрийте питання законності рішення суду.

Розкрийте питання обґрунтованості рішення суду.

Яка структура (зміст) судового рішення?

Які реквізити має вступна частина судового рішення?

Проаналізуйте ч. 6 ст. 259 ЦПК України: в яких випадках суд ухвалює скорочене рішення? У яких актах він зазначає, коли особи можуть ознайомитися із повним рішенням?
Який зміст резолютивної частини судового рішення?
Який порядок вручення судового рішення?
Що таке розстрочка та відстрочка виконання судового рішення? За яких обставини це можливо?
Які питання вирішує суд під час ухвалення судового рішення?
Які особливості рішення суду на користь кількох позивачів або проти кількох відповідачів?
Яку процедуру передбачено в ЦПК України щодо вирішення питання про визначення порядку і строку виконання рішення, забезпечення його виконання?
Який порядок проголошення судового рішення?
У ст. 268 ЦПК України зазначено, що після проголошення рішення суду, який його ухвалив, не може сам скасувати або змінити це рішення. Чи є з даного правила винятки?
Який процесуальний порядок виправлення судом описок та арифметичних помилок у судовому рішенні?
Які підстави для ухвалення судом додаткового рішення? Який процесуальний порядок ухвалення судом додаткового рішення?
Який процесуальний порядок роз'яснення судового рішення? Чи поширюються положення ст. 271 ЦПК на суд касаційної інстанції?
Розкрийте питання набрання рішенням законної сили з урахуванням ст.с. 273, 384 та 419 ЦПК України?

Практичні завдання:

Задача № 1

Суд задовольнив позов Іванова М.Т. до Петрова М.Ю. про стягнення з останнього 20000 грн. Через два місяці після набрання рішенням законної сили у Петрова М.Ю. народилася дитина. Крім того, посаду Петрова М.Ю. скоротили і в даний час він шукає роботу. У зв'язку з цим він звернувся до суду із заявою про відстрочку виконання судового рішення. Суд виніс ухвалу, в якій визначив, що присуджена сума підлягає сплаті після подання Петровим довідки з нового місця роботи про працевлаштування та рівними частинами протягом 50 місяців.

Що таке розстрочка та відстрочка виконання судового рішення? Які можуть бути обставини для застосування розстрочки та відстрочки виконання судового рішення? Чи можна змінити судові рішення після набрання ним законної сили?

Задача № 2

До суду із позовом про розподіл майна, що є спільною власністю подружжя, звернулась гр. К. До спільного майна подружжя належить однокімнатна квартира - 20 м кв. (м. Суми, вул. Вишгородська, 4, кв. 6) вартістю 200000 грн; автомобіль марки Ауді А7 (2016 р.в.) вартістю 70000 грн; майно, що знаходиться в квартирі - загальною вартістю 240000 грн. Суд ухвалив рішення, яким розподілив майно - виділив 1/2 частину майна позивачці та 1/2 частину — відповідачеві

Відповідач звернувся із проханням до суду визначити конкретно майно, що припадає на його частку, виділену судом. Як має вчинити суд?

Задача № 3

До суду звернувся гр. Р. із позовом про визнання шлюбу недійсним. Відповідачка гр. Л. з'явилась у судові засідання, але за порушення порядку та невиконання розпоряджень головуючого була видалена із зали судового засідання відповідно до ст. 145 ЦПК України.

Визначте правомірність дії суду. Чи може мати місце у даному випадку заочний розгляд справи?

Задача № 4

До суду із заявою звернувся гр. Л., який зазначив, що 22.05.2016 р. між ним та гр. С. було укладено договір позики, за яким він передав гр. С. 20000 грн. Договір посвідчено у нотаріальному порядку. Строк повернення позики закінчився 22.05. 2019 р., однак боржник у встановлений у договорі строк не розрахувався. Гр. Л. просить суд стягнути з відповідача борг у сумі 20000 грн.

У якому виді провадження має розглядатися така вимога?

Задача № 5

У зв'язку із перебуванням позивача у тривалому службовому відрядженні суд з власної ініціативи зупинив провадження у справі. Після повернення позивача з відрядження (через чотири роки), провадження у справі було поновлено. У судовому засіданні відповідач просив суд відмовити в позові, посилаючись на пропуск строку позовної давності.

Чи може бути прийнята судом ця обставина як підстава для відмови у позові?

Задача № 6

У рішенні за позовом Музиченка О.М. до Петренка О.С. про відшкодування шкоди було допущено опіску - прізвище позивача зазначено Музиченько О.М. та у підрахунках шкоди мали місце арифметичні помилки. Представник позивача подав заяву до суду.

Напишіть процесуальний акт, з яким адвокат звернувся до суду. Визначте дії суду.

Задача № 7

Слюсаря заводу «Електронмаш» Шматка О.М. було звільнено з роботи за п.3 ст.40 КЗпП України. Вважаючи звільнення незаконним, він звернувся до суду із позовом про поновлення на роботі та стягнення зарплати за вимушений прогул. У заяві він зазначив, що працював на заводі слюсарем 6-го розряду протягом семи років, виконував виробничий план та не мав дорікань з боку керівництва. Хоча до нього раніше застосовувалися догани за спізнення на роботу, але вони зняті, тому він вважає, що у адміністрації заводу не було підстав для його звільнення.

Визначте вид провадження у якому має розглядатися така та суб'єктний склад даного спору.

Задача № 8

Гр. Парасюк С.К. звернувся до Шевченківського районного суду м. Суми із заявою про визнання його матері Парасюк К.М., 1966 року народження, недієздатною. Мати проживає разом з ним. У заяві зазначається, що психічним захворюванням мати почала страждати з 2007 р. після трагічної загибелі її доньки. Зараз мати перебуває у психоневрологічній лікарні на лікуванні. Протягом останніх 10 років вона знаходиться на обліку в Шевченківському міжрайонному психоневрологічному диспансері м.Суми. Останнім часом стан її здоров'я значно погіршився, мати не усвідомлює значення своїх дій та не може керувати ними. Син хоче встановити над нею опіку.

До якого виду провадження належить ця справа? Визначте суб'єктний склад у даній справі.

Задача № 9

При проведенні атестації педагогічних працівників вчителя фізики професійно-технічного училища № 3 м. Чернігова Якушова Є.К. за результатами атестації було визнано таким, що не відповідає займаній посаді, та звільнено відповідно за п. 2 ст. 40 КЗпП України. Вважаючи звільнення незаконним, Якушов Є.К. звернувся до суду із позовом про поновлення на роботі та стягнення зарплати за вимушений прогул, у якому, зокрема, зазначив, що працює вчителем фізики 15 років та має відзнаку за останні два роки роботи.

Визначте до якого виду провадження належить дана справа та, суб'єктний склад учасників справи.

Задача № 10

Гр. Баришова А.П. звернулась до суду з позовом про відшкодування шкоди, завданої залиттям квартири. У позовній заяві Баришова А.П. зазначила, що Наливайченко С.В., який проживає поверхом вище, вже неодноразово заливав її квартиру, але завжди відшкодовував витрати на ремонт. Цього разу він категорично відмовився оплачувати ремонт, мотивуючи це тим, ніби він не причетний до залиття її квартири. В результаті залиття квартири позивача була зіпсована стеля та частина підлоги. Згідно з актом ЖБК залиття сталося з вини мешканців квартири № 14, власником якої є Наливайченко С.В.

До якого виду провадження належить ця справа? На підставі яких доказів можна визначити розмір завданих збитків? Якщо між сторонами виник спір щодо оцінки завданих збитків, яким чином його можна вирішити?

Задача № 11

Гр. Шарипов П.П. звернувся до суду із позовом до Зіменка Ф.Ф. та Івахненка І.А. про визнання права власності на 1/3 частину квартири. Суддя встановив, що позовна заява не оплачена судовим збором, а також не вказано точної адреси відповідачів.

Які процесуальні дії суду?

Завдання № 12

Гр. Матвієнко О.А. звернулася до суду з позовом до Матвієнка С.М. про розірвання шлюбу. В позовній заяві місце проживання відповідача не було зазначено, оскільки Матвієнко С.М. останній рік не проживав разом із сім'єю. Місце його перебування позивачці не відоме. Позовна заява була надіслана поштою.

Які дії суду?

Задача № 13

Гр. Захарчук Л.М. звернувся до суду із позовом до Шевченка П.Р. про визнання заповіту недійсним. На підготовчому засіданні Захарчук Л.М., посилаючись на відповідні медичні довідки, заявив, що має сумніви з приводу того, що спадкодавець (його батько) при посвідченні заповіту розумів значення своїх дій та міг ними керувати, оскільки все майно, яке йому належало, він передав сторонній для останнього особі. Батько, крім того, зловживав алкогольними напоями та посвідчив заповіт у той період, коли позивач перебував у відрядженні за кордоном. Позивач заявив клопотання про призначення експертизи.

Визначте вид провадження, у якому має розглядатися така справа, та аргументуйте свою відповідь посиланням на норми права. Сформулюйте предмет доказування та зазначте докази, які має подати позивач на доведення своїх вимог.

Задача № 14

Гр. Кононов К.К. звернувся до Шевченківського районного суду м. Суми із позовом про визнання Кондратюка В.К. таким, що втратив право на користування житловим приміщенням. На підготовчому засіданні, яке було призначене на 12 жовтня 2018 р., позивач не з'явився, а відповідач повідомив, що 11 жовтня 2018 р. позивач загинув у ДТП, про що йому повідомив батько позивача.

Визначте дії суду. Який процесуальний акт має постановити суд?

Задача № 15

У судовому засіданні було з'ясовано, що відповідач у справі про виселення гр. Петренка А.М. знаходиться на стаціонарному лікуванні. Від нього до суду поштою надійшла заява, у якій він повідомив про те, що на лікуванні буде знаходитись протягом чотирьох місяців, просив справу без нього не слухати, оскільки він позов не визнає та у нього є докази, які мають істотне значення для вирішення справи.

Визначте дії суду та складіть відповідний процесуальний акт.

Задача № 16

Власниця будинку гр. Василенко О.П. пред'явила до суду позов про стягнення з Лялько М.К. заборгованості за будинку і комунальні послуги. Відповідачка на судовому засіданні не з'явилась, надіслала поштою телеграму, в якій вказала, що на даний момент вона перебуває у службовому відрядженні за кордоном. Просила справу без неї не розглядати.

Визначте дії суду та складіть відповідний процесуальний акт.

Рекомендована спеціальна література до Тем:

1. Андронов І.В. Рішення суду першої інстанції в цивільному процесі України: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. - Одеса, 2008. - 20 с.
2. Авдюков М.Г. Судебное решение. - М., 1959.
3. Вершинин А.П. Юридические документы в нотариальной и судебной практике. - М., 1993.
4. Гаврік Р.О. Сутність та зміст законної сили рішення суду у цивільній справі. *Університетські наукові записки: Часопис Хмельницького університету управління та права*. Вип. №2. 2008. С. 79-86.
5. Загайнова С. К. Судебные акты в гражданском и арбитражном процессе: Теоретические и прикладные проблемы: Автореф. дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.15. - Екатеринбург, 2008.-50 с.
6. Князев АЛ. Законная сила судебного решения: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.15/Моск. гос. юрид. акад. -М., 2004. -20 с.
7. Кудрявцева Е.В. Судебное решение в английском гражданском процессе. - М.: Городец, 1998. - 144 с.
8. Луспенник Д. Заочне рішення: Його цілі, процедура, проблеми та шляхи вирішення. *Право України*. 2004.-№5. С.95-99.

9. Луспеник Д. Настільна книга професійного судді при розгляді цивільних справ (складання судових процесуальних документів за новим ЦПК України): Науково-практичний коментар. - Х.: Харків юридичний, 2005. - 640 с.
10. Хотинська О.З. Обов'язковість судових рішень як конституційна засада судочинства: Автореферат дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.10. - К., 2006.
11. Фазікош Г. Юридична та соціальна природа судового рішення в цивільному судочинстві: Сучасні наукові погляди. *Право України*. 2001.- №3.- С.57-60.
12. Фазікош Г. Щодо розширення логічного змісту поняття законності судового рішення. *Право України*. 2001. №12.
13. Шиманович О.М. Судові постанови у цивільному процесі України (на матеріалах рішень та ухвал суду першої інстанції): Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. - К., 2005.
29. Ясинок М.М. Заочне рішення у цивільному судочинстві. *Вісник Національного університету внутрішніх справ*. - Х., 2005. № 31. С.427-431.

Семінарське заняття 11

ТЕМА: НАКАЗНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

А. План заняття:

1. Правова характеристика та підстави наказного провадження.
2. Порядок звернення до суду з заявою про видачу судового наказу та процедурні моменти її розгляду судом.
3. Форма, зміст, порядок видачі та набрання законної сили судовим наказом.
4. Порядок звернення до суду з заявою про скасування судового наказу та процедурні моменти її розгляду судом.

Б. Завдання для індивідуальної науково-дослідної роботи :

Історія виникнення та розвитку наказного провадження.
 Проблемність підсудості по наказному провадженню.
 Вимоги, за якими може бути видано судовий наказ.
 Підстави для відмови у прийнятті заяви про видачу судового наказу та її наслідки.
 Судовий наказ як особлива форма судового рішення.
 Набрання та наслідки законної сили судового наказу.
 Скасування судового наказу та його наслідки.

В. Завдання для самостійної роботи:

Особливості вимог, які можуть бути предметом розгляду в порядку наказного провадження.
 Яке призначення наказного провадження у системі видів цивільного судочинства?
 Зробіть порівняльну таблицю щодо наказного та кременого провадження як видів непозовного цивільного судочинства.
 Які переваги судового наказу поряд із судовим рішеннями?
 Які правила цивільного процесу поширюються на наказне провадження?
 Які особливості притаманні наказному провадженню в цивільному процесі?
 Чому законодавець назвав судовий наказ особливою формою судового рішення та у чому виявляється така особливість?
 Судовий наказ - це судове рішення чи виконавчий документ?
 На підставі яких вимог може бути видано судовий наказ?
 Чи є вичерпним перелік вимог, за якими може бути видано судовий наказ?
 Чи може судовий наказ видаватися на підставі нотаріально посвідчених договорів?
 На підставі яких документів суд видає судовий наказ щодо стягнення нарахованої, але не виплаченої працівникові заробітної плати?
 Чи може видаватися судовий наказ за заявою осіб, передбачених у ст. 56 ЦПК України?

За правилами якої підсудності видається судовий наказ? Чи поширюються правила підсудності, передбачені для справ позовного провадження, на наказне провадження?

Яка процедура подання заяви про видачу судового наказу?

Які підстави відмови у видачі судового наказу? Які наслідки настають після такої відмови?

Чи поширюються положення норм ЦПК України, Закону України «Про судовий збір» щодо звільнення від сплати судового збору на вимоги, які вирішуються в порядку наказне провадження?

Чи може суд звільнити боржника від сплати судового збору або відстрочити чи розстрочити його сплату?

Які дії суду, якщо у заяві про видачу судового наказу містяться вимоги, які підлягають розгляду за правилами різних проваджень цивільного судочинства?

Чи може судовий наказ зачіпати права третіх осіб?

Які особливості процесу доведення в наказному провадженні?

Які процесуальні строки (їх види) мають місце у наказному провадженні, які процесуальні дії вчиняються у ці строки та як вони рахуються?

Зміст, форма та розмір судового збору за заяву боржника про скасування судового наказу.

Чи підлягає судовий наказ скасуванню в обов'язковому порядку?

Які дії суду в разі надходження заяви боржника про скасування судового наказу з пропуском строку, передбаченого ст. 170 ЦПК України?

Чи підлягає оскарженню ухвала суду про залишення заяви боржника про скасування судового наказу без розгляду через пропуск строку на подання такої заяви?

Чи поширюється на наказне провадження положення про виплату витрат на професійну правничу допомогу, якщо згідно з ч. 1 ст. 167 ЦПК України видача судового наказу проводиться без судового засідання і повідомлення заявника і боржника?

Які наслідки настають в разі набрання судовим наказом законної сили?

Чи поширюється на наказне провадження альтернативна підсудність, встановлена ст. 28 ЦПК ?

Практичні завдання:

Задача № 1

Бригада електромонтерів з 5-ти осіб уклала договір з ЖБК «Молодіжний», за яким зобов'язалась в парадних та інших підсобних приміщеннях будинку замінити електропроводку. Оскільки роботи було виконано неякісно, правління ЖБК відмовилось їх оплатити. Представник електромонтерів звернувся до суду про видачу судового наказу про стягнення суми, яка зазначена в договорі. Суд видав судовий наказ, за яким з рахунку ЖБК була стягнена сума, зазначена в договорі. ЖБК оскаржило судовий наказ.

Чи може бути видано судовий наказ при спірній вимозі? Які процесуальні дії повинен був провести суд перш ніж видати судовий наказ? Чи були в даній ситуації порушення з боку суду?

Задача № 2

Сидоренко та Чиж вирішили купити автомобіль. Автомобіль коштує 10000 грн, а вони мають лише 6000 грн: у Сидоренка - 2000, та у Чижа - 4000. У зв'язку з цим Сидоренко вирішив звернутися до свого друга Іванова, який погодився позичити йому 4000 грн, але за певних умов:

а) Сидоренко повинен буде віддати Іванову не 4000 грн, а 4500.

б) Іванов матиме право пред'являти вимогу про повернення боргу і до Сидоренка, і до Чижа;

в) Іванов попередив, що він має борг перед Петровим у сумі 3000 грн, то якщо Петров звернеться до Сидоренка і Чижа про повернення 3000 грн, вони повинні будуть йому віддати зазначену суму.

Сидоренко погодився на зазначені умови, і уклав договір позики в письмовій формі, в якому стороною договору був і Чиж. Договір було складено у трьох примірниках, які знаходилися у Сидоренка, Петрова та Іванова. Однак Сидоренко Чижа про такі умови не повідомив.

Через два місяці після укладення договору до Чижа звернувся Петров з вимогою про повернення 3000 грн. Чиж йому відмовив. Петров звернувся до суду про видачу йому судового наказу про стягнення суми в розмірі 3000 грн.

Чи є підстави в даній ситуації для видачі судового наказу? За правилами якої підсудності видається судовий наказ? Яка процедура подання заяви про видачу судового наказу? Які наслідки відмови видачі судового наказу?

Задача № 3

До районного суду м. Суми звернувся Недбайло П.І. із заявою про видачу судового наказу на підставі розписки про позику грошей, надану гр. Васьком В.Д.

Суддя відмовив у видачі судового наказу, про що постановив ухвалу, у якій зазначив, що судовий наказ може бути видано лише при укладанні договору позики, який повинен бути оформлений письмово чи нотаріально.

Чи правомірні дії судді?

Задача № 4

До районного суду м. Чернігова звернулася гр. Петрук О.І. із заявою про видачу судового наказу на підставі нотаріально посвідченого аліментного договору. Суддя відмовив у видачі судового наказу та послався на ч. 2 ст. 189 СК, яка передбачає, що у разі невиконання одним із батьків свого обов'язку за договором аліменти з нього можуть стягуватися на підставі виконавчого напису нотаріуса. Крім того, у п. 7 ч. 1 ст. 161 ЦПК України йдеться про правочин, який вчинено у письмовій формі, а не нотаріальній.

Визначте правомірність дій судді.

Задача № 5

До районного суду м. Харкова звернулася гр. Назаренко із заявою про видачу судового наказу на підставі нотаріально посвідченого аліментного договору. Заяву вона подала за аналогією згідно з ч. 1 ст. 28 ЦПК України за місцем свого проживання, оскільки видача судового наказу ґрунтується на вимозі про сплату аліментів. Вона звернулася саме до суду, оскільки боржник є громадянином Росії, а згідно з міжнародним договором між Україною та Росією виконавчий напис (нотаріальний акт) не є підставою для примусового виконання на території Росії», оскільки такою підставою може бути лише судове рішення. Суддя відмовив у видачі судового наказу у зв'язку з непідсудністю даної справи та порекомендував звернутися до суду м. Москви за місцем проживання боржника.

Чи правомірні дії суду? Проаналізуйте ст. 163 ЦПК України. Як розуміти положення даної норми, що заява про видачу судового наказу подається до суду першої інстанції за загальними правилами підсудності, встановленими ЦПК України. На даний випадок має поширюватися ст. 28 ЦПК чи заява про видачу судового наказу може бути подана з дотриманням правил, передбачених ч. 1 ст. 29 ЦПК України.

Задача № 6

До районного суду м. Полтави було подано заяву про видачу судового наказу на підставі договору позики щодо двох боржників, які проживали у різних місцях. Заявник подав заяву за місцем проживання одного із них.

Суддя прийняв заяву та видав судовий наказ. Визначте правомірність дій суду.

Задача № 7

Гр. Суворов В.А. звернувся до суду із заявою про видачу судового наказу про стягнення неустойки за договором.

Суд відмовив у прийнятті заяви та послався на п. 3 ч. 1 ст. 165 ЦПК України.

Чи правомірні дії суду?

Задача № 8

До районного суду м. Києва в інтересах держави звернувся прокурор із заявою про видачу судового наказу про компенсацію витрат на проведення розшуку боржника (він же -відповідач у справі) та дитини.

Суддя повернув прокурору заяву та в ухвалі зазначив, що таку заяву має подавати орган, який здійснював розшук, тобто орган внутрішніх справ, а не прокурор.

Чи правомірні дії судді? Чи може прокурор в інтересах заявника звертатися до суду із заявою про видачу судового наказу?

Задача № 9

До районного суду м. Києва звернувся стягувач із заявою про видачу судового наказу на підставі опротестованого векселя. Суддя, ознайомившись із документом, встановив, що вексель

був опротестований нотаріусом з порушенням строків, передбачених Законом України «Про нотаріат».

Чи правомірні дії суду? Чи має місце спір про право у даній ситуації?

Задача № 10

До районного суду м. Києва із заявою про видачу судового наказу на підставі боргової розписки звернувся гр. Мурашко Л.Д, який просив суд звільнити його від сплати судового збору, бо він є пенсіонером та інвалідом і у нього немає коштів, оскільки свої останні заощадження, які він збирав собі на смерть, позичив брату, а той вже більше року не віддає йому гроші.

Чи може суддя звільнити Мурашка Л.Д. від сплати судового збору?

Задача № 11

Гр. Нестеренко В.І. (боржник) звернувся до суду із заявою про скасування судового наказу. Заяву він написав у довільній формі. Суддя залишив її без руху на підставі ст. 185 ЦПК України та зазначив, що заяву слід написати згідно з вимогами ст. 170 ЦПК України.

Чи правомірні дії судді? Сформулюйте зміст такої заяви.

Рекомендована спеціальна література до Темі:

1. Луспеник Д. Д. Наказне провадження: Його цілі, процедура, проблеми та шляхи вирішення. *Застосування новел ЦК і ЦПК України у судовій практиці.* - Х.: Харків юридичний, 2005. С.304-317.
2. Свідерська М.В. Судовий наказ: Проблеми та перспективи застосування. Держава і право: Збірник наукових праць: Юридичні і політичні науки. - Вип. 30. - К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2005. С. 368-375.
3. Свідерська М.В. Порівняльна характеристика судового наказу, судового рішення та виконавчого напису нотаріуса. *Підприємництво, господарство і право.* 2005. №3. С.117-119; № 4. С. 42-44.
4. Удальцова І.В. Наказне провадження: Історія та сучасність. Теорія і практика судової діяльності: Наук.- практ. посіб. - К.: Атіка, 2007. - С. 77-99.
5. Фурса С. Я. Діяльність адвоката в наказному провадженні. Адвокат в цивільному процесі. - К.: Видавець Фурса С.Я.: КНТ, 2008. С.249-257.
6. Шевчук П.І. Судовий наказ в цивільному судочинстві. *Право України.* 1998. №5. С.31-32.
7. Щербак С.В. Наказне (документарне) та заочне провадження в цивільному процесі. Цивільний процес: Проблеми і перспективи. - К.: Видавець Фурса С.Я.: КНТ, 2006. - С.58-124.
8. Ярошенко І.С. Наказне провадження: Питання теорії і практики. *Юриспруденція: Теорія і практика.* 2008.-№ 8(46). С.18-23.
9. Ясинок М.М. Судовий наказ у цивільному судочинстві. *Підприємництво, господарство і право.* 2004. № 2. С. 70-72

Семінарське заняття 12

ТЕМА: ОКРЕМЕ ПРОВАДЖЕННЯ

А. План заняття:

1. Правова природа окремого провадження
2. Розгляд судом справ колегіальним складом: 1 суддя та 2 присяжні: про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи; про визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою; про усиновлення; про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку; про примусову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу.
3. Особливості розгляду судом справ, що впливають із сімейних правовідносин в порядку окремого провадження.
4. Розгляд судом справ про встановлення фактів, що мають юридичне значення
5. Розгляд судом справ про видачу і продовження обмежувального припису

Б. Завдання для індивідуальної науково-дослідної роботи :

Історія виникнення та сутність окремого провадження.

Системний аналіз та визначення процесуально-правової сутності справ окремого провадження.

Суб'єкти окремого провадження, їх права та обов'язки.

Особливості процесуального засобу порушення справ окремого провадження.

Особливості розгляду окремих категорій справ окремого провадження.

Розгляд судом справ про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності.

Розгляд судом справ про передачу безхазяйної нерухомої речі у комунальну власність.

Розгляд судом справ про визнання спадщини відмерлою.

Розгляд судом справ про розкриття банками інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб.

В. Завдання для самостійної роботи:

Які ознаки відокремлюють окреме провадження від інших видів провадження?

Охоронюваний законом інтерес як предмет судового захисту в справах окремого провадження.

Співвідношення суб'єктивного права та охоронюваного законом інтересу

Процесуальне становище осіб, які беруть участь у справах окремого провадження.

Характерні ознаки процесуального засобу порушення справ окремого провадження.

Зміст та визначення поняття «спір про право».

Встановлення наявності спору про право в справах окремого провадження.

Правові наслідки встановлення спору про право в справах окремого провадження.

Які справи підлягають розгляду в порядку окремого провадження? Проаналізуйте ст. 293 ЦПК.

Які категорії справ окремого провадження розглядаються у колегіальному складі?

Які нормативно-правові акти регламентують участь присяжних у справах окремого провадження?

Особливості визначення понять «заявник» та «заінтересовані особи» та їх процесуального положення у справах окремого провадження.

Спеціальні права заявника та заінтересованих осіб в справах окремого провадження.

Хто та як має встановлювати коло заінтересованих осіб у справах даного провадження?

Розкрийте значення участі заінтересованих осіб для встановлення наявності спору про право при розгляді справ окремого провадження.

Розкрийте особливість дії певних принципів цивільного процесу (диспозитивності, змагальності, одноособовості, колегіальності розгляду).

Чи поширюється на окреме провадження принцип змагальності? Якщо так, то за якими категоріями справ?

Який процесуальний порядок розгляду справ окремого провадження?

Чи поширюються на справи окремого провадження такі стадії цивільного процесу, як відкриття провадження у справі та попереднє судове засідання?

Чи може розглядатися справа окремого провадження у заочному розгляді, якщо не з'являються заінтересовані особи?

Чи можна об'єднувати кілька вимог заявника про встановлення різних фактів в одне провадження або об'єднувати однорідні вимоги кількох заявників про встановлення юридичного факту, необхідного кожному з них для однієї і тієї ж мети? Які мають бути при цьому умови?

Який процесуальний порядок розгляду судом справ про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи?

Чи можуть члени сім'ї, які проживають окремо від особи, яка зловживає спиртними напоями, наркотичними засобами, токсичними речовинами тощо, та поставила себе чи свою сім'ю у скрутне матеріальне становище, подати заяву до суду про обмеження цивільної дієздатності такої фізичної особи? Відповідь обґрунтуйте.

Проаналізуйте статті 56, 296 ЦПК та Закон України «Про прокуратуру». Чи вправі прокурор подавати до суду заяву про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи та визнання фізичної особи недієздатною?

Як узгоджується положення ч. 1 ст.298 ЦПК про наявність достатніх даних про психічний розлад здоров'я з обов'язковим проведенням у справах про визнання особи недієздатною судово - психіатричної експертизи? Чи обмежений суд таким висновком при ухваленні рішення?

Які особливості розгляду справ про поновлення цивільної дієздатності фізичної особи?

Який процесуальний порядок розгляду справ про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності? Які документи повинна подати до суду неповнолітня особа для отримання повної цивільної дієздатності?

Який процесуальний порядок розгляду справ про визнання фізичної особи безвісти відсутньою чи оголошення її померлою?

Які процесуальні дії зобов'язаний вчинити суддя до початку розгляду справи про визнання фізичної особи безвісти відсутньою чи оголошення її померлою?

Хто може бути заявником у справах про визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою?

Які відомості мають бути зазначені у заяві з даної категорії справ?

Чи існує правовий зв'язок між порядком визнання громадянина безвісно відсутнім та оголошенням його померлим?

Чи можуть у судовому порядку встановлюватися факти про визнання особи такою, місце перебування якої невідоме?

Який механізм скасування рішення суду про визнання фізичної особи безвісти відсутньою чи оголошення її померлою?

Який процесуальний порядок розгляду судом справ про усиновлення?

Назвіть процесуальні права та обов'язки осіб, які бажають усиновити дитину.

Які процесуальні права та обов'язки мають іноземці та особи без громадянства, які бажають усиновити дитину?

Чи може усиновлювач - іноземний громадянин при розгляді справи про усиновлення діяти через свого представника?

Які документи слід подати для розгляду справи про усиновлення по суті?

Який процесуальний порядок отримання згоди батьків, опікуна, піклувальника дитини, закладу охорони здоров'я або навчального закладу, а також самої дитини на усиновлення?

Чи передбачено законом обов'язкову участь прокурора при розгляді справ про усиновлення?

У яких категоріях справ, пов'язаних з усиновленням, на прокурора покладається обов'язок звернення до суду із заявою? Яким нормативним актом регламентується це питання?

Чи можна одночасно з розглядом справи про усиновлення вирішити питання про захист майнових прав дитини, наприклад, про право власності дитини на майно?

Особливості розгляду справ про встановлення факту родинних відносин між фізичними особами.

Особливості розгляду справ про встановлення факту перебування фізичної особи на утриманні.

Особливості розгляду справ про встановлення факту надання утримання спадкодавцеві.

Особливості розгляду справ про встановлення факту каліцтва, якщо це потрібно для призначення пенсії або державної допомоги по загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню.

Особливості розгляду справ про встановлення факту реєстрації усиновлення, шлюбу, розірвання шлюбу.

Особливості встановлення факту проживання однією сім'єю чоловіка та жінки без реєстрації шлюбу.

Особливості встановлення факту народження особи у певний час у разі неможливості реєстрації органом державної реєстрації актів цивільного стану факту народження.

Особливості встановлення факту смерті особи у певний час у разі неможливості реєстрації органом державної реєстрації актів цивільного стану факту смерті.

Особливості встановлення факту належності правовстановлюючих документів особі, прізвище, ім'я, по батькові, місце і час народження якої, зазначені в документі, не збігаються з ім'ям, по батькові, прізвищем, місцем і часом народження цієї особи, вказаними у свідоцтві про народження або в паспорті.

Особливості встановлення факту смерті особи, яка пропала безвісти за обставин, що загрожували їй смертю або дають підстави вважати її загиблою від певного нещасного випадку внаслідок надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

Які особливості формування предмета доказування у справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення?

Які існують критерії розмежування підвідомчості справ про встановлення юридичних фактів між адміністративними органами та судом?

Особливості формулювання спеціальних процесуальних прав заявника і заінтересованих осіб.

Які особливості резолютивної частини рішення суду про встановлення факту, що має юридичне значення?

Який порядок виконання судових рішень про встановлення фактів, що мають юридичне значення?

Який процесуальний порядок розгляду судом справ про відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі?

Відкриття справи в суді про відновлення прав на втрачений цінний папір на пред'явника та підготовка справи до розгляду. Строк та умова призначення справи до розгляду. Права та обов'язки держателя цінного паперу.

учасників справи.

Як мають вплинути на розгляд справ цієї категорії нормативні акти щодо обмеження прав банків у видачі документів на пред'явника?

Які підстави розгляду справ про відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника у порядку позовного провадження?

Особливості оскарження та виконання рішення суду у справах про відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі.

Який процесуальний порядок розгляду судом справ про передачу безхазяйної нерухомої речі у комунальну власність?

Які обставини зобов'язаний з'ясувати суд для визнання нерухомої речі безхазяйною?

Як саме з'ясовується коло заінтересованих осіб при розгляді справи про передачу безхазяйної нерухомої речі у комунальну власність?

Який процесуальний порядок розгляду судом справ про визнання спадщини відумерлою?

Чи зобов'язаний орган місцевого самоврядування подавати заяву до суду про визнання спадщини відумерлою?

Які обставини зобов'язаний з'ясувати суд для визнання спадщини відумерлою?

При визнанні спадщини відумерлою вона спадкується чи переходить у власність держави або органу місцевого самоврядування?

Який процесуальний порядок розгляду судом справ про надання особі психіатричної допомоги в примусовому порядку?

Який процесуальний порядок розгляду судом справ про примусову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу?

Який процесуальний порядок розгляду судом справ про розкриття банком інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб? Хто є заявником у справах про розкриття банками банківської таємниці?

Які особливості щодо підсудності заяви про розкриття банком інформації, яка містить банківську таємницю?

Які особливості щодо розгляду судом справ про видачу і продовження обмежувального припису?

Практичні завдання:

Задача № 1

Внаслідок вживання спиртних напоїв Петров С.С. ставив себе і свою сім'ю у тяжке матеріальне становище. На вимогуматері Петров С.С. звернувся із заявою до суду за місцем роботи про визнання його обмежено дієздатним та про призначення матері його опікуном.

Суд на підставі наявних довідок витверезника та дільничного лікаря, що стверджували факт алкоголізму, оголосив Петрова С.С. обмежено дієздатним, залишивши без розгляду питання про призначення опікуна. По справі не було стягнуто державне мито.

Який процесуальний порядок розгляду судом справ про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи? Чи правильні дії суду в даній ситуації?

Задача № 2

Іванова П.Ю. звернулася до суду із заявою на дії відділу РАГСу, в якому їй відмовили внести зміни до свідоцтва про народження дитини та свідоцтва про одруження. Під час подання заяви про реєстрацію шлюбу між нею та чоловіком було вирішено, що після одруження в них буде спільне прізвище – Петрови, але після реєстрації шлюбу Іванова П.Ю. передумала, аргументуючи це тим, що в селі її всі знають як Іванову та всі документи на нерухомість оформлені на Іванову. На підтвердження своїх слів Іванова П.Ю. показала правовстановлюючі документи на нерухомість та привела свідків - своїх односельчан. Працівник РАГСу відмовив у внесенні виправлень.

Чи є підстави для прийняття такої заяви судом? Які ознаки відокремлюють окреме провадження від інших видів проваджень цивільного судочинства?

Задача № 3

Із заявою про встановлення факту розбійного нападу до суду звернувся гр. Голованов. Він надав суду медичну довідку про наявність суттєвих ушкоджень на тілі та заявив клопотання про допит свідків, але суддя відмовив заявнику у прийнятті заяви у порядку окремого провадження.

Чи правильно діяв суддя?

Задача № 4

Визначте, до яких видів проваджень цивільного судочинства чи іншого судочинства належать нижчезазначені справи:

а) про дострокове припинення повноважень народного депутата України у разі невиконання ним вимог щодо несумісництва депутатської діяльності з іншими видами діяльності;

б) про стягнення з членів ЖБК заборгованості за платежами на погашення банківського кредиту;

в) скарга на дії органів і службових осіб у зв'язку з накладенням адміністративних стягнень з одночасною вимогою про відшкодування майнової та моральної шкоди;

г) про встановлення неправильності запису в актах цивільного стану;

д) про заподіяння шкоди джерелом підвищеної небезпеки;

е) про оскарження нотаріальних дій або відмови в їх вчиненні;

є) вимога про компенсацію витрат на проведення розшуку відповідача, боржника, дитини або транспортного засобу;

ж) про стягнення коштів за розшук боржника, за нотаріально посвідченим аліментним договором.

Задача № 5

Під час розгляду справи по суті про визнання громадянина Горшкова недієздатним останній заявив, що він порушує спір про право цивільне.

Які процесуальні наслідки має викликати така заява?

Задача № 6

Громадянка Віннер для того, щоб запобігти переслідуванням під час Великої Вітчизняної війни виправила у свідоцтві про народження та паспорті свою національність «єврейка» на «грузинка». Оскільки архіви не збереглися, їй у виправленні національності на «єврейка» органами РАЦСу було відмовлено. Вона звернулась до суду за встановленням даного факту. Але суддя також відмовив у прийнятті заяви, мотивуючи своє рішення тим, що належність громадян до тієї чи іншої національності не має правового значення. Згідно з Конституцією України належність громадян до тієї чи іншої національності не впливає на обсяг їх особистих і майнових прав.

Чи правильні дії судді? Чи завжди такий факт не має правового значення? До компетенції якого суду належить ця справа?

Задача № 7

Громадянин Іванов звернувся до суду у порядку цивільного судочинства із скаргою на дії органу РАЦСу, оскільки орган РАЦС відмовив йому внести виправлення у запис про усиновлення. Те, що він був усиновлений і отримав прізвище Грішин, а не Гришин, він міг довести за допомогою показань свідків. Але ці докази представник органу РАЦС не хотів брати до уваги.

Чи можна вважати, що тут є спір про право? До компетенції якого суду належить ця справа? Як має діяти в цьому випадку суддя?

Задача № 8

До суду зі спільною заявою про розірвання шлюбу звернулося подружжя Прищ. Обоє із подружжя згодні на розірвання шлюбу, у них немає спірних питань щодо розподілу майна, два малолітні сини залишаються на вихованні дружини, чоловік зобов'язується надавати їм матеріальну допомогу у добровільному порядку згідно з нотаріально посвідченим сторонами договором про сплату аліментів, виховання дітей та їх місце проживання.

У якому провадженні цивільного судочинства за даних умов має розглядатися така справа та чому? Які наслідки настануть у разі невиконання аліментного договору батьком дітей?

Задача № 9

За встановленням факту безпідставності заслання, а також конфіскації і вилучення майна у зв'язку з необґрунтованими репресіями щодо гр. Іванова П.М. звернувся його син Іванов І.П., який за допомогою показань свідків та документів сподівався довести цей факт у суді. Встановлення цього факту заявнику необхідне для відшкодування матеріальних збитків згідно із Законом «Про реабілітацію жертв політичних репресій». Суддя відмовив у прийнятті заяви.

Чи правомірні дії судді? Чи можливе встановлення даного факту в суді в порядку ч.2 ст. 315 ЦПК?

Задача № 10

При підготовці справи Семенової про встановлення факту родинних відносин із Пироговим з метою одержання спадщини до судового розгляду суддя не повідомив орган місцевого самоврядування про знаходження справи в провадженні суду і не залучив його як заінтересовану особу. У Пирогова спадкоємців першої черги не було, а після його смерті залишилась автомашина, яка за відсутності спадкоємців після визнання спадщини відумерлою могла перейти у комунальну власність. Суд задовольнив заяву Семенової та визнав її рідною сестрою померлого Пирогова. За касаційною скаргою прокурора рішення суду було скасовано. Апеляційний суд м. Києва встановив, що в свідоцтвах про народження заявниці та померлого Пирогова в графі «батько» був тотожний запис, але запис у паспорті заявниці в графі «по батькові» не збігався із записом в графі «батько», вказаним у її свідоцтві про народження. Заявниця цей факт пояснила тим, що запис у паспорті в графі «по батькові» вона отримала при удочерінні.

Що стало причиною виникнення судових помилок?

Задача № 11

При підготовці справи за заявою Щербачової про встановлення факту родинних відносин з померлим Терентьевим з метою отримання спадщини до судового розгляду суддя встановив з

документів (паспорта) покійного, що до спадкоємців першої черги за законом належать також два його сини. Заявниця повідомила суду, що відомостей про їх місцезнаходження в неї немає.

Як у такому разі має діяти суддя?

Задача № 12

Рішенням Шевченківського райсуду м. Києва за заявою Вінник М.А. встановлено факт її родинних відносин з Вінник М.Л. та Вінник О.О. — батьками заявниці. Із матеріалів справи випливає, що встановити цей факт їй потрібно було тому, що вона виїздить на постійне місце проживання за кордон, а свідоцтва про її народження та смерть її батьків не збереглися, не збереглися також актові записи в органах РАЦС. У заяві заявниця не зазначила заінтересованих осіб. Суд призначив справу до судового розгляду і в ухвалі зазначив: «Залучити до участі у справі як третіх осіб родичів Вінник».

Чи були порушення та помилки у діях судді?

Задача № 13

До суду із заявою про визнання чоловіка обмежено дієздатним звернулася громадянка Павлова, яка в заяві стверджувала, що останній почав ходити до секти і з цього моменту не дає грошей на утримання двох неповнолітніх дітей, заповіт на будинок та автомобіль написав на ім'я керівника секти. Такими діями він поставив свою сім'ю в тяжке матеріальне становище.

Які дії має вчинити суддя?

Задача № 14

До суду звернувся громадянин Герасименко із заявою про відновлення прав на втрачений лотерейний квиток, на який припав цінний виграш. Зміст заяви відповідає ст. 321 ЦПК України, в ній зазначено, що заявник достовірно знає і може довести, що лотерейний квиток в роздягальні заводу знайшов гр. Загребайко.

Чи потрібно в такому разі постановляти ухвалу відповідно до ст.322 ЦПК? Які дії має вчинити суддя?

Задача № 15

Ружинським райсудом Житомирської області було розглянуто справу за заявою Садової про встановлення факту родинних відносин з померлим батьком, якого реабілітовано. При розгляді справи заявниця просила суд також вирішити питання про внесення виправлень в запис акта цивільного стану про те, що її прізвище правильно пишеться «Садова», а не «Содова», посилаючись на наявність відмови органу РАЦС внести такі виправлення. Суддя постановив ухвалу про відмову в прийнятті заяви про встановлення неправильності запису в акті цивільного стану та роз'яснив, що вона має право звернутися до адміністративного суду з цією заявою в порядку, передбаченому КАС України. Суддя ухвалив тільки рішення про встановлення факту родинних відносин.

Чи правильно діяв суддя?

Задача № 16

Суд, розглянувши справу за заявою Нетребі про встановлення факту перебування на утриманні, ухвалив рішення, яким задовольнив вимогу заявниці - встановив факт перебування на утриманні. Але в рішенні суд не вказав, що допомога, яка надавалася Нетребі годувальником, на утриманні якого вона перебувала, була для неї основним і постійним джерелом засобів до існування, хоча це питання досліджувалося у судовому засіданні. Після набрання рішенням законної сили заявниця звернулася до пенсійного органу для призначення їй пенсії, але через неповноту зазначення в рішенні встановленого судом факту в призначенні пенсії їй було відмовлено.

Чи є необхідність звернутися до суду із заявою про ухвалення додаткового рішення? Чи правомірно діяв пенсійний орган, відмовляючи Нетребі у призначенні пенсії, оскільки у резолютивній частині рішення було зазначено, який саме факт був встановлений судом та для якої мети?

Справи про визнання громадянина обмежено дієздатним і недієздатним

Задача № 17

При розгляді справи за заявою органу опіки та піклування про визнання громадянина Котляра, який працював інспектором цього органу, недієздатним останній заявив про те, що він вважає себе абсолютно психічно здоровою людиною, а звернення органу опіки та піклування викликано бажанням позбутись його, оскільки він постійно критикував його керівництво. В судовому засіданні він пред'явив позовну заяву про захист честі і гідності.

Чи має право відповідно до умов задачі орган опіки та піклування подавати заяву про визнання Котляра недієздатним? Як у такому разі має діяти суддя? Чи має проводитися у цій справі судово-психіатрична експертиза? Якщо так, то за яких умов?

Задача № 18

Під час розгляду справи про визнання громадянина Коломойського недієздатним суд запросив у судові засідання експерта-психіатра, який надав суду свій висновок. З усних пояснень експерта стало зрозуміло, що його висновок базується на поверховому огляді К. та багаторічному досвіді. Представник К. просив суд не брати до уваги цей доказ, оскільки він не відповідає вимогам статей 102, 297, 298 ЦПК України, і вирішити справу на підставі інших доказів, що є у справі - показаннях свідків, медичній довідці з відомчої поліклініки.

Які вимоги передбачено до висновку експерта та щодо порядку його отримання? Як має діяти суддя у такому разі?

Задача № 19

Під час перевірки явки учасників процесу про визнання громадянина недієздатним стало відомо, що представника органів опіки та піклування немає в залі, а він надіслав прохання розглянути справу без його участі. Представник особи, питання про дієздатність якої розглядалося, не заперечував проти розгляду справи без участі органів опіки і піклування.

З якою метою ЦПК передбачено участь органів опіки та піклування в справах цієї категорії? Чи є така участь органу опіки та піклування обов'язковою? Які дії судді у такому разі?

Задача № 20

До суду із заявою про визнання громадянина Щур А.О. обмежено дієздатним звернулась його мати Щур М.І. згідно з ч. 1 ст. 296 ЦПК України, яка проживає окремо від сім'ї сина. У заяві зазначалося, що Щур зловживає спиртними напоями та ставить свою дружину та малолітнього сина, які живуть з ним разом, в тяжке матеріальне становище.

Чи може мати Щур звертатись до суду із такою заявою? За яких умов Щур М.І. може бути надано право на звернення до суду в цій справі?

Задача № 21

Після лікування у психіатричній лікарні громадянин Карцев звернувся до суду із заявою про скасування обмеження його у дієздатності. Суд, розглянувши справу, прийняв рішення про скасування рішення, яким Карцев був обмежений у дієздатності.

Чи правильно діяв суд? Чи є вимога про скасування обмеження в дієздатності підставою для скасування рішення про визнання особи недієздатною?

Справи про визнання громадянина безвісно відсутнім

Задача № 23

Із заявою про визнання громадянина Дегтяр безвісно відсутнім звернувся гр. Жигалов (дядько Дегтяр), мотивувавши своє звернення до суду, тим, що виникла необхідність вжиття заходів до охорони майна Дегтяр, який тривалий час – понад рік, не перебуває за постійним місцем проживання.

Чи може бути прийнято заяву про визнання громадянина безвісно відсутнім за даних умов?

Задача № 24

1 вересня 2017 року громадянка Горянінова А.А. пішла з дому і місце знаходження її до 1 листопада 2018 року невідоме. Її чоловік Горянінов В.О. хоче звернутись до суду за визнанням дружини безвісно відсутньою.

Допоможіть Горянінову В.О. скласти заяву. Які питання при цьому Ви маєте у нього уточнити?

Задача № 25

Під час стоянки військового судна біля берегів Греції матрос С., який стояв на вахті вночі, зник. Оскільки в той час була штормова погода, то є підстави вважати, що він загинув від негоди. Однак незначна відстань від берега дає підстави для втечі.

Як має вирішити справу суддя, до якого звернулось командування ВМС через чотири місяці після зазначеної події із заявою про оголошення С. померлим?

Задача № 26

Після відсутності понад один рік громадянина Ж. його дружина звернулася до суду із заявою про визнання його безвісно відсутнім з метою отримання пенсії та відшкодування шкоди, оскільки останній зник під час перебування у службовому відрядженні на Кавказі. Коли його бачили співробітники востаннє, геолого-розвідувальна партія, до якої він належав, займалась пошуком нафти у гірському районі поблизу району військових дій.

Які дії має провести суддя по підготовці цієї справи до судового розгляду? Які суб'єкти мають бути залучені до участі у справі?

Задача № 27

До Оболонського райсуду м. Києва звернулася громадянка Андрусєва із заявою про визнання безвісно відсутнім її чоловіка Андрусєва В.Н., який після скандалу пішов з дому і протягом одного року від нього немає ніяких відомостей. У неї є побоювання, що чоловік міг покінчити життя самогубством, оскільки він неодноразово про це заявляв. Андрусєв знаходився на обліку у психо-неврологічному диспансері. Своє звернення до суду заявниця пояснила потребою отримання допомоги на утримання неповнолітньої доньки.

Які дії суду якщо при підготовці справи до судового розгляду будуть встановлені відомості про місце перебування Андрусєва В.Н.?

Задача № 28

ЖЕУ як наймодавець житла звернулось до суду із заявою про визнання гр. Васильєва безвісно відсутнім, оскільки він не проживав більше восьми місяців у займаній квартирі. Адміністрація ЖЕУ раніше зверталась до суду з позовом про визнання гр. Васильєва таким, що втратив право користування жилим приміщенням. Але знайти відповідача у справі та встановити місце його перебування було неможливо, тому суддя відмовив у прийнятті позовної заяви.

Які дії судді? Яке рішення у справі має ухвалити суддя?

Задача № 29

Після вступу в законну силу рішення суду про визнання громадянина С. безвісно відсутнім органами опіки та піклування для охорони будинку відсутнього було призначено опікуна - Глазмана В.В. (сусіда С.). Через місяць Глазман отримав нотаріально посвідчене свідоцтво про те, що гр. С. є живим.

Які особи та органи і як саме мають реагувати в такому разі?

Справи про оголошення громадянина померлим

Задача № 30

21.06.2017 року під час морських маневрів з військового корабля зник матрос Щ. Шторм та порушення матросом правил безпеки, оскільки в той момент, коли його змило хвилею з міноносця, він був без рятувального жилета, дають підстави вважати, що він загинув. Прокуратурою м. С. за фактом зникнення Щ. було порушено кримінальну справу, яку за відсутністю складу злочину було закрито. До сім'ї Щ. належать дружина та донька п'яти років.

Що Ви порадили б дружині Щ. як адвокат? Через який час вона може звернутись до суду, якщо сьогодні 21.07. 2018 року?

Задача № 31

Під час зимової рибної ловлі на річці Тетерів загинули громадяни Бочкарьов та Тимофєєв, яких інші рибалки не змогли врятувати, оскільки сильна течія затигла їх під лід.

Через місяць дружина Бочкарьова звернулася до суду із заявою про оголошення її чоловіка померлим, а дружина Тимофєєва порушила справу про встановлення факту смерті її чоловіка.

Чи може суддя об'єднати дві справи в одне провадження? Які дії судді? Які процесуальні особливості у розгляді цих категорій справ?

Задача № 32

Після набрання законної сили судовим рішенням про оголошення громадянина В. померлим його дружина взяла новий шлюб, було успадковано його майно (будинок та автомобіль). Через два роки Волошин з'явився за місцем свого постійного проживання.

Які наслідки явки громадянина В.?

Задача № 33

Під час аварії на шахті зник громадянин Сахно, який працював у бригаді Саричева. У роботах по розшуку протягом місяця брала участь аварійна бригада Гальперіна. До суду із заявою про оголошення громадянина Сахна В.Н. померлим звернувся прокурор м. Макіївки. До родини Сахна В.Н. належали батько Сахно Л.М., який проживав окремо, його дружина, двоє неповнолітніх дітей. На його утриманні знаходилася бабуся. Особистою власністю Сахна є автомобіль ВАЗ-2101.

Чи може бути прокурором пред'явлено таку заяву до суду та за яких умов? Назвіть осіб, які мають брати участь у справі? Визначте процесуальне становище цих осіб?

Справи про встановлення фактів, що мають юридичне значення

Задача № 34

Рішенням Шевченківського районного суду м. Харкова задоволено заяву Петрова І.К. про встановлення факту родинних відносин між ним і померлим Петровим О.К. — братом заявника, з метою оформлення права на спадщину за законом.

Згодом з'ясувалося, що заявник вступив в управління спадковим майном, а двоє інших — його брат і сестра — отримали свідоцтво про право успадкування всього будинку спадкодавця і приховали від нотаріальної контори існування брата (заявника). Вони не брали участі при розгляді справи про встановлення факту родинних відносин.

Чи має встановлений у порядку окремого провадження юридичний факт преюдиційне значення при розгляді справи у позовному провадженні? Хто і як має діяти в цій ситуації?

Задача № 35

До суду за встановленням факту родинних відносин з метою отримання спадщини звернувся громадянин Широких А.В., якому нотаріусом було відмовлено у видачі свідоцтва про право на спадщину та роз'яснено необхідність звернення до суду із заявою про встановлення факту родинних відносин. При прийнятті заяви суддею було встановлено, що Широких А.В. надав нотаріусу всі необхідні документи для отримання спадщини як утриманець. Крім того, у провадженні суду була заява рідного брата померлого про встановлення факту родинних відносин з метою отримання спадщини.

Які дії судді?

Задача № 36

До суду за встановленням факту родинних відносин з метою отримання спадщини після померлого гр. К. звернувся громадянин Г., який був усиновлений померлим, але актовий запис та рішення суду про усиновлення не збереглися. Під час підготовки справи до судового розгляду було встановлено, що у К. є рідні донька та син.

Шляхом встановлення яких фактів може бути вирішено дане питання? Яке процесуальне становище у справі мають займати донька і син? Як повинен діяти суд?

Задача № 37

Філімонова О.П. звернулася до суду за встановленням факту родинних відносин з метою отримання пенсії, оскільки після смерті її чоловіка при виконанні службових обов'язків вона втратила джерело засобів до існування. Вона була домогосподаркою, займалася доглядом за дітьми та непрацездатною бабусяю, яка була членом сім'ї померлого годувальника та перебувала на його утриманні. Звернення до суду викликане втратою свідоцтва про шлюб та неможливістю отримання його дубліката, оскільки архіви РАЦС згоріли.

Чи має право суд встановити такий факт? Чи має право бабуся звернутися до суду за встановленням факту родинних відносин з метою отримання пенсії у зв'язку із втратою годувальника?

Задача № 38

При розгляді справи К. про встановлення факту перебування на утриманні померлого чоловіка А. з метою одержання пенсії суд залучив до участі у справі як заінтересовану особу дочку А. від першого шлюбу. Під час розгляду справи дочка заперечувала проти встановлення даного факту та заявила про своє право на спадкове майно, яке залишилось після смерті батька. К. перебувала з А. у зареєстрованому шлюбі. Суд залишив заяву без розгляду з мотивів виникнення спору про право на спадщину.

Чи правильні дії судді при визначенні кола заінтересованих осіб та постановленні ухвали про залишення заяви без розгляду у порядку ч. 6 ст. 294 ЦПК України?

Задача № 39

У провадженні Подільського райсуду м. Києва знаходилася справа Боярчук К.Л. про встановлення факту її перебування на утриманні Голобородька Н.Ф. з метою отримання спадщини. Одночасно Боярчук К.Л. просила суд про оголошення Голобородька Н.Ф. померлим. Суд розглянув справу і встановив факт знаходження на утриманні, а також оголосив Голобородька Н.Ф. померлим. *Чи можливий одночасний розгляд справи про встановлення факту знаходження на утриманні в одному провадженні із справою про оголошення громадянина померлим?*

Задача № 40

Гр. Коляда Л.В. звернулася до суду із заявою про встановлення факту її перебування на утриманні померлого чоловіка гр. Козаченка Л.Д. Суддя встановив, що Коляда Л.В. проживала окремо від свого чоловіка. Коляда Л.В. для доведення своїх вимог подала суду такі докази: свідоцтво про смерть Козаченка, довідку відділу соціального захисту населення про те, що вона не отримує пенсію та не працює, корінці поштових грошових переказів від гр. Козаченка.

Суддя відмовив їй у встановленні даного факту, мотивуючи рішення тим, що вони проживали окремо і не вели спільного господарства.

Чи законне рішення суду?

Задача № 41

Із заявою про встановлення факту знаходження на утриманні звернулася гр. Нікіфорова В.С. при житті Грачова -особи, яка надавала утримання заявниці. Своє звернення до суду вона мотивувала тим, що хоче забезпечити себе на майбутнє документом про наявність факту утримання, оскільки докази, які підтверджують цей факт, можуть зникнути в подальшому.

Як у такому разі має діяти суддя?

Задача № 42

Із заявою про встановлення факту каліцтва на виробництві звернувся громадянин Сивуха. Факт каліцтва мав місце 05.12.2018 р. Підприємство, на якому він одержав каліцтво, було ліквідоване 01.01.2019. Всі документи, в тому числі і акт про нещасний випадок з Сивухою, були направлені до органу державного соціального страхування. При перевірці цим органом документів у акті про нещасний випадок на виробництві було виявлено багато виправлень та підчисток, які не були застережені. Тому Сивусі було відмовлено у відшкодуванні частини втраченого заробітку у зв'язку із втратою професійної працездатності.

Чи може у такому разі суд встановлювати факт каліцтва на виробництві?

Задача № 43

У райсуд м. Києва звернувся Черниш із заявою про встановлення факту народження 22 травня 1944 р. в м. Магдебург (Німеччина) під час перебування його матері Паніної (Черниш) на примусових роботах у Німеччині. Це необхідно було йому для одержання пільг як особі, яка народилася в період перебування батьків на примусових роботах у Німеччині. Але у свідоцтві про народження заявника у графі «місце народження» вказано - м. Вишгород Київської області, де вони проживали на момент реєстрації факту народження у 1946 р. Суд встановив факт народження Черниш 22 травня 1944 в м. Магдебург (Німеччина).

Чи правильне рішення ухвалив суд?

Задача № 44

Громадянка Горбуліна П.О. звернулася до суду із заявою про встановлення факту реєстрації шлюбу з метою отримання спадщини після смерті її чоловіка. Свої вимоги вона обґрунтовувала тим, що їх шлюб був зареєстрований 1 лютого 1943 р. на окупованій німцями території, архіви не збереглись, дублікат свідоцтва про шлюб отримати неможливо.

Чи може встановлюватись даний факт у суді?

Задача № 45

12 липня 2018 р. громадянка Пода І.П. звернулася до адвоката з проханням написати їй заяву про встановлення факту проживання однією сім'єю без шлюбу з громадянином Мирончиком П.Ф. Їх відносини виникли у 1986 році під час наукової експедиції до Сибіру. Вони проживали разом більше 10 років, але шлюб не встигли зареєструвати, оскільки Мирончик П.Ф. помер.

Встановлення даного факту зумовлене неможливістю отримання спадщини та реєстрацією народження дитини, яка була зачата при житті Мирончика П.Ф., а народжена після його смерті.

Надайте консультацію гр. Поді І.П.

Задача № 46

За встановленням факту належності заповіту на будинок звернувся громадянин Донець І. М., по батькові якого зазначено в заповіті Михайлович. При розгляді справи представник сільради пояснив, що будинок, зазначений у заповіті, самовільно збудований, тому не може бути успадкований.

Чи може даний факт встановлюватись судом?

Справи про відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі

Задача № 47

До суду із заявою про відновлення прав на ощадну книжку на пред'явника звернулася громадянка Кусто, зазначивши, що після смерті громадянина Пакалюк ощадну книжку не було знайдено. Громадянин пакалюк зробив вклад на пред'явника у банк «Аваль» і зазначив її отримувачем вкладу на випадок його смерті.

Чи може дана справа розглядатись у суді? Хто має брати участь у справі, якщо у гр. Пакалюк є спадкоємці за законом?

Справи про усиновлення

Задача № 48

При розгляді заяви Бутко про усиновлення дитини до суду надійшов висновок органу опіки та піклування про те, що «немає перешкод для усиновлення». Під час розгляду справи судом було встановлено, що Бутко мав двох неповнолітніх дітей від першого шлюбу і хотів усиновити дитину з метою отримання матеріальної вигоди, оскільки після смерті батьків дитини залишилась значна спадщина.

Чи обмежений суд висновком органу опіки та піклування при ухваленні судового рішення? Як суд повинен вирішити справу?

Задача № 49

Громадянин Лимар, який проживає в м. Дніпрі, звернувся до суду із заявою про усиновлення дитини, яка залишилася сиротою після смерті його двоюрідної сестри. Хлопчик більше року проживав в м. Києві по вул. Казацька в сім'ї сусідів загиблих батьків - подружжя Іваніш, у яких не було власних дітей і які також звернулись до суду із заявою про усиновлення цієї дитини.

Визначте підсудність цих справ. Чи є у суду необхідність об'єднання цих справ в одне провадження? Чи має значення для цієї справи вік дитини?

Задача № 50

До суду із заявою про усиновлення дитини, яка знаходиться на вихованні та утриманні в державному дитячому закладі, звернулася громадянка Вітренко, зазначивши, що не погоджується з висновком органу опіки та піклування, оскільки висновок про недоцільність усиновлення робиться на підставі лише її складних квартирних умов в одній кімнаті комунальної квартири з чоловіком. Але вони удвох з чоловіком працюють і є згода на усиновлення дитини. Більше ніяких перешкод для усиновлення немає.

Чи може суд прийняти таку заяву до свого провадження?

Справи про передачу безхазяйної нерухомої речі у комунальну власність

Задача № 51

До райсуду Київської області звернувся голова сільради с. Х. із заявою про передачу безхазяйної нерухомої речі (недобудованого будівництва) у комунальну власність. Свою заяву він мотивував тим, що фірмі «Ранок» сільрадою була виділена земельна ділянка під забудову. Фірма розпочала будівництво, а потім припинила свою діяльність та протягом десяти років ніхто

незавершеним будівництвом не цікавиться. Оскільки виникла необхідність будівництва школи у с. Х., а земельна ділянка прийшла у занепад, сільська громада звернулась до голови з пропозицією звернутися до суду про визнання цього незавершеного будівництва безхазяйним та про передачу його сільраді для завершення будівництва та використання його під школу.

Чи підлягає така справа розгляду у порядку окремого провадження?

Задача № 52

Громадянка Хоценко М.С. мав у м. Черкаси на праві власності будинок та земельну ділянку. Він, як повідомили її сусіди, поїхав до Ізраїлю на лікування і не повернувся в Україну. Спадкоємців та родичів, за словами сусідів, у нього не було. З моменту його виїзду пройшло майже десять років, її маєток прийшов у занепад. Сусідка повідомила про те, що сім років тому він написав листа, у якому повідомляв, що майно йому не потрібне та просив повідомити про цю обставину виконком, щоб вони розпорядилися цим майном на власний розсуд. Сусідка надіслала копію цього листа до виконкому, проте ніякої відповіді не отримала.

Відповідно до умов задачі визначте чи є підстави для визнання майна безхазяйним? Яких умов необхідно дотриматися перед поданням заяви до суду і які докази подати суду на підтвердження своїх вимог?

Задача № 53

З метою необхідності визнання майна безхазяйним орган, уповноважений управляти майном відповідної територіальної громади, перед зверненням до суду став на облік у Бюро технічної інвентаризації м. Києва. Інформацію про взяття нерухомої речі на облік було опубліковано:

- в Інтернеті;
- на сайті БТІ;
- журналі «Купівля-продаж нерухомості».

У яких засобах має робитися оголошення про взяття відповідної речі на облік перед визнанням її безхазяйною? Який строк перебування на обліку та звернення до суду із заявою про визнання нерухомої речі безхазяйною передбачено ЦПК?

Справи про визнання спадщини відумерлою

Задача № 54

Районним судом м. Полтави за заявою органу місцевого самоврядування спадщину після смерті гр. Поди П.П. було визнано відумерлою. Представник органу місцевого самоврядування після отримання копії рішення звернувся до нотаріуса за видачею свідоцтва про право на спадщину. Нотаріус відмовив у вчиненні нотаріальної дії, зазначивши у постанові, що майно після визнання його відумерлим не спадкується територіальною громадою, а переходить до неї у власність.

Визначте правильність мотивації нотаріуса щодо відмови органу місцевого самоврядування у видачі свідоцтва про право на спадщину на підставі рішення про визнання спадщини відумерлою. Який порядок виконання рішення суду про визнання спадщини відумерлою?

Задача № 55

До районного суду м. Одеси із заявою про визнання спадщини відумерлою звернувся орган місцевого самоврядування. Під час розгляду справи з клопотанням про вступ у справу звернулася як заінтересована особа дружина померлого спадкодавця, шлюб з якою був визнаний недійсним. Проте, як заявила заінтересована особа, справа про визнання шлюбу недійсним зараз знаходиться у Великій Палаті Верховного Суду та прийнята до розгляду у провадженні у зв'язку з виключними обставинами.

Чи є підставою для зупинення провадження у справі? Як повинен суд вирішити клопотання про допуск до участі у справі як заінтересовану особу дружину померлого спадкодавця?

Задача № 56

До Шевченківського районного суду м. Харкова звернувся орган місцевого самоврядування із заявою про визнання спадщини відумерлою. Після ознайомлення із заявою суд встановив, що останнє місце проживання померлого спадкодавця невідоме, а його майно знаходиться у різних місцях, автомобіль - за місцем його реєстрації в Шевченківському районі, а будинок у м. Балаклія.

Як має бути вирішено питання щодо підсудності даної справи.

Справи про надання особі психіатричної допомоги в примусовому порядку

Задача № 57

Лікар-психіатр звернувся до адвоката з проханням підготувати заяву про проведення психіатричного огляду особи у примусовому порядку.

Які підстави для надання психіатричної допомоги у примусовому порядку мають бути зазначені адвокатом у заяві? Яким законом встановлюються такі підстави?

Задачам 58

До районного суду м. Суми звернувся лікар-психіатр із заявою про продовження примусової амбулаторної психіатричної допомоги гр. Іванову С.І. До заяви було подано висновок комісії лікарів-психіатрів.

Які ще докази, крім висновку, мають бути подані суду?

Справи про примусову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу

Задача № 59

Гр. Петрик С.С. хворів на заразну форму туберкульозу та ухилявся від лікування. Його сусіди по комунальній квартирі звернулись до прокурора із проханням вжити заходів, оскільки він ухиляється від викликів до протитуберкульозного диспансеру. Прокурор пред'явив заяву до суду. Проте суддя відмовив йому у відкритті провадження у справі, у зв'язку з тим, що він не має права пред'являти такі заяви.

Визначте правомірність дій суду. Хто може пред'являти такі заяви до суду? Участь яких суб'єктів є обов'язковою у даній справі?

Задача № 60

Представник протитуберкульозного закладу звернувся до суду із заявою про примусову госпіталізацію Малишева К.К. Суддя розглянув цю справу через десять днів після її прийняття. На дії судді голові суду було подано скаргу, що він порушив закон, оскільки справа мала бути розглянута не пізніше трьох днів після відкриття провадження у справі.

Визначте правомірність дій суду. .

Задача № 61

Представник протитуберкульозного закладу маючи намір звернутися до суду із заявою про примусову госпіталізацію Сичика Л.О. до протитуберкульозного закладу почав сам готувати заяву до суду, користуючись при цьому ЦПК України. Відповідно до ч. 1 ст. 340 ЦПК України у заяві мають бути зазначені встановлені законом підстави для такої госпіталізації. Проте представник не є юристом та не знає у якому саме законі про це йдеться.

Яким нормативним актом слід керуватися при написанні такої заяви? Які докази він має подати суду?

Задача № 62

Гр. Бовдур О.О. здав у лікарні аналізи та наступного дня поїхав на місяць у відрядження за кордон. Сімейний врач отримав результати аналізів, згідно яких було виявлено загрозливу форму туберкульозу у Бовдур О.О. .

Які дії лікаря? Які дії суду, якщо лікар подасть до суду заяву про примусову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу? Чи має право сімейний врач звертатися із заявою до суду?

Справи про розкриття банками інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб

Задача № 63

Нотаріус Марченко О.П. звернулась до «УКРСІМБАНКУ» про розкриття інформації щодо вкладів померлого Бугая А.А, оскільки його дружина подала заяву про прийняття спадщини, де зазначила, що у цьому банку у чоловіка були вклади. Банк відмовив нотаріусу у наданні такої інформації.

Визначте правомірність дій банку. Аргументуйте свою відповідь посиланням на закон. Чи може нотаріус звертатися до суду із заявою про розкриття банком інформації, яка містить банківську таємницю в інтересах приватної особи.

Задача № 64

Дружина гр. Мехеда П.П. з письмового дозволу її чоловіка на ім'я директора «Ощадбанку» звернулася з заявою про надання їй інформації щодо вкладів її чоловіка, які вносились під час перебування їх у шлюбі. Банк відмовив їй у наданні такої інформації, оскільки така інформація є конфіденційною та може бути надана лише її чоловіку. Банк порадив їй звернутися до суду.

Чи правильно було надано консультацію?

Задача № 65

До районного суду м. Полтави звернувся представник фіскальної служби із заявою про розкриття банківської таємниці «Приватбанком» щодо юридичної особи «Техноекспорт». Таке звернення було зумовлено вирішенням питань щодо оподаткування даної юридичної особи. У процесі розгляду справи представник фіскальної служби просив додатково розкрити інформацію про валютні рахунки даної юридичної особи.

Які обставини має зазначити у заяві представник служби? Чи має право фіскальна служба звертатися до суду у даній категорії справ?

Рекомендована спеціальна література до Теми:

1. Блажеєв В.В. Особое производство по гражданским делам, связанным с изменением правового статуса гражданина: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. - М., 1991.
2. Гузь Л.Е. Судебное установление фактов, имеющих юридическое значение. - Х., 2007. - 702 с.
3. Зілковська Л.М. Правове регулювання усиновлення в Україні: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук:12.00.03. - К., 2002.
4. Коцюба В., Холод Р. Особливості встановлення нового юридичного факту у порядку окремого провадження (ст. 8 Закону України «Про громадянство»). *Юриспруденція: Теорія і практика*. - 2005. № 8(10). С. 44-49.
5. Логвінова М. Усиновлення (удочеріння): Національно та міжнародно-правові аспекти. - Івано-Франківськ, 2000. -С.4-64.
6. Світлична Г.О. Підготовка до судового розгляду справ окремого провадження: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. -Х.,1997.
7. Сунегін С. Особливості розгляду судом справ про розкриття банками інформації, що містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб у порядку окремого провадження. *Нотаріат. Адвокатура. Суд*. 2004. №1(1). С.7.
8. Фурса С.Я. Обов'язок держави - правовий захист осіб, які постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС. *Право України*. 1996.- №11. - С.31.
9. Фурса С.Я. Окреме провадження як складова частина цивільного процесу: Практикум.— К.,1998.
10. Фурса С.Я. Окреме провадження в цивільному процесі. -К., 1999.
11. Фурса С.Я. Провадження в справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення, в порядку цивільного судочинства: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. - К., 1997.
12. Фурса С.Я. Судове рішення та його реалізація в справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення. *Ерліхівський збірник*. Чернівці, 1994. Вип.1. С.154-159.
13. Фурса С.Я. Участь заінтересованих осіб в справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення, з точки зору можливості порушення ними спору про право. *Право України*. 1997. №.2. С. 37-39.
14. Фурса С.Я. Визнання громадянина обмежено дієздатним і недієздатним. *Нова педагогічна думка*. Рівне, 1999. №3. С. 137-143.
15. Фурса С.Я., Фурса Є.І. Спадкове право: Нотаріат. Адвокатура. Суд. - К.: Видавець Фурса С.Я.: КНТ, 2009.
16. Фурса С.Я., Фурса Є.І., Драгневич Л.Ю. Сімейне право: Нотаріат. Адвокатура. Суд. - К.: Видавець Фурса С. Я., 2005.
17. Фурса Є.І. Процедура визнання спадщини відумерлою. *Підприємництво, господарство і право*. 2001. № 3. С.66-67.
18. Фурса С.Я., Фурса Є.І. Процесуальна діяльність адвоката при розгляді справ окремого провадження. *Адвокат в цивільному процесі*. - К.: Видавець Фурса С.Я.: КНТ, 2008. С.236-244.

19. Фурса С.Я. Правові аспекти визнання громадянина безвісно відсутнім або оголошення його померлим. *Нова педагогічна думка*. Рівне, 1998. № 2(18). С. 81-84.
20. Чечот Д.М. Проблема захисту суб'єктивних прав и інтересов в порядку неисковых производств советского гражданского процесса: Автореф. дис. ... док. юрид. наук. -1968.
21. Штефан М.Й., Дріжчана О.Г. Процесуально-правова природа окремого провадження. *Вісник Київського університету: Юридичні науки*. 1984. №25.
22. Ясинок М.М. Чи діє принцип змагальності в окремому провадженні. *Вісник національного університету внутрішніх справ*. 2006. № 34. С. 289.
23. Ясинок М.М. Окремі питання правового регулювання розгляду судом справ про надання психіатричної допомоги у примусовому порядку *Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права*. 2006. № 3-4.
24. Ясинок М.М. Порядок звернення до суду із заявами про обов'язкову госпіталізацію особи до протитуберкульозного закладу. *Право України*. 2007. №3.

Семінарське заняття 13

ТЕМА: АПЕЛЯЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ. КАСАЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

А. План заняття:

1. Поняття і загальна характеристика апеляційного провадження та відмежування від суміжного касаційного провадження.
2. Право апеляційного оскарження рішень і ухвал суду та процесуальний порядок його реалізації та відмежування від суміжного касаційного провадження.
3. Апеляційна скарга та касаційна скарга: спільні та відмінні реквізити.
4. Апеляційний розгляд та касаційний розгляд: принципові відмінності.
5. Повноваження суду апеляційної інстанції.
6. Повноваження суду касаційної інстанції.
5. Постанови та ухвали суду апеляційної та касаційної інстанції: форма, зміст, набрання законної сили.

Б. Завдання для індивідуальної науково-дослідної роботи :

Історія виникнення та розвитку апеляційного оскарження
 Поняття та основні риси апеляційного провадження
 Завдання апеляційного провадження.
 Проблемність об'єктів апеляційного оскарження
 Процесуальний порядок реалізації права на апеляційне оскарження.
 Стадії апеляційного провадження.
 Повноваження суду апеляційної інстанції.
 Історія виникнення та розвитку касаційного оскарження.
 Поняття та основні риси касаційного провадження.
 Завдання касаційного провадження.
 Відмінність об'єктів апеляційного оскарження від об'єктів касаційного оскарження
 Специфічні повноваження касаційного суду.
 Порівняльний аналіз повноважень суду касаційної інстанції та суду апеляційної інстанції.
 Постанови суду касаційної інстанції та їх законна сила.

В. Завдання для самостійної роботи:

Чи може бути прокурор, який не звертався до суду першої інстанції у порядку ст. 56 ЦПК і не брав участі у розгляді справи, оскаржити судові рішення у апеляційному порядку?
 Порядок оскарження в апеляційному порядку ухвал та рішень суду першої інстанції.
 Ухвали, на які можуть бути подані апеляційні скарги.

Строки, у які можуть бути подані апеляційні скарги на рішення та ухвали суду першої інстанції. Як рахується строк на подання апеляційної скарги, якщо судом було ухвалено скорочене рішення? Форма і зміст апеляційної скарги, порядок їх подання. Відзив на апеляційну скаргу. Які підстави залишення апеляційної скарги без руху? Які підстави для повернення апеляційної скарги? Які суб'єкти наділені ЦПК правом на приєднання до апеляційної скарги? У який строк таке приєднання має відбутися? Який порядок та строки подання доповнень, змін до апеляційної скарги? Який процесуальний порядок відкриття апеляційної скарги та які правові наслідки настануть у такому разі? Чим відрізняються процесуальні терміни «відмова від апеляційної скарги» та «відкриття апеляційної скарги»? Чи може апеляційний суд не прийняти відмови або відкриття апеляційної скарги, якщо такими діями порушуватимуться права інших осіб? Апеляційний розгляд: підготовка розгляду справи судом апеляційної інстанції, порядок розгляду справи судом апеляційної інстанції. Межі розгляду справи судом апеляційної інстанції. Повноваження суду апеляційної інстанції. Підстави для скасування судового рішення повністю або частково та ухвалення нового рішення у відповідній частині або зміни рішення (стаття 376 ЦПК) та відмежування їх від підстав передбачених в ст.ст. 411 та 412 ЦПК України. Які істотні відмінності у розгляді справи судом першої інстанції від розгляду справи у апеляційному провадженні? Чи може апеляційний суд досліджувати нові докази та встановлювати нові обставини? Якщо так, то за яких умов? Чи поширюються на суд апеляційної інстанції підстави зупинення провадження у справі, передбачені статтями 251, 252 ЦПК? Які підстави для скасування рішення суду і передачі справи на новий розгляд? Які підстави для скасування рішення суду першої інстанції і ухвалення нового рішення? Порядок ухвалення постанов та ухвал судом апеляційної інстанції. Зміст ухвали та постанови суду апеляційної інстанції, порядок їх проголошення. Яка відмінність ухвали від постанови суду апеляційної інстанції? Чинність рішень і ухвал суду апеляційної інстанції та порядок їх повернення в суд першої інстанції, який їх розглянув. Чи можна заявити відвід судді-доповідачу чи іншому судді зі складу колегії при розгляді справи у Верховному Суді? Право касаційного оскарження та суб'єкти цього права. Об'єкти касаційного оскарження. Форма і зміст касаційної скарги. Строк на касаційне оскарження. Які підстави та порядок поновлення пропущеного строку на касаційне оскарження? Процесуальний порядок касаційного оскарження. Межі розгляду справи судом касаційної інстанції. Повноваження суду касаційної інстанції. Які строки передбачено ЦПК України для розгляду справи судом касаційної інстанції? Які процесуальні дії має вчинити суддя-доповідач під час прийняття касаційної скарги? Підготовка справи до розгляду в суді касаційної інстанції. Яке значення для розгляду справи судом касаційної інстанції має заява про приєднання до касаційної скарги (ст.397 ЦПК України). Порядок розгляду справ судом касаційної інстанції. Проаналізуйте ст. 408 ЦПК України. Чи може суд касаційної інстанції не прийняти відмову позивача від позову чи не визнати умови мирової угоди? Чи може суд касаційної інстанції зупинити виконання рішення суду? Якщо так, то який порядок такого зупинення?

Чи обмежений суд касаційної інстанції доводами касаційної скарги?
Підстави для залишення касаційної скарги без задоволення, а судових рішень - без змін.
Підстави для скасування рішення і передачі справи на новий розгляд.
Підстави для скасування постанови суду апеляційної інстанції повністю або частково і залишення в силі судового рішення суду першої інстанції у відповідній частині.
Ухвала та постанова суду касаційної інстанції, їх зміст.
Проголошення та набрання чинності ухвал та постанов суду касаційної інстанції.
Який сенс та наслідки окремих ухвал суду апеляційної та касаційної інстанцій?
Порядок прийняття постанов судом касаційної інстанції
Обов'язковість вказівок, що містяться в постанові суду касаційної інстанції

Практичні завдання:

Задача № 1

Після ухвалення судового рішення позивач Сидоров П.К. звернувся до суду із апеляційною скаргою, в якій посилався на те, що під час розгляду справи суд не роз'яснив йому право користуватись послугами перекладача, та таке право не передбачене ст. 43 ЦПК, яку суд йому роз'яснював, а він володіє українською мовою в недостатньому обсязі для вільного розуміння ходу процесу та обставин справи. Це призвело до того, що він не зрозумів свого обов'язку щодо подання доказів на стадії підготовчого судового засідання, а потім вже така можливість була втрачена, тому він не зміг довести свої позовні вимоги у суді.

Чи допустив порушення норм процесуального права суд? Чи може бути дана обставина підставою для скасування рішення?

Задача № 2

До Шевченківського районного суду м. Харкова звернувся гр. Пінчук Ю.Ю. з позовом до Сергієнка С.С. про визнання договору оренди недійсним, мотивуючи свій позов тим, що 20.02.2016 р. ним було підписано договір оренди, але фактично умови договору не були реалізовані, оскільки приміщення не було передано в оренду. Судом першої інстанції у задоволенні позову було відмовлено. Позивач звернувся до суду апеляційної інстанції з апеляційною скаргою, яка була залишена без задоволення, а рішення суду першої інстанції залишено без змін.

Визначте предмет та підстави позову. Визначте законність дій суду першої інстанції.

Задача № 3

15.04.2018 р. Апеляційним судом м. Києва було задоволено апеляційну скаргу відповідача Тимка О.О. та рішення райсуду м. Києва за позовом Сидоренко А.О. про визнання шлюбу недійсним у порядку ч. 2 ст. 40 СК України скасував. Шлюб було зареєстровано у 2005 році не з метою створення сім'ї, а припинено у результаті смерті дружини в 2018 році. Рішення суду першої інстанції було скасоване у зв'язку з тим, що суд неправильно застосував норми матеріального права, тобто застосував закон, який не поширювався на дані правовідносини. Апеляційний суд м. Києва ухвалив нове рішення, яким відмовив у визнанні шлюбу недійсним. Позивачка вважає рішення суду незаконним, бо при розгляді апеляційної скарги суд вийшов за її межі, оскільки досліджував докази та обставини, на які відповідач як апелянт не посилався у своїй апеляційній скарзі.

Проаналізуйте правомірність дії суду.

Задача № 4

Рішенням районного суду м. Чернігова було задоволено позов Раузова О.А. про стягнення з Піки О.Г. 30000 грн, отриманих ним за договором позики та не повернутих в обумовлений договором строк. В апеляційній скарзі Піка О.Г. просить скасувати рішення суду та допитати свідків, які можуть підтвердити, що, незважаючи на укладення договору позики, обіцяні гроші він так і не отримав.

Складіть апеляційну скаргу від Піки О.Г.

Задача № 5

Шевченківський районний суд м. Харкова задовольнив позов Геворгян А.А. до Геворгяна О.О. про розірвання шлюбу. Відповідач у апеляційній скарзі наполягав на скасуванні рішення

суду, мотивуючи порушенням правил територіальної юрисдикції (підсудності), так як справа розглядалась за місцем проживання позивачки, та тим, що справу було розглянуто з порушенням відповідних строків, хоча проти розірвання шлюбу відповідач не заперечує.

Як має вчинити суд апеляційної інстанції?

Задача № 6

Гр. Тутов О.О. звернувся до суду із позовом про поновлення на роботі та стягнення зарплати за час вимушеного прогулу. Суд першої інстанції відмовив у задоволенні позовних вимог. Апеляційна скарга Тутова О.О. на рішення суду першої інстанції була залишена без задоволення, а рішення суду - без змін. Тутов О.О. звернувся із касаційною скаргою, в якій пояснив, що більша частина поданих ним доказів та документів не були враховані апеляційним судом під час ухвалення рішення. Після ухвалення рішення судом касаційної інстанції виявилось, що рішення підписане лише одним головуючим.

Чи правомірні дії суду? Чи дотримано порядок прийняття постанов судом касаційної інстанції відповідно до ст.415 ЦПК України?

Задача № 7

До суду касаційної інстанції звернувся гр. Крулько А.А. посилаючись на незаконність рішень суду як першої, так і апеляційної інстанцій. До касаційної скарги він не додав копії оскаржуваних рішень цих суддів.

Які дії суду?

Задача № 8

До суду касаційної інстанції звернулася гр. Нетреба В.В. У касаційній скарзі вона клопотала перед судом про зупинення виконання постанови суду апеляційної інстанції, оскільки остання згідно зі ст. 384 ЦПК України набирає законної сили з моменту її прийняття. Своє клопотання вона мотивувала тим, що поки справа буде розглядатися касаційною інстанцією відповідач зніме арешт із грошового вкладу і тоді розгляд її касаційної скарги буде безперспективний. Проте суддя відмовив їй у задоволенні такого клопотання. Але дійсно за час касаційного розгляду справи вклад було знято та витрачено, і в подальшому виконання рішення стало неможливим.

Визначте правомірність дій суду? Чи повинна особа подавати суду докази на підтвердження необхідності зупинення виконання рішення?

Задача № 9

Гр. Литвин М.М. подаючи касаційну скаргу просила суд касаційної інстанції скасувати рішення суду апеляційної інстанції та ухвалити нове рішення; крім того, вона у скарзі зазначала про те, що ні суд першої, ні суд апеляційної інстанцій не вжили заходів щодо забезпечення позову. Тому вона заявляла клопотання про вжиття таких заходів судом касаційної інстанції.

Суддя-доповідач відкриваючи касаційне провадження відмовив їй у задоволенні такого клопотання, мотивуючи свою відмову тим, що інститут забезпечення позову не поширюється на суд касаційної інстанції.

Визначте правомірність дій судді-доповідача.

Задача №10

Судом касаційної інстанції у попередньому розгляді справи (ст. 401 ЦПК України) було розглянуто касаційну скаргу гр. Вереси Р.Ю. Рішення апеляційного суду було залишено без змін. Суд постановив ухвалу, зміст якої не відповідав вимогам ЦПК України, оскільки в ухвалі була відсутня така частина, як мотиви суду про відмову у задоволенні касаційної скарги з посиланням на закон, яким суд керувався. Вереси Р.Ю. подала до суду заяву про роз'яснення їй цієї ухвали, але отримала лист від завідуючого канцелярією, в якому було зазначено, що Верховний Суд роз'яснень рішень не надає.

Чи поширюється на суд касаційної інстанції положення ст.271 ЦПК України щодо роз'яснення судового рішення?

Задача № 11

Журко Б.Б. пред'явив позов до Дудки О.К. про визначення часток у праві власності та визнання права власності в порядку спадкування. У задоволенні позову районним судом м. Києва було відмовлено. Апеляційний суд м. Києва своєю ухвалою відхилив апеляційну скаргу Журко Б.Б. і залишив рішення суду першої інстанції без змін. Журко Б.Б. подав касаційну скаргу до суду касаційної інстанції.

У яких випадках суд касаційної інстанції постановлює ухвалу про повне скасування рішення і передання справи на новий розгляд до суду першої або апеляційної інстанції? Коли суд касаційної інстанції скасовує судові рішення і ухвалює нове рішення або змінює рішення, не передаючи справи на новий розгляд?

Задача № 12

Гр. Баклан І.І. у касаційній скарзі посилався на те, що Апеляційний суд м. Києва залишив рішення суду першої інстанції без змін. При розгляді справи у суді першої інстанції Баклан І.І. вимагав відшкодування моральної шкоди, завданої йому його керівником внаслідок прилюдної його образи, у сумі 12000 грн. До касаційного розгляду його касаційної скарги він направив до неї зміни, де просив замість грошової компенсації у розмірі 12000 грн придбання відповідачем йому путівки на 24 дні до санаторію за призначенням лікаря, необхідність лікування підтверджена медичною довідкою.

Визначте дії суду касаційної інстанції.

Задача № 13

Гр. Грунько О.О звернувся до суду з позовом до свого брата, Грунько Д.О., про виділення йому частки в спільному майні, а саме - однієї кімнати розміром 11 кв. м у двокімнатній квартирі. Брату залишилась кімната 9 кв. м. Суд першої інстанції задовольнив позовні вимоги у повному обсязі. Апеляційний суд м. Києва залишив рішення суду першої інстанції без змін. При розгляді касаційної скарги Грунько Д.О. було з'ясовано, що суд апеляційної інстанції розглянув справу за відсутністю відповідача, якого навіть не повідомили про розгляд справи та у постанові не передбачалась грошова компенсація різниці у розмірі кімнат позивача та відповідача.

Визначте правильність дії суду різних інстанцій.

Рекомендована спеціальна література до Темі:

1. Борисова Е.Л. Апелляция в гражданском (арбитражном) процессе. - М.: Городец, 2000. - 288 с.
2. Бортник Ю.М. Историчний розвиток апеляційного провадження. *Держава і право: Збірник наукових праць: Юридичні і політичні науки*. Вип. 31- К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2006. С. 368-375.
3. Гузь Л.Е. Методические рекомендации по практическому применению апелляции и кассационного производства в судебной практике в свете нового законодательства. — Х.: Харьков юридический, 2001. 64 с.
4. Гусаров К.В. Повноваження суду апеляційної інстанції за правилами ЦПК України // Бюлетень Міністерства юстиції України. - 2005. - №12(50). - С.27-34.
5. Гусаров К.В. Суб'єкти права апеляційного оскарження в цивільному процесі // Проблеми законності: Респ. міжвідом. наук. зб. - Х.: Нац. юрид. акад. Укр., 2004. - Вип.65. -С.94-101.
6. Захаров Д.О. Сутність апеляційного провадження і проблема визначення меж судового розгляду в апеляційному суді. *Проблеми законності*. Х., 2003. Вип.64. С.169-175.
7. Терехова Л.Л. Система пересмотра судебных актов в механизме судебной защиты. - М.: Волтер Клуверс, 2007. - 320 с.
8. Трач О. Апеляція — повторний розгляд справи чи перевірка рішень, ухвал суду першої інстанції? *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні*. Львів, 2003. С. 308-309.
9. Фурса С.Я., Фурса Є.І. Процесуальна діяльність адвоката у апеляційному провадженні. Адвокат в цивільному процесі. - К.: Видавець Фурса С.Я.: КНТ, 2008. С. 183-190.
10. Чернушенко Є.А. Апеляційне оскарження судових рішень у цивільному процесі на українських землях. *Судова апеляція*. 2005. №1. С.84-98.
11. Шевчук П.І., Кривенко В.В. Апеляційне та касаційне оскарження судових рішень (коментар цивільного процесуального законодавства). - К.: Юридична книга, 2003. 80 с.
12. Штефан М.Й. Концептуальні положення правового регулювання апеляційного і касаційного провадження в новому ЦПК України. *Вісник Академії правових наук України*. -Х., 1994. №2. С.154-162.

Семінарське заняття 14

ТЕМА: ПРОВАДЖЕННЯ У ЗВ'ЯЗКУ З НОВОВІЯВЛЕНИМИ АБО ВИКЛЮЧНИМИ ОБСТАВИНАМИ

А. План заняття:

1. Поняття провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами та відмежування від провадження за виключними обставинами.
2. Підстави для перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами.
3. Підстави для перегляду судових рішень у зв'язку з виключними обставинами.
4. Заяви про перегляд судових рішень суду за нововиявленими або виключними обставинами: вимога за формою та змістом, щодо оплати судовим збором. Відмова від заяви та її наслідки.
5. Процесуальний порядок розгляду заяви у зв'язку з нововиявленими або виключними обставинами: спільні та відмінні риси.

Б. Завдання для індивідуальної науково-дослідної роботи :

Історія виникнення та розвитку провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами

Суть провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Завдання провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами

Процесуальний порядок реалізації права на перегляд судових постанов у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Підстадії провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Подання заяви про перегляд судового рішення, ухвали, судового наказу у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Особливості судового розгляду справи у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Оскарження ухвали суду про відмову у задоволенні заяви про перегляд у зв'язку з нововиявленими обставинами.

В. Завдання для самостійної роботи:

Які підстави для перегляду справи у зв'язку з нововиявленими обставинами або виключними обставинами?

Чи є перелік підстав для перегляду судових рішень, передбачений ст. 423 ЦПК України, у зв'язку з нововиявленими обставинами або виключними обставинами вичерпним?

Яка специфіка перегляду справи у зв'язку з нововиявленими обставинами або виключними обставинами?

Хто є суб'єктами права про перегляд судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами або виключними обставинами?

Чи можуть особи, які передбачені у ст. 56 ЦПК України, звертатися до суду із заявою про перегляд справи у зв'язку з нововиявленими обставинами або виключними обставинами?

Яка форма звернення щодо перегляду справи у зв'язку з нововиявленими обставинами або виключними обставинами?

Які строки передбачено ЦПК для перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами або виключними обставинами та як вони обчислюються?

Чи може бути поновлено строк для подання заяви про перегляд судового рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами або виключними обставинами?

Які правила перегляду справи у зв'язку з нововиявленими обставинами або виключними обставинами

Чи може суддя, який не брав участі у розгляді справи переглядати судові рішення, що набрало законної сили, у зв'язку з нововиявленими обставинами або виключними обставинами?

Чим відрізняються нововиявлені обставини від нових?

Які наслідки перегляду справи у зв'язку з нововиявленими обставинами або виключними обставинами?

Чи може бути предметом перегляду у провадженні у зв'язку з нововиявленими обставинами або виключними обставинами ухвала суду апеляційної інстанції про скасування рішення суду та направлення справи на новий розгляд?

Яким вимогам ЦПК за формою і змістом повинні відповідати заяви про перегляд судових рішень суду за нововиявленими або виключними обставинами?

Що постановляє суд у разі відмови в задоволенні заяви про перегляд рішення, ухвали, постанови за нововиявленими або виключними обставинами?

Що постановляє суд у разі задоволення заяви про перегляд судового рішення з підстав, визначених ч. 2 п. п. 1, 3 ч.3 ст. 423 ЦПК України та скасування судового рішення, що переглядається?

Практичні завдання:

Задача № 1

У 2018 році Пищик Ю.Ю. звернувся до суду із заявою про перегляд у зв'язку з нововиявленими обставинами рішення районного суду від 15.12.2017 р. про розподіл житлового будинку. Суд зобов'язав Пищик Ю.Ю. обладнати окремих вхід. Однак після ухвалення рішення районний архітектор надав висновок про неможливість обладнати окремих вхід. У зв'язку з цим Пищик Ю.Ю. просив переглянути рішення суду у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Які підстави для перегляду справи у зв'язку з нововиявленими обставинами? Чи є в даній ситуації підстави для перегляду справи у зв'язку з нововиявленими обставинами?

Задача № 2

21.03.2017 р. шлюб між гр. Іщенко О.Л. та гр. Сидорчуком А.А було розірвано у судовому порядку. Гр. Іщенко О.Л. звернулася із позовом про стягнення аліментів на утримання їх неповнолітнього сина у розмірі 2500 грн. Суд задовольнив позовні вимоги у повному обсязі. 19.04.2018 р. у гр. Сидорчука А.А. народилась трійня від жінки, з якою він перебуває у новому шлюбі. У зв'язку з тим, що він мав намір зменшити розмір аліментів, звернувся до суду із заявою про перегляд рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Чи можна дані обставини вважати нововиявленими? Як саме має діяти суд?

Задача № 3

Районним судом м. Чернігова була розглянута цивільна справа про розподіл спадкового майна між двома братами - Олександром та Ігорем Пінчуками після смерті їх батька. Після набрання рішенням законної сили одному із братів стало відомо про заповіт, який помираючий батько написав у лікарні, що був посвідчений черговим лікарем. Але оскільки лікар звільнився з роботи, відомості про посвідчення заповіту не були передані до державної нотаріальної контори за останнім місцем проживання заповідача та не включені до Спадкового реєстру. Тому на момент розгляду справи у суді про розподіл спадщини ніхто з синів не знав про наявність заповіту. Коли сини звернулись до адміністрації лікарні про розкриття заповіту, то відповідно до заповіту, батько усе своє майно залишив одному із синів, а саме Олександрю. Ігоря батько позбавив права на спадщину. Олександр звернувся до суду із заявою про перегляд рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Проаналізуйте дану ситуацію. Чи є дані підстави нововиявленими?

Задача № 4

Гр. Забудько О.О. звернувся до суду із позовом до Карпенко І.І. (вдови Карпенка А.А.) про повернення 4 000 тис. грн, які той взяв у нього в борг, але не повернув. На підтвердження своїх вимог позивач подав нотаріально посвідчений договір позики. Через три місяці після ухвалення рішення на користь позивача, до Карпенко І.І. прийшов покупець, який придбав у неї після смерті її чоловіка його автомобіль, та повідомив їй про те, що при ремонті автомобіля ним у багажному відділенні було знайдено розписку Забудько О.О. щодо отримання від її чоловіка Карпенка А.А. 4000 тис. грн у погашення боргу. Підпис Забудько О.О. на цій розписці був засвідчений начальником відділу кадрів за місцем його роботи.

У зв'язку з цим Карпенко І.І. звернулася до суду із заявою про перегляд рішення за нововиявленими обставинами.

Чи можна дані обставини вважати нововиявленими? Хто може звернутись до суду із заявою про перегляд рішення за нововиявленими обставинами?

Задача № 5

Рішенням Деснянського районного суду м. Чернігова була розподілена спадщина між двома спадкоємцями за заповітом з урахуванням обов'язкової частки спадкоємця першої черги. Після набрання рішенням законної сили стало відомо, що є ще один спадкоємець за законом першої черги, інтереси якого не були враховані судом.

Чи є дані обставини нововиявленими?.

Рекомендована спеціальна література до Темі:

1. Бородін М. Перегляд рішень, що набрали законної сили, у зв'язку з нововиявленими обставинами за новим ЦПК України. *Право України*. 2004. № 11. С. 42-45.
2. Клименко О.М. Нововиявлені обставини: Шлях до зловживання? *Юриспруденція: Теорія і практика*. 2005. №3(5). С. 49-54.
3. Фурса Є.І. Проблеми перегляду рішень судів у зв'язку з нововиявленими обставинами. *Юриспруденція: Теорія і практика*. 2005. №3(5).
4. Фурса С.Я., Фурса Є.І. Перегляд рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами. *Адвокат в цивільному процесі*. -К.: Видавець Фурса С.Я.: КНТ, 2008. С. 194-211.

Семінарське заняття 15

ТЕМА: ПРОВАДЖЕННЯ, ПОВ'ЯЗАНЕ З ВИКОНАННЯМ СУДОВИХ РІШЕНЬ У ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ ТА РІШЕНЬ ІНШИХ ОРГАНІВ

А. План заняття:

1. Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень у цивільних справах та рішень інших органів (посадових осіб).
2. Судовий контроль за виконанням судових рішень.
3. Визнання та звернення до виконання рішення іноземного суду, що підлягає примусовому виконанню
4. Визнання рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню.
5. Відновлення втраченого судового провадження.

Б. Завдання для індивідуальної науково-дослідної роботи :

Вирішення судом окремих питань, що виникають у виконавчому провадженні.

Звернення судового рішення до виконання.

Виконавчий лист, видача дубліката виконавчого листа або судового наказу, поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання.

Мирова угода у виконавчому провадженні, відмова стягувача від примусового виконання, відстрочка і розстрочка виконання, встановлення чи зміна способу і порядку виконання.

Вирішення судом інших питань, пов'язаних з виконанням судових рішень.

Поворот виконання.

Поняття судового контролю за виконанням судових рішень.

Суб'єкти та порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності державних та приватних виконавців.

Порядок розгляду скарги на рішення, дії або бездіяльність державного та приватного виконавця: порівняльний аналіз за ЦПК, ГПК, КАС України.

В. Завдання для самостійної роботи:

Чи передбачено чинним ЦПК стадію виконання судового рішення?

У чому полягає сутність такої стадії цивільного процесу, як звернення судового рішення до виконання?

До якого процесу належить виконавче провадження?

Як співвідносяться положення Закону України «Про виконавче провадження» з положеннями ЦПК України щодо виконання судового рішення?

Сутність виконавчого провадження. Учасники виконавчого провадження.

Які проблемні аспекти виконавчого провадження ви можете назвати?

Звернення судового рішення до виконання.

Підстави виконання та виконавчі документи.

Строки пред'явлення рішень до виконання. Поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання.

Які підстави для застосування негайного виконання судового рішення?

Загальні правила виконання.

Чи можна змінити спосіб і порядок виконання рішення суду?

Які умови та порядок заміни сторони виконавчого провадження?

Заходи примусового виконання.

Який порядок укладення мирової угоди в процесі виконання судового рішення?

Які підстави для відстрочки та розстрочки виконання, зміни чи встановлення способу і порядку виконання судового рішення?

Який процесуальний порядок звернення стягнення на майно і грошові суми боржника, що знаходяться у інших осіб або належать боржникові від інших осіб?

Який процесуальний порядок звернення стягнення на заробітну плату (заробіток), пенсію та стипендію боржника? Який розподіл стягнутих сум між стягувачами?

Виконання рішень у немайнових спорах.

Виконання рішень про передачу певних предметів і здійснення певних дій.

Поворот виконання. Порядок вирішення питань про поворот виконання.

Строк подання заяв про поворот виконання.

Особливості повороту виконання у окремих категоріях справ.

Захист стягувачем та боржником своїх прав під час здійснення виконавчого провадження

Які особи мають право на звернення до суду зі скаргою на дії державного або приватного виконавця?

Які є способи оскарження дій державного виконавця?

Чи обов'язковим є оскарження дій державного виконавця до начальника цієї служби перед зверненням до суду?

До якого суду подається скарга на дії державного або приватного виконавця?

За яких умов та у які строки особа може звернутися до суду за оскарженням дій державного або приватного виконавця?

Які відомості мають бути зазначені у резолютивній частині ухвали суду в разі задоволення скарги на рішення, дії чи бездіяльність державного або приватного виконавця?

Які особливості розподілу судових витрат, пов'язаних із розглядом скарги?

Чи зобов'язаний орган державної виконавчої служби повідомляти суд про виконання ухвали про задоволення скарги на рішення, дії чи бездіяльність державного виконавця?

Практичні завдання:

Задача № 1

Рішенням Деснянського районного суду м. Чернігова від 12 жовтня 2005 р. за позовом про відшкодування шкоди внаслідок ДТП було вирішено стягнути на користь позивача 21000 грн. Рішення набрало законної сили і було відкрито виконавче провадження, під час якого сторони вирішили укласти мирову угоду.

Чи можливе укладення мирової угоди під час виконавчого провадження?

Задача № 2

Рішенням Голосіївського районного суду м. Києва від 1 листопада 2006 р. у справі за позовом гр. Н. про розподіл спільного майна подружжя було вирішено виділити сервіз на 12 персон «Мадонна» загальною вартістю 7500 грн позивачеві. Рішення набрало законної сили та розпочалось виконавче провадження. Даний сервіз знаходився у квартирі відповідача та під час проведення виконання рішення суду його не було виявлено, про що складено відповідний акт. Відповідач з цього приводу пояснив, що під час проведення ремонтних робіт у його квартирі, будівельники ненавмисно під час перенесення сервізу з однієї кімнати в іншу розбили його.

Визначте дії позивача та складіть відповідну заяву. Які процедури зміни способу та порядку виконання рішення?

Задача № 3

Рішенням Деснянського районного суду м. Чернігова від 2 лютого 2006 р. у справі за позовом ТОВ «ЛТВ» до гр. Півня О.О. було встановлено стягнути з відповідача заборгованість за технічне обслуговування домофона за останні 6 місяців у сумі 241 грн. Рішення суду набрало законної сили та було відкрито виконавче провадження.

Півень О.О. звернувся до суду із проханням розстрочити суму стягнення, оскільки його син, що мешкає з ним, вже 6 місяців внаслідок ДТП перебуває на стаціонарному лікуванні та постійно потребує дорогих медикаментів, тому одразу сплатити суму стягнення він не може.

Вирішіть дану ситуацію..

Задача № 4

За позовом Леоненко П.П. про поновлення на роботі суд задовольнив позовні вимоги та допустив негайне виконання рішення.

Чи правомірні дії суду? Що означає негайне виконання рішення суду?

Задача № 5

У справі за заявою Петренко до ТОВ «АТБ» про стягнення нарахованої, але невиплаченої заробітної плати, суд видав судовий наказ та відповідний виконавчий документ.

Чи правомірні дії суду? Який вид виконавчого документа у даному виді провадження видає суд?

Задача № 6

Районним судом м. Чернігова розглядалася справа за позовом гр. Марущака О.П. до Петренка Л.О. про визнання договору дарування недійсним. У позові було відмовлено. Марущак О.П. подав апеляційну скаргу, яка була задоволена: скасовано рішення суду першої інстанції та ухвалена нова постанова, за якою договір дарування визнаний недійсним. Петренко Л.О. подав касаційну скаргу до Верховного Суду. При попередньому розгляді касаційної скарги вирішено судом: залишити скаргу без задоволення, а постанову суду апеляційної інстанції - без змін. Постанова суду була виконана.

Яка процедура та строки виконання постанови суду касаційної інстанції про визнання?

Задача № 7

Після смерті Жука О. П. стягувача за виконавчим листом про стягнення грошової суми на відшкодування збитків за договором позики, до приватного виконавця звернувся Фома В. П., родич померлого, і подав заповіт на своє ім'я. До того часу грошові суми були отримані від боржника і перебували на депозитному рахунку відділу ДВС.

Як вирішити дану ситуацію?

Задача № 8

Петрик О.В. пред'явля у суд позов до магазину «Ласощі» про відшкодування шкоди, заподіяної її здоров'ю. Районний суд м. Чернігова задовольнив позов, рішення суду було виконане. За апеляційною скаргою, строк подання якої був поновлений, судова колегія в цивільних справах суду апеляційної інстанції залишила без розгляду, оскільки вимоги Петрик О.В. не були предметом розгляду в позасудовому порядку. Після цього магазин «Ласощі» звернувся до суду із заявою про поворот виконання, який був допущений. З Петрик О.В. на користь магазину були повернені суми проведеного стягнення.

Визначте правильність допуску повороту виконання у цій справі.

Задача № 9

Рішенням районного суду на користь Личенко Ю.О. з Личенко В.В. присуджено аліменти на утримання доньки. У зв'язку з втратою виконавчого листа Личенко Ю.О. звернулася в суд із заявою про видачу його дубліката. Суд постановив видати дублікат виконавчого листа і разом з тим, враховуючи, що донька відповідача від першого шлюбу досягла повноліття, змінив розмір стягнення аліментів на користь Іваненко Л.Ю., постановив стягувати з відповідача 1/4 частину всіх видів заробітку до повноліття дитини.

Який порядок видачі дубліката виконавчого листа? Чи правильне таке рішення суду?

Задача № 10

15 вересня 2015 р. рішенням районного суду м. Харкова за позовом Іванова С.П. до Юрченко К.О. про відшкодування шкоди внаслідок неналежного виконання договору будівельного підряду присуджено стягнути з відповідача 12000 грн. Рішення набрало законної сили і 16 листопада 2015 р. Іванову С.П. було видано виконавчий лист, який у встановлений законом строк для виконання не був нею пред'явлений до виконання державному виконавцеві.

Іванов С.П. звернувся із заявою про поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання, оскільки 4 травня 2015 р. він потрапив в ДТП і знаходився на стаціонарному лікуванні у міській лікарні у м. Харкова, що й не дало можливості пред'явити відповідні документи. Дані факти підтверджуються медичними довідками та виписками із історії хвороби.

Визначте дії суду та складіть відповідний процесуальний акт.

Задача № 11

Стягувач звернувся до суду першої інстанції із заявою про виправлення опіски, що була допущена при оформленні виконавчого листа. Суд почав розглядати дану заяву, але стягувач не подав цей виконавчий документ в суд для дослідження та суд із власної ініціативи не витребував виконавчий лист з державної виконавчої служби.

Чи правомірні дії суду?

Задача № 12

Після набрання законної сили рішенням суду про зобов'язання до відновлення системи водопостачання у багатоквартирному жилому будинку, де було 12 співпозивачів, судом виконавчий лист було направлено до відділу ДВС, в результаті чого без заяви стягувачів про примусове виконання рішення було відкрито виконавче провадження.

Боржник звернувся зі скаргою на дії державного виконавця, де зазначив про відкриття виконавчого провадження з порушенням закону.

Чи вправі суд зі своєї ініціативи направляти виконавчий лист до відділу державної виконавчої служби? Назвіть засоби захисту прав боржника у виконавчому провадженні.

Задача № 13

05 травня 2018 р. державний виконавець вчинив опис майна боржника Карпюк О.А. за рішенням суду про відшкодування шкоди, заподіяної майну іншого громадянина. Під опис підлягало майно на суму 8 500 грн. Під час проведення опису майна державний виконавець включив у акт опису таке майно: набір м'яких меблів (6 000 грн), стільці (5 штуки за ціною 200 грн за один стілець), жіночу шкіряну куртку (1500 грн).

Боржник не згоден з діями державного виконавця з ряду питань: 1) до набору м'яких меблів входить диван, на якому боржник спить; 2) до опису виявилися включеними всі наявні у квартирі стільці; 3) куртка, включена до опису, належить дочці боржника.

Чи законні дії державного виконавця? Чи зміниться порядок захисту прав Карпюка О.А. якщо він засуджений?

Задача № 14

Державний виконавець визначив заборгованість Шишка В.В за аліментами на утримання неповнолітньої дитини в розмірі 15000 грн., який не згоден зі зробленими державним виконавцем розрахунками.

Який порядок захисту інтересів боржника передбачає закон?

Задача № 15

Боржник ТОВ «АТБ» не згодне з оцінкою арештованого майна — двох автомобілів. Державний виконавець залучив до участі у виконавчих діях оцінювача. Постанова про

призначення оцінювача і копія акта передачі арештованого майна на реалізацію були направлені боржнику. У даний момент автомобілі продані і гроші від їх реалізації надійшли на депозитний рахунок відділу державної виконавчої служби.

Роз'ясніть права учасників виконавчого провадження, як що вони не згодні з оцінкою майна.

Задача № 16

За юридичною консультацією до адвоката звернувся Корейко В.О., який розповів, що у вересні 2017 р. було винесено рішення суду, за яким він зобов'язаний відшкодувати збитки, заподіяні ДТП. У січні 2018 р. було відкрито виконавче провадження за виконавчим листом про стягнення 15 тис. грн на користь Тітова П.П.. Державний виконавець почав виконувати виконавчий документ тільки в березні 2018 р.: тричі приходив для здійснення виконавчих дій, але боржник не відкривав двері державному виконавцю, пояснюючи це тим, що рішення суду незаконне і виконувати його він не має наміру.

Державний виконавець, з'явившись для здійснення дій по примусовому виконанню в четвертий раз, зламав двері в квартиру Корейко за допомогою співробітників ЖЕУ і зробив опис майна на суму 18500 грн. Кротов вважає, що його майну діями державного виконавця заподіяно збитків на 500 грн, і вважає дії державного виконавця незаконними, тому що минув строк, відведений для виконання виконавчого документа.

Оцініть правомірність дій державного виконавця.

Задача № 17

Громадянин, що підлягає поновленню на роботі з виплатою грошової суми за час вимушеного прогулу, не одержав належної компенсації. За час невиконання судового рішення розмір мінімальної заробітної плати, встановленої законом, збільшився.

Чи можливе пред'явлення вимог про індексацію?

Основна література:

Науково-практичний коментар Закону України «Про виконавче провадження». Станом на 5 квітня 2018 року. [текст] / практичний посібник – К.: Видавничий дім «Професіонал», 2018. – 424 с.

Спеціальна рекомендована література до Темі :

1. Білоусов Ю.В. Виконавче провадження. — К.: Прецедент, 2005.
2. Кройтор В.А., Фролов М.М., Ясинок Н.М. Исполнительное производство. - Х.: Зспада, 2005.
3. Тертышников В.И., Тертышников Р.В. Закон Украины об исполнительном производстве: Научно-практический комментарий. - Х., 2000.
4. Фурса С.Я., Щербак С.В. Принципи організації та діяльності державної виконавчої служби. *Підприємництво, господарство і право*. 2001. №8. С.81-85.
5. Фурса С.Я., Щербак С.В. Законодавство України про виконавче провадження: Науково-практичний коментар. — К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2004.
6. Фурса С.Я., Щербак С.В. Виконавче провадження в Україні. - К.: Атіка, 2002.
7. Фурса С.Я., Фурса С.І. Науково-практичний коментар до Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини». - К.: Видавець Фурса С.Я., 2007.
8. Фурса С.Я., Фурса С.І., Щербак С.В. Закони України «Про державну виконавчу службу», «Про виконавче провадження», «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини»: Науково-практичний коментар. - К.: Видавець Фурса С.Я.: КНТ, 2008.
9. Щербак С.В. Адвокат у виконавчому провадженні. *Адвокатура в Україні*. - К.: Видавець Фурса С.Я.: КНТ, 2007. С.731-855.
10. Щербак С.В. Вирок суду та його виконання в частині цивільного позову. *Юриспруденція: Теорія і практика*. 2007. № 9(35). С.27-45.
11. Щербак С.В. Особливості виконання рішення суду в частині компенсації моральної шкоди. Цивільний позов, моральна шкода та її компенсація у кримінальному та цивільному судочинстві: Теорія і практика. - К.: Видавець Фурса С.Я.: КНТ, 2008.

12. Шадура Д.М. Розмежування предметної юрисдикції при здійсненні контролю за виконанням судових та інших документів. *Проблеми законності*: Респуб. міжвід. наук. зб. Вип. 79. - Х.: Нац. юрид. акад. України, 2006. С.61-70.

**ТЕМА: ІНШІ УЧАСНИКИ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ
для самостійного опрацювання**

Завдання для індивідуальної науково-дослідної роботи :

Загальна характеристика інших учасників цивільного процесу

Особи, які здійснюють організаційно-технічне забезпечення цивільного процесу

Особи, які сприяють розгляду і вирішенню цивільної справи по суті

Свідок як учасник цивільного процесу.

Експерт як учасник цивільного процесу.

Спеціаліст як учасник цивільного процесу.

Перекладач як учасник цивільного процесу.

Особа, яка надає правову допомогу як учасник цивільного процесу та відмежування її від представника в суді.

Секретар судового засідання як учасник цивільного процесу.

Судовий розпорядник як учасник цивільного процесу.

Підстави для відводу секретаря судового засідання, експерта, спеціаліста, перекладача.

Завдання для самостійної роботи:

Як співвідносяться положення ч. 2 ст. 76 ЦПК, де наведено перелік засобів доказування, із доцільністю існування ст. 92 ЦПК, де йдеться про пояснення осіб, які беруть участь у справі, що не розцінюються як засоби доказування.

Враховуючи змагальний характер цивільного процесу та роль суду у ньому, мотивуйте свою відповідь про доцільність клопотання самих сторін, третіх осіб, представників про їх допит як свідків та умови такого допиту чи надання згоди цих суб'єктів на такий допит, як це передбачено в ЦПК?

У чому виявляється доцільність приведення свідків, експертів, перекладачів до присяги, якщо вони попереджаються про кримінальну відповідальність?

Чи повинен відповідач під присягою визнати обставини позову?

Який порядок та особливості призначення експертизи згідно з чинним ЦПК?

Як узгоджуються строки розгляду справ із строками проведення експертизи? Які дії має вчинити суддя щодо провадження у справі на час проведення експертизи?

Чи пов'язаний суд висновком експерта при ухваленні судового рішення у справах, де проведення експертизи є обов'язковим? Якщо так, то чи не суперечить це положенню ч. 2 ст. 89 ЦПК, що жоден доказ не має для суду заздплнгідь встановленої сили?

Чи підлягає оскарженню ухвала суду про призначення експертизи як забезпечення доказу? Які наслідки мають місце у разі оскарження ухвали про призначення експертизи у порядку забезпечення доказів?

За правилами якого судочинства оскаржується відмова експерта від давання висновку у цивільній справі?

Рекомендована література до Тем :

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. (ВВР), 2004, № 40-41, 42, ст.492 з наступними змінами. – Ст. 47 – 56.

2. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. (ВВР), 2005, № 35-36, № 37, ст.446 з наступними змінами. – Ст. 62 -68.

3. Цивільний процес України: академічний курс: [підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл.];[за ред. С. Я. Фурси]. – К. : Видавець Фурса С. Я. : КНТ, 2009. - 848 с. – Серія «Процесуальні науки». – ISBN№ 978-966-8721-37-3 (серія). – ISBN№ 978-966-8721-86-3 (Видавець Фурса С.Я.). - ISBN№ 978-966-373-596-1 (КНТ). – С. 184 – 195.

4. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар: У 2 т. / За заг. ред. С. Я. Фурси. – К.: Видавець Фурса С.Я. : КНТ, 2007. – Т.1. - 916 с. – (Серія «Процесуальні науки»). – С. 213 - 254.
5. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар: / С. С. Бичкова, Ю. В. Білоусов, В. І. Бірюков та ін.; За заг. ред. С. С. Бичкової. – К.: Атіка, 2008. – С. 121 - 155.
6. Цивільне процесуальне право України: Підручник / Бичкова С. С., Бірюков І. А., Бобрик В. І. та ін.; За заг. ред. С. С. Бичкової. – К.: Атіка, 2009. – С. 136– 178.
7. Цивільне процесуальне право України: Навчальний посібник / Безлюдько І. О., Бичкова С. С., Бобрик В. І. та ін.; За заг. ред. С. С. Бичкової. – К.: Атіка, 2006. – С.
8. Цивільний процес. / Шашків Б. І. //Конспект лекцій для студентів денної форми навчання // - Чернігів, 2004. – С. 95 -96, 100 - 101.
9. Богославець В. Цивільно-правова характеристика кола суб'єктів надання правової допомоги // Підприємництво, господарство і право.- 2007.-№ 3.- С. 44-47.
10. Варфоломеева Т. В. Суб'єкти надання правової допомоги // Адвокат.-2001.-№ 6.-С. 3-5.
11. Васильєв С. Иммунитет свидетеля в гражданском судопроизводстве Украины // Підприємництво, господарство і право.- 2003.- № 3- С. 40-44.
12. Надгорний Г. М. Проблема розмежування функцій експерта і спеціаліста // Державно-правова реформа в Україні.- К., 1997.- С. 318-321.
13. Покрещук О., Фурса С. Процесуальне становище перекладача в нотаріальному та інших юридичне значущих процесах: проблемні питання // Право України- 2000- № 10.- С. 87-90.
14. Комментарий к Гражданскому процессуальному кодексу Российской Федерации (постатейный) / Под ред. Г. А. Жилина- 3-е изд., перераб. й доп.- М.: ТК Велби, 2006.- С. 195.
15. Див.: Комментарии к Гражданскому процессуальному кодексу Российской Федерации (постатейный) / Под ред. Г. А. Жилина.- 3-е изд., перераб. й доп.- М.: ТК Велби, 2006.- С. 194

ТЕМА: ОСОБЛИВОСТІ ПОЗОВНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ПРИ ЗАОЧНОМУ РОЗГЛЯДІ Й У СПРАВАХ ПРО ВИЗНАННЯ НЕОБҐРУНТОВАНИМИ АКТИВІВ ТА ЇХ СТЯГНЕННЯ В ДОХІД ДЕРЖАВИ для самостійного опрацювання

Завдання для індивідуальної науково-дослідної роботи :

1. Історія виникнення та розвитку заочного провадження.
2. Спільне та відмінне між судовим рішенням, заочним рішенням та додатковим рішенням.
3. Порядок набрання заочним рішенням законної сили.
4. Пред'явлення позову про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави.
5. Підстави та правові наслідки визнання активів необґрунтованими.
6. Стягнення в дохід держави необґрунтованих активів в порядку, встановленому Законом України «Про виконавче провадження».
7. Випадків здійснення стягнення необґрунтованих активів в порядку, встановленому Законом України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів».

Завдання для самостійної роботи:

- Правова природа заочного провадження.
 Процесуальний порядок заочного розгляду справи.
 Процесуальний порядок перегляду заочного рішення.
 Порядок та умови ухвалення заочного рішення?
 Особливості форми та змісту заочного рішення?
 Яку процедуру повідомлення відповідача про заочного рішення передбачено ЦПК?
 Які особливості (порядок, строк) подання заяви про перегляд заочного рішення?
 Згідно з ч.1 ст. 284 ЦПК заочне рішення може бути переглянуте судом, що його ухвалив. Чи може бути переглянуте заочне рішення іншим складом суду?

Який зміст заяви про перегляд заочного рішення?

Який порядок розгляду заяви про перегляд заочного рішення?

Які рішення може ухвалити суд щодо заяви про перегляд заочного рішення?

У який строк та до якого суду відповідач може оскаржити заочне рішення, якщо йому було відмовлено у задоволенні заяви про перегляд заочного рішення?

Які дії суду щодо направлення копії заочного рішення, якщо виклик до суду відповідача було здійснено через оголошення у пресі?

Скасування та оскарження заочного рішення,

Як набирає законної сили заочне рішення?

Практичні завдання:

Задача № 1

До суду звернувся гр. Р. із позовом про визнання шлюбу недійсним.

Відповідачка гр. Л. з'явилась у судове засідання, але за порушення порядку та невиконання розпоряджень головуючого була видалена із зали судового засідання відповідно до ст. 145 ЦПК України.

Чи може мати місце у даному випадку заочний розгляд справи? Визначте правомірність дії суду.

Задача № 2

Відповідач Недбайло Ф.Л., хоча і був належним чином повідомлений про розгляд справи, у підготовчє засідання не з'явився та не повідомив суд про причини своєї неявки.

Які дії суду?

Завдання № 3

Гр. Матвієнко О.А. звернулася до суду з позовом до Матвієнка С.М. про розірвання шлюбу. В позовній заяві місце проживання відповідача не було зазначено, оскільки Матвієнко С.М. останній рік не проживав разом із сім'єю. Місце його перебування позивачці не відоме. Позовна заява була надіслана поштою.

Які дії суду?

Задача № 4

Гр. Ступка К.М. на праві приватної власності володів однокімнатною квартирою 2 в буд. 11 по вул. Польова у м. Самбір Львівської області. Після його смерті спадкоємцями першої черги були його син Ступка О.К., який проживав разом із батьком та своєю сім'єю — дружиною та двома неповнолітніми дітьми, а також Ступка С.К., який мешкав у м. Києві. Через шість місяців з моменту смерті батька Ступка О.К. отримав свідоцтво про право на спадщину, а ще через 1 місяць його рідний брат, Ступка С.К., звернувся до суду з вимогою про продовження строку на прийняття спадщини та визнання за ним права на 1/2 частину спадкового майна, що залишилось після смерті батька. У судове засідання відповідач не з'явився, але прийшла його дружина, яка повідомила, що позивач не з'являється вдома протягом двох останніх місяців та відомостей про його місцезнаходження у неї немає.

Які процесуальні дії має вчинити суд? .

Задача № 5

У судовому засіданні було з'ясовано, що відповідач у справі про виселення гр. Петренка А.М. знаходиться на стаціонарному лікуванні. Від нього до суду поштою надійшла заява, у якій він повідомив про те, що на лікуванні буде знаходитись протягом чотирьох місяців, просив справу без нього не слухати, оскільки він позов не визнає та у нього є докази, які мають істотне значення для вирішення справи.

Визначте дії суду.

Задача № 6

Власниця будинку гр. Василенко О.П. пред'явила до суду позов про стягнення з Лялько М.К. заборгованості за квартиру і комунальні послуги. Відповідачка на судове засідання не з'явилась, надіслала поштою телеграму, в якій вказала, що на даний момент вона перебуває у службовому відрядженні за кордоном. Просила справу без неї не розглядати.

Визначте дії суду.

Задача № 7

До Шевченківського районного суду м. Києва звернулася гр. Довгань О.С. із позовом про визнання договору купівлі-продажу недійсним. Під час слухання справи головуючий зробив попередження позивачці, оскільки вона себе поводи́ла неетично, порушувала порядок розгляду справи. Після попередження позивачка демонстративно покинула залу судового засідання до закінчення розгляду справи.

Визначте дії суду.

Задача № 8

Гр. Охупко О.К. звернувся до суду із позовом до гр. Куца П.Н. про стягнення грошової суми у розмірі 3000 грн. Шкоди було завдано в результаті неналежного виконання договору про надання послуг щодо пошиття позивачеві костюма. Договір було укладено із ательє «Інтенза», а гр. Куца П.Н. - закрійник, якому ательє доручило розкрій костюма позивача. Інтереси гр. Охупко О.К. представляв адвокат Бердник П.П. на підставі ордера, а сам позивач знаходився у довгостроковому службовому відрядженні за кордоном. Представник мав право вчиняти всі процесуальні дії від імені та в інтересах позивача, крім укладення мирової угоди, відмови від позову, збільшення або зменшення розміру позовних вимог. У судовому засіданні відповідач частково погодився із позовними вимогами, а з приводу іншої частини виявив бажання укласти мирову угоду.

Визначте суб'єктний склад у даній справі. Проаналізуйте дії суду та учасників справи.

Задача № 9

Акціонер, який є фізичною особою, звернувся із позовом до акціонерного товариства щодо визначення дивідендів та їх виплати. Під час судового засідання було з'ясовано, що акціонерне товариство ліквідовано як юридичну особу.

Визначте дії суду.

Задача № 11

В підготовчому засіданні позивач Іванов К.С. подав заяву про відмову від позову до гр. Петренка О.К. про відшкодування шкоди. Через два місяці з дня постановлення ухвали про закриття провадження у справі позивач звертається до суду повторно з тотожним позовом. Свою відмову від позову він мотивував психологічним тиском та погрозами з боку відповідача, що мали місце після його звернення до суду.

Проаналізуйте дану ситуацію. Визначте правомірність дії суду.

Задача № 12

Голосіївським районним судом м. Києва розглядалася справа про визнання шлюбу недійсним. Одночасно велось слідство у кримінальній справі за фактом вбивства дружини її чоловіком, який був одним із підозрюваних у справі. Адвокат позивачки заявив клопотання про неможливість розгляду цивільної справи, поки не закінчиться слідство у кримінальній справі, оскільки цивільна справа про визнання шлюбу недійсним (з метою отримання спадщини заінтересованими особами), і кримінальна справа про вбивство (можливо, з метою заволодіння майном дружини) тісно пов'язані між собою.

Проаналізуйте дану ситуацію та дайте відповіді на запитання: про що міг клопотати адвокат перед судом?

**ПИТАННЯ ГАРАНТОВАНОГО РІВНЯ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ
«ЦИВІЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО»,
ПЕРЕДБАЧЕНИХ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ**

1. Поняття, завдання і види цивільного судочинства.
2. Стадії цивільного судочинства: поняття, основні ознаки і види.
3. Цивільна процесуальна форма: суть і значення.
4. Поняття, предмет, метод та система цивільного процесуального права.
5. Принципи цивільного процесуального права, закріплені в Конституції України.
6. Принципи цивільного процесуального права закріплені в ЦПК України.
7. Диспозитивність в процесах: порівняльний аналіз.
8. Неможливість процесуального сумісництва за процесуальним законодавством України(порівняльний аналіз).
9. Особливості цивільних процесуальних правовідносин.
10. Елементи цивільних процесуальних правовідносин.
11. Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних процесуальних правовідносин.
12. Учасники цивільного процесу.
13. Права і обов'язки учасників справ в загальному суді.
14. Інші учасники цивільного процесу (особи, які сприяють здійсненню правосуддя) як суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин.
15. Компетенція загальних судів щодо розгляду справ цивільної юрисдикції.
16. Підвідомчість справ КТС.
17. Підвідомчість справ третейським судам.
18. Поняття цивільної юрисдикції та її види.
19. Предметна та суб'єктна юрисдикція: порівняльний аналіз за ЦПК України, ГПК України, КАС України.
20. Територіальна юрисдикція (підсудність) та її види.
21. Виключна підсудність за Законом України «Про міжнародне приватне право».
22. Позивач та його характерні ознаки.
23. Відповідач та його характерні ознаки.
24. Цивільна процесуальна правосуб'єктність: порівняльний аналіз з цивільною правоздатністю та цивільною дієздатністю.
25. Статус сторін та відмежування їх від інших учасників цивільного процесу.
26. Поняття, підстави та види процесуальної співучасті.
27. Порядок вступу в процес правонаступника і його правовий статус.
28. Цивільна процесуальна правосуб'єктність третіх осіб.
29. Підстави, статус, порядок вступу в процес третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги щодо предмету спору.
30. Підстави, статус, порядок залучення до участі у справі або вступу у справі третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог.
31. Процесуальне правонаступництво третіх осіб.
32. Статус прокурора в цивільному процесі і відмежування його від адвоката.
33. Форми участі у цивільному процесі органів державної влади, органів місцевого самоврядування, яким за законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб або державних чи суспільних інтересів.
34. Процесуальний статус органів та осіб, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб.
35. Поняття судового представництва та відмежування його від представництва за ЦК України.
36. Особи, які можуть бути представниками.
37. Особи, які не можуть бути представниками.
38. Документи, що підтверджують право на ведення справи в суді.
39. Законні представники: поняття, статус, призначення або заміна.

40. Обмеження повноважень представника в суді.
41. Строки розгляду цивільних справ в наказному провадженні.
42. Строки розгляду цивільних справ в позовному провадженні.
43. Строки перегляду цивільних справ в апеляційному та касаційному провадженнях.
44. Строки перегляду цивільних справ в провадженні у зв'язку з нововиявленими та виключними обставинами.
45. Обчислення процесуальних строків.
46. Поновлення та продовження процесуальних строків.
47. Відмежування заходів процесуального примусу від адміністративної та кримінальної відповідальності.
48. Попередження як захід процесуального примусу.
49. Видалення із залу судового засідання як захід процесуального примусу.
50. Тимчасове вилучення доказів для дослідження судом як захід процесуального примусу.
51. Привід як захід процесуального примусу: порівняльний аналіз за ЦПК України та КАС України.
52. Штраф як новий захід процесуального примусу та відмежування його штрафу як адміністративного стягнення за КПАП та штрафу як покарання зп КК України.
53. Поняття, види та значення судових витрат у цивільному процесі.
54. Судовий збір: поняття, порядок обчислення та сплати.
55. Витрати на професійну правничу допомогу.
56. Витрати сторін та їх представників, що пов'язані з явкою до суду.
57. Витрати, пов'язані із залученням свідків, спеціалістів, перекладачів та проведенням судових експертиз.
58. Витрати пов'язані з проведенням огляду доказів за місцем їх знаходження та вчиненням інших дій, необхідних для розгляду справи.
59. Розподіл судових витрат між сторонами, в т. ч. у разі відмови від позову і укладення мирової угоди.
60. Поняття, мета та зміст судового доказування.
61. Основні правила доказування
62. Підстави звільнення від доказування.
63. Презумпції (припущення) в процесах: порівняльний аналіз за ЦПК України та ГПК України
64. Класична змагальність як складова обов'язку доказування.
65. Оцінка доказів та її види.
66. Поняття судових доказів та їх класифікація.
67. Показання свідків.
68. Письмові докази: поняття, види, витребування.
69. Речові докази: поняття, зберігання, огляд, повернення.
70. Електронні докази як новела цивільного судочинства: поняття, зберігання та повернення.
71. Висновки експерта та його дослідження в судовому засіданні.
- 72.
73. Порядок призначення та проведення експертизи.
74. Ухвала суду про призначення експертизи.
75. Обов'язкове призначення експертизи як нововведення ЦПК України 2004 рр.
76. Позов : поняття, елементи, види.
77. Право на позов та процесуальний порядок його реалізації.
78. Відмежування права на пред'явлення позову від права на задоволення позову.
79. Процесуальні засоби захисту відповідача проти позову.
80. Забезпечення позову: поняття, підстави, види, відмежування від забезпечення доказів.
81. Зустрічне забезпечення як новела цивільного процесу.
82. Письмові заяви учасників справи:заяви по суті справи та заяви з процесуальних питань.

83. Позовна заява: поняття, зміст, форма та документи, що до неї додаються.
84. Відзив відповідача як новела цивільного судочинства.
85. Відповідь на відзив як новела цивільного судочинства.
86. Заяви з процесуальних питань: поняття та загальні вимоги до форми та змісту.
87. Залишення позовної заяви без руху та його підстави.
88. Повернення позовної заяви позивачеві та його підстави.
89. Відкриття провадження у справі: правова природа, підстави, строки.
90. Відмова у відкритті провадження у справі: правова природа, підстави, строки, наслідки.
91. Підготовче провадження, в т.ч. підготовче засідання: поняття, завдання, мета, строки, процедурні моменти.
92. Судові рішення у підготовчому засіданні.
93. Врегулювання спору за участю судді.
94. Поняття і значення стадії розгляду цивільної справи по суті.
95. Складові частини (підстадії) судового засідання.
96. Ускладнення цивільного судочинства в стадії судового розгляду.
97. Фіксування цивільного процесу.
98. Судове рішення: поняття та види.
99. Відмінності між рішенням суду та ухвалою суду.
100. Вимоги, яким повинно задовольняти судове рішення: законність, обґрунтованість, вичерпність, визначеність, безумовність, процесуальна форма, зміст, порядок ухвалення, порядок проголошення, порядок вручення.
101. Усунення недоліків судового рішення судом, який його постановив.
102. Законна сила судового рішення
103. Ухвали суду першої інстанції: поняття, види, зміст, їх законна сила.
104. Умови проведення заочного розгляду справи.
105. Процесуальний порядок заочного розгляду справи.
106. Форма, зміст та законна сила заочного рішення.
107. Скасування та оскарження заочного рішення.
108. Пред'явлення позову про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави. новела цивільного судочинства.
109. Підстави та правові наслідки визнання активів необґрунтованими.
110. Стягнення в дохід держави необґрунтованих активів в порядку, встановленому Законом України «Про виконавче провадження».
111. Випадків здійснення стягнення необґрунтованих активів в порядку, встановленому Законом України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів».
112. Наказне провадження як спрощений вид непозовного цивільного судочинства.
113. Вимоги, за якими може бути видано судовий наказ.
114. Підсудність, форма і зміст заяви про видачу судового наказу.
115. Судовий збір за подання заяви про видачу судового наказу.
116. Процесуальний порядок розгляду заяви боржника про скасування судового наказу.
117. Набрання судовим наказом законної сили та видача його стягувачеві.
118. Окреме провадження: поняття та загальна характеристика.
119. Розгляд судом справ про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи.
120. Розгляд судом справ про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності.
121. Розгляд судом справ про визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою.
122. Розгляд судом справ про усиновлення.
123. Розгляд судом справ про встановлення фактів, що мають юридичне значення.
124. Розгляд судом справ про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку.

125. Розгляд судом справ про обов'язкову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу.
126. Розгляд судом справ про видачу і продовження обмежувального припису.
127. Апеляційне провадження: поняття, завдання, загальна характеристика.
128. Апелянти та їх статус.
129. Апеляційна скарга (форма, зміст, додатки) та строки її подання та відмежування її від відзиву.
130. Відкриття апеляційного провадження та його процедурні моменти.
131. Апеляційний розгляд та його процедурні моменти.
132. Ускладнення апеляційного розгляду.
133. Межі розгляду справи апеляційним судом та їх відмінність від меж розгляду справ судом касаційної інстанції.
134. Порядок ухвалення та проголошення постанов судом апеляційної інстанції.
135. Повноваження судів апеляційної інстанції.
136. Ухвали, постанови суду апеляційної інстанції: зміст та законна сила.
137. Порядок розгляду апеляційної скарги, що надійшла до суду апеляційної інстанції після закінчення апеляційного розгляду справи.
138. Касаційне провадження: поняття, завдання, загальна характеристика.
139. Касаційна скарга (форма, зміст, додатки) та строки її подання та відмежування її від відзиву.
140. Ініціатори касаційного провадження та їх статус.
141. Порядок відкриття касаційного провадження.
142. Касаційний розгляд та його процедурні моменти.
143. Підстави, порядок передачі справи на розгляд палати, об'єднаної палати або Великої Палати Верховного Суду Розгляд справи судом касаційної інстанції.
144. Межі розгляду справи касаційної інстанції судом та їх відмінність від меж розгляду справ апеляційним судом.
145. Порядок розгляду касаційної скарги, що надійшла до суду касаційної інстанції після закінчення касаційного розгляду справи.
146. Повноваження суду касаційної інстанції.
147. Порядок ухвалення та проголошення постанов судом касаційної інстанції.
148. Ухвали, постанови суду касаційної інстанції: зміст та законна сила.
149. Провадження у зв'язку з виключними обставинами: поняття та загальна характеристика.
150. Ініціатори оскарження судових рішень у зв'язку з виключними обставинами та їх статус.
151. Підстави оскарження судових рішень у зв'язку з виключними обставинами.
152. Форма, зміст та судовий збір за подання заяви про перегляд судового рішення за виключними обставинами.
153. Порядок провадження у зв'язку з виключними обставинами.
154. Повноваження Великої палати Верховного Суду при розгляді справи у зв'язку з виключними обставинами.
155. Провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами: поняття та загальна характеристика.
156. Підстави перегляду провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами.
157. Суди, що здійснюють перегляд у зв'язку з нововиявленими обставинами.
158. Форма, зміст та судовий збір за подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами.
159. Відкриття провадження за нововиявленими обставинами.
160. Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень у цивільних справах та рішень інших органів (посадових осіб).
161. Негайне виконання судових рішень.
162. Звернення судових рішень до виконання.
163. Заміна сторони виконавчого провадження.

164. Порядок вирішення питання про поворот виконання. Строк подання заяв про поворот виконання.
165. Судовий контроль за виконанням судових рішень.
166. Визнання та звернення до виконання рішення іноземного суду, що підлягає примусовому виконанню: умови, строки, суди, що розглядають справи про надання дозволу.
167. Визнання рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню.
168. Відновлення втраченого судового провадження.
169. Правове становище іноземних осіб у цивільному процесі.
170. Процесуальна правосуб'єктність (правоздатність і дієздатність) іноземних осіб.
171. Процесуальна правосуб'єктність (правоздатність і дієздатність) осіб без громадянства.
172. Процесуальна правоздатність іноземних юридичних осіб .
173. Процесуальна правоздатність міжнародних організацій.
174. Підсудність судам України цивільних справ з іноземним елементом.
175. Звернення судів України із судовими дорученнями до іноземних судів або іншого компетентного органу іноземної держави.
176. Виконання в Україні судових доручень іноземних судів.
177. Виконання судових доручень закордонними дипломатичними установами України.